

Krystyna Chmiel

Polska hodowla
koni arabskich
czystej krwi
(1979-2016)
i jej sukcesy
na świecie

**POLSKA HODOWLA KONI ARABSKICH
CZYSZEJ KRWI
(1979-2016)
I JEJ SUKCESY NA ŚWIECIE**

I JEJ SUKCESY NA ŚWIECIE

Warszawa, 2017

hjt.org.pl

© Prof dr hab Krystyna Chmiel

Korekta i DTP:
GroupMedia

Projekt okładki:
Małgorzata Dzieniszewska

Fotografie:
Patrycja Umińska

Druk i oprawa:
Quality and Print z o.o.

Wydawca:
Agencja Nieruchomości Rolnych
ul. Inflancka 4, 00-189 Warszawa
tel. (22) 452-54-00
e-mail.: anr@anr.gov.pl
www.anr.gov.pl

prof. dr hab. Krystyna Chmiel

**POLSKA HODOWLA KONI ARABSKICH
CZYSZTEJ KRWI
(1979-2016)
I JEJ SUKCESY NA ŚWIECIE**

Warszawa 2017

Spis treści

Agencja Nieruchomości Rolnych /7
Przedmowa do nowych rozdziałów /9

Lata 1979-1989

Szczytowy okres popularności polskich arabskich na rynkach światowych /13
 Pokazy za granicą /15
 Rozwój aukcji koni arabskich w Janowie Podlaskim /21
 Schyłkowy okres PRL-u /27
Janów Podlaski /29
Michałów /42
Kurozwęki /53
Białka /60
Hodowcy prywatni /65
Wyścigi koni arabskich /68
Księża stadna /71
Pokazy koni arabskich w Polsce /72

Lata 1990-2016

Transformacja ustrojowa w Polsce i jej wpływ na hodowlę koni arabskich /82
Sytuacja w światowej hodowli koni arabskich /84
 Pokazy za granicą /87
 Wyniki aukcji w Janowie Podlaskim /112
Janów Podlaski /127
Michałów /151
Kurozwęki /173
Białka /179
Hodowcy prywatni /189
Wyścigi koni arabskich /201
Pokazy koni arabskich w Polsce /206
 Polski Narodowy Pokaz Koni Arabskich Czystej Krwi /206
 Pokazy młodzieżowe /224
 Inne pokazy afiliowane przez ECAHO /227
 Pokazy podlaskie /234

- Jesienne Pokazy w Janowie /237
Użytkowanie koni arabskich pod siodłem /243
Rajdy długodystansowe /245
Sport koni arabskich /249
Rynek koni arabskich w Polsce i perspektywy na przyszłość /252
Literatura i źródła /254

Agencja Nieruchomości Rolnych

Agencja jest państwową osobą prawną. Reprezentuje Skarb Państwa w stosunku do mienia państwowego w rolnictwie. Do jej głównych zadań należy zagospodarowanie majątku Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa głównie poprzez dzierżawę i sprzedaż oraz sprawowanie nadzoru właścicielskiego nad 41 spółkami hodowli roślin uprawnych i zwierząt gospodarskich o szczególnym znaczeniu dla gospodarki narodowej.

Ze względu na rodzaj prowadzonych prac hodowlanych można wydzielić 3 wiodące grupy spółek: spółki hodowli roślin (8), spółki hodowli zwierząt (19) i spółki hodowli koni i stada ogierów (14).

Spółki te odgrywają ważną rolę w kreowaniu i upowszechnianiu postępu biologicznego w polskim rolnictwie, który jest obecnie uważany za najważniejszy czynnik oddziałujący na wzrost efektywności produkcji w tej dziedzinie, zarówno z punktu widzenia wzrostu ilości, jak i jakości produktów. Spółki Agencji Nieruchomości Rolnych dysponują cennym materiałem genetycznym roślin i zwierząt gospodarskich. Stanowi on bazę dla osiąganego postępu biologicznego. Materiał ten w postaci nowych odmian roślin oraz kolejnych selekcionowanych pokoleń zwierząt hodowlanych jest dostępny dla krajowego rolnictwa. Posiadanie tych zasobów stwarza warunki dla stabilizacji cen nośników postępu na rynku krajowym oraz zabezpiecza potrzeby polskiego rolnictwa w przypadku wystąpienia niekorzystnych zjawisk w skali międzynarodowej.

Wśród 8 spółek hodowli roślin – 5 zajmuje się hodowlą roślin rolniczych, a 3 – hodowlą roślin ogrodniczych. Prowadzą one zarówno hodowlę twórczą, jak i zachowawczą. Ich głównym zadaniem jest wyhodowanie nowych odmian charakteryzujących się wysoką plennością i odpornością lub tolerancją na podstawowe choroby zagrażające uprawom w kraju.

Prace hodowlane w spółkach hodowli zwierząt gospodarskich prowadzone są w oparciu o programy doskonalenia poszczególnych gatunków zwierząt. Ze względu na wysoki potencjał genetyczny utrzymywanych zwierząt rola i znaczenie spółek agencyjnych w realizacji wspomnianych programów jest bardzo duża, szczególnie w hodowli bydła mlecznego oraz koni.

Sama hodowla koni jest prowadzona w 14 spółkach i 6 jednostkach włączonych do innych spółek, w których utrzymuje się 9 najważniejszych w kraju ras koni.

Spółki Agencji mają więc do spełnienia zadania strategiczne na podłożu ekonomicznym. Muszą – z jednej strony – wykonywać działania misyjne, z drugiej – brać pod uwagę rachunek ekonomiczny. Innymi słowy, muszą być podmiotami spełniającymi ważne zadania z punktu widzenia polityki rolnej państwa, a przy tym muszą być na tyle silne ekonomicznie, aby skutecznie konkurować na rynku krajowym i międzynarodowym.

Przedmowa do nowych rozdziałów

Notka „Od Wydawnictwa”, zamykająca pierwsze wydanie książki „Dwa wieki polskiej hodowli koni arabskich” Witolda Pruskiego, kończy się stwierdzeniem: „...*dalsze jej dzieje dopiszą następne rozdziały*”. Musiało upłynąć wiele lat, aby dopisanie tych rozdziałów stało się możliwe. W ciągu tych lat zaszły olbrzymie zmiany. Polska hodowla koni czystej krwi arabskiej osiągnęła wyżyny powodzenia na rynkach światowych, choć dochodziło także do przejściowych załamania koniunktury. W Polsce zmienił się ustrój polityczny, dzięki czemu przestała funkcjonować cenzura, której interwencje spowodowały ukazanie się pierwszego wydania w znacznie okaleczonej wersji. Nastąpiły również przemiany własnościowe, które wpłynęły na zupełnie inne postrzeganie hodowli koni arabskich, niż te w czasach monopolu państwowego. „Niewidzialna ręka rynku” poczyniła także zmiany w modelu polskiego araba, który w czasach opisywanych przez profesora Pruskiego wydawał się już doprowadzonym do absolutnej perfekcji. Pozostaje mieć nadzieję, że stado podstawowe polskich koni arabskich czystej krwi, którego baza genetyczna jest wynikiem 200 z górą lat przemysłanej pracy naszych hodowców, oprze się zawirowaniom dziejowym, tak jak to się dotychczas udawało. Wiara ta przyświecała benedyktyńskiej pracy profesora, a obecnie tym, którzy wzięli na siebie zadanie doprowadzenia jej do czasów współczesnych.

SZCZYTOWY OKRES POPULARNOŚCI POLSKICH KACZYŃSKICH WŁAŚCIWYCH

W tym okresie (1979-1989) polska polityka zagraniczna była określona przez koncepcję wypracowaną na polu teorii i praktyki przez "Polską Politykę Zagraniczną" (1979) i "Koncepcję Polityki Zagranicznej" (1989), które były w pełni zgodne z zasadami, na których opierała się polityka zagraniczna państwa w okresie 1956-1978. W tym okresie (1979-1989) polska polityka zagraniczna była określona przez koncepcję wypracowaną na polu teorii i praktyki przez "Polską Politykę Zagraniczną" (1979) i "Koncepcję Polityki Zagranicznej" (1989), które były w pełni zgodne z zasadami, na których opierała się polityka zagraniczna państwa w okresie 1956-1978. W tym okresie (1979-1989) polska polityka zagraniczna była określona przez koncepcję wypracowaną na polu teorii i praktyki przez "Polską Politykę Zagraniczną" (1979) i "Koncepcję Polityki Zagranicznej" (1989), które były w pełni zgodne z zasadami, na których opierała się polityka zagraniczna państwa w okresie 1956-1978.

W tym okresie (1979-1989) polska polityka zagraniczna była określona przez koncepcję wypracowaną na polu teorii i praktyki przez "Polską Politykę Zagraniczną" (1979) i "Koncepcję Polityki Zagranicznej" (1989), które były w pełni zgodne z zasadami, na których opierała się polityka zagraniczna państwa w okresie 1956-1978.

SZCZYTOWY OKRES POPULARNOŚCI POLSKICH ARABÓW NA RYNKACH ŚWIATOWYCH

Końcowe lata 70-te i pierwsza połowa lat 80-tych XX wieku były okresem szczytowej koniunktury na polskie araby. Określenie „Pure Polish” miało rangę superlatywu, każdy kolejny rok przynosił nowe rekordy cenowe, a polskie stado zarodowe, choć szczupłe liczebnie, skupione prawie wyłącznie w 3 (od roku 1980 czterech) stadninach państwowych, spełniało rolę światowej superelity. Był to okres, w którym polska polityka hodowlana mogła świecić przykładem dla państw posiadających większe populacje, lecz krótsze tradycje hodowli koni tej rasy. Skupienie stada podstawowego w jednym ręku dawało większe możliwości kontroli i prowadzenia jednolitej strategii, ta jednak była w wysokim stopniu podporządkowana nadrzędnemu celowi, jakim było uzyskiwanie wysokich cen na aukcjach. Do tej sytuacji odnosiło się uogólnienie sformułowane przez prof. dr hab. Ewalda Sasimowskiego w 1985 r., w opublikowanym tylko w maszynopisie „Projekcie krajowego programu użytkowania, produkcji i hodowli koni”. Nazwał on tam populację ówczasie hodowanych w PRL koni arabskich „ekskluzywnym materiałem eksportowym szczerlnie odizolowanym od społeczeństwa”. Trzeba było wielu lat, aby skutki takiej polityki okazały się widoczne.

Wysokim cenom eksportowym sprzyjało także obowiązujące w USA do 1985 r. ustawodawstwo podatkowe. Zgodnie z nim, import cennych zwierząt zarodowych był uważany za inwestycję i jako taka – zwolniony z podatku przez 5 lat. Często korzystali z tego biznesmeni tacy, jak np. potentat naftowy Armand Hammer, dla których lokowanie pieniędzy w koniach arabskich stanowiło znaczną oszczędność. Tego rodzaju klienci nakręcali

koniunkturę na polskie konie, a ówczesnym decydom w PRL wydawało się, że taka sytuacja będzie trwała wiecznie. Ten tok myślenia był powodem tworzenia nowych, państwowych stadnin arabskich, w 1973 w Kurozwałkach, a w 1980 – oddziału przy Stadzie Ogierów w Białce k. Krasnegostawu.

Tymczasem w omawianym okresie rynek krajowy na konie czystej krwi praktycznie nie istniał. Po krótkiej „odwilży” w okresie likwidacji stadniny w Nowym Dworze, kiedy nie zdawano sobie jeszcze sprawy z wartości tych koni i rozprzedawano je osobom prywatnym, rozpoczynający się w latach 60-tych eksport uzmysłowił ekipie rządzącej, że araby to nie „darmozjady”, lecz źródło cennych dewiz, na które w gospodarce socjalistycznej istniało nieustające zapotrzebowanie. A posiadanie walut wymiennych objęte było wówczas ścisłym monopolem państwowym – prywatni obywatele musieli skrupulatnie dokumentować źródło ich uzyskania. To wystarczyło, aby uniemożliwić obywatelom polskim nabywanie koni arabskich, gdyż nikt wówczas w kraju nie dysponował takimi sumami, jakie padały na aukcjach w Janowie Podlaskim.

Sukcesy polskich koni na zagranicznych pokazach (w USA odbywających się od 1951 r.) zainspirowały polskie władze hodowlane do rozpoczęcia organizacji takich pokazów także i w Polsce. Pierwszy Polski Narodowy Pokaz Koni Arabskich Czystej Krwi odbył się w Janowie Podlaskim w roku 1979.

Pokazy za granicą

W latach 70-tych i 80-tych XX wieku miał miejsce prawdziwy „zwycięski pochód” polskich koni arabskich przez światowe ringi pokazowe. W tym okresie reprezentowały one najmodniejszy typ konia określanego nazwą „Pure Polish”, a posiadanie polskiego araba było symbolem wysokiego statusu społecznego. W ukazującym się od 1960 r. prestiżowym miesięczniku „Arabian Horse World” polskie konie określano jako „Pure Polish Perfection” (czysto polska doskonałość), czy „Pure Polish Elegance” (czysto polska elegancja).

A oto pokazy, w których konie polskiej hodowli (w barwach Polski lub nowego właściciela) zdobywały najwyższe miejsca. Uszeregowane zostały według rangi – od światowych poprzez międzynarodowe do narodowych.

Czempionat Świata (rozgrywany podczas „Salonu Konia w Paryżu):

- 1981** Czempionat Klaczy Starszych – Pilarka s. 1975 (Palas – Pierzga), Janów Podlaski;
- 1982** Czempionat Klaczy Starszych – Etruria s. 1975 (Palas – Etna), Janów Podlaski; Czempionat Świata Ogierów Starszych – Gondolier kaszt. 1974 (Palas – Gonagra), Janów Podlaski; Wiceczempionat Klaczy Młodszych – Passa gn. 1980 (Eukaliptus – Pascha) Michałów;
- 1983** Czempionat Ogierów Młodszych – Fawor sk.gn. 1981 (Probat – Fatma) Michałów;
- 1988** Wiceczempionat Klaczy Starszych – Pikieta s. 1982 (Probat – Platyna) Michałów; Wiceczempionat Klaczy Młodszych – Emanacja s. 1986 (Eukaliptus – Emigracja) Michałów;
- 1989** Czempionat Ogierów Starszych – Piruet s. 1983 (Probat – Pieczęć), Janów Podlaski.

Czempionat Europy (rozgrywany od 1973, w różnych miastach):

- 1979** Czempionat Klaczy Młodszych – Enklawa s. 1974 (Bandos – Engracja) Janów Podlaski;
- 1981** Czempionat Klaczy Starszych – Pilarka s. 1975 (Palas – Pierzga) Janów Podlaski; Wiceczempionat Ogierów Starszych – Partner s. 1970 (Eleuzis – Parma) Janów Podlaski; Wiceczempionat Klaczy Starszych – Zazula s. 1972 (Negatiw – Złota Iwa) Michałów;
- 1982** Wiceczempionat Ogierów Starszych – Gondolier kaszt. 1974 (Palas – Gonagra) Janów Podlaski;
- 1983** Czempionat Klaczy Starszych – Arra s. 1975 (Bandos – Arba) Janów Podlaski; Wiceczempionat Ogierów Starszych – Haracz s. 1976 (Palas – Harmonia) Janów Podlaski; Czempionat Ogierów Młodszych – Fawor sk.gn. 1981 (Probat – Fatma) Michałów;
- 1985** Czempionat Ogierów Starszych – Haracz s. 1976 (Palas – Harmonia) Janów Podlaski;
- 1986** Wiceczempionat Klaczy Starszych – Beta s. 1982 (Enos – Bata-lia) Janów Podlaski; Wiceczempionat Klaczy Młodszych – Egina s. 1984 (Palas – Estrada) Michałów;
- 1987** Czempionat Ogierów Starszych – Penitent s. 1979 (Partner – Penza) Janów Podlaski; Czempionat Klaczy Starszych – Pilarka s. 1975 (Palas – Pierzga) Janów Podlaski; Wiceczempionat Klaczy Młodszych – Emigrantka s. 1985 (Eukaliptus – Emigracja) Michałów;
- 1988** Czempionat Klaczy Młodszych – Emanacja s. 1986 (Eukaliptus – Emigracja) Michałów; Wiceczempionat Ogierów Starszych – Endel s. 1981 (Palas – Elwira) Michałów; Wiceczempionat Klaczy Starszych – Etruria s. 1975 (Palas – Etna) Janów Podlaski;
- 1989** Czempionat Ogierów Starszych – Piruet s. 1983 (Probat – Pieczęć) Janów Podlaski.

Puchar Narodów (rozgrywany w Aachen):

- 1983** Czempionat Klaczy Starszych – Candela kaszt. 1978 (Etap – Capella) Janów Podlaski; Wiceczempionat Klaczy Starszych – Kabała s. 1978 (Palas – Kometa) Michałów;
- 1984** Czempionat Klaczy Starszych – Zazula s. 1972 (Negatiw – Złota Iwa) Michałów;

Inne prestiżowe pokazy międzynarodowe:

Puchar Świata

1982 Sztokholm – og. Tryptyk s. 1965 (Aquino – Tryńcza) Janów Podlaski;

Międzynarodowy Czempionat

1985 Veerst (Dania) – Czempionat Ogierów Starszych i Best In Show – Pepi gn. 1975 (Celebes – Pemba) Janów Podlaski;

1987 Marsylia (Francja) – Czempionat Ogierów – Eternit s. 1976 (Bandos – Etna) Janów Podlaski;

1988 Marsylia i Cannes (Francja) – Czempionat Ogierów – Gabaryt s. 1982 (Banat – Gambia) Janów Podlaski;

1989 Bordeaux (Francja) – Piruet s. 1983 (Probat – Pieczęć) Janów Podlaski;

Elran Cup

1989 Ostenda (Belgia) – Czempionat Klaczy – Pipi s. 1981 (Banat – Pilarka) Janów Podlaski; Wicczempionat Ogierów – og. Gil gn. 1981 (Probat – Gildia) Michałów;

Scandinavian Open

1985 Czempionat Ogierów – Etat s. 1981 (Pepi – Etażerka) Janów Podlaski;

1986 Czempionat Klaczy – Farba s. 1977 (Partner – Farida) Janów Podlaski;

Masters Open

1989 Ostenda (Belgia) – Wicczempionat Klaczy – Angola s. 1976 (Palas – Andria) Janów Podlaski.

Pokazy Narodowe:

Belgia

- 1988 Czempionat Ogierów Starszych – Gabaryt s. 1982 (Banat – Gambia)
Janów Podlaski;

Dania

- 1985 Czempionat Ogierów Starszych – Etat s. 1981 (Pepi – Etażerka)
Janów Podlaski;

Norwegia

- 1986 Czempionat Klaczy Starszych – Farba s. 1977 (Partner – Farida)
Janów Podlaski;

Szwecja

- 1980 Czempionat Ogierów Starszych – Algomej gn. 1973 (Celebes – Algonkina)
Janów Podlaski;
- 1982 Czempionat Ogierów Starszych – Gokart s. 1975 (Partner – Gomora)
Janów Podlaski;
- 1983 Czempionat Ogierów Starszych – Cadyk gn. 1973 (El Paso – Cum-parsita)
Michałów;
- 1984 Czempionat Ogierów Starszych – Dylemat s. 1974 (Gedymin – Doliwa)
Michałów;
- 1985 Czempionat Ogierów Starszych – Haracz s. 1976 (Palas – Harmonia)
Janów Podlaski;
- 1986 Czempionat Klaczy Starszych – Farba s. 1977 (Partner – Farida)
Janów Podlaski;
- 1987 Czempionat Ogierów Starszych – Balon s. 1979 (Gwarny – Ballada)
Janów Podlaski;
- 1988 Czempionat Ogierów Starszych – Parys s. 1974 (Tryptyk – Parma)
Janów Podlaski;

Włochy

- 1988 Czempionat Klaczy Starszych – Gaja s. 1983 (Probat – Gambia)
Janów Podlaski;

Brazylia

- 1979** Centro Brasileiro Show – Czempionat Ogierów Starszych – Ibn Bandos s. 1973 (Bandos – Piewica) Janów Podlaski;
- 1980** Centro Brasileiro Show – Czempionat Ogierów Starszych – Ibn Bandos s. 1973 (Bandos – Piewica) Janów Podlaski;
- 1982** Czempionat Ogierów Starszych – Ibn Bandos s. 1973 (Bandos – Piewica) Janów Podlaski;
- 1986** Czempionat Ogierów Starszych – Ibn Bandos s. 1973 (Bandos – Piewica) Janów Podlaski;

Kanada

- 1979** Wicczempionat Ogierów Stock Horse – Bahar gn. 1968 (Ego – Banda) Janów Podlaski;
- 1980** Top Ten Ogierów – Elegion s. 1973 (Tryptyk – Ellenai) Janów Podlaski; Etiw s. 1969 (Negatiw – Etna) Janów Podlaski; Top Ten Park Horse AOTR – Elegion s. 1973 (Tryptyk – Ellenai) Janów Podlaski; Top Ten Klaczy – Dacja s. 1973 (El Paso – Daszawa) Michałów;
- 1981** Top Ten Ogierów – Perkal gn. 1974 (Palas – Pierśnica) Janów Podlaski;
- 1983** Top Ten Ogierów – Elegion s. 1973 (Tryptyk – Ellenai) Janów Podlaski; Top Ten English Pleasure Ogierów – Perkoz kaszt. 1975 (Gwarny – Pardwa) Michałów; Top Ten Park Horse Ogierów – Wilczur s. 1977 (Gedymin – Wilczura) Michałów;
- 1984** Top Ten English Pleasure Ogierów – Wilczur s. 1977 (Gedymin – Wilczura) Michałów;
- 1985** Top Ten Klaczy – Enaria s. 1980 (Aloes – Etruria) Janów Podlaski; Top Ten Ogierów – Polonez gn. 1980 (Etap – Parma) Janów Podlaski;
- 1986** Czempionat klaczy – Camea kaszt. 1977 (Palas – Cedzyna) Michałów.

USA

- 1979** Top Ten Ogierów – Eros kaszt. 1973 (El Paso – Eskapada) Michałów;
- 1980** Top Ten Ogierów – Elegion s. 1973 (Tryptyk – Ellenai) Janów Podlaski; Top Ten Park Horse AOTR – Elegion s. 1973 (Tryptyk – Ellenai) Janów Podlaski;
- 1981** Wicczempionat Ogierów – Czeremosz s. 1970 (Elf – Czatanoga) Michałów; Top Ten Park Horse – Perkal gn. 1974 (Palas – Pierśnica) Janów Podlaski;

- 1983** Top Ten English Pleasure – Perkal gn. 1974 (Palas – Pierśnica) Janów Podlaski; Top Ten Park Horse – Wilczur s. 1977 (Gedymin – Wilczura) Michałów;
- 1986** Czempionat Klaczy – Penicylina s. 1976 Palas – Pentoda) Janów Podlaski; Top Ten Ogierów – Piechur s. 1979 (Banat – Pierzeja) Janów Podlaski; Scottsdale Top Ten Ogierów – Polonez gn. 1980 (Etap – Parma) Janów Podlaski;
- 1988** Scottsdale Wicczempionat Ogierów – Euros kaszt. 1978 (Etap – Eunice) Janów Podlaski.

Na uwagę zasługuje większa niż w Europie liczba klas użytkowych w pokazach na terenie USA i Kanady. Wysokie miejsca polskich koni świadczą o słuszności polskiej polityki hodowlanej, zgodnie z którą polski arab miał łączyć urodę z dzielnością.

Rozwój aukcji koni arabskich w Janowie Podlaskim

Sprzedaż koni arabskich z Polski od roku 1970 odbywała się tylko w formie aukcji urządzanych corocznie w Janowie Podlaskim. Co ciekawe, transakcje odbywały się wyłącznie w dolarach amerykańskich, a aukcje prowadzone były w języku angielskim. Monopol na jej organizację miała Centrala Importowo-Eksportowa „Animex” (do roku 1995). Od roku 1979 Polski Narodowy Pokaz Koni Arabskich Czystej Krwi i związana z nim aukcja tworzyły jedyne w swoim rodzaju święto, na które spieszyli kupcy i goście z całego świata. W warunkach politycznej izolacji PRL-u za „żelazną kurtyną” i nieustających trudności, z jakimi borykała się gospodarka socjalistyczna, problemem dla organizatorów było nadanie imprezie przynajmniej pozornych standardów aukcji światowych, a przynajmniej stworzenie klientom godziwych warunków pobytu.

Odwiedzających aukcję kwaterowano w luksusowych hotelach w Warszawie, a do Janowa dowożono ich luksusowymi autokarami. Kontakt z przyjezdnymi mogli mieć tylko obywatele posiadający specjalne zaproszenia. Dla odwrócenia uwagi gości od siermiężnej, socjalistycznej rzeczywistości imprezom nadawano celowo znamiona polskiego „radosnego” folkloru. Odbywały się więc występy zespołów ludowych (np. „Wesele Krakowskie”), panie w strojach ludowych serwowały napoje, a dyrektor Krzyształowicz proponował toasty staropolskim miodem pod wiekowym dębem. Umundurowani masztalerze trzaskali obcasami oficerek i obcałowywali Amerykanki po rękach. Zamiast szarzyzny ulic serwowano gościom wycieczki bryczkami nad Bug, chwając nieskażone piękno polskiego środowiska przyrodniczego. Oczywiście nawet w dobie największych braków zaopatrzeniowych serwowano zawsze wyszukane potrawy.

W takich warunkach w dniach 28–30 sierpnia 1979 r. miał miejsce I Narodowy Pokaz Koni Arabskich i towarzysząca mu aukcja, X z kolei, a więc określana jako jubileuszowa. Z tej okazji po raz pierwszy odbyła się ona w namiocie cyrkowym (pierwsze aukcje przeprowadzano w maneżu, a potem na wolnym powietrzu, przy czym gości lokowano na drewnianej trybuncie z folklorystycznym wystrojem). Sprzedanych zostało 28 koni (2 ogiery i 26 klaczy) za łączną cenę 818 000 \$. Najwyższą cenę osiągnęła kl. Algoa c.gn. 1964 (Czort – Algonkina) hod. SK Janów Podlaski, nabyta przez dr E. LaCroix (USA) za 88 000 \$.

XI aukcja po raz pierwszy otrzymała nazwę handlową „Polish Prestige”, która na najbliższe 20 lat stała się sloganem reklamowym janowskiego święta koni arabskich. W roku 1980 „święto” przypadło na burzliwy okres strajków na Wybrzeżu, 29–31 sierpnia. Zagraniczni kupcy, bombardowani sprzecznymi informacjami, obawiali się rozruchów i przelewu krwi – ówczesny kierownik szwedzkiej stadniny w Blommerod, Jorgen Frederiksen, dzwonił nawet do „Animexu” z zapytaniem: „Czy już strzelają?” Nic więc dziwnego, że fakt podpisania Porozumień Sierpniowych, zaanonsowany przez głośniki podczas trwania aukcji, został przywitany owacją na stojąco. Wydarzenia na Wybrzeżu nie wpłynęły na frekwencję klientów amerykańskich, jednak z Europy Zachodniej kupców przyjechało mniej. Mimo to aukcja zakończyła się sukcesem, sprzedano łącznie 30 koni za 1 102 670 dol. Rekordy cenowe pobiły kl. Persja s. 1975 (Namiet – Platyna) hod. SK Michałów – 185 000 dol. – i Elita gn. 1971 (Celebes – Eliza) hod. SK Janów Podlaski – 167 000 dol. – zakupione przez dr Eugene LaCroix dla potentata finansowego Davida Murdock’a z USA. Od tego też roku wprowadzono podział na aukcję główną i „Silent Sale”, na którą wystawiano konie niższej wartości oraz będące jeszcze w treningu wyścigowym.

XII aukcja odbyła się 20 września 1981 r., w atmosferze nadziei i powszechnego zainteresowania Polską, gdyż trwał wtedy okres legalnego działania „Solidarności” – pierwszego niezależnego od komunistycznych władz związku zawodowego „za żelazną kurtyną”. Zagraniczni klienci i goście nie ukrywali sympatii dla narodu polskiego, czego wyrazem stało się m.in. sfinansowanie przez redakcję amerykańskiego miesięcznika „The Arabian Horse Journal” druku katalogu aukcyjnego w luksusowej oprawie graficznej. Jeszcze przed aukcją ustanowiony został, niepobity do dziś, rekord ceny uzyskanej za nabytego bezpośrednio w Polsce ogiera arabskiego. Przemysłowiec amerykański, Armand Hammer, nabył za okrągłą sumę

1 mln \$ ogiera El Paso gn. 1967 (Czort – Ellora), hod. SK Janów Podlaski, który podczas dzierżawy do USA zdobył tam Narodowy Czempionat tego kraju (w 1976 r.) podobnie jak rok później wydzierżawiona tam jego córka Wizja gn. 1973 (od Warmia), hod. SK Michałów. Amerykanie nadali mu wtedy przydomek „konia, którego nie można kupić za żadne pieniądze”. Okazało się jednak, że tę barierę stanowiła suma jednego miliona dolarów. Podczas aukcji rekordową cenę (115 000 dol.) osiągnęła kl. Wersja gn. 1975, pełna siostra Wizji. Kupił ją D.H. Murdock z USA. Łącznie sprzedano 45 koni za sumę 1 583 500 dol.

XIII aukcja, 19.09.1982, przebiegała w atmosferze trwającego stanu wojennego, co powodowało powszechne akty współczucia i solidarności z Polską. Niektórzy hodowcy z krajów zachodnich (np. Gunnar Bostroem ze Szwecji) organizowali nawet pomoc charytatywną i transporty darów dla Polski. Znana z sympatii dla naszego kraju redaktorka naczelna miesięcznika „The Arabian Horse Journal” Dixie Ryan, nie tylko subsydiowała wydanie katalogu aukcyjnego, ale też wydała w 1982 roku „polski numer” tego miesięcznika, który propagował wśród hodowców wymyśloną przez redaktorkę akcję „zapalania świec dla Polski”. Rekord tej aukcji pobił zasłużony ogier czołowy w polskiej hodowli, ojciec wielu czempionów, Bandos s. 1964 (Negatiw – Bandola) hod. SK Janów Podlaski. Został wylicytowany za sumę 806 000 \$ przez przedstawiciela Ventura Farm (USA). Rekordową cenę za klacz osiągnęła Batalia s. 1977 (Magnit – Beatrice) hod. SK Janów Podlaski: 127 000 \$. Nabył ją syndykat hodowców Nichols-DeLongpre z USA. Łącznie, licząc z og. Bandos, sprzedano 42 konie za sumę 2 398 200 dol.

XIV aukcja miała miejsce 13 września 1983 r. Najwyższą cenę na aukcji głównej uzyskała wtedy świeżo wybrana Czempionka Polski, kl. Wenera s. 1970 (Negatiw – Wadera) hod. SK Michałów – 216 000 dol. Kupiła ją Patty Trope z USA. Natomiast na aukcji „Silent sale” padł niepokony dotychczas rekord ceny uzyskanej za konia przy tej formie sprzedaży. Za og. Deficyt gn. 1979 (Algomej – Dewiza), hod. SK Michałów, wylicytowano 609 000 dol., a nabywcami zostali Richard Patterson i Leonard Skeggs z USA. Łącznie w 1983 r. sprzedanych zostało 45 koni za sumę 2 570 900 dol., czyli o 200 tys. dol. więcej niż w roku poprzednim.

Główną atrakcją XV aukcji 14 września roku 1984 była sprzedaż og. Banat gn. 1967 (El Azrak – Bandola), Czempiona Wielkiej Brytanii, którego matka padła w 1983 r. w rekordowym dla Polski wieku 35 lat. Nabył go dr Eugene LaCroix za sumę 525 tys. dol. Była to już 24-ta jego wizyta

w Polsce. Najwyższa cena za klacz wyniosła 160 tys. dol. – była to Malawita gn. 1979 (Aloes – Mila), hod. SK Michałów, nabyta przez A. El Saihati z USA. Łącznie sprzedano 40 koni za ogólną sumę 2 536 900 dol., średnio 63 422 dol./szt.; 31 szt. kupili Amerykanie, a 9 – kupcy z Europy Zachodniej.

XVI aukcja, w roku 1985, odbyła się 13 września. Jej charakterystycznym akcentem była dekoracja namiotu, zaprojektowana przez artystów-plastyków Wandę Jackowską (jedną z nielicznych w tych latach prywatnych hodowców koni arabskich w Polsce) i Ryszarda Grajewskiego. Wystrój przypominał stylizowaną fasadę Stajni Czołowej w Janowie, między kolumnami której prezentowano zasłużone założycielki rodzin podczas przeglądu hodowlanego. Podczas aukcji sprzedano łącznie 28 koni (2 ogiery i 26 klaczy) za sumę 2 537 000 dol. Rekordowe ceny osiągnęły og. Algierczyk gn. 1977 (Engano – Algeria), hod. SK Janów Podlaski i kl. Fantastka s. 1975 (Palas – Fanza) hod. SK Janów Podlaski. Nabywcami obojga byli hodowcy z USA.

W roku 1985 miał miejsce szczyt koniunktury na konie arabskie, czego najlepszym przykładem była aukcja „Polish Ovation”, zorganizowana przez Lasma Arabians w lutym tego roku, gdzie 19 polskich klaczy zostało sprzedanych za łączną sumę 10 mln 805 tys. dol. Osiągnięta wtedy została rekordowa średnia cena (569 736 dol./szt.), jak też rekord wysokości ceny za klacz arabską, utrzymujący się przez wiele lat (został pobity dopiero w 2008 r.) – 1,5 mln \$ za kl. Penicylina s. 1976 (Palas – Pentoda), hod. SK Janów Podlaski. Jednak już w tymże samym roku 1985 w Kongresie USA została wszczęta dyskusja nad reformą podatkową, co pociągnęło za sobą zamykanie wygodnych „furtok podatkowych”, a na początku 1986 r. ujawnione zostały mechanizmy nielegalnego windowania cen na amerykańskich aukcjach. Można więc było oczekiwać, że kryzys w USA odbije się niekorzystnie na XVII janowskiej aukcji, która w 1986 r. odbyła się 10 września. Zagrozić jej powodzeniu mogła także katastrofa w Czarnobylu, gdyż konkurencyjne hodowle rozpuszczały plotki o napromieniowaniu polskich koni, co zostało zdementowane w oficjalnej ekspertyzie, przeprowadzonej w maju 1986 przez angielskiego lekarza wet., dr Nicholasa Millsa na zlecenie dr Eugene Lacroix z USA.

Pesymistyczne prognozy potwierdziły się tylko po części, gdyż amerykańskich kupców przyjechało mniej niż zawsze i nabyli oni nie 90%, jak dotychczas, lecz zaledwie 57,6% koni. Poza tym średnia cena za klacz, 46 064 dol., była niższa niż w latach 1985 (85 000 dol.) i 1984 (69 417 dol.).

Niższa też była łączna kwota sprzedaży (2 078 400 dol.). Mimo to nadal Amerykanie kupili konie najdroższe – og. Haracz s. 1976 (Palas – Harmonia), hod. SK Janów Podlaski, za 380 000 dol. i kl. Ferrara gn. 1982 (Probat – Fatima), hod. SK Michałów, za 165 tys. dol. Po zdobyciu przez polskiego ogiera Ibn Bandos s. 1973 (Bandos – Piewica) czempionatu narodowego Brazylii – także rynek brazylijski otworzył się na polskie konie i hodowcy stamtąd konkurowali już na aukcji z nabywcami amerykańskimi.

Prawdziwym ewenementem był natomiast fakt oficjalnego nabycia, w ramach Silent Sale, dwóch klaczy – Aktorka gn. 1984 (Embargo – Arena), hod. SK Kurozwęki i Wiklina gn. 1983 (Fason – Wieczerza), hod. SK Białka – za sumy, odpowiednio, 4000 i 5000 dol. przez obywatela PRL – wydarzenie bez precedensu w dziejach aukcji janowskich. Nabywca, Stanisław Duda, był zatrudniony na tzw. budowie eksportowej w Libii i pobierał wynagrodzenie w dolarach, dlatego mógł wykazać się dochodami w walucie wymiennej, której nieudokumentowane posiadanie było w PRL karane. Dopuszczenie go do udziału w aukcji świadczyło o pewnym złagodzeniu kursu wobec „prywatnej inicjatywy”.

XVIII aukcja w 1987 r. odbyła się 9 września. W ramach aukcji głównej sprzedano 2 ogiery i 35 klaczy, za łączną cenę 1 670 000 dol. Rekordowe ceny osiągnęły: og. Aloes gn. 1973 (Celebes – Algoa) hod. SK Janów Podlaski – 395 000 dol. – i kl. Algerina gn. 1978 (Ellorus – Algeria) hod. SK Janów Podlaski – 170 000 dol. Nabywcami obojga byli kupcy amerykańscy, podobnie jak 58,06% klaczy wystawionych na aukcję. Warto zauważyć, że najdroższy ogier i najdroższa klacz należały do wytworzonej w Janowie linii kl. Algonkina gn. 1961 z babolniańskiej rodziny Scherife or.ar. W tych latach tradycyjny typ „mocnego, polskiego kuhailana” cieszył się w USA dużym powodzeniem.

14 września 1988 odbyła się XIX aukcja. W porównaniu do lat ubiegłych odnotowano spadek cen, w wyniku czego łączna suma uzyskana ze sprzedaży 48 koni wyniosła ok. 1,2 mln dol. Rekordową cenę (106 000 dol.) osiągnęła kl. Weczera s. 1979 (Bandos – Warmia) hod. SK Michałów, nabyta do USA dla stadniny Lasma East, powstałej w wyniku podziału zasłużonej hodowli Lasma Arabians, co było również oznaką kryzysu. Natomiast sensacją „Silent Sale” stanowiła sprzedaż og. El Ghazi gn. 1983 (Aloes – Elektra), hod. SK Janów Podlaski, za wysoką jak na kryzysowy okres cenę 83 000 dol. – oczywiście nabywcy amerykańskiemu, a konkretnie dla drugiej „farmy-córki” podzielonej Lasmy – Lasma International. W ramach Silent Sale

miała również miejsce kolejna sprzedaż klaczy obywatelowi polskiemu – Lech Błaszczuk nabył kl. Magnolia s. 1985 (Fason – Maskotka), hod. SK Białka.

Na XX aukcji po raz pierwszy od lat nie odnotowano jednostkowych cen przewyższających 100 000 dol., ale i tak, na podstawie osiągniętych wyników, uznano tę aukcję za najlepszą na świecie w roku 1989. 13 września udało się sprzedać 27 koni (1 ogiera i 26 klaczy) za łączną sumę 602 500 dol. (tylko aukcja główna). Najwyższe ceny – 80 000 dol. – uzyskały klacze Albaneta gn. 1985 (Banat – Algeria) hod. SK Janów Podlaski i Etana s. (Aloes – Etruria) hod. SK Janów Podlaski. Obydwie zostały sprzedane do USA, ale po raz pierwszy na tej aukcji hodowcy amerykańscy stanowili tylko 34,6% nabywców.

Generalnie w omawianym okresie wiodącymi nabywcami koni polskich byli hodowcy amerykańscy, spośród których prym wiedli dr Eugene La-Croix, Mike Nichols, David Murdock, Armand Hammer, Richard Patterson, Leonard Skeggs, a także wielu hodowców pomniejszych. Do Polski kryzys, biorący początek na amerykańskim rynku, przybył z opóźnieniem i miał łagodniejszy przebieg. Stopniowo pojawiały się nowe rynki zbytu (np. Brazylia, Szwecja, Holandia), a im bardziej decydenci zdawali sobie sprawę, że na dłuższą metę utrzymanie centralnie sterowanej gospodarki nie będzie możliwe – tym większą uwagę zwrócono na tworzący się rynek krajowy.

Schyłkowy okres PRL-u

Poczynając od drugiej połowy lat 80-tych, szczególnie od czasu zainicjowania „pierestrojki” w ZSRR przez Sekretarza Generalnego KPZR, Michaiła Gorbaczowa, w 1985 r., jasnym się stało, że dni systemu nakazowo-rozdziałczego są policzone. Partyjno-państwowe władze PRL próbowały przedłużyć egzystencję tego systemu za pomocą drobnych ustępstw i koncesji mających stwarzać pozory pluralizmu. Do posunięć w tym kierunku należało powoływanie różnego rodzaju rad konsultacyjnych z udziałem „bezpartyjnych fachowców” lub nawet umiarkowanych działaczy opozycyjnych, cieszących się autorytetem w społeczeństwie, jak też dopuszczenie do działania na polskim rynku „firm polonijnych”, tj. z udziałem kapitału zagranicznego. Miało to na celu uspokojenie nastrojów społecznych i poprawę zaopatrzenia rynku, gdyż niewydolność centralnych organów planowania w tym zakresie nie dawała się już ukryć. Rolę „wentylu bezpieczeństwa” pełniło też znaczne złagodzenie zapisów cenzury, dotyczących tak skrupulatnie unikanych poprzednio „tematów tabu”, jak Armia Krajowa czy etos przedwrześniowej i wrześniowej kawalerii. Do takich tematów należała i hodowla koni arabskich.

Wylomy w monopolu państwowym zdarzały się coraz częściej. Należały do nich pojedyncze przypadki dopuszczenia obywateli polskich do udziału w aukcjach, ale też i pewne specyficzne zjawisko, charakterystyczne dla tego okresu. I tak, w dokumentacji hodowlanej niektórych klaczy pojawiły się zapisy: „Eksportowana w roku... do... (najczęściej Szwecji, RFN lub Wielkiej Brytanii)”, a w kilka lat później: „Reeksportowana”. W rzeczywistości klacze te nie opuszczały kraju. Na aukcjach zostawały „na papierze” wylicytowane przez określonego nabywcę z krajów zachodnich, a ten potem wstawiał je „na przechowanie” polskiemu hodowcy, z którym zawczasu

się umówił. Tym sposobem oszczędzał na kosztach utrzymania, stanówki i transportu, w Polsce niepomernie niższych, a polski „opiekun” z czasem odkupywał te klacze lub urodzone u niego źrebięta. Takich transakcji „ludowe państwo” już nie kontrolowało, podobnie jak obrotu pomiędzy prywatnymi właścicielami. Także starsze klacze, opatrzone w księgach stadnych adnotacją „Wyliminowane z SK”, kilka lat później pojawiały się pod nazwiskami prywatnych właścicieli w kraju, u których nieraz pozostawiały jeszcze wartościowy przychówek. Kryzysowa sytuacja w imporcie arabsów do USA, grożąca utratą dominującego rynku zbytu, również skłaniała do zaniechania lekceważenia nabywców krajowych.

JANÓW PODLASKI

W okres lat 1979–1989 SK Janów Podlaski weszła ze stanem ok. 71 matek stadnych, należących do 12 rodzin żeńskich. Reprezentowane były więc tam wszystkie rodziny z wyjątkiem pochodzących od kl. Adjuze or.ar., Ukrainki i Rodanii or.ar. Stanowisko dyrektora SK przez cały ten okres zajmował Andrzej Krzyształowicz, którego nazwisko, mimo iż trudne do wymówienia dla cudzoziemca, było już dobrze znane w całym „świecie arabskim”. Funkcję głównych specjalistów ds. hodowli koni pełnili: w latach 1975–1982 Tomasz Skotnicki, a od 1982 do dziś – Anna Stefaniuk.

W omawianych latach w Janowie użyto 29 ogierów. W 1979 r. zakończył swoją karierę hodowlaną og. **Gwarny** s. 1953 (Amurath Sahib – Gwara), hod. SK Michałów, z rodu męskiego Bairactar or.ar. W roku tym nie krył już klaczy, ale urodził się ostatni rocznik jego przychówka, 5 szt. (1 klaczka i 4 ogierki). Ze stawki tej najbardziej zasłużył się og. **Balon** s. 1979 (od Ballada), Czempion Szwecji (1987), Wiceczempion Polski (1994) i (w wieku 24 lat) Czempion Polski 2003. Ogier ten bowiem do późnych lat życia zachował doskonałą formę, a padł w 2010 r. w wieku 31 lat. Jego potomstwo wykazało się szczególną przydatnością do rajdów długodystansowych.

Og. **El Paso** gn. 1967 (Czort – Ellora), hod. SK Janów Podlaski, z rodu męskiego Kuhailan Haifi or.ar., Czempion USA – koń, którego najpierw „nie można było kupić za żadne pieniądze”, a potem sprzedano za 1 mln dol. – w swojej macierzystej stadninie pozostawił 3 roczniki przychówka, 1980, 1981 i 1982, razem 26 szt. (16 ogierków i 10 klaczek). W tej stawce znalazły się 4 przyszłe ogiery czołowe i 5 klaczy stadnych zasłużonych w polskiej hodowli. **Alkazar** gn. 1980 (od Algeria) jako reproduktor zawiódł na całej linii. **Etogram** s. 1981 (od Etruria) – pięknie ruszający się,

Czempion Polski i Best In Show 1994 – pozostawił wprawdzie liczne potomstwo, ale reprezentujące typ, który po latach wyszedł z mody na światowych ringach; konie po Etogramie cechują się natomiast dobrym charakterem i zdolnościami sportowymi. Europejczyk gn. 1982 na torze był niepokonyty, wygrał wszystkie gonitwy klasyczne, a jego współczynnik powodzenia¹ wynosił 8,97; po karierze wyścigowej zdobył Czempionat Polski w 1988, przy czym zwracał uwagę bardzo dobrze wypełnioną linią górną; w testach zrównoważenia nerwowego, przeprowadzanych w 1988 r. przez zespół z AR Lublin, otrzymał maksymalne oceny, ale żadnej z tych cech nie przekazał na potomstwo – okazał się typowym ogierem „bez stempla”. Elsing gn. 1982 zasłużył się natomiast w hodowli półkrwi – w SK Walewice dał wiele wartościowych koni sportowych.

Od dwóch córek legendarnej kl. Bandola, Ballada s. 1975 po Partner i Bandama gn. 1970 po Celebes, El Paso dał cenne matki stadne Balladyna kaszt. 1980 i Bolanda gn. 1980, kontynuatorki tej linii żeńskiej. Hajnówka kaszt. 1981 (od Harmonia), Samosiera gn. 1980 (od Sarabanda) i jej pełna siostra Saracenia kaszt. 1981, również zasłużyły się w hodowli. Saracenia wyróżniła się także wyjątkową inteligencją w trakcie wspomnianych już testów zrównoważenia nerwowego – podczas testu w labiryncie przeczłogała się pod jedną z jego ścian, aby najkrótszą drogą wrócić do stajni!

Widać stąd, że El Paso dawał wartościowe potomstwo tylko w określonych połączeniach, podobnie jak w poprzednim okresie w SK Michałów, gdzie z kl. Warmia gn. 1963 (Comet – Wadera) dał cztery pod rząd pełne siostry o bardzo wysokiej wartości hodowlanej, w tym Wizja gn. 1973 – Czempionka USA – i Wilejka kaszt. 1976 – Wiceczempionka Polski Klaczy Młodszych. Przychówek jego ponadto cechował się dużym rozrzutem, co świadczy o braku prepotencji indywidualnej u og. El Paso.

W latach 1979–1982 w SK Janów Podlaski użytkowany był og. **Banat** gn. 1967 (El Azrak – Bandola), hod. SK Janów Podlaski, z rodu męskiego Krzyżyk or.ar. Pozostawił 43 szt. potomstwa (łącznie z urodzonymi w 1979), w tym 21 ogierków i 22 klaczki. Spośród tego przychówka wyróżniły się głównie ogiery – używane w Polsce i za granicą jako czołowe, pełni bracia Armaniak gn. 1979 i Arbil gn. 1981 (od Arba), Czako sk.gn. 1979 (od Czapelka), derbista Piechur s. 1979 (od Pierzeja) oraz późniejszy Czempion

¹ Współczynnik powodzenia (Wp) – wskaźnik oznaczający stosunek sumy nagród wygranych przez badanego konia do średniej sumy wygranych na 1 konia z tego samego rocznika urodzenia (więcej w rozdziale „Wyścigi”).

Belgii, Międzynarodowy Czempion Ogierów w Cannes i Marsylii (1988), Czempion Wielkiej Brytanii w 1995 – Gabaryt s. 1982 (od Gambia). Pełna siostra Armaniaka i Arbila, „rozdzielająca je” kl. Armada gn. 1980, osiągnęła jedna z najwyższych cen aukcji Polish Ovation 1985 w USA – 400 000 dol. Pipi s. 1980 (od Pilarka) wygrała Międzynarodowy Czempionat Klaczy w Ostendzie 1989, a Siena s. 1980 i Simla gn. 1981 (od Simone) założyły czynne do dziś sublinie żeńskie.

Og. Banat i jego potomstwo miały opinie nadmiernie pobudliwych i trudnych w obsłudze, choć często cechy te występowały w połączeniu z efektownym i dynamicznym ruchem, a co za tym idzie – ze zdolnościami pokazowymi. Stąd spektakularne wyniki kl. Pipi 1980 i og. Gabaryt 1982 (Banat sam zdobył Czempionat Wielkiej Brytanii w roku 1977). Do legendy natomiast przeszła granicząca ze złośliwością nadpobudliwość og. Czako (w sezonach 1986 i 1987 stacjonującego także w Janowie), który w swoim pierwszym sezonie rozplodowym w SK Białka zatłukł na śmierć wstawionego mu dla towarzystwa barana.

W roku 1979 padł og. **Etap** gn. 1971 (Celebes – Etna), hod. SK Janów Podlaski, z rodu męskiego Kuhailan Haifi or.ar., W omawianym okresie w Janowie przyszły na świat dwa roczniki jego przychowka, 1979 i 1980, razem 16 szt. (7 ogierków i 9 klaczek). W tej stawce najbardziej zasłużyły się; dzielny na wyścigach (Wp = 4,80) og. Wiking gn. 1979 (od Wilma) – w USA stojący na czele rankingu reproduktorów wyścigowych, ojciec niepokonanego na amerykańskich torach og. Monarch AH (od Sasanka); jego pełna siostra Wineta gn. 1980 – założycielka sublinii, oaksistka Kasata gn. 1979 (od Kasta), matka dzielnych koni Borowina gn. 1979 (od Bolonia), cenione za granicą ogiery Sekstans gn. 1979 (od Sekwana) i Polonez gn. 1980 (od Parma).

Aloes gn. 1973 (Celebes – Algoa), hod. SK Janów Podlaski, z rodu męskiego Kuhailan Haifi or.ar., Czempion Polski Ogierów Starszych 1982, o wielkim, ciemnym oku i czekoladowym odcieniu maści gnia-dej – w omawianym okresie dał w Janowie stawki potomstwa urodzone w rocznikach 1980, 1983, 1984 i 1985, razem 29 szt. (15 og. i 14 kl.). Spośród tego przychowka najbardziej wyróżniła się piękna, skarogniada klacz Equitana 1980 (od Etna) – Czempionka Polski Klaczy Młodszych 1982, Enaria s. 1980 (od Etruria) zdobyła tytuł Top Ten Kanady 1985 i og. El Ghazi gn. 1983, który po wyeksportowaniu do USA zdobył tam w 1989 tytuł Wiceczempiona Narodowego w klasie English Pleasure.

Gondolier kaszt. 1974 (Palas – Gonagra), hod. SK Janów Podlaski, z rodu męskiego Saklawi I or.ar., dał w macierzystej stadninie 3 roczniki przychówka – 1980, 1981 i 1982. Sam bardzo urodziwy (Czempion Świata 1982), o małej, suchej i rzeźbionej głowie, nie przekazał jednak swoich pozytywnych cech na potomstwo. W hodowli po nim użyte zostały 3 klacze: pełne siostry Elyria s. 1981 i Elgonda s. 1982 (od Elbana) oraz Everesta s. 1980 (od Europa), z których jednak żadna nie pozostawiła nic rewelacyjnego.

Wist s. 1973 (Bandos – Wilma), hod. Janów Podlaski, z rodu Ibrahim or.ar., półbrat wspomnianego już Wikinga, był ogierem dzielnym wyścigowo, wytrzymałym i późno dojrzewającym (swoje najlepsze wyniki, wyrażające się wartością współczynnika powodzenia 5,76, osiągnął w III sezonie swojej kariery, kiedy wygrał Międzynarodowe Derby w Hamburgu). Nie cechował się wielką urodą (profil głowy miał prosty, szyję stosunkowo krótką, a kłęb mało wyraźny), ale rekompensował to dobrym charakterem, inteligencją i chęcią do współpracy z jeźdźcem. Do hodowli został wcielony raczej z uwagi na swoją dzielność, którą często przekazywał, chociaż jego dzielne potomstwo pochodziło od matek wywodzących się z biegających linii. Klasycznym przykładem była kl. Sanna gn. 1980, oaksistka, córka prawie niepokonanej Sasanki, jak również bardzo wytrzymały Ortalion gn. 1980 (od założycielki drugiej „biegającej dynastii” – kl. Orla), używany jako czołowy w Szwecji. Spośród 16 szt. jego potomstwa (10 ogierów i 6 klaczek) tylko Sanna i Eurazja gn. 1981 (od Eunice) były użytkowane przez kilka sezonów w polskiej hodowli.

Ellorus gn. 1972 (Krezus – Ellora), hod. SK Janów Podlaski, z rodu męskiego Kuhailan Haifi or.ar., $\frac{3}{4}$ brat El Paso, ale sporo od niego mniejszy – mierzył tylko 146 cm w kłębie. Używany był w Janowie już w poprzednich latach, od roku 1977 do 1980, kiedy został eksportowany do USA. Z pięciorga źrebiąt urodzonych w 1978 najbardziej zasłużyły się Algerina gn. (od Algeria) – rekordzistka cenowa aukcji 1987 r.) i Pentoza gn. (od Pentoda) – jedna z najcenniejszych klaczy wchodzących w skład grupy założycielskiej SK Białka. W sezonach 1979 i 1981 urodziło się po nim jeszcze 11 źrebiąt (4 ogierki i 7 klaczek), z których największą wartość reprezentowały Halka s. 1979 (od Harmonijka), której córka Halfa s. 1985 (po Palas) dała dzielnego i urodziwego ogiera Harbin s. 1993 (po Eukaliptus) i Parabola kaszt. 1981 (od Parma).

Pepi gn. 1975 (Celebes – Pemba), hod. SK Janów Podlaski, z rodu męskiego Kuhailan Haifi or.ar., stacjonował w Janowie w sezonie kopulacyjnym 1980 i w roczniku 1981 urodziło się po nim 5 źrebiąt – 3 ogierki i 2 klaczki.

Z tego przychówka wyróżnił się og. Etat s. (od Etażerka), który w wieku lat 3 został sprzedany do Danii, gdzie w 1985 r. zdobył Czempionat Danii i Skandynawii. W 1989 r. Janów wysłał pod Etata 4 klacze. Spośród źrebiąt urodzonych w rezultacie tej stanówki w polskiej hodowli zasłużyła się siwa w hreczce Saba 1990 (od Saszetka), matka dzielnych i urodziwych ogierów Salut s. 1996 (po Pepton) i Salar s. 2000 (po Ecaho).

Bandos s. 1964 (Negatiw – Bandola, hod. SK Janów Podlaski, z rodu Ibrahim or.ar., w omawianym okresie kończył już swoją karierę w Janowie. Jako reproduktor wykazał się bardzo wysoką wartością hodowlaną – przekazywał na potomstwo zarówno dzielność wyścigową, jak i urodę². U niektórych osobników zresztą cechy te szły w parze – np. zwyciężczyni wszystkich gonitw klasycznych, Arra s. 1975 (od Arba), o Wp = 5,06, została potem Czempionką Polski i Europy, a pierwszy w swoim roczniku pod względem sumy wygranych, o Wp = 8,67, zwycięzca Porównawczej, og. Pepton s. 1977 (od Pemba) – Czempionem Polski w 1989 r.

Charakterystyczną cechą og. Bandos była homozygotycznie siwa maść, w 100% przekazywana na potomstwo. W starszym wieku wystąpiły u niego „plamy bielacze” na głowie, które zdarzały się również w następnych pokoleniach sublinii męskiej założonej przez og. Pepton.

Rocznik urodzeniowy 1982 liczył 7 szt. (4 ogierki i 3 klaczki). Wyróżniał się z niego obiecujący ogierek Abukir s. (od Algeria, jedyny siwy przychówek od tej matki), ale zginął tragicznie jako roczniak. W roczniku tym przyszła na świat Czempionka Polski Klaczy Młodszych 1983, Pianola s. (od Pilarka), ale padła w młodym wieku 3 lat, jeszcze przed włączeniem do hodowli. Z tej „pechowej” stawki zasłużyła się w hodowli jedynie Bajeczka s. (od Baśń), matka derbisty o Wp = 10,02, Czempiona Polski i rekordzisty cenowego – og. Batyskaf 1990 (po Pamir).

W roku urodzenia 1983, po ostatnim sezonie Bandosa w macierzystej stadninie przed jego sprzedażą do USA, przyszło na świat 10 źrebiąt (po 5 ogierków i klaczek). Wśród nich znajdował się og. Perlson s. (od Pemba), pełny brat Peptona, o jeszcze lepszych wynikach wyścigowych (Wp 12,62), początkowo figurujący w spisie ogierów czołowych, lecz w efekcie nie użyty w hodowli a sprzedany do cyrku. Z tego rocznika zasłużyły się w hodowli klacze Palma s. (od Parma) i Pektyna s. (córka „rekordzistki cenowej” kl. Penicylina).

Hazard gn. 1975 (Celebes – Harsza), hod. SK Janów Podlaski, z rodu męskiego Kuhailan Haifi or.ar., był w sezonie 1981 wypróbowywany

w macierzystej stadninie, ale z 9 pokrytych nim klaczy **wszystkie** okazały się jałowe, co świadczyło o jego nieplodności. Został więc w tym samym roku eksportowany do Francji.

Przez jeden sezon (1981) wykorzystywany był w Janowie og. **Enos** s. 1975 (Bandos – Enora), hodowli własnej, kontynuator rodu Ibrahima, z rodziny żeńskiej Cherifa or.ar. Spośród 5 szt. jego przychówka (3 ogierków i 2 klaczek) pozytywnie wyróżniły się kl. Beta s. (od Batalia) – Wicczempionka Polski 1986 – i og. Pers s. (od Pentoda) – sprawdzony reproduktor, przekazujący na potomstwo przede wszystkim dobry charakter, a także wyjątkowo efektowny i efektywny ruch, czego najlepszymi przykładami mogą być kl. Fraskata s. 1993 (od Frasquita) i derbista, og. Ostragon s. 1994 (od Oselka) – hod. SK Białka.

Dla ratowania rodu Kuhailan Afas or.ar. w 1980 wydzierżawiono ze Szwecji og. **Probat** gn. 1975 (Pohaniec – Borexia), wyhodowany w szwedzkiej stadninie Blommerod, którego ojcem był eksportowany z Polski syn og. Comet. Synowie tego ogiera bowiem albo urodzili się w latach niesprzyjających rozbudowie stada podstawowego koni czystej krwi w Polsce, albo nie pasowali do użytkowanych wtedy matek. Użycie Probata spowodowało prawdziwą „rewolucję” w polskiej hodowli, gdyż otrzymał do krycia dużą liczbę klaczy i zostawił w Polsce 11 reproduktorów oraz 67 matek stadnych. W większości przypadków przekazał im dużą suchość i bardzo poprawną, dobrze wypełnioną linię górną, którą odziedziczył po matce, urodzonej w Blommerod córce importowanych z Polski ogiera Exelsjor i klaczy Bogoria.

W Janowie Probat był użyty najpierw w sezonach 1982–83 i ponownie w roku 1987. W sezonie 1983 urodziło się po nim 25 źrebiąt (11 ogierków, 14 klaczek), wśród których najcenniejszymi okazały się: og. Alegro gn. (od Algeria), pozytywnie sprawdzony jako reproduktor w Polsce, czempion Holandii; używany w Polsce og. Aleppo s. (od Aleja), ojciec dzielnego wyścigowo og. Ar Rahman 1990 (od Arabella); zasłużone matki stadne Euterpe kaszt. (od Eunice) i Pestka gn. (od Pentoda). Z rocznika 1984 (21 szt. potomstwa, w tym 11 og. i 10 kl.) pochodziły tak zasłużone reproduktory, jak Pamir s. (od Parma, derbista o $Wp = 7,34$ i Czempion Polski) i Borysław kaszt. (od Borowina), zwycięzca Porównawczej, drugi w swoim roczniku pod względem sumy wygranych nagród i wysokości współczynnika powodzenia, 7,79; klacze stadne Almeria gn. (od Algeria), Wicczempionka Polski Klaczy Młodszych i Pinia (od Pilarka) – matka Młodzieżowej Czempionki

z Białki i Czempionki Polski, kl. Pianosa 1998 (po Eukaliptus), matki niepokonanej Pianissimy!

W roczniku 1988 (20 szt. po 10 ogierków i klaczek) nie było już żadnego „wystrzału” poza urodziwą, dobrą matką, kl. Algora gn. (od Algeria). Generalnie jednak użycie Probata na tak dużą skalę było iście „napoleońskim” posunięciem, porównywalnym z importem og. Palas.

W latach 1983 i 1986–88 oszczędnie był używany og. **Argo** s. 1976 (Gwarny – Arba), hod. SK Janów Podlaski, z rodu Bairactar or.ar., Czempion Polski, również dzielny wyścigowo (półbrat „trójkoronowanej” Arry). Pozostawił równie oszczędnie używanego w hodowli og. Falsyfikat s. 1984 (od Fantastka) oraz pozytywnie sprawdzone klacze Sari, Fargola i Orawa.

W sezonach 1982–85 sprawdzany był w Janowie dzielny i wytrwały na torze (5 sezonów biegania, Wp = 3,23), urodziwy (Czempion Polski, Szwecji i Wicczempion Świata) og. **Parys** s. 1974 (Tryptyk – Parma), hod. SK Janów Podlaski, z rodu Ilderim or.ar. Niestety, niska płodność sprawiła, że uzyskano po nim tylko pojedyncze sztuki, z których najwartościowszym okazał się Origan s. 1984 (od Orgia), bardzo dzielny wyścigowo (Wp = 9,59), lecz eksportowany do USA bez użycia w polskiej hodowli.

Również 5 sezonów trwała kariera wyścigowa og. **Ernal** s. 1975 (Palas – Engracja), ho. SK Janów Podlaski, z rodu Saklawi I or.ar. I mało tego – najlepszy wynik osiągnął on w ostatnim sezonie, co świadczy o późnym dojrzewaniu, charakterystycznym dla arabów „starego typu”. Pokrojowo też był w starym typie – drobny i suchy. W roczniku 1984 dał w Janowie dwie dobre klacze: Europejka s. (od Europa) – Czempionka Belgii i Petarda s. (od Pentoda) – Czempionka Austrii.

Palas s. 1968 (Aswan – Panel), hod. SK Tiersk, z rodu Saklawi I or.ar., został sprowadzony do Polski w roku 1972, aby zapobiec nadmiernemu spokrewnieniu stada podstawowego polskich koni czystej krwi. W omawianym okresie kończył już swoją karierę hodowlaną w Polsce, a do Janowa wrócił jeszcze na sezony 1984, 1985 i 1986. W roczniku 1985 najcenniejszy jego przychowek stanowiły: og. Ararat s. (od Arra) – Czempion Polski, wał. Elekt gn. (od Elektra) – dzielny i wytrwały koń wyścigowy, Mistrz Polski w ujeżdżeniu i rajdach długodystansowych, startujący pod siodłem jeszcze w wieku 25 lat, kl. Alejka gn. (od Aleja) – Czempionka Polski i kl. Euzebia s. (od Europa) – zwyciężczyni Porównawczej. Z rocznika 1986 zaznaczyły się: przyszła matka stadna kl. Alanga gn. (od Algerina); pełny brat Ararata, dzielny i urodziwy, ciemnogniady Arras, który nie mógł być użyty w hodowli

z powodu niepłodności; i zwycięzca Porównawczej, Paragon s. (od Partita). W roczniku 1987 wyróżniły się klacze Arina s. (od Arra), Empala gn. (od Equitana) – przyszła oaksistka i Perfidia s. (od Pentoda) oraz og. Sennik gn. (od Siena), użyty w hodowli, ale bez powodzenia.

Eternit s. 1976 (Bandos – Etna), hod. SK Janów Podlaski, z rodu Ibrahim or.ar., krył w Janowie w latach 1984–1986. Najcenniejszym przychowkiem, urodzonym w tym okresie, były: kl. Antwerpia s. 1986 (od Angola) – Czempionka Holandii i kl. Pilina s. 1987 (od Pilarka), obdarzona wyjątkowo urodziwą głową.

Alcazar gn. 1979 (Aladdinn – Flama), hod. Folke Toellborg (Szwecja), z rodu Kuhailan Haifi or.ar., został wydzierżawiony do Polski dla wykorzystania odgałęzienia linii og. Witraż 1938, kontynuowanej przez Czempiona Szwecji i USA – og. Aladdinn 1975 (Nureddin – Lalage). Nie pozostawił jednak urodziwego ani typowego przychowku, a stosunkowo najlepsze okazały się: og. El Bak gn. 1986 (od Elektroda) – bez typu, za to o pobudliwym charakterze, użyty głównie ze względu na rodowód – i kl. Ekawa gn. 1986 (od Equitana).

Kontynuator rodu Bairactar or.ar., **Balon** s. 1979 (Gwarny – Ballada), w omawianym okresie krył w Janowie tylko w sezonie 1985, gdyż potem został wysłany w dzierżawę do Szwecji, gdzie zdobył tytuł Czempiona tego kraju. W roczniku 1986 (3 ogierki i tylko 1 klaczka) zaznaczyła się tylko ta klaczka, Santa Luccia kaszt. (od Sanna).

Og. **Gil** gn. 1981 (Probat – Gildia), hod. SK Michałów, z rodu Kuhailan Afas or.ar., zostawił w Janowie stawkę 13 szt. potomstwa z rocznika 1986. W tej stawce znalazły się eksportowane bez użycia w polskiej hodowli, ale osiągające dobre wyniki w krajach docelowych, ogiery El Konto gn. (od Elsinoe) i Etman s. (od Etruria); a przede wszystkim – fenomenalna wyścigowo (Wp = 13,08) kl. Sarmacja gn. (od Saszetka), kontynuatorka dynastii dzielnych klaczy, wywodzących się od kl. Sabellina s. 1954 (Abu Afas – Sabda).

Nadpobudliwy nerwowo, ale o pustynnej urodzie og. **Czako** sk.gn. 1979 (Banat – Czapelka), hod. SK Janów Podlaski, z rodu Krzyżyk or.ar., na szczęście nie przekazał na potomstwo swego charakteru, a za to w wielu przypadkach odziedziczyło ono jego efektowną, ciemną maść, modną w pewnych kręgach hodowców. Tak umaszczona była kl. Bellona k. 1987 (od Beliza), którą w późniejszych latach, w atmosferze sensacji nabył za rekordową cenę polski biznesmen na janowskiej aukcji, jak również og. Cyprys sk.gn.

1988 (od Cyranka), z powodzeniem używany w hodowli zarówno państwowej, jak prywatnej. Na aukcji w 1988 r. Czako został sprzedany do RFN.

Wyhodowany w Michałowie, Młodzieżowy Czempion Świata i chyba najlepszy syn swojego ojca, skarogniady og. **Fawor** 1981 (Probat – Fatma) z rodu Kuhailan Afas or.ar., w omawianym okresie krył w Janowie w sezonie 1986, toteż w sezonie 1987 urodziło się 20 źrebiąt (10 ogierków i tyleż klaczek). Z tej stawki najbardziej wyróżniły się dzielny wyścigowo (Wp = 7,35) og. Borek sk.gn. (od Borowina) i Młodzieżowy Czempion Polski og. Pilot c.gn. (od Pipi), sprzedany do Wielkiej Brytanii, później Międzynarodowy Czempion Ogierów w Blommerod i Towerlands. Z klaczy pozytywnie zaznaczyły się Młodzieżowa Czempionka Polski Albigowa gn. (od Algeria), Esparceta s. (od Etruria), Wiosna c.gn. (od Wineta) i Sasza s. (od Saszetka), późniejsza Czempionka Wielkiej Brytanii. Fawor przekazywał na potomstwo przeważnie ciemną maść, horyzontalną linię górną, dużą suchość i dobry ruch, ale też niewielkie wymiary i prosty profil głowy.

Partner s. 1970 (Eleuzis – Parma) hod. SK Janów Podlaski, z rodu Ilderim or.ar., w omawianym okresie krył w Janowie przez dwa sezony: 1987 i 1988. W tych latach urodziło się po nim 20 szt. potomstwa (12 w 1988, 8 w 1989), w tym 10 ogierków (odpowiednio 5 i 5) i 10 klaczek (7 i 3). Z tej stawki najbardziej wyróżniły się: kl. Argentyna s. 1989 (od Arra), ogiery Bajus s. (od Bajeczka) – z powodzeniem startujący w rajdach – i Bardysz s. (od Bazylea), użytkowany zarówno w hodowli państwowej, jak prywatnej.

Og. **Polonez** gn. 1980 (Etap – Parma), hod. SK Janów Podlaski, z rodu Kuhailan Haifi or.ar., był tylko „próbnie” użyty w Janowie przed sprzedażą do Brazylii. W 1988 urodziły się po nim 4 szt. potomstwa (3 ogiery i 1 klacz), ale ani jedna sztuka nie została wcielona do hodowli.

Pod koniec omawianego okresu w 1988 roku rozpoczął karierę stadną og. **Alegro** gn. 1983 (Probat – Algeria), hod. SK Janów Podlaski, z rodu Kuhailan Afas or.ar. Pierwszy rocznik jego przychówka urodzonego w Janowie w 1989 r. liczył 24 szt. (9 ogierków i 15 klaczek). W przyszłości najbardziej wartościowymi z tego rocznika w hodowli okazały się klacze Barkarola gn. (od Balladyna) i Salamandra gn. (od Saragossa) oraz ogier Eurol gn. (od Europa), Wiceczempion Polski.

W sezonie rozplodowym 1989 karierę w SK Janów Podlaski rozpoczęły ogiery własnej hodowli: **Europejczyk** gn. 1982 (El Paso – Europa), z rodu Kuhailan Haifi or.ar., niepokonyty na wyścigach, Czempion Polski; **Gabaryt** s. 1982 (Banat – Gambia), z rodu Krzyżyk or.ar., Czempion Wielkiej

Brytanii i **Pamir** s. (Probat – Parma) 1984, z rodu Kuhailan Afas or.ar., derbista, Czempion Polski i „Best In Show” – czyli „piękny i dzielny w jednym”. Spośród używanych w omawianym okresie w Janowie 29 ogierów, 23 (79,31%) było hodowli własnej, po 3 (10,35%) z Michałowa i ośrodków zagranicznych, jak Szwecja czy Tiersk. Zatem przewaga Janowa w zakresie produkcji ogierów czołowych utrzymywała się w dalszym ciągu.

W obrębie posiadanych rodzin żeńskich w omawianym okresie kontynuowane były sublinie wywodzące się od założycielek linii wytworzonych w latach powojennych. Niektóre z tych linii, rozślawione przez osobniki wybitne, stały się charakterystyczne dla Janowa. Do takich należą, przede wszystkim, linia „A”, „S” i „P”.

Założycielką linii „A” była kl. **Algonkina** gn. 1961 (Pietuszek – Alga), hod. SK Albigowa, z rodziny kl. Scherife or.ar. imp. 1902 do Babolnej, w omawianym okresie reprezentowana w Janowie przez 3 sublinie wywodzące się od jej córek: Algoa c.gn. 1964 (po Czort), Aleksja gn. 1968 (po Czort) i Algeria gn. 1971 (po Celebes) – ta ostatnia w latach 1979–1989 czynna w stadninie.

Sublinię kl. **Algoa**, oaksistki i zwyciężczyni Porównawczej lęb w lęb z og. Dunajec, eksportowanej do USA w 1979 r., reprezentowała w tych latach kl. Alkaba gn. 1975 (po Celebes), którą później zastąpiła córka, Alita gn. 1981 (po Ellorus).

Od kl. **Aleksja** wywodziła się jej córka Aleja s. 1975 (po Bandos), matka przyszłej Czempionki Polski Klaczy Młodszych i Starszych – kl. Alejka gn. 1985 (po Palas).

Algeria, przez Dyrektora Krzyształowicza nazywana „klacza znosząca złote jaja”, w omawianym okresie była już matką 13 szt. potomstwa, z których Alchemia gn. 1976 (po Gwarny) była używana do hodowli przez 2 lata, po czym eksportowana do USA; Algerina gn. 1978 (po Ellorus) po wydaniu na świat 4 źrebiąt (3 klaczy i 1 ogiera) osiągnęła rekordową cenę aukcji 1987 r.; ogiery Algierczyk gn. 1977 (po Engano) i Alkazar gn. 1980 (po El Paso) kryły w polskiej hodowli, a klacze Almeria gn. 1984 (po Probat) i Albigowa gn. 1987 (po Fawor) zdobyły Czempionaty Polski Klaczy Młodszych.

Linie „P” założyła kl. **Piewica** gn. 1953 (Priboj – Włodarka), z rodziny kl. Szamrajówka ur. ok. 1810 w Białej Cerkwi, hod. SK Tiersk, importowana do Polski po sezonie wyścigowym 1956 na torze wrocławskim, w którym wzięły udział konie sowieckie. Początkowo została sprowadzona do Albigowej, a po jej likwidacji w 1961 r. zasiliła stado matek w Janowie. Tam

wyodrębniły się dwie sublinie założone przez jej córki: Pierzga s. 1964 (po Negatiw) i Pentoda s. 1970 (po Bandos).

Pierzga dobrze biegła na torze (była siódma w swoim roczniku, a jej współczynniki powodzenia wyniosły 2,10) i wydała na świat wiele dzielnych koni, np. derbistę og. Pierrot s. 1969 (po Czort) i oaksistkę Pieczęć s. 1976 (po Palas). Jednak kontynuatką sublinii stała się zjawiskowa, śnieżnobiała, „fruwająca w powietrzu” Czempionka Polski i Świata, Pilarka s. 1975 (po Palas). W omawianym okresie przebywała w Janowie wraz ze swoimi córkami Pipi s. 1981 (po Banat) i Pinią s. 1984 (po Probat).

Pentoda była jeszcze dzielniejsza (jako trzylatka pierwsza w swojej grupie wiekowej, Wp = 2,34) i nie mniej urodziwa (Wiceczempionka Polski). Jej pierwszy przychówek, Penicylina s. 1976 (po Palas) zdobyła Czempionat USA i ustanowiła niepokonyty przez wiele lat rekord cenowy za klacz arabską, ale przedtem zostawiła w Polsce następczynię – kl. Pektyna s. 1983 (po Bandos). Sublinie przedłużyły również inne córki Pentody: Pestka gn. 1983 (po Probat) i Petarda s. 1984 (po Erenal).

Linia „S” wywodziła się od kl. **Sabda** s. 1940 (Miecznik – Safta), z rodziny kl. Mlecha or.ar. imp. 1845 do Jarczowiec, urodzonej w Opłytnej. Linia ta wcześniej rozdzieliła się na trzy sublinie wyprowadzone od jej córek: Salwa s. 1945 (po Kuhailan Abu Urkub), Sakwa kaszt. 1953 (po Abu Afas) i jej pełnej siostry, Sabellina s. 1954. Tylko ta ostatnia wślawiła się przekazywaniem z pokolenia na pokolenie w linii żeńskiej ugruntowanej dzielności wyścigowej.

Z sublinii kl. **Salwa** wywodziła się Sarabanda s. 1973 (Bandos – Saletra), której córki, Samosiera s. 1980 (po El Paso) i jej pełna siostra Saracenia kaszt. 1981, wykazująca wyjątkową inteligencję podczas na przeprowadzanego testu w labiryncie, zostały w omawianym okresie wcielone do hodowli.

Na początku tego okresu w stadzie matek SK Janów Podlaski przebywała córka założycielki drugiej sublinii, Sekwana gn. 1959 (Banio – **Sakwa**), użytkowana zarówno w dziale czystej krwi, jak półkrwi. Z jej potomstwa czystej krwi arabskiej wyróżniły się kl. Sekwoja (po Aquinor), przekazana do tworzącej się SK Kuroz węki i og. Set kaszt. 1977 (po Etap), ogier czołowy i Wiceczempion Polski.

Sublinię kl. **Sabellina** w badanym okresie reprezentowały w Janowie: jej córka Simone s. 1963 (po Czort), matka pożytecznych w hodowli klaczy, pełnych siostr Siena s. 1980 i Simla gn. 1981 (po Banat); wnuczka Sasanka kaszt. 1968 (po Almifar), „trójkoronowana” na torze, o Wp = 8,61, a przy

tym urodziwa; i jeszcze piękniejsze, a równie dzielne prawnuczki – derbistki: Sarenka s. 1974 (Tryptyk – Sasanka), Wp = 8,53 i Saszetka s. 1977 (Engano – Sasanka), Wp = 6,59. Ta ostatnia przedłużyła „dynastię dzielnych klaczy” o dalsze pokolenia.

Również znaną z dzielności, lecz trudną do utrzymania linię „O”, wywodzącą się od urodzonej w Janowie kl. **Ofirka** gn. 1939 (Ofir – Fryga II), z rodziny Gazelli or.ar. imp. 1845 do Jarczowiec, w badanym okresie reprezentowały w Janowie wybitne wyścigowo klacze **Orla** gn. 1962 (Pietuszek – Ofirka), Wp = 7,50, jej córki **Orgia** kaszt. 1971, Wp = 6,85 i słabsza **Orlica** gn. 1975 (po Krezus). Charakterystyczne dla tej linii było „rozmywanie się” cechy dzielności w następnych pokoleniach.

Znana z długowieczności **Bandola** s. 1948 (Witraz – Bałalajka), hod. SK Albigowa, z rodziny Mlechy or.ar., kończyła już swoją karierę hodowlaną, a kontynuatorką linii okazała się jej najmłodsza córka **Ballada** s. 1975 (po Partner) przez swoją córkę **Balladyna** kaszt. 1980 (po El Paso).

Sublinię wywodzącą się od pełnej siostry Bandoli, kl. Arfa gn. 1947, kontynuowała w omawianym okresie kl. Arba gn. 1962 (Comet – Abhazja) i jej córka, prawie niepokonana zarówno na Torze (zwycięzczyni Derby, Oaks i Porównawczej), jak na ringach pokazowych (Czempionka Polski i Europy) – Arra s. 1975 (po Bandos. W latach 1987 i 1989 przyszyły na świat jej przyszłe następczynie – odpowiednio kl. Arina s. (po Palas) i Argentyna s. (po Partner).

Etna s. 1959 (Faher – Elżunia), urodzona w Albigowej, z rodziny Wołoszki ur. ok. 1810 w Sławucie, w omawianym okresie kontynuowała karierę hodowlaną w Janowie do roku 1983. Założoną przez nią sublinię przedłużyły Czempionka Świata – Etruria s. 1975 (po Palas) i Czempionka Polski Klaczy Młodszych Equitana sk.gn. 1980 (po Aloes).

Według XI Tomu PASB, najliczniejsze w janowskim stadzie matek były reprezentantki rodziny kl. Mlecha or.ar. imp. 1845 do Jarczowiec – 20 szt. (28,17%). Na drugim miejscu uplasowała się rodzina kl. Gazella or.ar. imp. 1845 do Jarczowiec – 13 szt. (18,31%), a na trzecim *ex aequo* rodziny kl. Wołoszka ur. ok. 1810 w Sławucie i Cherifa or.ar. imp. 1870 do Francji – po 8 szt. (11,26%).

W omawianym okresie konie hodowli janowskiej pięciokrotnie wygrały gonitwę Derby (kl. Arra 1975, kl. Saszetka 1977, og. Piechur 1979, og. Europejczyk 1982, og. Pamir 1984). Oaks wygrało również pięć janowskich klaczy (Arra 1975, Pieczęć 1976, Saszetka 1977, Kasata 1979, Sanna 1980,

natomiast Nagroda Porównawcza 6 razy wędrowała do Janowa Podlaskiego, zdobyta przez ogiery Pepton 1977, Piechur 1979, Sart 1976, Europejczyk 1982, Borysław 1984 i kl. Euzebia 1985.

MICHAŁÓW

W kolejny etap swojej historii, zamknięty rocznikami 1979–1989, SK Michałów weszła ze stanem ok. 67 matek, należących do 10 rodzin żeńskich, a zatem na początku tego okresu działalności stadniny jej pula genetyczna była uboższa niż w SK Janów Podlaski. Stanowisko dyrektora SK Michałów piastował w tych latach Ignacy Jaworowski, a głównego specjalisty ds. hodowli koni – Urszula Laufersweiler, później zamężna za Jerzym Białobokiem, który podjął wtedy pracę w stadninie, początkowo na etacie koniuszego.

W omawianych latach w Michałowie użyto 28 ogierów. **Palas** s. 1968 (Aswan – Panel), importowany z Tierska, z rodu Saklawi I or.ar., stanował w Michałowie w sezonach 1978–1980 i ponownie 1982–1983. Liczebność stawek jego przychówka wynosiła odpowiednio: 1979 – 5 szt. (2 og., 3 kl.); 1980 – 8 szt. (5 og., 3 kl.); 1981 – 7 szt. (2 og., 5 kl.); 1983 – 20 szt. (10 og., 10 kl.) i 1984 – 14 szt. (4 og., 10 kl.). Spośród potomstwa og. Palas urodzonego w Michałowie najbardziej zasłużyły się ogiery: Zulus s. 1979 (od Zazula) – ceniony jako ojciec koni rajdowych we Francji i Endel s. 1981 (od Elwira) – urodziwy (dwukrotny Wiceczempion Polski, Wiceczempion Wielkiej Brytanii i Europy, Czempion Międzynarodowego Pokazu w Babolnej) i dzielny (Wp = 2,24), a przy tym obdarzony dobrym charakterem, reproduktor czołowy w Polsce; a z klaczy: Emigracja s. 1980 (od Emisja) – założycielka „linii produkcyjnej czempionów” oraz wartościowe matki stadne Premia s. 1980 (od Pliszka), Wendeta s. 1980 (od Weneda) i Erwina s. 1984 (od Elegancja).

Po ogierze **Bandos** s. 1964 (Negativ – Bandola), hod. SK Janów Podlaski, z rodu Ibrahim or.ar., w Michałowie w omawianym okresie przyszło na świat potomstwo z roczników 1979 i 1980. Razem było to 21 źrebiąt, w tym

11 ogierków i 9 klaczek. W stawkach tych nie znalazły się jednak szczególnie wartościowe osobniki poza og. Erfurt s. 1980 (od Elwira), używanym później w polskiej hodowli prywatnej, a także niezłymi matkami stadnymi Esmeralda s. 1979 (od Elwira) i Weczera s. 1979 (od Warmia).

Eufkrat s. 1970 (Elf – Estebna), hod. SK Michałów, z rodu Ilderim or.ar., to ogier, z którym Michałów wiązał duże nadzieje, gdyż był własnej hodowli, a ponadto synem pierwszej Czempionki Europy – znanej z urody, a przedwcześnie padłej kl. Estebna s. 1961 (Nabor – Estokada). Jednak potomstwo po nim nie zachwycało, a ze stawki urodzonej w 1979 r. sprawdzany w polskiej hodowli (ale bez skutku) był Erem s. 1979 (od Eskapada). Do hodowli wcielono również klacze Erotyka (od Eroica) i Eulalia (od Emilia).

Po ogierze **Partner** s. 1970 (Eleuzis – Parma), hod. SK Janów Podlaski, z rodu męskiego Ilderim or.ar., w Michałowie urodziły się 3 roczniki źrebiąt: 1980 (9 szt.), 1981 (3) i 1982 (2). Nie przedstawiały one sobą zbyt wysokiej klasy. Na małą skalę, jako ogier punktowy w PSO, użyty był gniady Pyton 1980 (od Pliszka), a kl. Darowizna s. 1981 (od Donna) weszła w skład grupy założycielskiej SK Białka.

Eukaliptus s. 1974 (Bandos – Eunice), hod. SK Janów Podlaski, z rodu Ibrahim or.ar., użyty był w Michałowie w dwóch „rzutach”. Za pierwszym razem zostawił stawkę potomstwa z rocznika 1980, z którego najwartościowsze okazały się klacze Emfaza s. (od Ekstaza) i Passa gn. (od Pascha). „Drugi rzut” to lata 1984–87, kiedy na świat przyszły tak utytułowane klacze, jak Czempionki Polski – Emigrantka s. 1985 (od Emigracja), jej pełna siostra Emanacja 1986, Eskława s. 1985 (od Ekstaza) i Grenlandia s. 1988 (od Getynga) – czy takie ogiery, jak używany na małą skalę w polskiej hodowli Dansing gn. 1985 (od Dewizka) i Goliat gn. 1985 (od Gildia), ceniony reproduktor w stadninie Marshy Parkinson w Kalifornii (USA).

Eternit s. 1976 (Bandos – Etna), hod. SK Janów Podlaski, z rodu Ibrahim or.ar., używany był w SK Michałów w latach 1980 i 1981. Ze stanówek tych urodziły się rzetelne klacze hodowlane, jak Dębówka s. 1981 (od Dębica), Fletnia s. 1981 (od Fladra), Dekada s. 1982 (od Dysputa) czy oaksistka, o Wp = 2,51, Etylina s. 1982 (od Etykieta).

Dzierżawiony ze Szwecji og. **Probat** gn. 1975 (Pohaniec – Borexix) z rodu Kuhailan Afas or.ar. swoją karierę w Polsce rozpoczął właśnie w Michałowie, w sezonach 1980 i 1981, aby powrócić tam jeszcze w 1986 r. Podobnie jak

w Janowie, otrzymano po nim liczne stawki potomstwa, w tym wiele wybitnych osobników, zarówno dzielnych, jak urodziwych. W 1981 roku urodziła się derbistka Dalida gn. (od Draperia) o Wp = 3,83, przyszła matka rosłych, dzielnych, czasem także urodziwych koni, a w 1982 roku – zwycięzca Porównawczej, o Wp = 7,76, og. Errlis gn. (od Estrela), niewielkiego wzrostu, ale bardzo suchy i urodziwy, cechujący się m.in. długą, jedwabistą grzywą. Probat dał w Michałowie również 7 ogierów czołowych (Enrilo kaszt. 1981 od Emisja, Fawor sk.gn. 1981 od Fatma, Gil gn. 1981 od Gildia, Drabik kaszt. 1982 od Draperia, Garnizon gn. 1982 od Głownia, Wermut gn. 1982 od Warmia i Złotogłów gn. 1987 od Złota Jesień) oraz wartościowe klacze stadne, takie jak np. Egzotyka s. 1982 (od Elana), Erudycja s. 1982 (od Etola), Fanaberia gn. 1982 (od Fabiola), a także Wicczempionka Polski, Czempionka Wielkiej Brytanii i Pucharu Narodów w Aachen – Pikieta s. 1982 (od Platyna).

Własnej hodowli og. **Dylemat** s. 1974 (Gedymin – Doliwa), z rodu Baractar or.ar., był w Michałowie jedynie „wypróbowywany” przed sprzedażą do Szwecji i w dwóch rocznikach 1981 i 1984 pozostawił zaledwie 5 szt. potomstwa (jednego ogierka i 4 klaczki). Żadne z nich nie zostało wcielone do polskiej hodowli.

Set kaszt. 1977 (Etap – Sekwana), hod. SK Janów Podlaski, z rodu Kuhailan Haifi or.ar., Wicczempion Polski, krył w SK Michałów przez 5 lat (1981–85), ale w każdym sezonie otrzymywał tylko niewielkie grupy klaczy. Najliczniejszy rocznik jego przychówka (9 szt.) pochodził z roku 1984. Okazał się jednak typowym ogierem „bez stempla”, gdyż swoich cech pozytywnych nie przekazał potomstwu. Nie pozostawił ogiera czołowego, a z jego córek najlepiej sprawdziły się w hodowli Esperanca kaszt. 1982 (od Espaniola), pełne siostry Delenda gn. 1983 i Delicja gn. 1984 (od Defilada) oraz Grenada gn. 1984 (od Gilza).

Fart s. 1978 (Partner – Farida), hod. SK Janów Podlaski, z rodu Ilderim or.ar., to ogier urodziwy, lecz tak delikatny, że z trudnością wytrzymał trening i starty na torze (wziął udział w dwóch gonitwach, ale w żadnej nie zajął płatnego miejsca). W Michałowie krył w sezonach 1982 i 1983, czego owocem było pięcioro źrebiąt, ale miernej wartości z wyjątkiem kl. Finlandia s. 1983 (od Familia). Przed sprzedażą do USA w 1984 konieczna stała się zmiana jego imienia na **Fantastyk**, gdyż wyraz „fart” w języku angielskim ma nieprzychylnie znaczenie.

Pepton s. 1977 (Bandos – Pemba), hod. SK Janów Podlaski, z rodu Ibrahim or.ar., ogier bardzo dzielny (zwycięstwo w Nagrodzie Porównaw-

czej, współczynnik powodzenia 8,67) i urodziwy (Czempion Polski), krył w Michałowie w latach 1982 i 83. Z przychowka urodzonego w rocznikach 1983 i 1984 najbardziej wyróżniły się: oaksistki Geneza s. 1983 (od Gizela), jej pełna siostra Giza s. 1984 – matka derbisty Geparda po Pamir – i Estepona gn. 1984 (od Estrela) oraz zasłużone w hodowli klacze Frejlina s. 1983 (od Finezja), Furora sk.gn. 1983 (od Fatma), Konkubina s. 1983 (od Kometa) i Wilia s. 1984 (od Wilejka).

Pepi gn. 1975 (Celebes – Pemba), półbrat Peptona, ale reprezentujący ród Kuhailan Haifi or.ar., hod. SK Janów Podlaski, po pierwszym sezonie w Janowie przyszedł do Michałowa na sezony kopulacyjne 1982 i 1983. Z urodzonego tam potomstwa w polskiej hodowli sprawdzane były: kl. Głowica gn. 1983 (od Głownia), potem sprzedana polskiemu hodowcom prywatnym i og. Wersal gn. 1983 (od Wenera) – ojciec jednej klaczki w SK Białka.

Tę samą rodzinę żeńską (Szamrajówka ur. ok. 1810 w Białej Cerkwi) i ród męski Ilderim or.ar. reprezentował urodzony w Janowie Podlaskim og. **Penitent** s. 1979 (Partner – Penza) – ogier rosły, pobudliwy nerwowo, ale o wspaniałym ruchu, Czempion Polski i Europy. W Michałowie był użytkowany rozplodowo w sezonach 1984–1987 i splodził tam bardzo cenne potomstwo. Jako przykład mogą służyć: derbista Egis s. 1985 (od Estrada) o Wp 9,98; oaksistka Dracena s. 1988 (od Dymisja) o Wp 3,80; przyszły ogier czołowy, Czempion Polski i Europy, Wiceczempion Wielkiej Brytanii Eldon s. 1985 (od Erotyka); jego pełny brat, używany na małą skalę w hodowli prywatnej Erotoman s. 1988; Czempionka USA – kl. Kawalkada s. 1985 (od Kabała); wartościowe matki stadne Palba s. 1985 (od Pliszka), pełne siostry Pretoria s. 1985 i Palestra s. 1986 (od Patera).

Własnej hodowli og. **Fanatyk** gn. 1978 (Aloes – Fatima), z rodu Kuhailan Haifi or.ar., był użyty w macierzystej stadninie w sezonie 1984. Z urodzonych po nim w 1985 r. 13 szt. potomstwa wyróżniły się: sprawdzany na małą skalę w polskiej hodowli og. Dzięgiel gn. (od Doliwa), użytkowany z powodzeniem w rajdach długodystansowych og. Faktor k. (od Fuga) i oaksistka Garonna gn. (od Gizela) o Wp = 2,23, w przyszłości matka wybitnego ogiera Ganges gn. 1994 (po Monogramm).

Og. **Haracz** s. 1976 (Palas – Harmonia), hod. SK Janów Podlaski, z rodu Saklawi I or.ar., Czempion Polski, Szwecji i Europy, umiał się efektywnie pokazać, ale swoich pozytywnych cech nie przekazywał na potomstwo. W Michałowie urodziło się po nim w 1985 r. 7 źrebiąt, ale żadne z nich nie pozostawiło swego śladu w hodowli.

Enriło kaszt. 1981 (Probat – Emisja), własnej hodowli, z rodu Kuhan Afas or.ar., półbrat założycielki „fabryki czempionów” – Emigracji, cechował się idealnie horyzontalną linią górną. Co ciekawe, użyty później w hodowli jego syn Egon z czasem wykazał dokładnie odwrotny poziom tej cechy – w starszym wieku jego grzbiet stał się wręcz karykaturalnie łękowaty, ale cechy tej nie przekazywał. Enriło był używany w Michałowie tylko przez jeden sezon – 1985 – i pozostawił 12 szt. potomstwa. Poza wspomnianym już og. Egon kaszt. 1986 (od Epopeja), Wiceczempionem Ogierów Młodszych z Białki, najlepszym jego przychowkiem okazała się kl. Zguba s. 1986 (od Zazula), w przyszłości matka Czempionki Pucharu Narodów w Aachen, Świata i USA – kl. Zagrobla s. 1994 (po Monogramm), cechującej się przede wszystkim fenomenalnym ruchem.

W sezonie 1985 stacjonował też w Michałowie wydzierżawiony ze Szwecji og. **Mamluk** s. 1970 (Aswan – Monogramma), hodowli tierskiej, z rodu Saklawi I or.ar. Ze stanówek z nim urodziło się 12 źrebiąt, które, mimo znakomitego pochodzenia, nie reprezentowały wymaganego w Polsce poziomu. W hodowli z tej stawki została użyta jedynie kl. Walkiria s. 1986 (od Weczera), w przyszłości matka og. Werter s. 1996 (po Eukaliptus), używanego w polskiej hodowli prywatnej, później sprzedanego do Jadem Arabians (Belgia), w 2007 Wiceczempiona belgijskiego pokazu Emerald Trophy.

W tym samym sezonie przybyły do Michałowa jeszcze dwa ogiery wydzierżawione z Tierska (ZSRR). Użyto je w celu podniesienia dzielności wyścigowej potomstwa, co jednak, wskutek niskiej odziedziczalności tej cechy u arabów², było trudne do uzyskania. **Pesennik** kaszt. 1979 (Kumir – Pesnia), z rodu Latif or.ar., urody nie posiadał, a dzielności nie przekazał. W pierwszym sezonie, 1986, urodziło się po nim 10 źrebiąt, a w drugim, 1987, tylko dwie klaczki, bo i partnerek dostał mniej po pierwszej stawce potomstwa. W tej stawce znalazła się jednak córka wysokiej wartości – Kwesta s. 1986 (od Kabała), Młodzieżowa Czempionka Polski, a w przyszłości matka fenomenalnej Kwestury, Czempionki Świata i rekordzistki cenowej.

Drugi ogier, **Tallin** gn. 1978 (Nabieg – Tałantliwaja), poprzez dziadka – polskiej hodowli og. Arax gn. 1952 (Amurath Sahib – Angara) – reprezentował ród Bairactar or.ar. Miał zresztą w 62,5% polski rodowód.

² Budzyński M., Chmiel K., Urbański J.: Odziedziczalność dzielności wyścigowej u koni czyste krwi arabskiej. Ann. UMCS, Lublin 1985.

W Michałowie stacjonował przez 3 sezony i otrzymał dużo klaczy do krycia. Pozostawił tam 59 szt. potomstwa, wśród którego znalazły się pożyteczne konie hodowlane, takie jak klacze Ensenada s. 1986 (od Esmeralda), Warsowia gn. 1986 (od Wendeta), Dzida s. 1987 (od Dębica) i Wilnianka gn. 1988 (od Wilejka) – Wiceczempionki Polski Klaczy Młodszych, Armenia s. 1988 (od Arteria) i Wizjera kaszt. 1988 (od Wizja). Najcenniejszym jego przychowkiem okazał się ogier czolowy Wojsław gn. 1986 (od Wilejka), Czempion Polski Ogierów Młodszych i Starszych, ojciec koni dzielnych wyścigowo, czempionów pokazowych i użytecznych koni hodowlanych.

W sezonie 1987 Michałów wypróbował 3 ogiery własnej hodowli. **Drabik** kaszt. 1982 (Probat – Draperia), z rodu Kuhailan Afas or.ar., pochodził po bardzo urodziwych rodzicach, cechujących się, między innymi, bardzo dobrze ukształtowaną linią górną, czego, niestety, nie odziedziczył. W SK Michałów był sprawdzany w sezonie 1987, pozostawił tam 3 sztuki potomstwa bez większej wartości hodowlanej.

Nie sprawdził się także **Garnizon** gn. 1982 (Probat – Głownia), Czempion Polski z roku 1987. W dwóch sezonach spłodził 4 ogierki, z których żaden nie został wcielony do polskiej hodowli. Z nich jedynie og. Złoty Stok gn. (od Złota Jesień) wykazał się dzielnością wyścigową, wyrażoną drugim miejscem w swoim roczniku urodzeniowym i współczynnikiem powodzenia 5,12.

Pozytywnie zapisał się natomiast og. **Endel** s. 1981 (Palas – Elwira), z rodu Saklawi I or.ar. Łączył on w sobie cechy uważane za najbardziej charakterystyczne dla polskiego araba – dzielność (własny Wp 2,24), urodę (Wiceczempion Polski i Europy, Międzynarodowy Czempion Ogierów pokazu w Babolnej) i dobry, zrównoważony charakter. Jednak w przeciwieństwie do np. og. Europejczyk – cechy te przekazał na potomstwo! W Michałowie użytkowany był w dwóch „rzutach”, przedzielonych okresem dzierżawy do USA. W omawianych latach miał miejsce „pierwszy rzut”, czyli sezony 1987 i 1988. Dał wtedy 11 szt. potomstwa, z których pozytywnie w hodowli zapisały się: Dania s. 1988 (od Dulcynea), Eloranta s. 1988 (od Estela), Zenobia s. 1988 (od Zuela) i Waleria s. 1989 (od Waćpanna). Przychówek urodzony w „drugim rzucie” był lepszy.

Na sezon 1988 został wydzierżawiony do SK Michałów uprzednio sprzedany do USA og. **Piechur** s. 1979 (Banat – Pierzeja), hod. SK Janów Podlaski, z rodu Krzyżyk or.ar., derbista i zwycięzca Porównawczej, o współczynniku

powodzenia 7,92, lecz także Czempion Pucharu Narodów. Ponieważ miał stacjonować w Michałowie tylko 1 sezon, otrzymał 56 partnerek, od których odsadzono 48 źrebiąt (22 ogierki i 26 klaczek). Użyty był z myślą o poprawieniu dzielności potomstwa, ale spłodził zarówno osobniki urodziwe, jak dzielne (81,3% potomstwa biegającego na torze, średni współczynnik powodzenia na sztukę 1,10). W polskiej hodowli czystej krwi na małą skalę został użyty jeden jego syn, Arlet gn. 1989 (od Arteria), zwycięzca Nagrody Janowa Podlaskiego, o Wp 5,71, a do PSO Łąck wcielono średnio dzielnego (Wp 1,66), ale wytrwałego (3 sezony biegania) og. Kronos s. 1989 (od Kabała), który po ojcu odziedziczył krótki zad. Tę samą cechę wykazywała córka Piechura, Werda s. (od Wendeta), przyszła matka ogiera czołowego Werbum s. 1995 (po Wojsław). W tym samym roczniku 1989 Piechur dał więcej wartościowych klaczy, z których szczególnie zasłużyła się Ernestyna s. (od Erwina), w przyszłości matka niepokonanego na pokazach og. Ekstern s. 1994 (po Monogramm), a jeszcze w starszym wieku świetnie spisująca się pod siodłem, bardzo spokojna i zrównowazona. W hodowli doskonale sprawdzili się m.in. także Ewoluta s. (od Erudycja); Gwarancja s. (od Gizela), przyszła matka derbisty Gwaro; Premiera s. (od Premia) – Czempionka Polski Klaczy Młodszych; Wybranka kaszt. (od Wilejka) i Zaleta s. (od Zula) – Wiceczempionka Polski Klaczy Młodszych.

Ogierzy: **Arbil** gn. 1981 (Banat – Arba), z rodu Krzyżyk or.ar., hod. SK Janów Podlaski; **Balon** s. 1979 (Gwarny – Ballada), z rodu Bairactar or.ar., hod. SK Janów Podlaski; **Borysław** kaszt. 1984 (Probat – Borowina) z rodu Kuhailan Afas or.ar., hod. SK Janów Podlaski; **Etogram** s. 1981 (El Paso – Etruria), z rodu Kuhailan Haifi or.ar., hod. SK Janów Podlaski i **Gadir** s. 1977 (Saudi – Garda), z rodu Ibrahim or.ar., hod. E. Hussmann (RFN) w ostatnim roku omawianego okresu, 1989, dopiero rozpoczęły karierę hodowlaną w SK Michałów. Ogółem, ze wszystkich 28 ogierów używanych tam w latach 1979–1989, tylko 7 (25,00%) było hodowli własnej, 15 (53,57%) wyhodowanych w Janowie Podlaskim, 4 (14,29%) w sowieckiej stadninie Tiersk, a po jednym (po 3,57%) odpowiednio w Niemczech i Szwecji. Także i tu uwidoczniła się przewaga SK Janów Podlaski jako producenta ogierów.

W omawianych latach kontynuowane były sublinie żeńskie założone w okresie poprzednim, wywodzące się od wybitnych klaczy. Także w Michałowie uformowały się pewne linie i sublinie charakterystyczne dla tej stadniny.

Linia założona przez kl. **Forta** c.gn. 1943 (Kuhailan Abu Urkub – Porta) hod. Gumniska, z rodziny Ukrainki ur. ok. 1815 w Sławucie, już w okresie poprzednim rozdzieliła się na dwie sublinie założone przez jej córki – oaksistki: Dyska gn. 1950 (po Wielki Szlem) i Fatma c.gn. 1961 (po Anarchista), stąd ich kontynuatorki noszą imiona zaczynające się na „D” lub „F”.

Na początku omawianego okresu sublinię kl. **Dyska** reprezentowały w stadninie dwie jej córki: Dysputa s. 1965 (po Comet) i Drumla s. 1966 (po Dardir) oraz wnuczki: Defilada gn. 1969 (Bajdak – Dessa), Debata s. 1972 (Negativ – Dysputa) i jej pełna siostra Donna s. 1973. Dysputa jeszcze w wieku lat 20 osiągnęła na aukcji „Polish Ovation” w USA cenę 300 000 dol. Pod koniec lat 80-tych do hodowli wcielone zostały córki kl. Defilada, cechujące się wybitną suchością i wspaniałym ruchem, lecz także małym wzrostem. Dzierlatka gn. 1977 (po Gedymin) weszła później w skład grupy założycielskiej SK Białka, Dymisja gn. 1981 (po Probat) została później matką oaksistki, kl. Dracens s. 1988 (po Penitent). Przez kilka lat użytkowane były również pełne siostry po Set, Delenda gn. 1983 i Delicja gn. 1984.

Najlepszym przychowkiem kl. **Fatma**, która w ciągu swego 26-letniego życia dała 16 szt. potomstwa, okazały się klacze: pełne siostry po Negativ, Fatima s. 1971 i Fabiola s. 1972 oraz Furora sk.gn. 1983 (po Pepton), jak również og. Fawor sk.gn. 1981 po Probat – Młodzieżowy Czempion Świata. Fatima dała m.in. ogiera czołowego Fanatyk gn. 1978 (po Aloes), a Fabiola – kl. Fanaberia gn. 1982 (po Probat), przyszłą matkę dwóch czempionek Polski: Klaczy Młodszych – Fortissima sk.gn. 1993 (po Fawor), Klaczy Młodszych i Starszych – Fallada kaszt. 1995 (po Monogramm).

Linia „E” rozrosła się w Michałowie dzięki trzem córkom kl. **Estokada** – Eskapada s. 1960 (po Nabor), Estebna s. 1961 (po Nabor) i Estonia s. 19645 (po Comet), czynnym już w poprzednim okresie. Ich potomstwo (zwłaszcza dwóch pierwszych) reprezentowało typ, który niewątpliwie wpłynął na osiągnięte przez SK Michałów wyniki pokazowe.

W omawianym okresie, oprócz starszych klaczy, takich jak **Eskapada** i jej córka Espada s. 1968 (po Aquinor), Estonia i Esencja s. 1968 (Aquinor – Estebna), kariery hodowlane rozpoczęły przedstawicielki następnych pokoleń. Wśród nich znalazły się klacze o dużej urodzie, których zwycięstwa rozślawiały SK Michałów na szczeblu międzynarodowym. **Emisja**

s. 1974 (Carycyn – Espada), Czempionka Polski z roku 1984, przedwcześnie padła, ale zdążyła dać dwoje potomków o wysokiej wartości. Jednym z nich był wspomniany już og. Enrilo, a drugą – kl. **Emigracja** s. 1980 (po Palas), założycielka swoistej sublinii, produkującej prawie samych zwycięzców pokazów. W latach 1979–1989 jej dwie najlepsze córki, pełne siostry po Eukaliptus, Emigrantka s. 1985 i Emanacja s. 1986, zdobyły już jako roczniaczki tytuły Czempionki (Emanacja w 1987) i Wiceczempionki (Emigrantka w 1986) Klaczy Młodszych.

Estonia założyła sublinię cechująca się raczej dzielnością wyścigową. Jej córka Estrela s. 1975 (po El Paso), obdarzona dużą urodą, osiągnęła także współczynnik powodzenia powyżej średniej (1,57), a jej potomstwo biegalo jeszcze lepiej. Estela s. 1981 (po Probat) miała Wp = 3,65, a jej córka wygrała Oaks; jej pełny brat Errlis gn. 1982 wygrał Porównawczą (Wp = 7,76), a kolejna córka, Estepona gn. 1984 (po Pepton) – Oaks, a jej Wp wyniósł 4,09.

Elwira s. 1971 (Elf – Estebna), pełna siostra czolowego og. Eufrat s. 1970, zasłużyła się głównie jako matka ogierów Erfurt s. 1980 (po Bandos), używany w hodowli prywatnej i wspomniany już uprzednio Endel s. 1981 (po Palas).

Linii tej nie należy mylić z inną, wytworzoną w SK Michałów, której przedstawicielki również noszą imiona zaczynające się na literę „E” – wywodzącą się od kl. **Ela** s. 1951 (Miecznik – Lala). W omawianym okresie reprezentowały ją Etola s. 1962 (po Nabor), jej córka Erudycja s. 1981 (po Probat) oraz ostatnia córka Eli – Etykieta s. 1974 (po Gedymin), bardzo urodziwa, o idealnie horyzontalnej linii górnej i jej córki – Etopa s. 1981 (po Partner), oaksistka Etylina s. 1982 (po Eternit), Wp = 2,51 i Euna s. 1985 (po Eukaliptus).

Charakterystyczna dla Michałowa stała się także linia „W”, należąca do rodziny kl. Szweykowska ur ok. 1800 r. w Sławucie, wytworzona przez zasłużoną już w poprzednim okresie kl. **Warmia** gn. 1963 (Comet – Wadera) i jej córki: Wizja gn. 1973 (po El Paso) – po powrocie z dzierżawy w USA, gdzie zdobyła czempionat tego kraju, jej pełna siostra Wilejka kaszt. 1976, oraz pełne siostry po Bandos: Waćpanna s. 1978 i Weczera s. 1979. W użytkowanie hodowlane weszło już następne pokolenie: Warszula s. 1983 (Palas – Waćpanna) – Wiceczempionka Polski 1989 – i jej pełna siostra Werwa s. 1984.

W obrębie linii „W” wytworzyła się też wąska sublinia założona przez półsiostrę Warmii, kl. **Wenera** 1970 (Negatiw – Wadera), a kontynu-

owana przez jej córkę Wenedę s. 1975 (po Gedymin) i wnuczkę Wendetę s. 1981 (po Palas).

Z tej samej rodziny Szweykowskiej wywodzi się linia prowadząca od oaksistki kl. **Fregata** kaszt. 1957 (Rozmaryn – Fanfara) poprzez Wiczcempionkę Europy Famę s. 1963 (po Nabor) i jej córkę Finezję s. 1974 (po Gedymin). W omawianym okresie linię tę przedłużyła dzielna (Wp = 2,38) i urodziwa kl. Frejlina s. 1983 (po Pepton).

Z rodziny Semrie or.ar., imp. w 1902 do Babolnej, wywodziły się konie dzielne wyścigowo, a w odpowiednich kojarzeniach – także urodziwe i typowe. W omawianym okresie przykładem takich koni była derbistka **Dalida** gn. 1981 (Probat – Draperia), od bardzo pięknej matki, która sama jako dwulatka wygrała swoją klasę na Narodowym Pokazie w Janowie, a karierę wyścigową ukończyła ze współczynnikami powodzenia 3,83.

Rodzinę kl. Sahara or. ar. imp. 1845 do Jarczowiec reprezentowała w omawianym okresie kl. **Dębica** s. 1972, której sublinia została przedłużona przez jej córkę Dębówka s. 1981 (po Eternit) i wnuczkę Dąbrowa s. 1987 (po Probat).

Rodzina kl. Gazella reprezentowana była w SK Michałów przez następujące prądy krwi:

- **Amhara** s. 1961 (Nabor – Adis Abeba) – Artemida s. 1969 (po Charzar) – Arteria s. 1981 (po Probat) – Armenia s. 1988 (po Tallin);
- **Gilza** gn. 1967 (Espartero – Gastronomia) i jej córki: Gildia gn. 1975 (po El Paso), Gizela s. 1977 (po Palas) – założycielka sublinii koni dzielnych wyścigowo, Getynga c. kaszt. 1981 (po Palas) i Grenada gn. 1984 (po Set);
- **Mitra** gn. 1969 (Celebes – Manilla);
- **Pliszka** s. 1973 (Gwarny – Pardwa), linia kontynuowana przez jej córki Premia s. 1981 (po Palas) – tysięczne źrebię urodzone w SK Michałów, Czempionka Polski, Plisa s. 1982 (po Probat i Palba s. 1985 (po Penitent), Czempionka Wielkiej Brytanii.

Z rodziny kl. Rodania or.ar. w omawianym okresie w Michałowie znajdowały się córki kl. **Patera** s. 1978 (Bandos – Platyna): pełne siostry po Penitent, Pretoria s. 1985 (późniejsza Czempionka Szwecji) i Palestra s. 1986, założycielka sublinii o wybitnych zdolnościach pokazowych.

W latach tych SK Michałów posiadała najwięcej kłaczy z rodziny Mirlordki ur. ok. 1810 w Sławucie – 21 szt. (31,34%). Po 11 (16,42%) było

klaczy z rodzin Gazelli or.ar. imp. w 1845 do Jarczowiec i Szweykowskiej ur. ok. 1800 w Sławucie, a 10 (14,93%) pochodziło z rodziny Ukrainki ur. ok. 1815 w Sławucie (stan wg XI Tomu PASB).

W latach 1979–1989 konie hodowli SK Michałów dwukrotnie wygrały Derby (kl. Dalida 1981, og. Egis 1985), pięciokrotnie Oaks (klacze Wydra 1978, Etylina 1982, Geneza 1983, Estepona 1984 i Garonna 1985), a czterokrotnie Nagrodę Porównawczą (og. Embargo 1975, og. Złoty Potok 1981, og. Errlis 1982 i kl. Geneza 1983).

KUROZWĘKI

Na początku swojej działalności program hodowlany SK Kurozwięki był zorientowany na kierunek wyścigowy. Wyniki nie dały na siebie długo czekać – już w sezonie wyścigowym 1979 pierwsze miejsca w roczniku zajęły kurozwięckie trzylatki po ogierach Tryptyk s. 1965 (Aquino – Tryńcza) i Melon gn. 1969 (Celebes – Mantyla). W okres lat 1979–1989 Kurozwięki weszły ze stanem 41 matek należących do 13 rodzin żeńskich, czyli więcej niż liczyła grupa założycielska, sformowana głównie z klaczy, których inne stadniny chciały się pozbyć. W omawianym okresie stado matek zostało już uzupełnione o nowe zakupy, sukcesywnie wcielano też do hodowli klacze własnego chowu. Stanowisko dyrektora piastował Władysław Guziuk, a głównego specjalisty ds. hodowli koni – Teresa Dobrowolska.

W omawianym okresie w Kurozwiękach używano 20 ogierów, w bardzo różnym typie. Dla niektórych stadnina ta stanowiła „poligon doświadczalny”.

Og. **Elef** kaszt. 1969 (Almifar – Eliza), z rodu Krzyżyka or.ar., hod. SK Janów Podlaski, koń rosły i masywny, o prostym profilu głowy, został użyty z uwagi na swoją dzielność wyścigową, wyrażającą się karierą trwającą 4 sezony, 39 startami i 9 zwycięstwami oraz wartością współczynnika powodzenia 2,53, uzyskanego w IV sezonie użytkowania, co oznaczało późne dojrzewanie, typowe dla rodów „kuhailańskich”³. W sezonach 1979–1981 urodziło się po nim 18 źrebiąt (10 ogierków i 8 klaczek), z których najbardziej wyróżniły się klacze Braminka s. 1979 (od Braga) i Erynia s. 1980 (od Eufonia) oraz ogiery Traf kaszt. 1980 (od Trema) – derbista, pierwszy w swoim roczniku, o Wp 8,52 i Wigor gn. 1980 (od Wieża) –

³ Skorkowski E.: Polski arab i jego wpływ na hodowlę koni w kraju i za granicą. RNR, T.89.D, Warszawa 1960.

również dzielny wyścigowo (Wp 2,35), użyty w hodowli, przyszły ojciec koni dobrych użytkowo.

Og. **Andos** s. 1972 (Bandos – Andorra), z rodu Ibrahima or.ar., hod. SK Janów Podlaski, został w Kurozwękach użyty „eksperymentalnie” w sezonie 1978. W wyniku tego urodziło się 5 źrebiąt, z czego 2 ogierki (Carewicz s. od Catalina i Trzos s. od Trema) nieźle biegały na torze (Wp odpowiednio 3,15 i 2,37), ale w hodowli żaden z tego przychówka nie został użyty.

Og. **Algomej** gn. 1973 (Celebes – Algonkina), hod. SK Janów Podlaski, z rodu Kuhailan Haifi or.ar., w Kurozwękach debiutował przed wyjazdem w dzierżawę do Szwecji. W sezonie 1979 urodziło się po nim 13 źrebiąt (w tym 3 od wysłanych pod niego klaczy michałowskich, a 2 od klaczy hodowli prywatnej), a w 1980 – 6. Ze stanówki klaczy michałowskiej Dewiza urodził się og. Deficyt gn. 1979, niepokony dotąd rekordzista cenowy aukcji „Silent Sale” z 1983 r., natomiast ze stanówek klaczy kurozwęckich przyszły na świat późniejsze wybitne matki stadne Elleida gn. 1979 (od Ellonga), Estyma s. 1979 (od Euforia) i jej pełna siostra Ejnja s. 1980.

Algomej wrócił do Kurozwęk jeszcze na sezony 1985, 1986 i 1987. W tym okresie urodziły się po nim m.in. og. Brokat s. 1986 (od Braminka) – na małą skalę używany w polskiej hodowli, kl. Egzystencja s. (od Euforia), jej pełna siostra Eugenia s. 1987, Erika s. 1986 (od Eza), Enida gn. 1987 (od Enima), Galicja s. 1987 (od Gromadka), Włodarka gn. 1987 (od Wiorsta), Cyrla s. 1988 (od Cyrenajka) i Ferradura s. 1988 (od Furda).

Og. **Relax** gn. 1972 (Ego – Rokada), hod. SK Janów Podlaski, pochodził z rzadko spotykanego odgałęzienia rodu Kuhailan Afas or.ar. poprzez ciemnogniadego syna Cometa – Ego (od Egeria). Nie był jednakże urodziwy (długa, prosta głowa z szeroką, nieregularną łysiną, spadzisty zad), a ponadto miał wręcz złośliwy charakter. Do Kurozwęk został skierowany po pierwszym sezonie w Janowie. Otrzymał tam niewielką liczbę klaczy, od których w dwóch sezonach (1979 i 1980) urodziło się tylko troje źrebiąt (2 ogierki i 1 klaczka). Żadne z nich nie zostało wcielone do hodowli.

Na sezony kopulacyjne 1980 i 1981 do Kurozwęk został skierowany **Aloes** gn. 1973 (Celebes – Algoa), hod. SK Janów Podlaski, z rodu Kuhailan Haifi or.ar., Czempion Polski, z pięknym, dużym, ciemnym okiem. Z urodzonego wtedy przychówka w hodowli wykorzystano klacze Salopa s. 1981 (od Serenada) i Bukowina s. 1982 (od Buczyna).

W sezonie 1980, w celu poprawy jakości pogłowia koni w Kurozwękach, użyto tam og. **Bandos** s. 1964 (Negatiw – Bandola), hod. Janów Podlaski,

z rodu Ibrahima or.ar. Zamierzony efekt osiągnięto, gdyż w roczniku 1981 urodziły się po nim bardzo wartościowe klacze – przyszła elita kurozwęckiego stada: Celebracja s. (od Cyrkulacja), Egri s. (od Egreta), Eza s. (od Eufonia), Haubica s. (od Haronia), Tania s. (od Trema), Warownia s. (od Warynka) i Winnica s. (od Wieża) oraz wybitnie dzielny wyścigowo ogier Złoty Potok s. (od Zamieć), zwycięzca Porównawczej, którego Wp = 10,43 długo stanowił rekord Polski.

Wypróbowywany najpierw w stadninie macierzystej og. **Eufkrat** s. (Elf – Estebna), hod. SK Michałów, z rodu Ilderima or.ar., trafił do Kurozwęk na sezonu 1979 i 1980. Jednak poza niezłymi klaczami Canta Bella s. 1981 (od Catalina) i Zagadka gn. 1980 (od Zadymka) nie dał koni odpowiednich do użycia w polskiej hodowli.

Użycie w sezonie 1981 og. **Palas** s. 1968 (Aswan – Panel), hod. Tiersk, z rodu Sakławi I or.ar., miało na celu dodanie koniom kurozwęckim typu i urody, gdyż pod tym względem ogier ten był zdecydowanym „improverem”. Owocem tych skojarzeń był m.in. rosły i dzielny og. Wiedeń s. 1982 (od Wieża) – obdarzony wrodzoną zdolnością do skoków, na małą skalę użyty w hodowli czystej krwi, a na większą – w półkrwi, gdzie stał się ojcem wybitnych koni sportowych. Do hodowli wcielono także klacze z tego rocznika: Estetka s. (od Euforia), Heraldyka s. (od Haronia) – założycielka „dynastii”, Rosa s. (od Rohatyna) i Wojenka s. (od Wieczerza), poczęta jeszcze w Kurozwękach, ale urodzona już w nowozałożonej stadninie w Białce.

Palas został jeszcze raz użyty w Kurozwękach w sezonie 1987. Z tego okresu pochodzą następujące zasłużone konie: ogiery – derbista Emael gn. 1988 (od Ejnia), używany na małą skalę w hodowli Turban s. (od Tania) i klacze – Elżunia kaszt. (od Elleida), wyróżniająca się wybitnie długą szyją; Nella s. (od Nejtyczanka), Winna Góra gn. (od Winnica) i Wirginia s. (od Warzecha).

Palas został też ponownie użyty w 1989 r.

W sezonach rozplodowych 1982 i 1983 krył w Kurozwękach og. **Banat** gn. 1967 (El Azrak – Bandola), hod. SK Janów Podlaski, z rodu Krzyżyka or.ar., sprawdzony już w hodowli polskiej i brytyjskiej, gdzie uzyskał Czempionat Narodowy. Dał się poznać jako producent koni dzielnych użytkowo, o wydajnym i efektownym ruchu, ale nieraz nadmiernie pobudliwych nerwowo. W Kurozwękach został ojcem tak wybitnych klaczy, jak: Artystka gn. 1983 (od Arena), Czata s. 1983 (od Cyrkulacja) – późniejsza Czempionka Wielkiej Brytanii), Eksplozja s. 1983 (od Euforia), Euglena

s. 1983 (od Eufonia), Zadziora gn. 1983 (od Zadra), Ciupaga s. 1984 (od Cyrkulacja), Egipcjanka s. 1984 (od Estyma), Eubea s. 1984 (od Euforia), Gosposia s. 1984 (od Gromadka) i Hreczka s. 1984 (od Haronia). W tym okresie Banat spłodził także w Kurozwałkach og. Eos kaszt. 1984 (od Elektorka) – użytego na małą skalę w hodowli prywatnej, ale wsławionego jako ulubiony wierzchowiec prof. Ludwika Maciąga, uwieczniony na jego obrazach i odprowadzający go w ostatnią drogę.

Og. **Algierczyk** gn. 1977 (Engano – Algeria), hod. SK Janów Podlaski, z rodu Ilderima or.ar., rozpoczął w Kurozwałkach karierę hodowlaną i stacjonował tam w latach 1982, 1983 i 1984. Owocem tej kariery było 19 źrebiąt, ale w polskiej hodowli sprawdziły się tylko klacze: Cętka gn. 1984 (od Cyrenajka), Wędrówka gn. 1984 (od Wiorsta) i Eleina gn. 1985 (od Elleida).

Dzielny wyścigowo (pierwszy w swoim roczniku, zwycięzca Porównawczej, Wp = 5,33), wyhodowany w Michałowie og. **Embargo** gn. 1975 (Gedymin – Emilia), z rodu Bairactara or.ar., użytkowany był w Kurozwałkach w sezonach 1983 i 1984. Dał tam łącznie 9 źrebiąt, ale godna uwagi spośród nich okazała się głównie kl. Aktorka gn. 1984 (od Arena), gdyż była jedną z dwóch pierwszych klaczy, jakie obywatel PRL mógł legalnie nabyć na aukcji w 1986 r. Swojej dzielności wyścigowej Embargo nie przekazał, a urody przekazać nie mógł, gdyż sam jej nie posiadał.

Partner s. 1970 (Eleuzis – Parma), hod. SK Janów Podlaski, z rodu Ilderima or.ar., krył w Kurozwałkach przez 3 sezony: 1984, 1985 i 1986. Z tego okresu pochodzą dzielne użytkowo, wykorzystywane na małą skalę w polskiej hodowli ogiery: Eksponat s. 1985 (od Erynia, Wp = 3,23), jego pełny brat Eran s. 1987 (Wp = 2,55) i Galeon s. 1986 (od Garsella, Wp = 2,12); oraz klacze: Nimfa s. 1985 (od Nejtyczanka), Walia s. 1985 (od Warzecha), Husaria gn. 1986 (od Haubica), jej pełna siostra Harmata s. 1987 i Satyna s. 1987 (od Salopa).

Pepton s. 1977 (Bandos – Pemba), hod. SK Janów Podlaski, z rodu Ibrahima or.ar., stacjonował w Kurozwałkach w latach 1984 i 1985. Zostawił liczną stawkę potomstwa (30 szt.), z których najlepiej zapisały się ogiery: dzielny wyścigowo, o Wp = 3,63, przyszły ojciec pożytecznych koni wyścigowych i sportowych – Włodarz s. 1986 (od Wiorsta) i używany w hodowli kuców Felińskich Nowator gn. 1986 (od Nejtyczanka) oraz klacze: Castylia s. 1985 (od Catalina), Euneada s. 1985 (od Eufonia), Włoka s. 1985 (od Wieża), Camilka s. 1986 (od Canta Bella), Zjawa gn. 1986 (od Zagadka) i Zorza s. 1986 (od Zawieja).

Gil gn. 1981 (Probat – Gildia), hod. SK Michałów, z rodu Kuhailan Afas or.ar., pozostawił w Kurozwałkach małą stawkę potomstwa urodzonego w 1987 r. Z tej grupy w polskiej hodowli użyte były tylko klacze Bośnia s. (od Bukowina) i Rewia gn. (od Reduta).

Wigor gn. 1980 (Elef – Wieża) był pierwszym i w omawianym okresie jedynym ogierem własnej hodowli użytym w Kurozwałkach. Reprezentował ród og. Krzyżyk or.ar., a w macierzystej stadninie stacjonował w latach 1985–1988 (w późniejszych latach użytkowany był jedynie w hodowli prywatnej). Dzielny wyścigowo, wykazał się dobrym charakterem, długowiecznością i dobrą przydatnością do pracy pod siodłem. W Kurozwałkach dał dużo klaczy wcielonych do hodowli, zarówno w stadninie macierzystej, jak w rękach prywatnych. Były to: Bekiesza gn. 1986 (od Bolanda), Firma s. 1986 (od Furda), Edukacja gn. 1987 (od Elleida), Zasługa gn. 1987 (od Zamieć), Eja gn. 1988 (od Elena) i Estatua s. 1989 (od Estetka).

Armaniak gn. 1979 (Banat – Arba), hod. SK Janów Podlaski, pełny brat og. Arbil, z rodu Krzyżyka or.ar., krył w Kurozwałkach w sezonie 1987 i spłodził tam 5 szt. potomstwa. Spośród nich tylko kl. Sedanka gn. 1988 (od Salopa) została użyta w hodowli prywatnej.

W Kurozwałkach rozpoczął swoją karierę hodowlaną **Etogram** s. 1980 (El Paso – Etruria), hod. SK Janów Podlaski, z rodu Kuhailan Hafii or.ar., Czempion Polski, Szwecji, Norwegii i Scandinavian Open, ogier świetnie ruszający się, obdarzony przyjaznym charakterem, który przekazał potomstwo, dobrze sprawdzające się w różnych dziedzinach użytkowania wierzchowego. W stawce 12 szt. urodzonego tam przychówka znalazł się używany w hodowli prywatnej i startujący w licznych konkurencjach kawalerskich og. Egzamin s. 1989 (od Eza) oraz klacze: Greczynka s. (od Garsella), Tara s. (od Tania) i Wyprawa s. (od Warownia).

Tallin gn. 1978 (Nabieg – Tałantliwaja), hod. Tiersk, z rodu Bairactara or.ar., krył w Kurozwałkach w sezonie 1988. Doprowadzano pod niego także klacze własności prywatnej i w 1989 r. urodziło się od nich 5 źrebiąt, w tym późniejsze, dobre klacze hodowlane Machalia kaszt. (od Macierzanka) i Metallica gn. (od Medium) u A. Waliszewskiego. Dla hodowli państwowej Tallin dał tylko kl. Wiśnia gn. (od Winnica).

W ostatnim roku badanego okresu kryły w Kurozwałkach także ogiery: **Eukaliptus** s. 1974 (Bandos – Eunice), hod. SK Janów Podlaski, z rodu Ibrahima or.ar., i **Wermut** gn. 1982 (Probat – Warmia), hod. SK Michałów, z rodu Kuhailan Afas or.ar.

Spośród 20 ogierów używanych w Kurozwałkach 13 (65,00%) pochodziło z Janowa Podlaskiego, 4 (20,00%) z Michałowa, 2 (10,00%) z Tierska, a 1 (5,00%, og. Wigor) był hodowli własnej.

W omawianym okresie ukształtowały się już w Kurozwałkach własne linie i sublinie żeńskie, pochodzące od zasłużonych klaczy. Najbardziej charakterystyczne dla Kurozwałk były linie założone przez klacze: Eufonia s. 1966 (Doktryner – Eunice) z rodziny kl. Sahara or.ar. imp. 1845 do Jarczowiec; Ellonga gn. 1968 (Almifar – Ellora) z rodziny kl. Wołoszka ur. ok. 1810 w Sławucie; Wieża gn. 1966 (Doktryner – Wieszcza) z rodziny kl. Gazella or.ar. imp. 1845 do Jarczowiec; Trema s. 1972 (Gwaryn – Tradycja) z rodziny kl. Mlecha or.ar. imp. 1845 do Jarczowiec; Warynka gn. 1972 (Banzaj – Wataha) z rodziny kl. Szweykowska ur. ok. 1800 w Sławucie i Zamieć gn. 1965 (Czardasz – Złota Iwa) z rodziny kl. Selma ur. ok. 1865 w Egipcie.

Linia założona przez kl. **Eufonia** 1966 rozrosła się szeroko, gdyż własne sublinie wytworzyło 6 jej córek, urodzonych już w Kurozwałkach: Euforia s. 1974 (po Bandos), jej pełna siostra Eza s. 1981, Egreta s. 1975 (po Andrut), jej pełna siostra Erytrea s. 1978, Erynia s. 1980 (po Elef) i Euglena s. 1983 (po Banat). W omawianym okresie czynne w hodowli było już następne pokolenie: od Euforii – pełne siostry Estyma s. 1979 i Ejnia s. 1980 (po Algomej), Estetka s. 1982 (po Palas) i pełne siostry po Banat, Eksplozja s. 1983 i Eubea s. 1984; od Ezy – pełne siostry Erika s. 1986 i Eskadra s. 1987 (po Algomej); od Egrety – Egri s. 1981 (po Bandos); od Erytrei – Egesta s. 1987 (po Algomej). Erynia w początkowym okresie okazała się matką ogierów, m.in. wspomnianych już Ekspanat i Eran.

Linie kl. **Ellonga** 1968 przedłużyła przede wszystkim jej córka Elleida gn. 1979 (po Algomej) i jej córki – Eleina gn. 1985 (po Algierczyk) i Elżunia kaszt. 1988 (po Palas).

Kontynuatorkami linii kl. **Wieża** zostały jej córki – przede wszystkim wyjątkowo urodziwa Wiorsta gn. 1975 (po Banat), Winnica s. 1981 (po Bandos) i Włoka s. 1985 (po Pepton). Na małą skalę używany był jej syn Wiedeń s. 1982 (po Palas), który większą rolę odegrał w hodowli półkrwi. Wieczera gn. 1976 (po Tryptyk) została włączona do grupy założycielskiej SK Białka.

Linie kl. **Trema** 1972 przedłużyła jej córka Tania s. 1981 (po Bandos). Od tej matki wywodziło się też w omawianym okresie dużo dzielnych wyścigowo ogierów, m.in. derbista Traf kaszt. 1980 (po Elef).

Warynka 1972 dała w Kurozwałkach klacze Warzecha s. 1978 (po Burkan – matka przybyła z Michałowa żrebna tym ogierem) i Warownia s. 1981 (po Bandos). Obie klacze założyły sublinie.

Linia kl. **Zamiec** rozrodziła się w Kurozwałkach poprzez jej córki: Zadra (po Dambor, urodzona w Michałowie, wchodząca w skład grupy założycielskiej), Zadymka kaszt. 1974 (po El Paso – zostawiła w Kurozwałkach tylko jedną córkę, Zagadka gn. po Eufrat, ale przez nią sublinia była kontynuowana) i Zawieja gn. 1978 (po Melon). Zamiec dała też dwa dzielne wyścigowo i wytrwałe ogiery: Zagon gn. 1976 (po Melon), biegający przez 6 lat, przy czym maksymalny Wp, 2,49, osiągnął dopiero w piątym sezonie użytkowania; i Złoty Potok s. 1981 (po Bandos) – wieloletni rekordzista Polski pod względem wysokości współczynnika powodzenia, 10,43.

Oprócz tych linii, wywodzących się od klaczy z grupy założycielskiej, własne linie wytworzyły także klacze urodzone już w Kurozwałkach.

Do rodziny Ukrainki ur. ok. 1815 w Sławucie, należała urodzona w Kurozwałkach **Furda** s. 1975 (Andrut – Furia) z michałowskiej linii kl. Forta 1943. Najlepsza z jej córek okazała się Ferradura s. 1988 (po Algomej) i przez nią linia mogła być kontynuowana.

W Kurozwałkach wytworzyła się też linia kl. **Nejtyczanka** kaszt. 1975 (Banat – Newada) z rodziny kl. Rodania or.ar. imp. 1881 do Anglii. Kontynuowały ją jej córki Nimfa s. 1985 (po Partner), jej pełna siostra Nostalgia gn. 1987 i Nella s. 1988 (po Palas).

Liczbowo najsilniejsza była reprezentacja rodziny kl. Gazella, której potomkinie w początkach omawianego okresu stanowiły 19,51% stada podstawowego (8 szt.). 7 szt. (17,07%) należało do rodziny Mlechy or.ar., a po 4 klacze (9,76%) pochodziło z rodzin kl. Sahara or.ar. imp. 1845 do Jarzowiec, Ukrainka ur. ok. 1815 w Sławucie i Selma or.ar. ur. 1865 w Egipcie.

W omawianym okresie konie z Kurozwałk wygrały nagrodę Derby trzykrotnie (og. Mahoń 1976, og. Element 1978 i og. Traf 1980) i raz Nagrodę Porównawczą (og. Rozbójnik 1976).

BIAŁKA

Światowy boom na polskie konie arabskie, jaki miał miejsce na początku lat 80-tych XX wieku, spowodował podjęcie decyzji przez Ministerstwo Rolnictwa o powołaniu czwartej państwowej stadniny koni arabskich. Jako miejsce jej lokalizacji wybrano PSO Białka k. Krasnegostawu, z uwagi na warunki geograficzno-klimatyczne sprzyjające hodowli koni orientalnych i tradycje tego miejsca, gdzie Państwowe Stado Ogierów działało z powodzeniem już od roku 1930 i istniały dobrze zachowane budynki z tego okresu.

Pierwsze 20 klaczy (w tym 1 klaczka-odsadek) przybyło do Białki w listopadzie 1981 r.⁴, wytypowane przez SK w Janowie Podlaskim, Michałowie i Kurozwękach. Należały one do 10 rodzin żeńskich.

Dyrektorem SK Białka został Kazimierz Guziuk, a po nim jego syn, Andrzej Guziuk.

Pierwsze ogiery, hod. SK Michałów, przydzielono do SK Białka (stanowiącej oddział przy PSO Białka) w 1982 r. Były to: Fason gn. 1976 (El Paso – Fladra), z rodu Kuhailan Haifi or.ar. imp. 1931 do Gumnisk i Woroblin gn. 1977 (Gedymin – Warmia), z rodu og. Bairactar or.ar. imp. 1817 do Weil. Ogółem w omawianym okresie w Białce kryło 15 ogierów.

Og. **Fason** stacjonował w Białce w sezonach 1982–1984. Łącznie spłodził tam 17 szt. potomstwa, z czego najlepsze okazały się: dzielna wyścigowo (Wp = 2,78, ósme miejsce w roczniku) Arabella gn. 1983 (od Albania) i Delvana gn. 1985 (od Debora) oraz zasłużone potem w hodowli prywatnej Wiklina gn. 1983 (od Wieczerza) i Magnolia s. 1985 (od Maskotka).

W tych samych trzech sezonach użytkowany był og. **Woroblin**. Spośród 20 szt. jego potomstwa urodzonego w Białce, 6 klaczy zostało niezłymi matkami stadnymi. Z nich Ostróżka gn. 1983 (od Ostka) została Wice-

⁴ www.bialka.arabians.pl

czempionką Polski Klaczy Młodszych, a Elsterna gn. 1984 (od Elsynora) dała w 1989 przyszłego wicederbistę i ogiera czołowego El Amor gn. (po Wermut).

W sezonie 1983 krył w Białce ogier **Eternit** s. 1976 (Bandos – Etna), z rodu Ibrahima or.ar., hod. SK Janów Podlaski, wcześniej sprawdzany w Michałowie. Pokrył 7 klaczy, z których zażrebiły się wszystkie. W stawce jego potomstwa znalazły się niezłe klacze stadne: Cudna s. 1984 (od Cedrela), Embara s. 1984 (od Emka) czy Miss s. 1984 (od Mekka).

Eternit wrócił do Białki raz jeszcze w sezonie 1988. Pozostawił tam wtedy m.in. kl. Dzineta s. 1989 (od Dzielna), później sprzedaną prywatnemu hodowcy, jak również dzielnego wyścigowo ogiera Osjan s. 1989 (od Ostróżka) – piątego w swoim roczniku, o Wp = 3,45.

Białka była w 1983 r. „poligonem doświadczalnym” dla og. **Haracz** s. 1976 (Palas – Harmonia), z rodu Saklawi I or.ar., hod. SK Janów Podlaski. Mimo niewątpliwej własnej urody (Czempion Polski i Europy), ogier ten nie przekazał swoich pozytywnych cech i nie pozostawił urodziwego przychówka. Dał natomiast dzielnego użytkowo ogiera Alahar s. 1984 (od Albania), który na torze uzyskał Wp 2,90, a po karierze wyścigowej osiągnął imponujące wyniki w rajdach długodystansowych – lek. wet. Jerzy Urbański zdobył na nim Mistrzostwo Polski w tej konkurencji.

W sezonach 1984 i 1985 stacjonował w Białce og. **Czako** sk. gn. 1979 (Banat – Czapelka), z rodu Krzyżyka or.ar., hod. SK Janów Podlaski, którego nadpobudliwość przeszła już do legendy. Pozostawił tam kilka klaczy użytych w hodowli (Medina s. 1985 od Mekka, Dafnia s. 1986 od Darowizna, Fanny s. 1986 od Fajka, Florika c.gn. 1986 (od Flotylla) i Nuda c.gn. 1986 od Nubia), ale niczym specjalnym się one nie wyróżniły.

Od roku 1985 do 1987 boks czołowego w Białce zajmował **Alkazar** gn. 1980 (El Paso – Algeria), z rodu Kuhailan Haifi or.ar., hod. SK Janów Podlaski. Niestety, syn Czempiona USA i „klaczy znoszącej złote jaja” nie odziedziczył urody ani po jednym, ani po drugim. Nie przekazał jej także na potomstwo, z którego najlepszymi okazały się og. Cenzus gn. 1987 (od Cewka), używany na małą skalę w hodowli prywatnej, oraz klacze Fauna s. 1987 (od Fajka) i Persefona gn. 1987 (od Pentozia).

W latach 1985 i 1986 w Białce używany był **Ernal** s. 1975 (Palas – Engracja), z rodu Saklawi I or.ar., hod. SK Janów Podlaski, koń niedużego wzrostu, ale bardzo wytrzymały (na torze biegał przez 5 sezonów). Tym, co przekazywał na potomstwo, był przede wszystkim fenomenalny ruch.

W Białce pozostawił kilka urodziwych, wybitnie cennych klaczy, które nie tylko okazały się dobrymi matkami, ale dały potomstwo wykazujące wymagane od araba cechy – urodę, dużą suchość, a czasem także dzielność. Najlepsze jego córki to: obdarzone fantastycznym ruchem i przekazujące go, jak również inne pożądane cechy pokazowe – Frasquita s. 1986 (od Fronda) i Perforacja s. 1986 (od Pentoz); dobre matki stadne Emoza s. 1986 (od Emka) i Numidia s. 1987 (od Nubia); oraz dzielna i wytrwała Albertina s. 1987 (od Albania).

W sezonie 1987 stacjonował w Białce og. **Gabaryt** s. 1982 (Banat – Gambia), z rodu Krzyżyka or.ar., hod. SK Janów Podlaski. Pokrył 6 klaczy, z czego urodziło się tylko dwoje przeciętnej wartości źrebiąt.

Białka była pierwszą stadniną, w której karierę hodowlaną rozpoczął w 1987 niepokony na torze **Europejczyk** gn. 1982 (El Paso – Europa), z rodu Kuhailan Haifi pr.ar., hod. SK Janów Podlaski. Użyto go z nadzieją na przekazanie dzielności wyścigowej, ale spośród jego 4 córek wcielonych w Białce do hodowli, tylko Oriana gn. 1988 (od Ostróżka) i Mantra gn. 1988 (od Maskotka) uzyskały współczynniki powodzenia większe od średniej rocznika (odpowiednio 1,53 i 1,49). Edissa s. (od Elsynora) i Medytacja ng. (od Mekka) w przyszłości dały natomiast dzielne potomstwo.

Wermut gn. 1982 (Gedymin – Warmia), z rodu Kuhailan Afas or.ar., hod. SK Michałów, cechował się dużą suchością, dzielnością wyścigową powyżej średniej, ale i pobudliwością nerwową. Z jego przychowka urodzonego w Białce w latach 1988 i 1989 najbardziej wyróżniły się 2 ogiery: Dziewierz gn. 1989 (od Dzierlatka) i El Amor gn. 1989 (od Elsterna). Oba były nieduże i suche, bardzo dzielne (Dziewierz wygrał Derby, a El Amor w tej samej gonitwie przyszedł drugi), ale różniły się pod względem charakteru. Dziewierz był nerwowy i trudny w obsłudze, natomiast El Amor, dzierżawiony hodowcom prywatnym, okazał się miłym i przyjaznym wierzchowcem rekreacyjnym, niewykazującym nadmiernej pobudliwości płciowej.

W sezonie 1988 krył w Białce **Palas** s. 1968 (Aswan – Panel), hod. Tiersk, z rodu Saklawi I or.ar. Jego użycie znacznie podniosło poziom tej początkującej stadniny i to na wielu płaszczyznach, pozostawił bowiem konia zarówno urodziwe, jak dzielne. Z białeckiego rocznika 1989 wywodzi się oaksistka Al. Adha s. (od Albania) o Wp 3,33; malutka, ale dzielna Pagoda s. (od Passada) o Wp 2,10; używany na małą skalę w hodowli prywatnej og. Ardahan gn. (od Arabella); dobre matki stadne Fatiha sk.gn. (od Fabiola)

i Misteria s. (od Miss) i najurodziwsza, a przy tym zrównoważona nerwowo, zajmująca wysokie miejsca na pokazach, Petycja s. (od Pentoza).

W sezonie 1989 kryły w Białce także **Aleppo** s. 1983 (Probat – Aleja) z rodu Kuhailan Afas or.ar., hod. SK Janów Podlaski; **Partner** s. 1970 (Eleuzis – Parma) z rodu Ilderima or.ar., hod. SK Janów Podlaski i dorywczo **Wersal** gn. 1983 (Pepi – Wenera), z rodu Kuhailan Haifi or.ar., hod. SK Michałów. Potomstwo tych ogierów urodziło się już jednak poza omawianym okresem.

Już w początkowym okresie działalności SK Białka niektóre z klaczy grupy założycielskiej wytworzyły własne sublinie, z czasem przekształcające się w linie. Linia wywodząca się od kl. **Albania** s. 1976 (Gwarny – Aleksja), hod. SK Janów Podlaski, z rodziny Scherife or.ar. imp. 1902 do Babolnej, została przedłużona przez jej córki, wszystkie dzielne wyścigowo: Arabella gn. 1983 (po Fason), Albertina s. 1987 (po Ernal) i późniejszą oaksistkę Al Adha s. 1989 (po Palas).

Linia założona przez kl. **Pentoza** gn. 1978 (Ellorus – Pentoda), hod. SK Janów Podlaski, z rodziny kl. Szamrajówka ur. ok. 1810 w Białej Cerkwi, od razu zapowiadała się obiecująco. Jej założycielka w omawianym okresie wydała na świat 4 córki, wszystkie użyte w hodowli: Passada gn. 1983 (po Woroblin), Perforacja s. 1986 (po Ernal), Persefona gn. 1987 (po Alkazar) i Petycja s. 1989 (po Palas). Oprócz nich urodziła 2 ogiery – Pens kaszt. 1984 (po Haracz), używany jako ogier punktowy i Pengo gn. 1985 (po Woroblin), eksportowany do celów hodowlanych.

Przekazane do Białki z Michałowa klacze **Flotylla** s. 1974 (El Paso – Felluka) i **Fronda** gn. 1978 (Aloes – Familia), należące do sublinii kl. Felluka wytworzonej w obrębie linii Forty (rodzina kl. Ukrainka ur. ok. 1815 w Sławucie), przedłużyły tę sublinię o własne córki. Były to odpowiednio: Florika c.gn. 1986 (Czako – Flotylla), Florena s. 1987 (Palas – Flotylla) i Frasquita s. 1986 (Ernal – Fronda).

Elsynora s. 1978 (Bandos – Ekstaza) hod. SK Michałów, z rodziny kl. Milordka ur. ok. 1810 w Sławucie i linii założonej przez kl. Estokada, w omawianym okresie dała w Białce 2 wcielone do hodowli córki: Elsterna gn. 1984 (po Woroblin) i Edissa s. 1988 (po Europejczyk).

Emka kaszt. 1976 (El Paso – Emalia), hod. SK Michałów, z rodziny Milordki, a linii założonej przez kl. Ela, przedłużyła sublinię przez swoją córkę Embara s. 1984 (po Eternit).

Z dwóch półsióstr z rodziny Sahary or.ar., przekazanych przez SK Michałów klaczy **Mekka** s. 1974 (Gwarny – Maskota) i **Maskotka** s. 1978 (Ban-

dos – Maskota), w omawianym okresie kontynuatorki sublinii dała tylko Mekka. Były to klacze Medina s. 1985 (po Czako) i Medytacja gn. 1988 (po Europejczyk).

Rodzinę kl. Rodania or.ar. imp. 1881 do Anglii w grupie założycielskiej Białki reprezentowały półsiostry – córki kl. Newada (Grand – Noma): **Neska** kaszt. 1978 (po Czeremosz) i **Nubia** gn. 1979 (po Algomej). Wartościowsze potomstwo dała Nubia, a najlepszymi okazały się klacze Nuda c.gn. 1986 (po Czako) i Numidia s. 1987 (po Ernal).

Rodzina Gazelli or.ar. imp. 1845 do Jarczowiec była reprezentowana przez dwie linie: kl. Carmen 1942 przez kl. **Cartagena** s. 1978 (Muharyt – Candida) i znaną z dzielności wyścigowej kl. Orla 1962, przez kl. **Ostka** gn. 1975 (Krezus – Ostrawa), tak drobniutką, że ledwo było ją widać przy zamkniętych drzwiach boksu, lecz bardzo wytrzymałą.

Ta pierwsza przedłużyła linię przez swoją córkę, urodzoną w 1985 kl. Carmen s. (po Woroblin), która otrzymała imię założycielki. Pierwszym przychowkiem Ostki była Wicieczempionka Polski Klaczy Młodszych, Ostróżka gn. 1983 (po Woroblin), i ta została kontynuatorką linii. Druga jej córka, skarogniada kl. Oselka 1987 (po Palas) okazała się w większości matką ogierów.

W omawianym okresie SK Białka dokonywała dalszych zakupów klaczy, powiększając swoje stado matek. W obrębie grupy założycielskiej 25% (5 szt.) stanowiły klacze z rodziny kl. Ukrainka ur. ok. 1815 w Sławucie; rodziny kl. Gazella or.ar. i Sahara or.ar. były reprezentowane *ex aequo* przez 3 klacze (15,00%), a rodziny Milordki i Rodanii przez 2 klacze każda (po 10,00%).

W początkowych latach działalności SK Białka żaden koń z tej stadniny nie wygrał gonitwy klasycznej.

HODOWCY PRYWATNI

Po roku 1979 w Polsce nie zaszły większe zmiany, jeśli chodzi o prywatnych hodowców koni arabskich. Nadal byli to ci sami ludzie – Władysław Sadowski, którego hodowlę przejął po nim Tadeusz Skrok, Zygmunt Braur, Anna Dębska i Andrzej Ou. Według stanu na 1979 r., za XI Tomem PASB, w rękach prywatnych znajdowało się wtedy 12 klaczy w wieku 3 lat i starszych. Żrebięta od tych klaczy nabywali inni hodowcy, one same też zmieniały właścicieli i tak powoli powiększała się ich liczba, gdyż w te transakcje władze państwowe nie ingerowały. W pojedynczych przypadkach dopuszczano do wystawienia konia hodowli prywatnej do sprzedaży na aukcji janowskiej – takie precedensy miały miejsce już w poprzednim okresie, np. sprzedaż przez Z. Braura og. Ben Comet do USA w 1973 i kl. Murcja do Szwecji w 1977 r. W 1982 do USA sprzedana została jej córka Megara gn. 1966 (po Branibor), co było jedynym przypadkiem eksportu konia arabskiego hodowli prywatnej w latach objętych XI Tomem PASB. Przy pierwszej takiej transakcji Z. Braur musiał na drodze sądowej domagać się wypłacenia w dolarach ceny uzyskanej za konia, gdyż „Animex” chciał mu przeliczyć tę sumę na złotówki po niekorzystnym kursie oficjalnym.

I tak, na rok 1982 odnotowano w Polsce 11 klaczy stadnych w rękach 5 prywatnych właścicieli:

- Zygmunt Braur – Megara gn. 1966 (Branibor – Murcja), Murat-Hanum gn. 1974 (Muharyt – Murcja);
- Anna Dębska – Murhejka gn. 1972 (Muharyt – Maciejka), Miszka gn. 1975 (Muharyt – Maciejka), Macierzanka gn. 1978 (Mokan – Maciejka), Mgiełka gn. 1977 (Mokan – Murhejka), Mewa gn. 1978 (Mokan – Murhejka);

- Wanda Jackowska – Marunka gn. 1977 (Mokan – Maciejka), nabyta od A. Dębskiej;
- Andrzej Ou – Farah-Itaka gn. 1974 (Muharyt – Falbanka);
- Tadeusz Skrok – Dżamila gn. 1965 (Cedr – Dakaszma), Daula c.gn. 1977 (El Azrak – Dżamila).

Klaczki te były potomstwem matek, które udało się właścicielom nabyć w przejściowych okresach „odwilży”. Późniejsza niemożność kupowania przez prywatnych obywateli PRL koni arabskich w stadninach państwowych spowodowała, że wytworzyły się linie krwi egzystujące tylko w hodowli prywatnej. Założycielkami takich linii były: Dakaszma gn. 1944 (Kaszmir – Dalama), Murcja gn. 1959 (Comet – Muszkatela), Maciejka gn. 1960 (Sędziwój – Mira) – należące do rodziny Gazelli or.ar. i Falbanka kaszt. 1959 (Banio – Fanfaron) z rodziny Szweykowskiej. W tym okresie prywatnymi hodowcami koni czystej krwi byli zwolennicy teorii E. Skorkowskiego o rodach koni arabskich i rzekomym ich typie, będący zarazem fanatykami typu kuhailan, toteż udało się im doprowadzić do wyrównania posiadanego przez siebie pogłowia pod względem maści gniadej. Sprzyjało temu używanie odpowiadających maścią i typem ogierów – przeważnie Muharyt gn. 1957 (Witraż – Munira), hod. SK Nowy Dwór i Mokan gn. 1960 (Grand – Mokdiara) hod. SK Michałów, wykupionych z klubów jeździeckich.

W latach 1983–1986, objętych XII Tomem PASB, sytuacja niewiele się zmieniła. Doszli jedynie nowi hodowcy – Krystyna Duda, która nabyła od Z. Braura kl. Mu-Farah gn. 1979 (Algomej – Megara) i Andrzej Waliszewski, zięć Anny Dębskiej, który otrzymał od niej klaczki Macierzanka, Maranta gn. 1983 (Dambor – Miszka) oraz Medium c.gn. 1982 (Bukszpan – Mgiełka). Stadniny państwowe udostępniały niektóre ogiery do krycia prywatnym hodowcom, choć np. Z. Braur, zafascynowany utrzymaniem w czystości rodu i typu kuhailan, nie ze wszystkich chciał korzystać. W latach 1983–1986 w hodowli prywatnej włączono do użytkowania 16 klaczy 3-letnich i starszych.

Lata 1987–1989 nosiły już wyraźne znamiona schyłkowego okresu gospodarki socjalistycznej. Dało się to odczuć po coraz częstszych odstępstwach od monopolu państwowego. I tak, wśród klaczy użytkowanych w prywatnej hodowli pojawiły się przedstawicielki nowych linii, dzięki dopuszczeniu pierwszych indywidualnych obywateli PRL do udziału w janowskich aukcjach. W 1986 Krystyna i Stanisław Dudowie nabyli klaczki Aktorka

gn. 1984 (Embargo – Arena) hod. SK Kuroz węki, z rodziny Mlechy or.ar. i Wiklina gn. 1983 (Fason – Wieczerza) hod. SK Białka, z rodziny Gazelli or.ar., a w 1988 Lech Błaszczuk – kl. Magnolia s. 1985 (Fason – Maskotka) z rodziny Sahary or.ar. Grono indywidualnych hodowców zasilili także Jan Igański, który swoje klacze, Marunka i jej córka Markizeta gn. 1984 (po Aloes), nabył od W. Jackowskiej. Ogółem w latach 1987–1989 w posiadaniu prywatnym znajdowały się 23 klacze 3-letnie i starsze.

WYŚCIGI KONI ARABSKICH

Poczynając od sezonu 1975, na torze służewieckim araby rozmieszczano w tych samych stajniach, co konie pełnej krwi angielskiej. Na torze wrocławskim pozostały jedynie konie półkrwi.

Przykładowo, przed sezonem 1978 na Służewcu działało 17 stajni treningowych. Do każdej z nich przydzielono 28–34 koni pełnej krwi i 9–11 arabów. Rozdział koni do poszczególnych stajni odbywał się wtenczas drogą losowania.

W roku 1980 utworzono 18-tą stajnię. Proporcje koni czystej i pełnej krwi w najbliższych latach w stajniach treningowych były zbliżone.

W zasadzie stosowano się w tym okresie do wytycznych zawartych w programie wyścigów dla koni arabskich ułożonym przez B. Ziętarskiego w roku 1927. Tabela dystansów została spłaszczona i w omawianym okresie wahały się one od 1400 do 3000 m, przy czym gonitwa na najdłuższym dystansie 3000 m była tylko jedna (Derby)⁵.

W latach 1979–1989 objęte próbami dzielności było średnio 63,94% urodzonych klaczek i 74,41% urodzonych ogierków.

Ze względu na panujący w omawianym okresie stosunek do koni arabskich, nie prowadzono prawie żadnych badań naukowych na temat ich wartości użytkowej. W 1981 zespół w składzie Marian Budzyński i Krystyna Lewik z AR Lublin rozpoczął prace nad metodą kompleksowej oceny wartości użytkowej koni arabskich⁶. Efektem tych prac był Indeks Wartości Użytkowej, tj. indeks zespołowy, złożony z 3 komponentów określających poziom cech wpływających na wartość użytkową koni czystej krwi, sprawdzaną za pomocą prób dzielności na torze wyścigowym.

⁵ Chmiel i wsp. 2002.

⁶ Budzyński, Chmiel 1988.

Te komponenty to:

1. Współczynnik powodzenia (Wp), czyli miernik dzielności konia, znany już dawniej do szacowania wartości użytkowej innych ras. Oblicza się go, dzieląc sumę wygranych nagród badanego konia w badanym sezonie przez średnią sumę wygranych przypadających na 1 konia w tym samym sezonie. Wynik mniejszy od jedności oznacza, że badany koń był gorszy od średniej swojego rocznika, a większy – że był lepszy (średnia zawsze jest bliska 1,00). Wartość współczynnika powodzenia może służyć do porównania dzielności koni urodzonych w różnych rocznikach, ale jest tym wyższa, im większy jest rozrzut tej cechy w roczniku urodzenia. Obliczany jest dla każdego sezonu, w którym startował badany koń, ale do indeksu wartości użytkowej brana jest wielkość najwyższa.
2. Współczynnik intensywności eksploatacji (We) to stosunek liczby startów badanego konia w badanym sezonie do średniej liczby startów odpowiednio na ogiera lub klacz w tym samym sezonie. Do indeksu wartości użytkowej brana jest wielkość We osiągnięta w sezonie, w którym koń miał najwyższy Wp.
3. Kryterium wczesności dojrzewania (Kwd), oznaczane liczbą rzymską, określa kolejny numer sezonu, w którym badany koń miał najwyższe osiągnięcia w swojej karierze wyścigowej. Kwd = I oznacza wczesne dojrzewanie (najlepsze wyniki w I sezonie kariery czyli w wieku 3 lat), wartości wyższe – późne dojrzewanie.

Przyjmując wartość Wp jako miernik dzielności wyścigowej, autorzy przeprowadzili także inne badania, z których wynikało, że w polskiej populacji koni czystej krwi arabskiej dzielność wyścigowa jest pozytywnie skorelowana z innymi pożądanymi cechami, takimi jak rozród czy zrównoważenie nerwowe. Inaczej niż w hodowli koni pełnej krwi angielskiej, dzielność wyścigowa koni arabskich jest niska, a najwyżej średnio odziedziczalna, przy czym współczynnik odziedziczalności tej cechy z komponentu ojca jest czterokrotnie niższy niż z komponentu matki. Potwierdziło to słusność metod hodowlanych Beduinów, którzy wyższą wagę przykładali do wartości użytkowej klaczy.

W omawianym okresie rekordową wysokość współczynnika powodzenia, wynoszącą 12,62, osiągnął og. Perlon s. 1983 (Bandos – Pemba), hod. SK Janów Podlaski, z rodu Ibrahim or.ar., pełny brat zwycięzcy Porównawczej – og. Pepton 1977.

Końmi zarazem dzielnymi i urodziwymi, pozytywnie sprawdzonymi na pokazach, w hodowli i na wyścigach, były w tym okresie: „trójkoronowana” kl. Arra 1975, Czempionka Polski i Europy, matka stadna; Czempion Polski, zwycięzca Porównawczej i ogier czołowy Pepton 1977; niepokonany na torze, Czempion Polski i ogier czołowy Europejczyk 1982; derbista, Czempion Polski i Best in Show, ogier czołowy Pamir 1984.

KSIĘGA STADNA

W omawianym okresie tomy i dodatki PASB ukazywały się regularnie – kolejne tomy co 4 lata, a dodatki corocznie.

Tom XI ukazał się w 1983 r. i obejmował lata 1979–1982. Według stanu na 1982 r., zgłoszono do niego 236 klaczy stadnych.

Tom XII ukazał się w 1987 r. i obejmował lata 1983–1986. W roku 1986 liczba czynnych w polskiej hodowli matek stadnych wynosiła 265.

W latach 1988 i 1989 ukazały się dodatki I i II do Tomu XII. Zgodnie z zawartymi w nich informacjami, w roku 1987 zameldowano 308 klaczy stadnych czystej krwi arabskiej, a w roku 1988–314.

Począwszy od Tomu XI, funkcję Redaktora Ksiąg Stadnych pełniła Krystyna Karaszewska.

POKAZY KONI ARABSKICH W POLSCE

Pierwszy w Polsce Narodowy Pokaz Koni Arabskich Czystej Krwi odbył się w Janowie Podlaskim 28 sierpnia 1979 r. Od początku przyjęto zasadę aktualną do dziś, że Pokaz Narodowy ma miejsce zawsze w przeddzień aukcji janowskiej. Oczywiście ten pierwszy pokaz miał taką samą „siermiężną” oprawę, jak prawie wszystko w tych czasach. Nawet katalog miał formę cienkiej broszurki z ubogo zadrukowanymi stronami, z jedynym elementem dekoracyjnym w postaci logo stadniny janowskiej na okładce. Wyodrębniono klasy: 1 – klaczek rocznych i dwuletnich, 2 – klaczy pierwiastek, 3 – klaczy matek i 4 – ogierów. Sędziowanie odbywało się na wolnym powietrzu, jednoosobowo. Klasę 1 oceniał Holger Ismer (RFN), 2 – Horst Eggert (RFN), 3 – Patricia Lindsay (Wielka Brytania) i 4 – Eugene LaCroix (USA). Ciekawe, że jeszcze długo po tym, jak aukcje przeniesiono do namiotu cyrkowego, pokazy odbywały się na placu, tylko z zadaszonymi miejscami dla gości. Poza oceną w klasach organizowane były zwykle pokazy hodowlane lub programy specjalne (w odróżnieniu od sędziowania w klasach – zwykle urządzone w namiocie). W roku 1979 taką funkcję pełniła „Parada zasłużonych”, w której wzięły udział seniorki janowskiego stada: 31-letnia Bandola s. (Witraż – Bałałajka) z synem Banatem (po El Azrak), 29-letnia Ellora gn. (Witraż – Elza) z synem El Paso (po Czort), 23-letnia Ellenai (Wielki Szlem – Eleonora) i 20-letnia Etna s. (Faher – Elżunia) z córką Etrurią (po Palas), jeszcze ciemnosiwą, co uwiecznił na znanym fotogramie M. Gadzalski.

Czempionką Polski Klaczy Młodszych została Winda s. 1977 (Bandos – Wilma), hod. SK Janów Podlaski, a I i II Wiceczempionką odpowiednio: Enklawa s. 1974 (Bandos – Engracja), hod. SK Janów Podlaski i Europa s. 1975 (Bandos – Eunice), hodowli tej samej stadniny.

Czempionką Klaczy Starszych obwołano kl. Elewacja gn. 1970 (Celebes – Ellora), hod. SK Janów Podlaski, a Wiceczempionkami: kl. Artemida s. 1969 (Chazar – Amhara) i Fama s. 1963 (Nabor – Fregata), obie hodowli SK Michałów.

Tytuł Czempiona Polski Ogierów uzyskał og. Eukaliptus s. 1974 (Bandos – Eunice) hod. SK Janów Podlaski, a Wiceczempionów – Partner s. 1970 (Eleuzis – Parma) i Aloes gn. 1973 (Celebes – Algoa), oba również hodowli tej samej stadniny.

Dała się tu zauważyć wyraźna supremacja potomstwa og. Bandos s. 1964 (Negativ – Bandola) i SK Janów Podlaski.

II Narodowy Pokaz w 1980 r. odbył się 29 sierpnia w takiej samej scenerii, takim samym podziale na klasy i systemie sędziowania. Katalog różnił się tylko tym od zeszłorocznego, że zawierał także komentarz polskojęzyczny (pierwszy wydany był tylko w wersji angielskiej). Z uwagi na zeszłoroczne wyniki, jako przerywnik wprowadzono Paradę Potomstwa og. Bandos.

Klasę 1 sędziowała Patricia Lindsay (W. Brytania), 2 – Pierre Pechdo (Francja), 3 – Eugene LaCroix (USA) i 4 – Finn Guinness (W. Brytania).

Czempionką Polski Klaczy Młodszych została obrana Kabała s. 1978 (Palas – Kometa), hod. SK Michałów. Wiceczempionką (od tego roku wybierano już tylko jedną) została Pilarka s. 1975 (Palas – Pierzga), hod. SK Janów Podlaski – wtedy to po raz pierwszy świat usłyszał o tej klaczy.

Czempionką Polski Klaczy Starszych obwołano kl. Wena gn. 1973 (Dambor – Watra), hod. SK Michałów, o kilometrowej szyi i bardzo dobrej linii górnej; wiceczempionką została klasyczna kuhailanka Mitra gn. 1969 (Celebes – Manilla), również z Michałowa.

Czempionem Ogierów został Gondolier kaszt. 1974 (Palas – Gonagra), hod. SK Janów Podlaski (powszechnie tłumaczono to upodobaniem Anglików do maści kasztanowatej u arabów), a Wiceczempionem – finezyjny, michałowski Euftrat 1970 (Elf – Estebna).

Czempionaty roku 1980 charakteryzowały się przewagą potomstwa og. Palas s. 1968 (Aswan – Panel).

III Narodowy Pokaz Koni Arabskich odbył się 18 września 1981. Podział na klasy i system sędziowania był podobny. Klasę 1 sędziował Robbie Den Hartog (Holandia), 2 – Joergen Frederiksen (Szwecja), 3 – Sheila Varian (USA) i 4 – John Blincoe (USA). Jako pokaz specjalny odbyła się „Parada Trzech Pokoleń” czyli pięć grup złożonych z matki, córki i wnuczki – czterech rodzin janowskich (założonych przez klacze

Ellora, Etna. Eunice i Orla) oraz jednaj michałowskiej, wywodzącej się od kl. Eskapada.

Czempionką Polski Klaczy Młodszych została Gondawa kaszt. 1979 (Partner – Gonagra), hod. SK Janów Podlaski, a Wicieczempionką Centrala s. 1977 (Partner – Ceramika) z tej samej stadniny.

W klaczach starszych Czempionką Polski Klaczy została Ekstaza s. 1969 (Celebes – Eskapada), hod. SK Michałów, a Wicieczempionką – jej matka Eskapada s. 1960 (Nabor – Estokada), także z Michałowa.

Czempionem Polski Ogierów wybrano og. Enos s. 1975 (Bandos – Enora), hod. SK Janów Podlaski, a Wicieczempionem – og. Celtyk kaszt. 1976 (El Paso – Carawella), hod. SK Michałów.

IV Pokaz miał miejsce 17 września 1982 r. Odbывał się według tego samego schematu, co poprzednio. Oceny w klasach dokonywali: 1 – Diego Mendez Moreno (Hiszpania), 2 – Holger Ismer (RFN), 3 – Kay Patterson (USA) i 4 – Adam Sosnowski (Polska). Po pokazie odbyła się „Parada zasłużonych rodzin janowskich”, wywodzących się od klaczy Etna, Algeria, Eunice i Pilarka.

Tytuły czempionów i wicieczempionów otrzymały:

Klaczy Młodszych: Czempionka – Equitana sk.gn. 1980 (Aloes – Etna), hod. SK Janów Podlaski; Wicieczempionka – Wilejka kaszt. 1976 (El Paso – Warmia), hod. SK Michałów.

Klaczy Starszych: Czempionka – Algeria gn. 1971 (Celebes – Algonkina), hod. SK Janów Podlaski; Wicieczempionka – Mitra gn. 1969 (Celebes – Manilla), hod. SK Michałów.

Ogierów: Czempion – Aloes gn. 1973 (Celebes – Algoa), hod. SK Janów Podlaski; Wicieczempion – Set kaszt. 1977 (Etap – Sekwana).

W tym roku w większości przypadków tytuły czempionów i wicieczempionów otrzymały konie o rodowodowej lub pokrojowej przynależności do typu kuhaiańskiego.

W 1983 r. po raz pierwszy odbył się Wiosenny Młodzieżowy Pokaz Koni Arabskich w PSO Łąck. Brały w nim udział także klacze pierwiastki, dlatego Czempionką Klaczy Młodszych została 5-letnia Algerina gn. 1978 (Ellorus – Algeria), hod. SK Janów Podlaski, a Czempionem Ogierów Młodszych – Favor sk.gn. 1981 (Probat – Fatma) hod. SK Michałów. Była to jednorazowa impreza, po której przez pięć lat takich pokazów nie rozgrywano.

V Narodowy Pokaz Koni Arabskich, odbywający się 11 września 1983 r., wniósł do dotychczasowej formuły pokazów w Polsce rewolucyjne zmiany.

Po raz pierwszy zdecydowano się wdrożyć punktową metodę oceny, na świecie stosowaną alternatywnie do jednoosobowego, „angielskiego” systemu sędziowania.

Nowa metoda polegała na ocenianiu każdej klasy przez trzech niezależnych sędziów, nie mogących się porozumiewać w trakcie oceny, w skali 50-punktowej. Wyodrębniono 5 cech konia – typ, głowę z szyją, kłode, nogi i ruch – za które sędziowie mogli przyznać maksymalnie do 10 pkt.

Innymi zmianami było wydzielenie oddzielnych klas dla klaczek rocznych i dwuletnich, w obrębie których teraz wybierano Czempionkę Polski Klaczy Młodszych. Natomiast Czempionka Klaczy Starszych wybierana była spośród zdobywczyń I i II miejsca w klasach 3 – klaczy pierwiastek i 4 – klaczy matek. Razem z klasą ogierów ocenie podlegało teraz 5 klas. Przepuszczalnie miało to związek ze zwiększającą się z roku na rok liczbą zgłaszanych koni. Pokaz specjalny poświęcony był pamięci kl. Bandola, która w roku 1983 padła w rekordowym wieku 35 lat.

Sędziowali, zmieniając się rotacyjnie po troje w każdej klasie: Widgane El Barbari (Egipt), Ronald Kydd (W. Brytania), Mike Nichols (USA), Otto Saenger (RFN) i Leonard Skeggs (USA).

Czempionką Polski Klaczy Młodszych na rok 1983 została Pianola s. 1982 (Bandos – Pilarka), hod. SK Janów Podlaski. Wiceczempionką została Diana kaszt. 1982 (Probat – Dewiza) hod. SK Michałów.

Czempionką Klaczy Starszych została Wenera s. 1970 (Negatiw – Wadera), hod. SK Michałów, a Wiceczempionka – Pentoda s. 1970 (Bandos – Piewica), hod. SK Janów Podlaski.

Tytuły Czempiona i Wiceczempiona Polski Ogierów otrzymały odpowiednio: Haracz s. 1976 (Palas – Harmonia) hod. SK Janów Podlaski i Pepton s. 1977 (Bandos – Pemba) z tej samej stadniny.

Zarówno Pentoda, jak Pepton, były końmi nie tylko urodzonymi, ale dzielnymi wyścigowo (Wp odpowiednio 2,34 i 8,67).

VI Polski Narodowy Pokaz Koni Arabskich Czystej Krwi w 1984 r. trwał dwa dni: 10–11 września. W pierwszym dniu prezentowano klaczki roczne i dwuletnie oraz rozgrywano Czempionat Polski Klaczy Młodszych. Dodatkową atrakcją tego dnia stanowił występ zespołu PSO Bogusławice ze swoim popisowym numerem – „Wesele Krakowskie”. W drugim dniu odbyły się klasy klaczy pierwiastek, klaczy matek, rozegrano Czempionat Polski Klaczy Starszych oraz Ogierów, a pokaz hodowlany SK Janów Podlaski miał charakter „Parady Czempionów”.

Do sędziowania zaproszeni zostali: Birgitta Foch (Szwecja), Maria Paz Murga Igual (Hiszpania), Marie Wabbes (Belgia), Johnny Downing (USA), David Gardner (USA) i Mjr Pat Maxwell (W. Brytania). Funkcję sędziego rozjemczego pełnił Adam Sosnowski (Polska).

Czempionką Klaczy Młodszych w tym roku została wybrana Pektyna s. 1983 (Bandos – Penicylina), hod. SK Janów Podlaski, z janowskiej linii „P”, która już wtedy miała na koncie wiele sukcesów, a Wicieczempionką – Ostróżka gn. 1983 (Woroblin – Ostka), pierwsza wychowanka najmłodszej stadniny w Białce, która osiągnęła ten tytuł.

W klaczach starszych tytuł Czempionki Polski otrzymała Emisja s. 1974 (Carycyn – Espada), hod. SK Michałów, a Wicieczempionki – Beliza c.gn. 1979 (Etap – Beatrice) hod. SK Janów Podlaski.

Czempionem Polski Ogierów został w 1984 r. Parys s. 1974 (Tryptyk – Parma), hod. SK Janów Podlaski, a Wicieczempionem – ponownie Pepton.

W 1985 r. VII Narodowy Pokaz odbył się 10 września. Sędziował zespół w składzie: Cecilie K. Hetzel (USA), George Allen (Kanada) i Harry Teuwen (Holandia) z Adamem Sosnowskim jako sędzią rozjemczym. Żadnych nowych zmian w podziale na klasy ani w systemie sędziowania nie wprowadzono. W latach 1985–87 w ramach pokazu specjalnego prezentowano osiągnięcia hodowlane SK Janów Podlaski.

Czempionką Polski Klaczy Młodszych została Elewka s. 1983 (Palas – Elegancja), hod. SK Michałów, a Wicieczempionką – Almeria gn. 1984 (Probat – Algeria), hod. SK Janów Podlaski – klaczki reprezentujące skrajnie odmienne typy pokrojowe i przynależność rodowodową.

Czempionką Polski Klaczy Starszych została wybrana Fantastka s. 1975 (Palas – Fanza), hod. SK Janów Podlaski, a Wicieczempionką – Premia s. 1981 (Palas – Pliszka), hod. SK Michałów. Na uwagę zasługuje, że z czterech klaczy uhonorowanych tytułami Czempionki lub Wicieczempionki – trzy były córkami og. Palas.

Wśród ogierów Czempion – Penitent s. 1979 (Partner – Penza), hod. SK Janów Podlaski i Wicieczempion – Algomej gn. 1973 (Celebes – Algonkina), z tej samej stadniny, również reprezentowały różne typy, umownie określane jako saklawi (Penitent) i kuhailan (Algomej).

W roku 1986 VIII Narodowy Pokaz Koni Arabskich odbył się 9 września. Sędziowali: Teresa de Bourbon (Hiszpania), Philippe Barbie de Preaudeau (Francja) i Adam Sosnowski (Polska). Tego roku po raz pierwszy zamieszczono w katalogu skrót Zasad EAHSC Rozgrywania Pokazów.

Tytuł Czempionki Polski Klaczy Młodszych otrzymała Egina s. 1984 (Pallas – Estrada), hod. SK Michałów, a Wiceczempionki – Emigrantka s. 1985 (Eukaliptus – Emigracja). Obie klaczki należały do rozkwitającej już wtedy michałowskiej linii „E”.

Czempionat Polski Klaczy Starszych zdobyła „trójkoronowana” na wyścigach (Wp = 5,06; D,O,AP) Arra s. 1975 (Bandos – Arba), hod. SK Janów Podlaski, a Wiceczempionat – Beta s. 1982 (Enos – Batalia), hod. SK Janów Podlaski, której ojciec zdobył Czempionat Polski w 1981 r.

Czempionem Ogierów został półbrat Arry, Argo s. 1976 (Gwarny – Arba), hod. SK Janów Podlaski, również dobrze biegający (Wp = 1,92), a Wiceczempionem – Gil gn. 1981 (Probat – Gildia), hod. SK Michałów.

W roku 1987 IX Narodowy Pokaz Koni Arabskich odbył się 8 września. Rozpoczął się od Pokazu Hodowlanego SK Janów Podlaski. Sędziowali: Patricia Lindsay (W. Brytania), Sheila Varian (USA) i Ekkehard Frielinghaus (RFN), a jako sędzia rozjemczy – Adam Sosnowski. W tym roku po raz pierwszy sprecyzowano wiek klaczy startujących w klasie klaczy pierwiastek jako 4–5-letnie, a klaczy matek – jako 6-letnie i starsze.

Czempionat Klaczy Młodszych na 1987 r. zdobyła Emanacja s. 1986 (Eukaliptus – Emigracja), hod. SK Michałów, pełna siostra zeszłorocznej Wiceczempionki Klaczy Młodszych – Emigrantki. Wiceczempionat uzyskała Garonna gn. 1985 (Fanatyk – Gizela), również z Michałowa, późniejsza oaksistka.

Czempionką Polski Klaczy Starszych została Europa s. 1975 (Bandos – Eunice), hod. SK Janów Podlaski, a Wiceczempionką – Pikieta s. 1982 (Probat – Platyna), hod. SK Michałów.

Tytuł Czempiona Polski Ogierów otrzymał Garnizon gn. 1982 (Probat – Głownia), hod. SK Michałów, a Wiceczempiona – Europejczyk gn. 1982 (El Paso – Europa), hod. SK Janów Podlaski, niepobity na torze, Wp = 8,97.

5 czerwca 1988 r. powrócono do organizacji Wiosennych Młodzieżowych Pokazów Koni Arabskich Czystej Krwi, tym razem na terenie PSO i SK Białka. Sędziów zaproszono tylko krajowych (Jerzy Budny, Roman Pankiewicz i Adam Sosnowski, a jako sędzia rezerwowi – Tomasz Szymański). Klasy wyodrębniono 4 (klacze roczne i dwuletnie, ogiery roczne i dwuletnie). Zastosowano 50-punktową skalę oceny. Młodzieżowa Czempionką Klaczy została Albigowa gn. 1987 (Fawor – Algeria), hod. SK Janów Podlaski, a Wiceczempionką – Kwesta s. 1986 (Pesennik – Kabała), hod. SK Michałów. Młodzieżowym Czempionem Ogierów został Pilot c.gn.

1987 (Fawor – Pipi) hod. SK Janów Podlaski, a Wiceczempionem – Egon kaszt. 1986 (Enrilo – Epopeja), hod. SK Michałów. Widać stąd, że trzy tytuły spośród czterech uzyskało potomstwo synów og. Probat, dzierzawionego ze Szwecji, przekazującego przede wszystkim prawidłową linię górną.

X Pokaz odbył się 13 września 1988 r. Sędziowali go Joergen Frederiksen (tym razem reprezentujący Danię), Ronald Kydd (W. Brytania) i Adam Sosnowski (Polska). Polskę reprezentowali także, wyznaczeni na sędziów rezerwowych: Jerzy Budny i Tomasz Szymański.

Jako novum w tym roku wprowadzono zmianę nazewnictwa klas (nie zmieniając ich liczby): zamiast „klaczy pierwiastek” wprowadzono „klacze 4–6-letnie”, a zamiast „klaczy matek” – „klacze 7-letnie i starsze”. Pokaz Hodowlany SK Janów Podlaski odbywał się w grupach „Matek i córek” reprezentujących określone rodziny żeńskie.

Czempionką Klaczy Młodszych została Kwesta s. 1986 (Pesennik – Kabała), hod. SK Michałów, po użytym na małą skalę ogierze wydierzawionym z Tierska, a reprezentującym ród męski Latif or.ar. Wiceczempionką wybrano roczną kl. Dzida s. 1987 (Tallin – Dębica), hod. SK Michałów, również po ogierze z Tierska, reprezentującym ród Bairactar or.ar.

Tytuł Czempionki Polski Klaczy Starszych otrzymała Etruria s. 1975 (Palas – Etna), hod. SK Janów Podlaski, już wcześniej Czempionka Świata. Wiceczempionką została Angola s. 1976 (Palas – Andria), hod. SK Janów Podlaski.

Czempionem Polski Ogierów został zeszłoroczny Wiceczempion Europejski, podczas gdy Wiceczempionem – Endel s. 1981 (Palas – Elwira), hod. SK Michałów.

XI Polski Narodowy Pokaz odbył się 12 września 1989 r., czyli już po pierwszych „wolnych” wyborach w powojennej Polsce, obwieszczających koniec systemu komunistycznego. Znakiem nowych czasów był nawet inny format katalogu pokazowego – po raz pierwszy wydano go w formacie A4. Motywem przewodnim Pokazu Hodowlanego SK Janów Podlaski stała się w tym roku parada janowskich kuhailanów, a wśród nich potomstwa kl. Algeria.

Do sędziowania zaproszeni zostali: Wolfgang Cranz (RFN), Joan Ratcliff (W. Brytania) i Adam Sosnowski, a jako sędzia rezerwowy – Jerzy Budny.

Czempionat Polski Klaczy Młodszych otrzymała Perelka s. 1988 (Ernal – Pentoda), z linii „P”, hod. SK Janów Podlaski, a Wiceczempionat – Wilnianka gn. 1988 (Tallin – Wilejka), hod. SK Michałów.

Czempionką Polski Klaczy Starszych została córka Czempionki Europy i Świata, Pipi s. 1980 (Banat – Pilarka), hod. SK Janów Podlaski, a Wicczempionką – Warszula s. 1983 (Palas – Waćpanna), hod. SK Michałów.

Tytułu Czempiona Polski Ogierów w końcu doczekał się dwukrotny Wicczempion – Pepton, a Wicczempionem został derbista o Wp 7,34 – Pamir s. 1984 (Probat – Parma).

LATA 1990-2016

TRANSFORMACJA USTROJOWA W POLSCE I JEJ WPŁYW NA HODOWLĘ KONI ARABSKICH

Zmian w tej dziedzinie nie można było zadekretować z dnia na dzień, ale już katalog aukcji w 1990 r., subsydiowany przez miesięcznik „Arabian Horse World”, ukazał się z orłem w koronie na okładce. Reprezentujący wówczas jeszcze centralę „Animex” wieloletni (od 1974 r.) aukcjoner Marek Grzybowski zamieścił zaraz po stronie tytułowej przedmowę, w której obwieszczał zwycięstwo narodu polskiego w walce o demokrację i odrodzenie się niepodległej Rzeczypospolitej Polskiej. W ramach „Silent Sale”, prywatny hodowca Lech Błaszczyk nabył kl. Albania s. 1976 (Gwarny – Aleksja), hod. SK Janów Podlaski, należącą do stada założycielskiego SK Białka.

W 1991 r. powstała Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa (AWRSP), której jednym z głównych zadań była prywatyzacja dawnych państwowych gospodarstw rolnych. Państwowe Stadniny Koni otrzymały status Spółek Skarbu Państwa. W latach 1991–95 Animex organizował aukcje pod szyldem spółki „Animex Bloodstock International”.

Taka aukcja odbyła się 20 maja 1991 r. w Białce. Wprawdzie ceny podawano jeszcze w dolarach amerykańskich, ale już oficjalnie byli do udziału w niej dopuszczeni klienci krajowi. Polscy prywatni hodowcy nabyli wtedy 5 klaczy.

W latach 1990–1997 „jesienne” aukcje odbywały się co roku, zwykle w listopadzie, początkowo w Janowie, a od 1995 także w Michałowie, w 1997 w Białce i Kurozwałkach. Wystawiany był na nich materiał wybra-kowany z państwowej hodowli (np. z wadami fizycznymi) i całkiem głośno mówiono, że jako główni odbiorcy przewidywani byli polscy hodowcy prywatni, chociaż niektóre z prezentowanych koni nabyli także klienci zagraniczni.

W 1995 r. sprywatyzowana została spółka „Animex”. Grupa jej pracowników (na czele z Markiem Grzybowskiem, który odszedł z Animexu już w 1992 r.), utworzyła spółkę „Polish Prestige”, która wzięła na siebie ciężar organizacji zarówno głównej aukcji w Janowie Podlaskim⁷, jak i pomniejszych aukcji.

Odkąd państwowe stadniny koni arabskich znalazły się w gestii AWRSP, nasilały się zakusy w kierunku ich prywatyzacji. Dopiero w 1997 r. wizytujący janowską aukcję ówczesny Prezydent RP, Aleksander Kwaśniewski, udzielił zapewnienia, że stadniny takie, jak Janów Podlaski, stanowiące dobro narodowe, nie zostaną sprywatyzowane. Zarodowe stado koni czystej krwi arabskiej, będące owocem prawie 200-letniej pracy polskich hodowców, nie może bowiem podlegać fluktuacjom ekonomicznym i powinno być traktowane jako bank cennych genów.

Jednak w 1998 r. zgłosili się bezpośredni spadkobiercy ostatnich przedwojennych właścicieli SK Kurozwięki – rodzina Jana Marcina Popiela. Nie reflektowali oni na przejście całego stada zarodowego koni czystej krwi arabskiej, liczącego wg stanu na 1997 r. ok. 70 szt. Pozostawili sobie 7 matek, 42 szt. nabyła od AWRSP nowopowstała spółka „Tarus Arabians”, a resztę rozdzielono po innych stadninach. Wskutek prywatyzacji Kurozwięk rok 1998 stał się rokiem przełomowym dla polskiej hodowli. Po raz pierwszy po II wojnie światowej w rękach prywatnych było więcej matek czystej krwi arabskiej niż w stadninach AWRSP.

W 2001 r. organizacja aukcji koni czystej krwi arabskiej powierzona została nowemu organizatorowi – spółce „Polturf”. Poczynając od 32-giej, aukcje zyskały też nową nazwę – „Pride of Poland”.

W 2004 r. AWRSP została przekształcona w Agencję Nieruchomości Rolnych, która przejęła te same cele, uzupełnione o działalność w myśl ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego z 2003 r., przewidującej m.in. poprawę struktury obszarowej gospodarstw rodzinnych. Niesprywatyzowane dotychczas Stadniny Koni i Stada Ogierów otrzymały status spółek ANR z o.o. (w tym trzy stadniny arabskie – Janów Podlaski, Michałów i Białka).

⁷ Sobieszak A.: Tak to się zaczęło i trwa. Arabcy, 2006.

SYTUACJA W ŚWIATOWEJ HODOWLI KONI ARABSKICH

W latach 90-tych, jak zauważył później Scott Benjamin, „dało się zauważyć przesunięcie światowego przemysłu arabskiego w stronę bardziej egzotycznego typu⁸”. Przez „egzotyczny typ” należało rozumieć urodę araba wykazującą cechy przerasowania, graniczącego z degeneracją – krótka partia pyskowa o przesadnie szczupaczym profilu kości nosowej, tak wklęsłym, że groziło to zakłóceniem przebiegu normalnego traktu oddechowego, występująca równocześnie z wysokonożnością i płytkością klatki piersiowej. Taki typ reprezentowały głównie konie egipskie, hodowane w bliskim pokrewieństwie, szczególnie wysoko zimbredowane na ogiera Nazeer s. 1934 (Mansour – Bint Samiha) z rodu Saklawi I. Mimo, iż często towarzyszyły mu wady pokrojowe, szczególnie kończyn oraz miękki grzbiet, taka uroda stała się modna i ceniona, toteż coraz częściej koni tych używano w rozrodzie, zwłaszcza w USA, gdyż dawały większe szanse na zwycięstwo w pokazach.

Stopniowo ulegała wypaczeniu sama idea pokazów. Pierwotnie traktowane jako instrument selekcji hodowlanej, z czasem stawały się celem samym w sobie – coraz powszechniej mówiono o „hodowli koni pokazowych”. Wygranie pokazu wysokiej rangi przynosiło duże korzyści: w przypadku ogiera – w wysokim stopniu wpływało na cenę jego stanówki, a w przypadku klaczy – na ceny zbytu jej potomstwa. Obecność utytułowanych przodków w rodowodzie, nawet w dalszych pokoleniach, również zwiększało znacznie wartość konia.

Stawka była wysoka, toteż dla jej osiągnięcia nie przebiegano w środkach. Konie trenowano przy użyciu brutalnych metod, co nieraz do końca życia

⁸ Benjamin S.: Mulawa- raj dla arabów (cz.1). Araby. Nr 18/2/2010, s. 46–57.

wypaczało ich psychikę. Dla poprawy ich wyglądu uciekano się do zabiegów wykraczających poza ramy „makijażu” – dokonywano chirurgicznego usuwania pewnych partii mięśni, wypacano nadmiar tłuszczu na szyi przy użyciu podgrzewanych „kołnierzy”, golono lub w inny sposób usuwano sierść wokół oczu (tzw. efekt oka pandy), a przesadnie „paradny” ruch wyrabiano, stosując podkowy z obciążnikami. Celowały w tym zwłaszcza pokazy amerykańskie, toteż ECAHO wcześniej zabezpieczyło się przed infiltracją takich działań do Europy przez wydanie odpowiednich przepisów. Mimo to np. uzyskiwanie efektu „oka pandy” zostało zakazane dopiero od 2010 r, a i to nie na długo.

Ponadto wdrażanie nowych technologii rozrodu powodowało, że hodowla koni (nie tylko arabskich), przez dłuższy czas stanowiąca ostoję metod tradycyjnych, coraz bardziej się od nich oddalała. Wprowadzanie na coraz większą skalę sztucznej inseminacji, szczególnie nasieniem mrożonym, które mogło być przesyłane na dowolną odległość, dawała możliwość szerszego użycia wybitnych reproduktorów na skalę międzynarodową, nawet po ich śmierci, choć WAHO i ECAHO starały się ograniczyć rozmiar tego zjawiska odpowiednimi przepisami. Na dłuższą metę może to spowodować zawężenie puli genowej populacji, a co za tym idzie – wzrost inbredu. Kolejną „rewolucję” w biotechnologii rozrodu koni wywołało stosowanie embriotransferu (transplantacji zarodków), na którą stopniowo wyrażają zgodę księgi stadne i związki hodowlane różnych krajów. Nawiasem mówiąc, do ksiąg stadnych koni pełnej krwi angielskiej do dziś nie wpisuje się źrebiąt pozyskanych w drodze sztucznej inseminacji lub embriotransferu.

Dążenie do zwycięstwa w pokazach „za wszelką cenę” doprowadziło także do zmiany kryteriów doboru i selekcji hodowlanej. W niektórych stadninach zaczęto odchodzić od hodowli w czystości określonych prądów krwi (np. „Pure Polish”, „Pure Russian”, „Straight Egyptian”), a stosowano łączenie ze sobą osobników wybitnych, wywodzących się z różnych populacji w obrębie rasy, co przypominało „kojarzenie szczytowe (top crossing)” w hodowli drobiu lub trzody chlewnej. W pierwszym pokoleniu dawało to dobre rezultaty dzięki efektowi heterozji.

W wielu krajach pokazy w rękę nie stanowią głównego kierunku użytkowania koni arabskich, chociaż z racji zaangażowania dużych sum pieniędzy w ten swoisty „przemysł”, są one najbardziej nagłaśniane przez media. I tak, np. w USA 80% arabów pracuje pod siodłem, co w skali rasy częściowo równoważy niekorzystny wpływ jednostronnego treningu

pokazowego. Wyścigi koni arabskich odbywają się w USA od lat 60-tych XX wieku, w Szwecji i RFN – od lat 70-tych, we Francji istniała ich tradycja od XIX wieku, w dawnym ZSRR od lat 30-tych, a w krajach arabskich zyskują coraz bardziej zorganizowaną formę. Formuła ich jest jednak inna niż w Polsce, gdzie od 1927 r., zgodnie z programem ułożonym przez Bogdana Ziętarskiego, dążono do uzyskiwania arabów „pięknych i dzielnych”. W większości tych krajów doszło do wyodrębnienia linii „pokazowych” i „wyścigowych” (we Francji i w krajach arabskich także „rajdowych”), w obrębie których stosuje się inne metody doboru i wychowu. W rezultacie uzyskuje się subpopulacje „arabów użytkowych”, u których nie zwraca się uwagi na urodę i typ charakterystyczne dla rasy. To niekorzystne zjawisko nasila się w ostatnich latach.

Kryzys zapoczątkowany zmianami prawa podatkowego w USA w 1985 r. trwał nadal także po roku 1990. Niektóre znane stadniny, wiodące przedtem na rynku koni arabskich, rozpadły się z powodu trudności finansowych lub zdarzeń losowych, takich jak np. śmierć bądź rozwód ich właścicieli. I tak, Lasma Arabians zakończyła działalność jeszcze w roku 1987, a jedna z filii Sir William Farm – w 1993. Były to hodowle, które najszerszej rozpropagowały polskie konie, ale powstawały też nowe – niektóre na stałe wrastały w arabski „pejzaż”, inne znikwały po kilku latach, przy pierwszym niepowodzeniu. Nadal jednak klienci amerykańscy przyjeżdżali na aukcje do Janowa i nabywali najdroższe konie – w latach 1991, 1992 i 1993 najwyższe ceny zapłacili nabywcy z USA – ceny te jednak z roku na rok spadały, a najniższy poziom osiągnęły w roku 1995.

Zarówno światowa moda na „egzotyczny” typ konia, jak większa po zmianie ustroju łatwość kontaktu i wymiany handlowej z zagranicą, spowodowały częstsze posługiwanie się w polskiej hodowli reproduktorami o całkowicie lub częściowo obcym rodowodzie. Pozyskiwano je w drodze dzierżawy lub nabywania „słomek” mrożonego nasienia. Stopniowo na coraz większą skalę taki indywidualny import nasienia zaczęli stosować rosnący w siłę hodowcy prywatni, co spowodowało uniezależnienie się ich od ogierów oferowanych przez Stadniny Koni Skarbu Państwa.

Pokazy za granicą

Mimo zmieniających się trendów hodowlanych, „piękne i dzielne” polskie araby wciąż wykazywały klasę, pozwalającą im wygrywać w silnej i coraz liczniejszej konkurencji. Było to możliwe dzięki stosowaniu przemyślanego doboru hodowlanego, uwzględniającego także umiarkowany „dolew” obcej krwi lub ponowne sprowadzanie do kraju rodów już w Polsce wygasłych i łączeniu ich z ugruntowanymi od dwóch wieków, pozytywnie sprawdzonymi, polskimi liniami żeńskimi. Poniżej przedstawione zostaną wyniki pokazów uszeregowanych według rangi, w których polskie konie zdobyły tytuły Czempionów, Wiceczempionów, Best In Show lub Top Ten.

Czempionat Świata (rozgrywany podczas Salonu Konia w Paryżu):

- 1990** Czempionat Klaczy Starszych – Saradela s. 1979 (Partner – Sarabanda), Janów Podlaski;
- 1992** Wiceczempionat Ogierów Starszych – Piruet s. 1983 (Probat – Pieczęć), Janów Podlaski;
- 1993** Czempionat Ogierów Starszych – Piruet s. 1983 (Probat – Pieczęć), Janów Podlaski;
- 1998** Top Ten Ogierów Starszych – Wadim s. 1993 (Grandorr – Warszula), Michałów; Elart s. 1984 (Palas – Elana), Michałów;
- 1999** Wiceczempionat Ogierów Starszych – Piruet s. 1983 (Probat – Pieczęć), Janów Podlaski;
- 2000** Czempionat Klaczy Starszych – Zagrobla s. 1994 (Monogramm – Zguba), Michałów;
Czempionat Ogierów Starszych – Ekstern s. 1994 (Monogramm – Ernestyna), Michałów;

- Top Ten Ogierów Starszych – Kordelas s. 1994 (Monogramm – Kabała), Michałów;
- Czempionat Klaczy Młodszych – Emmona s. 1998 (Monogramm – Emilda), Michałów;
- 2001** Czempionat Klaczy Starszych – Emanda s. 1996 (Ecaho – Emanacja), Michałów;
- Wiceczempionat Klaczy Starszych – Fallada kaszt. 1995 (Monogramm – Fanaberia), Michałów;
- Top Ten Ogierów Starszych – Kordelas s. 1994 (Monogramm – Kabała), Michałów;
- 2002** Top Ten Klaczy Starszych – Olita s. 1996 (Ecaho – Orawa), Janów Podlaski; Fallada kaszt. 1995 (Monogramm – Fanaberia), Michałów;
- El Dorada s. 1998 (Sanadik El Shaklan – Emigrantka), Michałów;
- Elandra s. 1995 (Monogramm – Erolandia), Michałów;
- Top Ten Klaczy Młodszych – Palmeta s. 2001 (Ecaho – Pilica), Janów Podlaski; Wieża Wiatrów c.gn. 2001 (Ganges – Wiaźma), Michałów;
- Top Ten Ogierów Starszych – Premier kaszt. 1994 (Monogramm – Premiera), Michałów;
- 2003** Wiceczempionat Klaczy Starszych – Palmira s. 1995 (Monogramm – Palestra), Michałów;
- 2004** Czempionat Klaczy Młodszych – Pianissima gn. (Gazal Al. Shaqab – Pianosa), Janów Podlaski;
- Wiceczempionat Klaczy Starszych – El Dorada s. 1998 (Sanadik El Shaklan – Emigrantka), Michałów;
- Top Ten Ogierów Starszych – Pesal s. 1991 (Partner – Perforacja), Białka;
- 2005** Czempionat Klaczy Starszych – Galilea s. 2000 (Laheeb – Georgia), Michałów;
- Czempionat Klaczy Młodszych – Emandoria s. 2004 (Gazal Al. Shaqab – Emanda), Michałów;
- Top Ten Klaczy Starszych – Emanda s. 1996 (Ecaho – Emanacja), Michałów; Etenta s. 1994 (Monogramm – Emigracja), Michałów;
- 2006** Top Ten Klaczy Młodszych – Ejrene gn. 2004 (Gazal Al. Shaqab – Emocja), Michałów; Pistoria s. 2004 (Gazal Al. Shaqab – Palmira), Michałów;
- Top Ten Ogierów Starszych – Esparto s. 2002 (Ekstern – Ekspozycja), Michałów; Fernando s. 1994 (Monogramm – Frejlina), Michałów;

- Top Ten Klaczy Starszych – Emmona s. 1998 (Monogramm – Emilda), Michałów; Palanga s. 2002 (Ekstern – Panika), Michałów; Etenta s. 1994 (Monogramm – Emigracja), Michałów;
- 2007** Czempionat Klaczy Starszych – Kwestura kaszt. 1995 (Monogramm – Kwesta), Michałów;
 Top Ten Klaczy Starszych – Eberia s. 1996 (Ecaho – Ebola), Michałów; El Dorada s. 1998 (Sanadik El Shaklan – Emigrantka), Michałów; Palmira s. 1995 (Monogramm – Palestra), Michałów;
 Top Ten Klaczy Młodszych – Ejrene gn. 2004 (Gazal Al Shaqab – Emocja), Michałów; Pistoria s. 2004 (Gazal Al Shaqab – Palmira); Michałów;
 Top Ten Ogierów Starszych – Poganin s. 2001 (Laheeb – Pohulanka), Janów Podlaski; Esparto s. 2002 (Ekstern – Ekspozycja), Michałów; Grafik s. 1996 (Eukaliptus – Gaskonia), Michałów;
- 2008** Czempionat Klaczy Starszych – Pianissima gn. 2003 (Gazal Al Shaqab – Pianosa), Janów Podlaski;
 Top Ten Klaczy Starszych – Emesa s. 2000 (Laheeb – Etopka), Michałów;
 Top Ten Klaczy Młodszych – Altamira s. 2005 (Ekstern – Altona), Janów Podlaski; Pistoria s. 2004 (Gazal Al Shaqab – Palmira), Michałów;
 Top Ten Ogierów Starszych – Poganin s. 2001 (Laheeb – Pohulanka), Janów Podlaski; Esparto s. 2002 (Ekstern – Ekspozycja), Michałów; Grafik s. 1996 (Eukaliptus – Gaskonia), Michałów;
 Top Ten Ogierów Młodszych – Kabsztad s. 2006 (Poganin – Kwestura), Michałów;
- 2009** Czempionat Klaczy Starszych – Kwestura kaszt. 1995 (Monogramm – Kwesta), Michałów;
 II Wiceczempionat Klaczy Starszych – Emandoria s. 2004 (Gazal Al Shaqab – Emanda), Michałów;
 Top Ten Klaczy Starszych – Palmeta s. 2001 (Ecaho – Pilica), Janów Podlaski; Elandra s. 1995 (Monogramm – Erlanda), Michałów; Georgia s. 1994 (Monogramm – Gizela), Michałów; Fallada kaszt. 1995 (Monogramm – Fanaberia), Michałów; Emmona s. 1998 (Monogramm – Emilda), Michałów;
 Top Ten Ogierów Starszych – Salar s. 2000 (Ecaho – Saba), Janów Podlaski; Poganin s. 2001 (Laheeb – Pohulanka), Janów Podlaski;

- Pegasus s. 2003 (Gazal Al Shaqab – Pepesza), Janów Podlaski; Esparto s. 2002 (Ekstern – Ekspozycja), Michałów;
- 2010** Wicczempionat Klaczy Starszych – Emandoria s. 2004 (Gazal Al Shaqab – Emanda), Michałów;
- Top Ten Ogierów Starszych – Poganin s. 2001 (Laheeb – Pohulanka), Janów Podlaski;
- Top Ten Ogierów Młodszych – Empire s. 2009 (Enzo – Emira), Michałów;
- Top Ten Klaczy Starszych – Pistoria s. 2004 (Gazal Al Shaqab – Palmira), Michałów; Zagrobla s. 1994 (Monogramm – Zguba), Michałów;
- Top Ten Klaczy Młodszych – Parmana s. 2008 (Al Maraam – Palmira) Michałów; Piacenza s. 2009 (QR Marc – Primawera) Michałów; Zigi Zana s. 2009 (QR Marc – Zagrobla) Michałów;
- 2011** Top Ten Ogierów Starszych – Kabsztad s. 2006 (Poganin – Kwestura) Michałów), Palatino s. 2006 (Pesal – Palmeta) Janów Podlaski; Poganin s. 2001 (Laheeb – Pohulanka) Janów Podlaski;
- Top Ten Klaczy Starszych – El Dorada s. 1998 (Sanadik El Shaklan – Emigrantka) Michałów; Emmona s. 1998 (Monogramm – Emilda) Michałów; Pinga gn. 2004 (Gazal Al Shaqab – Pilar) Janów Podlaski;
- 2012** Czempionat Klaczy Starszych – Pinga gn. 2004 (Gazal Al Shaqab – Pilar) Janów Podlaski;
- Czempionat Klaczy Młodszych – Wieża Mocy c.gn. 2010 (QR Marc – Wieża Marzeń), Michałów;
- Wicczempionat Ogierów Młodszych – Equator gn. 2010 (QR Marc – Ekliptyka), Michałów;
- II Wicczempionat Klaczy Starszych – El Dorada s. 1998 (Sanadik El Shaklan – Emigrantka), Michałów;
- Top Ten Klaczy Rocznych – Perfinka s. 2011 (Esparto – Perfirka), Białka;
- Top Ten Klaczy Młodszych – Emandilla gn. 2010 (Om El Shahmaan – Espadrilla), Michałów; Primera gn. 2009 (Eden C – Preria) Janów Podlaski;
- Top Ten Klaczy Starszych – Altamira s. 2005 (Ekstern – Altona), Janów Podlaski; El Saghira s. 2007 (Galba – Emira), Michałów;
- Etnologia s. 2004 (Gazal Al Shaqab – Etalanta), Janów Podlaski; Palmeta s. 2001 (Ecaho – Pilica), Janów Podlaski;

- 2013** Platynowy Czempionat Klaczy – Pianissima gn. 2003 (Gazal Al Shaqab – Pianosa), Janów Podlaski;
 Czempionat Klaczy Starszych – Emandoria s. 2004 (Gazal Al Shaqab – Emanda), Michałów;
 Wicczempionat Klaczy Młodszych – Perfinka s. 2011 (Esparto – Perfirka), Białka;
 Top Ten Klaczy Młodszych – Euzona s. 2011 (Om El Bellissimo – Euzetia), Janów Podlaski;
 Top Ten Klaczy Starszych – Cenoza kaszt. 2005 (Ekstern – Celną), Janów Podlaski; Etnologia s. 2004 (Gazal Al Shaqab – Etalanta), Janów Podlaski; Pistoria s. 2004 (Gazal Al Shaqab – Palmira) Michałów; Primera gn. 2009 (Eden C – Preria) Janów Podlaski;
- 2014** Platynowy Czempionat Klaczy – Kwestura kaszt. 1995 (Monogramm – Kwesta), Michałów;
 Czempionat Klaczek Rocznych – Pustynia Kahila gn. 2013 (Kahil Al Shaqab – Pustynna Malwa), Michałów;
 Wicczempionat Ogierków Rocznych – Morion gn. 2013 (Kahil Al Shaqab – Mesalina) Michałów;
 II Wicczempionat Ogierów Starszych – Equator gn. 2010 (QR Marc – Ekliptyka) Michałów;
 II Wicczempionat Klaczy Starszych – Emira s. 2000 (Laheeb – Embra) Michałów;
 Top Ten Klaczek Rocznych – Al Jazeera c.gn. 2013 (Kahil Al Shaqab – Alhasa) Janów Podlaski; Ceranova gn. 2013 (Kahil Al Shaqab – Cerinola) Janów Podlaski;
 Top Ten Klaczy Młodszych – Patria kaszt. 2012 (Eden C – Palmeta) Janów Podlaski;
 Top Ten Klaczy Starszych – Pepita s. 2005 (Ekstern – Pepesza) Janów Podlaski; Wilda s. 2004 (Gazal Al Shaqab – Wilga) Michałów; Zigi Zana s. 2009 (QR Marc – Zagrobla) Michałów;
- 2015** Platynowy Czempionat Klaczy – Pinga gn. 2004 (Gazal Al Shaqab – Pilar) Janów Podlaski;
 Czempionat Ogierów Młodszych – Morion gn. 2013 (Kahil Al Shaqab – Mesalina) Michałów;
 Wicczempionat Ogierów Starszych – Equator gn. 2010 (QR Marc – Ekliptyka) Michałów;

- Top Ten Klaczek Rocznych – Adelita s. 2014 (Kahil Al Shaqab – Altamira) Janów Podlaski; Bambina gn. 2014 (Kahil Al Shaqab – Bellisa) Janów Podlaski;
- Top Ten Klaczy Młodszych – Piacolla c.gn. 2012 (Enzo – Polonica) Michałów; Pustynia Kahila c.gn. 2013 (Kahil Al Shaqab – Pustynna Malwa) Michałów;
- Top Ten Klaczy Starszych – Euzona s. 2011 (Om El Bellissimo – Euzetia) Janów Podlaski; Potentilla gn. 2011 (Ekstern – Panonia) Janów Podlaski; Wieża Mocy c.gn. 2010 (QR Marc – Wieża Marzeń) Michałów; Wilda s. 2004 (Gazal Al Shaqab – Wilga) Michałów;
- 2016** Top Ten Klaczy Rocznych – Emanolla s. 2015 (Vitorio TO – Emandoria) Michałów;
- Top Ten Klaczy Młodszych – Galerida s. 2013 (Shanghai EA – Galilea) Michałów;
- Top Ten Klaczy Starszych – Emmona s. 1998 (Monogramm – Emilda) Michałów;

Czempionat Europy (rozgrywany na zmianę w Moorsele (Belgia), Veronie (Włochy) i Vilhelmsborg (Dania)), początkowo także w innych miastach:

- 1990** Wicczempionat Klaczy Starszych – Saradela s. 1979 (Partner – Sarabanda), Janów Podlaski;
- 1992** Czempionat Ogierów Starszych – Eldon s. 1985 (Penitent – Erotyka), Michałów;
- Wicczempionat Ogierów Starszych – Piechur s. 1979 (Banat – Pierzeja), Janów Podlaski;
- Czempionat Klaczy Starszych – Emigrantka s. 1985 (Eukaliptus – Emigracja), Michałów;
- 1994** Czempionat Ogierów Starszych – Piruet s. 1983 (Probat – Pieczęć), Janów Podlaski;
- Czempionat Klaczy Starszych – Eskława s. 1985 (Eukaliptus – Ekstaza), Michałów;
- 1995** Wicczempionat Klaczy Starszych – Estarda s. 1990 (Gadir – Estancja), Michałów;
- 1997** Wicczempionat Ogierów Starszych – Elart s. 1984 (Palas – Elana), Michałów;

- 1998** Wicczempionat Ogierów Starszych – Wadim s. 1993 (Grandorr – Warszula), Michałów;
- 1999** – Czempionat Ogierów Starszych – Piruet s. 1983 (Probat – Pieczęć), Janów Podlaski;
Czempionat Klaczy Starszych – Emilda s. 1990 (Pamir – Emanacja), Michałów;
- 2000** Czempionat Ogierów Starszych – Ekstern s. 1994 (Monogramm – Ernestyna), Michałów;
Czempionat Klaczy Starszych – Kwestura kaszt. 1995 (Monogramm – Kwesta), Michałów;
Wicczempionat Klaczy Starszych – Zagrobla s. 1994 (Monogramm – Zguba), Michałów;
Czempionat Klaczy Młodszych – El Dorada s. 1998 (Sanadik El Shaklan – Emigrantka), Michałów;
- 2001** Czempionat Ogierów Starszych – Emigrant s. 1991 (Ararat – Emigrantka), Michałów;
Czempionat Klaczy Starszych – Eskalopka s. 1994 (Monogramm – Egzotyka), Michałów;
Wicczempionat Klaczy Starszych – Emanda s. 1996 (Ecaho – Emanacja), Michałów;
- 2002** Wicczempionat Klaczy Starszych – El Dorada s. 1998 (Sanadik El Shaklan – Emigrantka), Michałów;
- 2003** Czempionat Klaczy Młodszych – Palanga s. 2002 (Ekstern – Panika), Michałów;
- 2004** Czempionat Klaczy Młodszych – Pianissima gn. 2003 (Gazal Al Shaqab – Pianosa), Janów Podlaski;
Czempionat Klaczy Starszych – El Dorada s. 1998 (Sanadik El Shaklan – Emigrantka), Michałów;
Wicczempionat Klaczy Starszych – Emira s. 2000 (Laheeb – Embra), Michałów;
- 2005** Czempionat Klaczy Starszych – Palmeta s. 2001 (Ecaho – Pilica), Janów Podlaski;
Wicczempionat Klaczy Młodszych – Emandoria s. 2004 (Gazal Al Shaqab – Emanda), Michałów;
- 2006** Czempionat Klaczy Młodszych – Emandoria s. 2004 (Gazal Al Shaqab – Emanda), Michałów;

- Wicczempionat Klaczy Starszych – Palanga s. 2002 (Ekstern – Panika), Michałów;
- Top Five Klaczy Starszych – Embra s. 1995 (Monogramm – Emilda), Michałów; Fallada kaszt. 1995 (Monogramm – Fanaberia), Michałów;
- Top Five Ogierów Starszych – Esparto s. 2002 (Ekstern – Ekspozycja), Michałów; Fernando s. 1994 (Monogramm – Frejlina), Michałów;
- Top Five Ogierów Młodszych – Alert s. 2005 (Piaff – Andaluźja) Janów Podlaski;
- 2007** Czempionat Klaczy Młodszych – Pistoria s. 2004 (Gazal Al Shaqab – Palmira), Michałów;
- Wicczempionat Klaczy Starszych – Zagrobla s. 1994 (Monogramm – Zguba), Michałów;
- Wicczempionat Ogierów Starszych – Grafik s. 1996 (Eukaliptus – Gaskonia), Michałów;
- Top Five Klaczy Starszych – Estoria s. 2000 (Laheeb – Ekspozycja), Michałów; Zagrobla s. 1994 (Monogramm – Zguba), Michałów;
- Top Five Ogierów Starszych – Poganin s. 2001 (Laheeb – Pohulanka), Janów Podlaski; Esparto s. 2002 (Ekstern – Ekspozycja), Michałów;
- 2008** Czempionat Klaczy Starszych – Pianissima gn. 2003 (Gazal Al Shaqab – Pianosa), Janów Podlaski;
- Top Five Klaczy Starszych – Emanda s. 1996 (Ecaho – Emanacja), Michałów; Emesa s. 2000 (Laheeb – Etopka), Michałów;
- Top Five Klaczy Młodszych – Altamira s. 2005 (Ekstern – Altona), Janów Podlaski;
- Top Five Ogierów Starszych – Edin s. 2000 (Laheeb – Edina), Michałów;
- 2009** Czempionat Klaczy Starszych – Kwestura kaszt. 1995 (Monogramm – Kwesta), Michałów;
- II Wicczempionat Klaczy Starszych – Emandoria s. 2004 (Gazal Al Shaqab – Emanda), Michałów;
- Top Five Ogierów Młodszych – Kabsztad s. 2006 (Poganin – Kwestura), Michałów;
- 2010** Czempionat Klaczy Starszych – Emandoria s. 2004 (Gazal Al Shaqab – Emanda) Michałów;
- Wicczempionat Klaczy Młodszych – Zigi Zana s. 2009 (QR Marc – Zagrobla) Michałów;
- II Wicczempionat Ogierów Młodszych – Empire s. 2009 (Enzo – Emira) Michałów;

- Top Five Klaczy Starszych – Cenoza kaszt. 2005 (Ekstern – Celna) Janów Podlaski; Emmona s. 1998 (Monogramm – Emilda) Michałów;
- Top Five Ogierów Starszych – Equifor s. 2003 (Gazal Al Shaqab – Eqviria) Janów Podlaski;
- Top Five Klaczy Młodszych – Piacenza s. 2009 (QR Marc – Primavera) Michałów;
- 2011** Wicieczempionat Klaczy Starszych – Pistoria s. 2004 (Gazal Al Shaqab – Palmira) Michałów;
- Wicieczempionat Klaczy Młodszych – Zigi Zana s. 2009 (QR Marc – Zagrobla) Michałów;
- II Wicieczempionat Klaczy Starszych – Etnologia s. 2004 (Gazal Al Shaqab – Etalanta) Janów Podlaski;
- II Wicieczempionat Klaczy Młodszych – Wieża Mocy c.gn. 2010 (QR Marc – Wieża Marzeń) Michałów;
- Top Five Klaczy Starszych – Emmona s. 1998 (Monogramm – Emilda) Michałów;
- Top Five Ogierów Starszych – Kabsztad s. 2006 (Poganin – Kwestura) Michałów; Poganin s. 2001 (Laheeb – Pohulanka) Janów Podlaski;
- 2012** Czempionat Klaczy Starszych – Pinga gn. 2004 (Gazal Al Shaqab – Pilar) Janów Podlaski;
- Czempionat Klaczy Młodszych – Wieża Mocy c.gn. 2010 (QR Marc – Wieża Marzeń) Michałów;
- Czempionat Ogierów Młodszych – Equator gn. 2010 (QR Marc – Ekliptyka) Michałów;
- Wicieczempionat Klaczek Rocznych – Euzona s. 2011 (Om El Bellissimo – Euzetia) Janów Podlaski;
- Wicieczempionat Klaczy Starszych – El Dorada s. 1998 (Sanadik El Shaklan – Emigrantka) Michałów;
- Wicieczempionat Ogierów Starszych – Esparto s. 2002 (Ekstern – Ekspozycja) Michałów;
- II Wicieczempionat Klaczy Młodszych – Diara gn. 2010 (Eryks – Diaspora) Michałów;
- Top Five Klaczy Starszych – Pilarosa s. 2008 (Al Adeed Al Shaqab – Pilar) Janów Podlaski;
- Top Five Klaczy Młodszych – Emandilla gn. (Om El Shahmaan – Espadrilla) Michałów;

- 2013** Czempionat Klaczy Starszych – Emandoria s. 2004 (Gazal Al Shaqab – Emanda) Michałów;
 Wiceczempionat Klaczy Starszych – Primera gn. 2009 (Eden C – Preria) Janów Podlaski;
 Wiceczempionat Klaczy Młodszych – Perfinka s. 2011 (Esparto – Perfirka) Białka;
 II Wiceczempionat Klaczy Starszych – Emira s. 2000 (Laheeb – Embra) Michałów;
 II Wiceczempionat Klaczek Rocznych – Piacolla c.gn. 2012 (Enzo – Polonica) Michałów;
 II Wiceczempionat Ogierów Starszych – Poganin s. 2001 (Laheeb – Pohulanka) Janów Podlaski;
 Top Five Ogierów Starszych – Palatino s. 2006 (Pesal – Palmeta) Janów Podlaski;
 Top Five Klaczy Starszych – Pilarosa s. 2008 (Al Adeed Al Shaqab – Pilar) Janów Podlaski;
- 2014** Czempionat Klaczy Starszych – Primera gn. 2009 (Eden C – Preria) Janów Podlaski;
 Czempionat Klaczy Młodszych – Piacolla c.gn. 2012 (Enzo – Polonica) Michałów;
 Czempionat Ogierów Starszych – Equator gn. 2010 (QR Marc – Ekliptyka) Michałów;
 Wiceczempionat Klaczy Starszych – Pepita s. 2005 (Ekstern – Pepsza) Janów Podlaski;
 Wiceczempionat Klaczy Młodszych – Pustynia Kahila c.gn. 2013 (Kahil Al Shaqab – Pustynna Malwa) Michałów;
 II Wiceczempionat Klaczy Starszych – Emira s. 2000 (Laheeb – Embra) Michałów;
 II Wiceczempionat Klaczy Rocznych – Al Jazeera c.gn. 2013 (Kahil Al Shaqab – Alhasa) Janów Podlaski;
 II Wiceczempionat Ogierów Starszych – Palatino s. 2006 (Pesal – Palmeta) Janów Podlaski;
 Top Five Klaczy Starszych – Wilda s. 2004 (Gazal Al Shaqab – Wilga) Michałów;
 Top Five Klaczy Młodszych – Patria kaszt. 2012 (Eden C – Palmeta) Janów Podlaski;

- 2015** Czempionat Klaczek Rocznych – Adelita s. 2014 (Kahil Al Shaqab – Altamira) Janów Podlaski;
 Czempionat Ogierów Starszych – Equator gn. 2010 (QR Marc – Ekliptyka) Michałów;
 Wicczempionat Klaczy Starszych – Norma s. 2004 (Gazal Al Shaqab – Nina) Michałów;
 II Wicczempionat Ogierków Rocznych – Paris s. 2014 (Kahil Al Shaqab – Palmeta) Janów Podlaski;
 Top Five Ogierów Starszych – Barok s. 2011 (Om El Bellissimo – Baida) Janów Podlaski;
 Top Five Klaczy Młodszych – Pustynia Kahila c.gn. 2013 (Kahil Al Shaqab – Pustynna Malwa) Michałów;
 Top Five Ogierów Młodszych – Morion gn. 2013 (Kahil Al Shaqab – Mesalina) Michałów;
 Top Five Klaczy Rocznych – El Larinera gn. 2014 (Empire – El Emeera) Michałów; Petula gn. 2014 (Kahil Al Shaqab – Pinga) Janów Podlaski;
 Top Five Klaczy Starszych – Emira s. 2000 (Laheeb – Embra) Michałów; Euzona s. 2011 (Om El Bellissimo – Euzetia) Janów Podlaski;
- 2016** Czempionat Europy Klaczy Starszych – Etnologia s. 2004 (Gazal Al Shaqab – Etalanta) Janów Podlaski;
 II Wicczempionat Klaczy Młodszych – Galerida s. 2013 (Shanghai EA – Galilea) Michałów;

Puchar Narodów (rozgrywany w Akwizgranie):

- 1990** Czempionat Klaczy Starszych – Saradela s. 1979 (Partner – Sarabanda), Janów Podlaski;
1993 Czempionat Klaczy Starszych – Aldara gn. 1983 (Probat – Arra), Janów Podlaski;
1994 Wicczempionat Klaczy Starszych – Egina s. 1984 (Palas – Estrada), Michałów;
1995 Czempionat Ogierów Starszych – Piechur s. 1979 (Banat – Pierzeja), Janów Podlaski;
1996 Wicczempionat Klaczy Młodszych – Zagrobla s. 1994 (Monogramm – Zguba), Michałów;
 Wicczempionat Ogierów Starszych – Pesal s. 1991 (Partner – Perforacja), Białka;

- 1997** Czempionat Klaczy Starszych – Pikieta s. 1982 (Probat – Platyna), Michałów;
- 1998** Czempionat Klaczy Starszych – Emanacja s. 1986 (Eukaliptus – Emigracja), Michałów;
 Czempionat Klaczy Młodszych – Emanda s. 1996 (Ecaho – Emanacja), Michałów;
 Wiceczempionat Ogierów Starszych – Wadim s. 1993 (Grandorr – Warszula), Michałów;
- 1999** Czempionat Klaczy starszych – Kwestura kaszt. 1995 (Monogramm – Kwesta), Michałów;
 Wiceczempionat Ogierów Starszych – Emigrant s. 1991 (Ararat – Emigrantka), Michałów;
 Wiceczempionat Klaczy Starszych – Emilda s. 1990 (Pamir – Emanacja), Michałów;
- 2000** Czempionat Ogierów Starszych – Ekstern s. 1994 (Monogramm – Ernestyna), Michałów;
 Czempionat Klaczy Starszych – Kwestura kaszt. 1995 (Monogramm – Kwesta), Michałów;
- 2001** Wiceczempionat Ogierów Starszych – Ganges gn. 1994 (Monogramm – Garonna), Michałów;
 Wiceczempionat Klaczy Starszych – Emanda s. 1996 (Ecaho – Emanacja), Michałów;
- 2002** Czempionat Klaczy Starszych – El Dorada s. 1998 (Sanadik El Shaklan – Emigrantka), Michałów;
 Czempionat Klaczy Młodszych – Emira s. 2000 (Laheeb – Embra), Michałów;
- 2004** Czempionat Klaczy Młodszych – Pianissima gn. 2003 (Gazal Al Shaqab – Pianosa), Janów Podlaski;
 Top Five Ogierów Starszych – Pesal s. 1991 (Partner – Perforacja), Białka;
- 2006** Wiceczempionat Ogierów Starszych – Fernando s. 1994 (Monogramm – Frejlina), Michałów;
 Wiceczempionat Klaczy Starszych – Palanga s. 2002 (Ekstern – Panika), Michałów;
 Top Five Klaczy Starszych – Emmona s. 1998 (Monogramm – Emilda), Michałów;

- Top Five Ogierów Starszych – Esparto s. 2002 (Ekstern – Ekspozycja), Michałów;
- Top Five Klaczy Młodszych – Sefora s. 2005 (Ekstern – Sawantka), Janów Podlaski; Emandoria s. 2004 (Gazal Al Shaqab – Emanda), Michałów;
- 2007** Czempionat Klaczy Starszych – Palmira s. 1995 (Monogramm – Palestra), Michałów;
- Wiceczempionat Ogierów Starszych – Esparto s. 2002 (Ekstern – Ekspozycja), Michałów;
- Top Five Klaczy Starszych – Etnologia s. 2003 (Gazal Al Shaqab – Etalanta), Janów Podlaski;
- Top Five Klaczy Młodszych – Pistoria s. 2004 (Gazal Al Shaqab – Palmira), Michałów;
- Top Five Ogierów Starszych – Grafik s. 1996 (Eukaliptus – Gaskonia), Michałów;
- 2008** Czempionat Klaczy Starszych – Pianissima gn. 2003 (Gazal Al Shaqab – Pianosa), Janów Podlaski;
- 2009** Wiceczempionat Klaczy Starszych – Emandoria s. (Gazal Al Shaqab – Emanda), Michałów;
- 2010** Czempionat Klaczy Starszych – Emandoria s. 2004 (Gazal Al Shaqab – Emanda), Michałów;
- 2012** Wiceczempionat Klaczy Młodszych – Primera gn. 2009 (Eden C – Preria) Janów Podlaski;
- Wiceczempionat Klaczy Starszych – El Dorada s. 1998 (Sanadik El Shaklan – Emigrantka) Michałów;
- II Wiceczempionat Ogierów Młodszych – Equator gn. 2010 (QR Marc – Ekliptyka) Michałów;
- II Wiceczempionat Klaczy Starszych – Wilda s. 2004 (Gazal Al Shaqab – Wilga) Michałów;
- 2013** Czempionat Klaczy Starszych – Emandoria s. 2004 (Gazal Al Shaqab – Emanda) Michałów;
- Czempionat Klaczy Młodszych – Perfinka s. 2011 (Esparto – Perfirka) Białka;
- Wiceczempionat Klaczy Starszych – Etnologia s. 2004 (Gazal Al Shaqab – Etalanta) Janów Podlaski;
- II Wiceczempionat Klaczy Starszych – Pistoria s. 2004 (Gazal Al Shaqab – Palmira) Michałów;

- II Wicieczempionat Ogierów Starszych – Palatino s. 2006 (Pesal – Palmeta) Janów Podlaski;
- 2014** Czempionat Klaczy Starszych – Kwestura kaszt. 1995 (Monogramm – Kwesta) Michałów;
- Wicieczempionat Klaczy Starszych – Pepita s. 2005 (Ekstern – Pepsza) Janów Podlaski;
- Wicieczempionat Ogierków Rocznych – Morion gn. 2013 (Kahil Al Shaqab – Mesalina) Michałów;
- II Wicieczempionat Klaczy Starszych – Emira s. 2000 (Laheeb – Embra) Michałów;
- II Wicieczempionat Klaczek Rocznych – Pustynia Kahila c.gn. 2013 (Kahil Al Shaqab – Pustynna Malwa) Michałów;
- II Wicieczempionat Ogierów Starszych – Equator gn. 2010 (QR Marc – Ekliptyka) Michałów;
- 2015** Czempionat Ogierów Młodszych – Morion gn. 2013 (Kahil Al Shaqab – Mesalina) Michałów;
- Czempionat Klaczy Młodszych – Piacolla c.gn. 2012 (Enzo – Polonica) Michałów;
- Wicieczempionat Klaczy Starszych – Pinga gn. 2004 (Gazal Al Shaqab – Pilar) Janów Podlaski;
- Wicieczempionat Ogierów Starszych – Equator gn. 210 (QR Marc – Ekliptyka) Michałów;
- 2016** op Five Ogierów Starszych – Poganin s. 2001 (Laheeb – Pohulanka) Janów Podlaski;

Inne prestiżowe pokazy międzynarodowe

Puchar Świata (Sztokholm, Szwecja)

- 1990** Czempionat Klaczy Starszych – Pilarka s. 1975 (Palas – Pierzga), Janów Podlaski;
- Czempionat Ogierów Starszych – Pamir s. 1984 (Probat – Parma), Janów Podlaski;

Międzynarodowe Czempionaty

Towerlands (Wielka Brytania)

- 1992 Wiceczempionat Ogierów Starszych – Piechur s. 1979 (Banat – Pierzeja), Janów Podlaski;
- 1994 Czempionat Ogierów Starszych – Piechur s. 1979 (Banat – Pierzeja), Janów Podlaski;
Czempionat Klaczy Starszych – Pikieta s. 1982 (Probat – Platyna), Michałów;
- 1995 Czempionat Ogierów Starszych – Piechur s. 1979 (Banat – Pierzeja), Janów Podlaski;
- 1996 Wiceczempionat Ogierów Starszych – Eldon s. 1985 (Penitent – Erotyka), Michałów;
- 1997 Czempionat Klaczy Starszych – Pikieta s. 1982 (Probat – Platyna), Michałów;
- 1998 Czempionat Klaczy Starszych – Palba s. 1985 (Penitent – Pliszka), Michałów;
- 1999 Czempionat Ogierów Starszych – Ekstern s. 1994 (Monogramm – Ernestyna), Michałów;
Wiceczempionat Ogierów Starszych – Endel s. 1981 (Palas – Elwira), Michałów;
Czempionat Klaczy Starszych – Maesta s. 1990 (Partner – Maskotka), Białka;
- 2000 Wiceczempionat Ogierów Starszych – Kordelas s. 1994 (Monogramm – Kabała), Michałów;
- 2001 Czempionat Ogierów Starszych – Kordelas s. 1994 (Monogramm – Kabała), Michałów;
Wiceczempionat Ogierów Starszych – Premier kaszt. 1994 (Monogramm – Premiera), Michałów;
- 2002 Czempionat Klaczy Starszych – Grenlandia s. 1988 (Eukaliptus – Getynga), Michałów;
- 2007 Wiceczempionat Klaczy Starszych – Eberia s. 1996 (Ecaho – Ebola), Michałów;

Babolna (Węgry)

- 1992 Czempionat Ogierów Starszych – Mezalians gn. 1988 (Tallin – Mitra), Michałów;

- Czempionat Klaczy Starszych – Erlanda s. 1990 (Eukaliptus – Emigracja), Michałów;
- 1993** Czempionat Ogierów Starszych – Endel s. 1981 (Palas – Elwira), Michałów;
Czempionat Klaczy Starszych – Grenlandia s. 1988 (Eukaliptus – Getynga), Michałów;
- 1994** Czempionat Ogierów Starszych – Etogram s. 1981 (El Paso – Etruria), Janów Podlaski;
Wicczempionat Klaczy Starszych – Premia s. 1981 (Palas – Pliszka), Michałów;
- 1996** Czempionat Klaczy Młodszych – Zagrobla s. 1994 (Monogramm – Zguba), Michałów;
Czempionat Ogierów Młodszych – Ekstern s. 1994 (Monogramm – Ernestyna), Michałów;
- 1998** Czempionat Klaczy Starszych – Zagrobla s. 1994 (Monogramm – Zguba), Michałów;
Wicczempionat Klaczy Starszych – Petarda s. 1984 (Ernal – Pentoda), Janów Podlaski;
Czempionat Klaczy Młodszych – Emanda s. 1996 (Ecaho – Emanacja), Michałów;

Blommerod (Szwecja)

- 1996** Czempionat Ogierów – Pilot c.gn. (Fawor – Pipi), Janów Podlaski;
Wicczempionat Ogierów – Etman s. 1986 (Gil – Etruria), Janów Podlaski;
- 1997** Czempionat Ogierów Starszych – Etogram s. 1981 (El Paso – Etruria), Janów Podlaski;
Wicczempionat Ogierów Starszych – Alt gn. 1990 (Pamir – Alejka), Janów Podlaski;
- 1998** Wicczempionat Ogierów Starszych – Alt gn. 1990 (Pamir – Alejka), Janów Podlaski;
- 1999** Wicczempionat Ogierów Starszych – Alt gn. 1990 (Pamir – Alejka), Janów Podlaski;
- 2000** Czempionat Ogierów Starszych – Ganges gn. 1994 (Monogramm – Garonna), Michałów;
Czempionat Klaczy Starszych – Esklawa s. 1985 (Eukaliptus – Ekstaza), Michałów;

Drammen (Norwegia)

- 2005** Czempionat Ogierów Starszych – Beduin gn. 2000 (Wojśław – Bogdanka), Janów Podlaski;
- 2006** Czempionat Ogierów Starszych – Plagiat s. 1997 (Batyskaf – Perforacja), Białka;

Stroehen (Niemcy)

- 2006** Czempionat Ogierów Starszych – Beduin gn. 2000 (Wojśław – Bogdanka), Janów Podlaski;
- 2007** Wiceczempionat Klaczy Starszych – Prognoza s. 1990 (Etogram – Palestra), Michałów;
- 2010** Czempionat Klaczy Młodszych – Parmana s. 2008 (Al Maraam – Palmira), Michałów; Wiceczempionat Klaczy Starszych – Ellissara s. 2000 (Laheeb – Ekscella) Michałów;
- 2011** Czempionat Klaczy Starszych – Emira s. 2000 (Laheeb – Embra) Michałów;

Citta di Castello (Włochy)

- 2008** Wiceczempionat Klaczy Starszych – Sikława s. 2001 (Laheeb – Siewka), Janów Podlaski;

Pitea (Szwecja)

- 2008** Czempionat Klaczy Starszych – Polifonia s. 1999 (Primo – Pepesza), Janów Podlaski;

Vilhelmsborg (Dania)

- 2008** Wiceczempionat Klaczy Starszych – Pieta gn. 2003 (Gazal Al Shaqab – Pilar), Janów Podlaski;

Wels (Austria)

- 2004** Wiceczempionat Ogierów Starszych – Wadim s. 1983 (Grandorr – Warszula), Michałów;
- 2009** Czempionat Klaczy Starszych – Sefora s. 2005 (Ekstern – Sawantka), Janów Podlaski;
- Top Five Klaczy Starszych – Etnologia s. 2003 (Gazal Al Shaqab – Etalanta), Janów Podlaski;

- 2010 Wicczempionat Klaczy Starszych – Emmona s. 1998 (Monogramm – Emilda) Michałów;
- 2011 Czempionat Ogierów Młodszych – Empire s. 2009 (Enzo – Emira) Michałów;

Scandinavian Open (Blommerod, Szwecja)

- 1998 Wicczempionat Klaczy Starszych – Prognoza s. 1990 (Etogram – Palestra), Michałów;
- 2002 Czempionat Klaczy Starszych – Olita s. 1996 (Ecaho – Orawa), Janów Podlaski;
- 2008 Czempion Ogierów Starszych – Beduin gn. 1990 (Wojśław – Bogdanka), Janów Podlaski;
- 2010 Czempionat Klaczy Młodszych – Primera gn. 2009 (Eden C – Preria), Janów Podlaski;
- Czempionat Ogierów Starszych – Equifor s. 2003 (Gazal Al Shaqab – Eqviria), Janów Podlaski;
- Wicczempionat Klaczy Starszych – Cenozka kaszt. 2005 (Ekstern – Celnia), Janów Podlaski;
- II Wicczempionat Klaczy Starszych – Alabama s. 2006 (Gazal Al Shaqab – Altona), Janów Podlaski;
- II Wicczempionat Ogierów Starszych – Eurykles s. 2001 (Emigrant – Eutona), Janów Podlaski;
- 2011 Czempionat Ogierów Starszych – Albano s. 2007 (Enzo – Alena) Janów Podlaski;
- 2015 Czempionat Ogierów Starszych – Zigi Zan s. 2005 (Padrons Psyche – Zagrobla) Michałów;

Doha (Katar)

- 2007 Czempionat Ogierów Starszych – Esparto s. 2002 (Ekstern – Ekspozycja), Michałów;
- 2014 Międzynarodowy Wicczempionat Klaczy Młodszych – Perfinka s. 2011 (Esparto – Perfirka) Białka;

Unieux (Francja)

- 2008 Czempionat Ogierów Starszych Arabian Trophy Rhone Alpes – Edin s. 2000 (Laheeb – Edina), Michałów;

Bordeaux (Francja)

2009 Wiceczempionat Arabian Masters Klaczy Starszych – Pustynna Droga s. 2000 (Laheeb – Pustynna Tarcza), Michałów;

Sharjah (Emiraty Arabskie)

2009 Czempionat Ogierów Młodszych – Kabsztad s. 2006 (Poganin – Kwestura), Michałów.

Prague Intercup (Czechy)

2014 Czempionat Klaczy Młodszych – Axara s. 2013 (Kahil Al Shaqab – Anilla) Janów Podlaski;

Wiceczempionat Klaczy Starszych – Bernadetta gn, 2010 (Ganges – Belgica) Janów Podlaski;

Wiceczempionat Ogierów Starszych – Palatino s. 2006 (Pesal – Palmeta) Janów Podlaski;

Prague European Cup

2014 Czempionat Klaczy Starszych – Bernadetta gn. 2010 (Ganges – Belgica) Janów Podlaski;

Czempionat Ogierów Starszych – Palatino s. 2006 (Pesal – Palmeta) Janów Podlaski;

2015 Czempionat Klaczy Młodszych – Empuza gn. 2014 (Kahil Al Shaqab – Eulerta) Janów Podlaski;

Czempionat Ogierów Młodszych – Pitawal gn. 2013 (Kahil Al Shaqab – Pepita) Janów Podlaski;

Emerald Trophy, Belgia

2012 Czempionat Ogierów Starszych – Abbar s. 2006 (Salar – Abba) Białka;

Tulip Cup, Deurne, Holandia

2012 Czempionat Klaczy Starszych – Emira s. 2000 (Laheeb – Embra) Michałów;

2013 Czempionat Klaczy Starszych – Etnologia s. 2004 (Gazal Al Shaqab – Etalanta) Janów Podlaski;

Czempionat Klaczy Młodszych – Perfinka s. 2011 (Esparto – Perfirka) Białka;

St. Petersburg International, Rosja

- 2015** Czempionat Klaczy Starszych – Pelmira kaszt. 2010 (Esparto – Pelgrima) Białka;
- 2016** Czempionat Klaczy Starszych – Etira c.gn. 2012 (Eden C – Etnologia) Janów Podlaski.

Pokazy narodowe

Austria

- 1994** Czempionat Ogierów – Arras c.gn. 1986 (Palas – Arra), Janów Podlaski;
Czempionat Klaczy – Petarda s. 1984 (Ernal – Pentoda), Janów Podlaski;
- 2002** Czempionat Ogierów – Emfatyk s. 1995 (Monogramm – Emiliana), Michałów;
- 2009** Czempionat Klaczy Starszych – Faustyna s. 2004 (Emigrant – Felicjana), Michałów.

Dania

- 2004** Czempionat Ogierów – Perm s. 1996 (Eldon – Persona), Janów Podlaski;
- 2005** Czempionat Ogierów Starszych – Fernando s. 1994 (Monogramm – Frejlina), Michałów;
- 2007** Czempionat Ogierów Starszych – Fernando s. 1994 (Monogramm – Frejlina), Michałów;
- 2008** Czempionat Ogierów Starszych – Beduin gn. 2000 (Wojśław – Bogdanka), Janów Podlaski.
- 2011** Czempionat Ogierów Starszych – Lissar s. 2004 (Gazał Al Shaqab – Larissa) Michałów;
- 2013** Czempionat Ogierów Starszych – Albano s. 2007 (Enzo – Alena) Janów Podlaski;

Francja

- 1995** Czempionat Ogierów – Piruet s. 1983 (Probat – Pieczęć), Janów Podlaski;
Wicczempionat Klaczy Starszych – Pretoria s. 1985 (Penitent – Patera), Michałów;

2009 Czempionat Klaczy Starszych – Charuna gn. 2004 (Gazal Al. Shaqab – Chimera), Michałów.

Hiszpania

2009 Wicczempionat Klaczy Starszych – Piasta s. 2000 (Ecaho – Pilotka), Janów Podlaski.

Holandia

1990 Czempionat Klaczy – Fajka s. 1976 (Palas – Fantina), Janów Podlaski;

1994 Czempionat Ogierów Starszych – Alegro gn. 1983 (Probat – Algeria), Janów Podlaski;

2001 Czempionat Klaczy Starszych – Europejka s. 1984 (Ernal – Europa), Janów Podlaski;

2002 Czempionat Klaczy Starszych – Europejka s. 1984 (Ernal – Europa), Janów Podlaski;

2003 Czempionat Klaczy Starszych – Europejka s. 1984 (Ernal – Europa), Janów Podlaski;

2004 Czempionat Klaczy Starszych – Premiera s. 1989 (Piechur – Premia), Michałów.

Majorka

2008 Czempionat Ogierów Starszych – Norman s. 1994 (Monogramm – WN Nastasea), Michałów.

Niemcy

1994 Czempionat Klaczy Starszych – Perfidia s. 1987 (Palas – Pentoda), Janów Podlaski.

Szwecja

1991 Czempionat Klaczy Starszych – Saradela s. 1979 (Partner – Sarabanda), Janów Podlaski;

1992 Czempionat Klaczy Starszych – Weneda s. 1975 (Gedymin – Wenera), Michałów;

Czempionat Ogierów Starszych – Etman s. 1986 (Gil – Etruria), Janów Podlaski;

1994 Czempionat Klaczy Starszych – Dekoracja s. 1989 (Europejczyk – Dubrawa), Michałów;

- 1996** Czempionat Klaczy Starszych – Ewakuacja s. 1990 (Gadir – Egzotyka), Michałów;
Czempionat Ogierów Starszych – Etogram s. 1981 (El Paso – Etruria), Janów Podlaski;
- 1997** Czempionat Ogierów Starszych – Wadim s. 1993 (Grandorr – Warszawa), Michałów;
- 1998** Czempionat Klaczy Starszych – Prognoza s. 1990 (Etogram – Pa-lestra), Michałów;
- 1999** Czempionat Ogierów Starszych – Donkiszot s. 1987) Penitent – Donna), Michałów;
- 2000** Czempionat Ogierów Starszych – Furiat c.gn. 1995 (Monogramm – Furora), Michałów;
- 2001** Czempionat Ogierów Starszych – Emrod s. 1997 (Emigrant – Em-pressa), Michałów;
- 2003** Czempionat Klaczy Starszych – Prognoza s. 1990 (Etogram – Pa-lestra), Michałów;
- 2004** Czempionat Klaczy Starszych – Ewakuacja s. 1990 (Gadir – Egzotyka), Michałów;
- 2005** Czempionat Klaczy Starszych – Euskara s. 1993 (Ararat – Euglena), Kurozwęki;
- 2007** Czempionat Ogierów Starszych – Emiliusz s. 2000 (Laheeb – Emo-cja), Michałów.

Teneryfa

- 2008** Czempionat Ogierów Starszych – Emon s. 1996 (Pers – Emoza), Białka.

Wielka Brytania

- 1992** Czempionat Klaczy – Pilarka s. 1975 (Palas – Pierzga), Janów Pod-laski;
- 1993** Czempionat Klaczy – Sasza s. 1987 (Fawor – Saszetka), Janów Pod-laski;
- 1995** Czempionat Klaczy Starszych – Sasza s. 1987 (Fawor – Saszetka), Janów Podlaski;
Czempionat Ogierów – Gabaryt s. 1982 (Banat – Gambia), Janów Podlaski;

- 1999 Czempionat Klaczy Starszych – Maesta s. 1990 (Partner – Maskotka), Białka;
- 2000 Czempionat Klaczy Starszych – Emilda s. 1990 (Pamir – Emanacja), Michałów.

Włochy

- 1994 Czempionat Klaczy Starszych – Wenera s. 1987 (Tallin – Wendeta), Michałów;
- 1998 Czempionat Ogierów Starszych – Piruet s. 1983 (Probat – Pieczęć), Janów Podlaski;
- 2000 Czempionat Ogierów Starszych – Piruet s. 1983 (Probat – Pieczęć), Janów Podlaski.

Emiraty Arabskie

- 2007 Czempionat Ogierów Starszych – Esparto s. 2002 (Ekstern – Ekspozycja), Michałów;
Wicczempionat Ogierów Starszych – Bakarar s. 1988 (Partner – Bajeczka), Janów Podlaski
- 2012 Czempionat Encouragement Klaczy Starszych – Camilia s. 2009 (Piaff – Calineczka) Białka;
Czempionat Ogierów Starszych – Pero s. 2008 (Poganin – Perora) Janów Podlaski;
- 2015 Międzynarodowy Czempionat Ogierów Starszych, Ajman – Pero s. 2008 (Poganin – Perora) Janów Podlaski;

Arabia Saudyjska

- 2014 Czempionat PSAIAHF Klaczy Młodszych – Perfinka s. 2011 (Esparto – Perfirka) Białka;
Czempionat Klaczy Starszych – Elirdia s. 2006 (Poganin – Eligia) Michałów;
- 2016 Czempionat PSAIAHF Klaczy Starszych – PInga gn. 2004 (Gazal Al Shaqab – Pilar) Janów Podlaski;

Argentyna

- 1994 Wicczempionat Ogierów – Wagram j.gn. 1988 (Tallin – Wendeta), Michałów.

Brazylia

- 1991** Czempionat Ogierów – Polonez gn. 1980 (Etap – Parma), Janów Podlaski;
- 2001** Czempionat Ogierów – Sarmata s. 1992 (Pepton – Sarmacja), Janów Podlaski;
- 2005** Czempionat Ogierów Starszych – Eksport gn. 1994 (Europejczyk – Esparceta), Janów Podlaski;
- 2006** Czempionat Ogierów Starszych – Dębowiec s. 1995 (Monogramm – Dębówka), Michałów.

Kanada

- 1990** Top Ten Ogierów – Polonez gn. 1980 (Etap – Parma), Janów Podlaski;
- 2003** Czempionat Klaczy – Edina s. 1992 (Egon – Etylina), Michałów;
- 2005** Czempionat Klaczy Starszych – Fallada kaszt. 1995 (Monogramm – Fanaberia), Michałów.

USA

- 1993** Czempionat Klaczy – Kawalkada s. 1985 (Penitent – Kabała), Michałów;
- 1999** Czempionat Ogierów AOTH – El Mundo s. 1994 (Monogramm – Emigrantka), Michałów;
Czempionat Ogierów – Emanor s. 1993 (Wojśław – Emanacja), Michałów;
- 2000** Czempionat Scottsdale English Pleasure – Emanor s. 1993 (Wojśław – Emanacja), Michałów;
- 2002** Czempionat Park Horse – Emanor s. 1993 (Wojśław – Emanacja), Michałów;
- 2003** Czempionat Klaczy – Zagrobla s. 1994 (Monogramm – Zguba), Michałów;
Wicczempionat Ogierów – Ganges gn. 1994 (Monogramm – Garrynna), Michałów;
- 2006** Czempionat Klaczy Młodszych – Pianissima gn. 2003 (Gazał Al Shaqab – Pianosa), Janów Podlaski;
Czempionat Klaczy Starszych – El Dorada s. 1998 (Sandik El Shalkan – Emigrantka), Michałów;

- 2010** Wiceczempionat Klaczy Starszych Scottsdale – Pinga gn. 2004 (Gazal Al Shaqab – Pilar), Janów Podlaski.
- 2013** Czempionat Ogierów Starszych Scottsdale Arabian Show – Pogrom gn. 2009 (QR Marc – Pętla) Janów Podlaski;
Czempionat Ogierów Starszych Arabian Breeders World Cup, Las Vegas – Pogrom gn. 2009 (QR Marc – Pętla) Janów Podlaski;
Czempionat USA Ogierów Starszych, Tulsa – Pogrom gn. 2009 (QR Marc – Pętla) Janów Podlaski;
- 2016** Czempionat Ogierów Starszych International Arabian Breeders Classic, Scottsdale – Equator gn. 2010 (QR Marc – Ekliptyka) Michałów;
Czempionat Ogierów Starszych Arabian Breeders World Cup, Scottsdale – Equator gn. 2010 (QR Marc – Ekliptyka) Michałów;

Należy zauważyć, że krajem, w którym w początkowych latach badanego okresu polskie konie zdobyły najwięcej czempionatów narodowych, była Szwecja (prawie w każdym roku). Może to wynikać z faktu, że hodowla w Szwecji od początku była oparta na koniach importowanych z Polski.

Wyniki aukcji w Janowie Podlaskim

XXI Aukcja „Polish Prestige” odbyła się 12 września 1990 roku w zmienionej rzeczywistości politycznej i w warunkach trwającego w hodowli amerykańskiej kryzysu. Dla zapewnienia frekwencji na sprzedaż wystawiono konie o wyjątkowej wartości, które miały być „wabikiem” na ewentualnych klientów. Największym wabikiem okazała się kl. Pilarka s. 1975 (Palas – Pierzga), hod. SK Janów Podlaski, Czempionka Europy i Świata. Nabył ją wiodący wówczas, amerykański dyktator mody pochodzenia włoskiego, Paulo Gucci, za rekordową sumę tej aukcji – 215 tys. USD, a więc bardzo wysoką, mimo pesymistycznych prognoz. Drugą co do wysokości cenę – 160 tys. USD – uzyskała kl. Pikieta s. 1982 (Probat – Platyna), hod. SK Michałów, Wiczcempionka Polski i Świata, kupiona przez tego samego nabywcę. Ogółem w ramach głównej aukcji sprzedano 30 koni za blisko 900 tys. USD, a łącznie z Silent Sale obrót wyniósł 1,2 mln.

Poczynając od 1991 r. organizatorzy, w odpowiedzi na liczne prośby klientów i gości, zdecydowali o przesunięciu aukcji (i całych „Dni Arabskich”) na sierpień. Wielu bowiem uczestników chętniej deklarowało przyjazd do Polski, gdyby impreza miała miejsce w okresie wakacyjnym, gdyż wtedy mogliby przyjeżdżać z całymi rodzinami, włączając także dzieci w wieku szkolnym. Toteż XXII Aukcja odbyła się 28 sierpnia 1991 r. W ramach głównej aukcji sprzedano 31 kłaczy za łączną sumę 602 500 USD. Nie było w tej stawce żadnych „wystrzałów”. Najwyższa cena, uzyskana za kl. Emfaza s. 1980 (Eukaliptus – Ekstaza), hod. SK Michałów, sprzedaną do USA, wyniosła 60 tys. USD.

XXIII Aukcja odbyła się 26 sierpnia 1992 r. W roku tym z pracy w „Ani-mexie” zrezygnował wieloletni, doświadczony aukcjoner Marek Grzybowski, toteż słowo wstępne do katalogu aukcyjnego napisał dyrektor generalny

spółki – Witold Pereta. Wynik tego roku był lepszy od poprzedniego, gdyż na samej tylko głównej aukcji „Polish Prestige” sprzedano 31 klaczy za łączną sumę 824 tys. USD, przy czym ponownie osiągnięto wysoką cenę jednostkową za kl. Palba s. 1985 (Penitent – Pliszka), hod. SK Michałów. 235 tys. USD zaoferował za nią potentat Paulo Gucci. Jednak wylicytowanej sumy nigdy nie zapłacił i klacz na razie została w kraju. Drugą co do wielkości – a jak się potem okazało – najwyższą cenę, 50 tys. USD, osiągnęła kl. Hawanna s. 1987 (Argo – Hajnówka), hod. SK Janów Podlaski, nabyta do stadniny Dunromin Arabians w USA.

Jako przykład amerykańskich metod marketingowych można przytoczyć późniejszą reklamę tej klaczy, jaką jej nabywca zamieścił w magazynie „Arabian Horse World”. W inseracie z daleka zwracał uwagę napis dużymi literami „United States National Champion Mare”, a pod spodem, drobnym drukiem – „...Contender” (uczestniczka).

W tym samym roku, w ramach Silent Sale, za stosunkowo wysoką cenę 27 tys. USD sprzedano do Argentyny og. Wagram gn. 1988 (Tallin – Wendeta), który później zasłynął w swojej nowej ojczyźnie jako założyciel „dynastii” dzielnych koni rajdowych.

XXIV Aukcja miała miejsce 25 sierpnia 1993 r. Wystawiono na niej do sprzedaży dwa ogiery, użytkowane jako czołowe w polskiej hodowli – We-rmut gn. 1982 (Probat – Warmia) i Egon kaszt. 1986 (Enrilo – Epopeja), oba hodowli SK Michałów, ale zeszły z ringu, nie uzyskując cen rezerwowowych. W tym roku rewelacji cenowych nie odnotowano – na głównej aukcji sprzedanych zostało 30 klaczy za łączną sumę 462 tys. USD, przy czym najwyższe ceny osiągnęły klacze Floria s. 1988 (Penitent – Flądra), 45 tys. USD, oraz Damieta s. 1983 (Palas – Draperia), 42 tys. USD, obie hodowli SK Michałów, sprzedane do USA. Niezłą cenę, jak na Silent Sale – 38 600 USD – uzyskała kl. Sauna s. 1988 (Argo – Saszetka), hod. SK Janów Podlaski, córka derbistki z linii Sabelliny, sprzedana do Belgii.

W roku 1994 XXV-ta – a więc jubileuszowa aukcja, o czym nadmieniał w słowie wstępnym do katalogu dyrektor Witold Pereta – odbyła się 22 sierpnia. Na sprzedaż wystawiony został og. Gabaryt s. 1982 (Banat – Gambia), hod. SK Janów Podlaski, ale nie osiągnął ceny rezerwowej. Po raz drugi wystawiona na aukcję Palba s. 1985 (Penitent – Pliszka) została tym razem nabyta za 100 tys. USD (co okazało się rekordem tej aukcji) przez Shirley Watts, do stadniny Halsdon Arabians w Anglii. Łącznie z aukcji głównej uzyskano za sprzedaż 21 klaczy sumę 512 tys. USD, a więc wynik lepszy niż w poprzednim roku.

Natomiast następna, XXVI Aukcja 22 sierpnia 1995 r., zapisała się w historii „Dni Arabskich” w Polsce jako „dołek cenowy”. Najdroższa klacz, Pisanka s. 1990 (Pepton – Pilarka) hod. SK Janów Podlaski, mimo tak utytułowanych rodziców (po najdzielniejszym koniu w roczniku, Czempionie Polski, od Czempionki Europy i Świata) uzyskała zaledwie 35 tys. USD i została sprzedana do Francji. Wiele klaczy zeszło niesprzedanych (niektóre potem nabyli „z domu” hodowcy krajowi), często powtarzały się ceny rzędu 6–7 tys. USD, a wylicytowanie konia za określoną sumę nie zawsze oznaczało jego kupno. Nieraz nabywca rezygnował z transakcji, godząc się na utratę wadium. Łączny wynik głównej aukcji „Polish Prestige” 1995 zamknął się liczbą 263 tys. USD za 22 klacze.

Rok 1996 był przełomowy, gdyż prowadzenie i organizację aukcji objęła nowopowstała spółka „Polish Prestige”, w której skład weszli dawni pracownicy „Animexu” pod kierownictwem Marka Grzybowskiego. Dla zaakcentowania zmian, katalogi zaczęły ukazywać się w zmienionej szacie graficznej, pod hasłem „Arabians of the State Stud” (Araby ze stadniny państwowej), choć na aukcjach wystawiane były także konie hodowców prywatnych, ale stanowiły mniejszość. Czy zmiana formuły, czy też poprawa sytuacji w światowej hodowli, spowodowały ponowny wzrost cen. Na głównej aukcji, która odbyła się 19 sierpnia 1996, sprzedano 17 klaczy i 1 ogiera (Gabaryt 1982, za 35 tys. USD do USA). Za klacze uzyskano łącznie 365 tys. USD, w tym za kilka osiągnięto stosunkowo wysokie ceny – rekordową za kl. Eleuza s. 1991 (Eukaliptus – Etopa), hod. SK Michałów, sprzedaną do USA, 71 tys. USD. Klacze o cenach rzędu 7–8 tys. USD coraz częściej nabywali polscy hodowcy prywatni.

W roku 1997 „Dni Arabskie” przebiegały pod znakiem 180-lecia SK Janów Podlaski, toteż po aukcji, odbywającej się w dniu 16 sierpnia, miała miejsce „Parada hodowlana 180-lecia”, a gościem imprezy był ówczesny Prezydent RP Aleksander Kwaśniewski. Od tego roku spółka „Polish Prestige” zaczęła reklamować „dni arabskie” pod nazwą handlową „Polish Arabian Summer Festival”, czyli letni festiwal polskich arabów. Pojawił się też zupełnie nowy klient – przedstawiciele Jockey-Clubu z Turcji, poszukujący koni dzielnych wyścigowo. Dzięki nim padł nowy rekord cenowy – derbista i zwycięzca Porównawczej, pierwszy w swoim roczniku (Wp 10,02) og. Batyska s. (Pamir – Bajeczka), został nabyty za 450 tys. USD. Ogier ten wiernie odpowiadał definicji polskiego araba „pięknego i dzielnego” – zdobył również Narodowy Czempionat Polski i Best In Show, podobnie jak jego ojciec, też derbista.

Na aukcji roku 1997 padł też swoisty rekord – najwyższa (jak dotąd) cena wylicytowana za klacz przez polskiego prywatnego nabywcę. Było to 76 tys. USD zapłacone za kl. Bellona k. (Czako – Beliza), hod. SK Janów Podlaski, przez polskiego przedsiębiorcę – prawdziwy „znak nowych czasów”! Oprócz rekordowej ceny za Batyskafa osiągnięto więcej imponujących cen, np. 61 tys. USD za kl. Pistacja gn. 1988 (Probat – Pipi), hod. SK Janów Podlaski, dwukrotną Wicieczempionkę Polski. Pojawili się też nowi klienci z Bliskiego Wschodu – Jordanii i Emiratów Arabskich – co stanowiło symboliczny powrót polskich arabów „do korzeni”. Ogółem na głównej aukcji sprzedano 1 ogiera i 27 klaczy, za łączną sumę 1,115 mln USD, co oznaczało wyjście z kryzysu.

W 1998 r. XXIX aukcja odbyła się 15 sierpnia, a dodatkową atrakcją tego dnia stanowiła parada hodowlana przedstawicieli rodu Kuhailan Afas or.ar. Jako reprezentant tego rodu, wystawiony był na sprzedaż og. Fawor sk.gn. 1981 (Probat – Fatma), hod. SK Michałów, Czempion Świata Ogierów Młodszych i zwycięzca Nagrody Europy, ale nie osiągnął ceny rezerwowej. Ostro zaatakowała natomiast wierna nabywczyni polskich koni – Shirley Watts z Anglii – kupując dwie klacze z „górnego półki”: Emilda s. 1990 (Pamir – Emanacja), hod. SK Michałów i Maesta s. 1991 (Partner – Maskotka), hod. SK Białka, po cenach, odpowiednio, 200 i 131 USD, a do nich jeszcze ogiera Endel s. 1981 (Palas – Elwira), hod. SK Michałów, za 30 000 USD. Ogólny wynik roku 1998 był dobry, nawet w ramach „Silent Sale” amerykański nabywca za niewysoką (jak na takie pochodzenie) cenę 15 500 USD, nabył ogiera El Mundo s. 1994 (Monogramm – Emigrantka), hod. SK Michałów, który potem zdobył Czempionat USA w klasie AOTH, czyli prezentowany przez właściciela. Na pewno dobrze to świadczyło o jego charakterze. Z samej aukcji „Polish Prestige” uzyskano wtedy przychód 806 tys. USD (za 27 koni), a razem z „Silent Sale” 950,6 tys. USD.

Aukcja 14 sierpnia roku 1999, jako XXX – jubileuszowa, pod patronatem Prezydenta Rzeczypospolitej – otrzymała specjalną oprawę. W dniu poprzedzającym ją odbyła się specjalna parada pamięci zmarłego w 1998 dyrektora Andrzeja Krzyształowicza. Na placu pokazowym ustawiono jego popiersie, przed którym defilowały klacze ze wszystkich janowskich rodzin. Prowadzący je masztalerze trzymali w ręku róże i przechodząc kolejno przed popiersiem, dokładali je do stojącego tam wazonu, a powiększaniu się bukietu towarzyszyła nastrojowa muzyka, co wycisnęło łzy z oczu niejednego widza.

Dla klientów tureckich, przybyłych po nowa partię dobrze biegających koni, przygotowano specjalną niespodziankę. Jako „Lot A” pojawił się og. Druid gn. 1993 (Wojsław – Dalida), hod. SK Michałów, zwycięzca wszystkich nagród klasycznych, który tylko raz w swojej karierze przybył na celownik jako drugi, a jego współczynnik powodzenia osiągnął rekordową w historii polskich wyścigów wysokość 20,60. Ogier wyjechał do Turcji za imponującą cenę 500 tys. USD, a wraz z nim – pierwsza po II wojnie światowej polska oaksistka arabska hodowli prywatnej, Farah-Buffi s. 1990 (Argo – Farah-Aisha), hod. i wł. Andrzeja Ou. Uzyskana za nią cena – 40 tys. USD – ustanowiła na ten moment rekord ceny osiągniętej na aukcji „Polish Prestige” za klacz hodowli prywatnej.

Na tej aukcji padło kilka nie mniej imponujących cen – np. Shirley Watts do „kolekcji” nabyła Czempionkę Polski Klaczy Młodszych, kl. Albulu gn. 1995 (Fawor – Algeria), hod. SK Janów Podlaski, typową dla tej rodziny, suchą kuhailankę, za 130 tys. USD. Klacze wysokiej wartości nabyły też emiraty arabskie Dubai i Abu Dabi, np. Petycja s. 1989 (Palas – Pentoza), hod. SK Białka – 50 tys. USD, Dubai, lub Espinacja s. 1994 (Endel – Espinoza), hod. SK Michałów – 40 tys. USD, Abu Dabi. Łącznie w ramach aukcji „Polish Prestige” sprzedano 28 koni za 1,176 mln USD.

XXXI-sza Aukcja 12 sierpnia 2000 r. też była jubileuszowa, bo odbywała się w na przełomie tysiącleci, więc otrzymała nazwę handlową „Milenijnej”. Z tej okazji swoją obecnością zaszczycił „Dni arabskie” Prezydent RP z Małżonką.

Atrakcją aukcji był, oferowany jako Lot A, og. Pamir s. 1984 (Probat – Parma), hod. SK Janów Podlaski, również przykład „pięknego i dzielnego, polskiego araba”. Derbista o współczynniku powodzenia 7,34, po karierze wyścigowej zdobył także tytuł Czempiona Polski i Best In Show. Nabył go hodowca brazylijski polskiego pochodzenia, Paulo Bilyk, syn emigranta, za 100 tys. USD.

W grupie klaczy osiągnięto również imponujące ceny. „Kolekcjonerka polskich arabów z górnej półki”, czyli Shirley Watts, zapłaciła 110 tys. USD za odznaczającą się wyjątkowo efektownym ruchem kl. Euza s. 1995 (Etoqram – Eura), hod. SK Janów Podlaski, najlepszą z trzech pełnych siostr (jej syna, og. Epolet gn. 2000 po Ararat, używałam potem w swojej hodowli – przyp. autora). Za niewiele mniej, bo 100 tys. USD, nabyła Czempionkę Polski, kl. Alejka gn. 1985 (Palas – Aleja), hod. SK Janów Podlaski. Ogółem w ramach aukcji „Polish Prestige” sprzedano 2 ogiery i 26 klaczy, za łączną sumę 992 tys. USD.

Po „milenijnej” aukcji stadniny Skarbu Państwa zrezygnowały z dalszej współpracy ze spółką „Polish Prestige” i organizację aukcji powierzyły spółce „Polturf”. Po tej zmianie aukcja zyskała nową nazwę handlową „Pride of Poland”.

Pod tym szyldem odbyła się XXXII aukcja 11 sierpnia 2001 r. Od tego roku licytacją kierowali różni aukcjonerzy – w 2001 był to Andrzej Pietruszyński z dawnego „Animexu”. Tym razem hitem cenowym okazała się kl. Egna s. 1992 (Eukaliptus – Egzotyka), hod. SK Michałów, którą do ceny 120 tys. USD w imieniu Shirley Watts wylicytował duński hodowca i manager – Jorgen Fredriksen. Za brawurową licytację otrzymał upominek – ogromną butlę Martini Asti!

Drugą co do wielkości cenę – 70 tys. USD – osiągnęły trzy klacze. Jedna – Baja s. 1996 (Pamir – Bajeczka), hod. SK Janów Podlaski, pełna siostra rekordzisty cenowego z 1997 r., og. Batyskaf – poszła również do stadniny Shirley Watts. Drugą – przepiękną klacz w „starym typie”, Czempionkę Polski, Europy i Blommerod International, Esklawa s. 1985 (Eukaliptus – Ekstaza), hod. SK Michałów – wylicytował szejk z Qataru. O tym, jak czasy się zmieniły, świadczy fakt, że taką samą cenę, jak potentat naftowy z Bliskiego Wschodu, był w stanie zapłacić polski biznesmen Krzysztof Goździalski, kupując kl. Emanta s. 1991 (Pamir – Emanacja), hod. SK Michałów, z „linii produkcyjnej czempionów” – sublinii kl. Emigracja. W ogóle na tej aukcji wiele klaczy „z górnej półki” kupili polscy hodowcy prywatni. Łącznie w ramach samej tylko głównej aukcji „PP” sprzedano 24 konie za sumę 915 tys. USD, przy czym osiągnięto wysoką średnią – 38 125 USD/szt., gdyż na tej aukcji nie padały sumy mniejsze niż 10000 USD.

Klientom XXXIII Aukcji, która odbyła się 11 sierpnia 2002, zaserwowano niespodziankę. W ostatniej chwili zaanonsowano pojawienie się nowej pozycji, nieuwzględnionej w katalogu. Jako Lot „0” ukazała się... roczniaczka! Była to świeża Czempionka i Best In Show Wiosennego Młodzieżowego Pokazu w Białce, ciemnogniada Wieża Wiatrów 2001 (Ganges – Wiaźma), hod. SK Michałów. Po zaciętej licytacji jej cena dobiła do 220 tys. USD, a nabywca pochodził z Arabii Saudyjskiej. Spośród klaczy figurujących w katalogu imponującą cenę osiągnęła również pięknie umaszczona, skarnogniada kl. Elfina 1994 (Pamir – Elektroda), hod. SK Janów Podlaski, która za sumę 120 tys. USD zasiłowała kolekcję pani Watts. Z czterech wystawionych na aukcji głównej ogierów sumę przewyższającą cenę rezerwowa osiągnął

tylko Ekwipunek gn. 1995 (Eukaliptus – Equitana), hod. SK Janów Podlaski, sprzedany do USA. Łącznie w ofercie „Pride of Poland” sprzedano 30 klaczy i 1 ogiera za 1,126 mln USD.

Była to ostatnia aukcja, na której transakcje odbywały się w dolarach USA, bo chociaż pełny akces Polski do Unii Europejskiej miał miejsce dopiero w 2004 r., już w 2003 ceny katalogowe podawano w Euro. Poczynając od 2002 r., funkcję aukcjonera pełnił Todd Watts, pracownik znanego londyńskiego domu aukcyjnego „Tattersall’s”, wspomagany przez Scotta Benjamina, amerykańskiego miłośnika polskich koni arabskich, który świetnie opanował język polski.

XXXIV-ta Aukcja „Pride of Poland” miała miejsce 10 sierpnia 2003 r., w którym przypadały dwa jubileusze: 185-lecie SK Janów Podlaski i 50-lecie SK Michałów. W ramach głównej aukcji sprzedano 24 konie, spośród których najwyższe ceny, po 140 tys. EUR, osiągnęły: jedna z najlepszych córek og. Monogramm, Embella s. 1995 (od Emanacja), hod. SK Michałów, nabyta do USA i Elwia s. 1996 (Ecaho – Etopka), hod. SK Michałów, która poszła do Emiratów Arabskich. Niezłą cenę, 105 tys. EUR, uzyskała również córka Monogramma, Figlarka s. 1995 (od Frejlina), hod. SK Michałów, kupiona do Brazylii. Łączny obrót z aukcji „PP” wyniósł 770 tys. EUR, a z SS 65 tys. EUR. W ramach Silent Sale sprzedane zostały po niezłych cenach (23 tys. EUR każdy) dwa użytkowane w polskiej hodowli ogierzy hod. SK Michałów: Furiat c.gn. 1995 (Monogramm – Furora) do USA i Werter s. 1996 (Eukaliptus – Walkiria) – do Jordanii, skąd potem znalazł się w Belgii, w stadninie Jadem Arabians, gdzie zdobył dużą popularność.

W roku 2004 janowska aukcja odbyła się już po raz XXXV, a więc 15 sierpnia miał miejsce kolejny jubileusz. Wydany w tym roku katalog miał charakter eksperymentalny – format A-5 na planie leżącego prostokąta, a zdjęcia stylizowane na „sepię”. Niezbyt czytelna była konwencja zapisywania imion koni – w pionie, przy prawym brzegu strony.

Ceny osiągnięte na tej aukcji były wyrazem trendu na konie w typie pokazowym. Trzy spośród czterech najwyższych cen zostały zapłacone za wyhodowane w Michałowie córki og. Monogramm: Palestyna s. 1994 (od Pa-lestra) – 300 tys. EUR, USA; Eskalopka s. 1994 (od Egzotyka) – 140 tys. EUR, Emiraty Arabskie; Ekscella s. 1994 (od Estancja) 120 tys. EUR, USA. Dwie ostatnie przedzieliła wybitna klacz wyścigowa ze sławnej janowskiej linii Sabelliny, Savannah gn. 1997 (Monarch AH – Sarmacja), zwyciężczyni

Oaks, Porównawczej i Nagrody Europy, zimbredowana na Sasanę, o współczynniku powodzenia 14,65. Za 135 tys. EUR została sprzedana do Arabii Saudyjskiej. Tak wysokie ceny jednostkowe wpłynęły znacznie na łączny obrót z aukcji „PP”, wynoszący 1 mln 141 tys. EUR, choć sprzedano tylko 19 klaczy.

XXXVI Aukcja odbyła się 14 sierpnia 2005 r. Sprzedano w ramach głównej aukcji „Pride of Poland” 22 klacze i 2 ogiery. Najwyższą cenę osiągnęła urodziwa i finezyjna, choć także po niezłej karierze wyścigowej (Wp 2,02), mlecznosiwa kl. Elandra 1995 (Monogramm – Erlanda), hod. SK Michałów – 290 tys. EUR, sprzedana do USA. Tam również poszła kolejna reprezentantka janowskiej linii „A”, o suchości i urodzie typowej dla tej linii – Amba s. 2001 (Eukaliptus – Albigowa), 85 tys. EUR. Pojawili się też nowi klienci – Martynika i Azerbejdżan (państwa uzyskujące niepodległość po rozpadzie ZSRR zaczynały odbudowywać własne pogłowie zwierząt zarodowych). I tak, klient z Martyniki kupił 2 klacze: Girlanda s. 1992 (Eukaliptus – Giza), hod. SK Michałów, wł. Leszek Jarmuż, za 10 000 EUR i Enisia s. 1995 (Sinus – Erytrea), hod. E. Ciągło, za 32 tys. EUR. Natomiast nabywca z Azerbejdżanu najwyraźniej nastawił się na kierunek wyścigowy, gdyż zakupił faworytkę na Oaks i córkę oaksistki – kl. Gryzетка gn. 1993 (Wojśław – Garonna), hod. SK Michałów, Wp 2,90, cena 16 tys. EUR – i dwóch derbistów: Gafal kaszt. 1998 (Pamir – Gratka), hod. J. Głowacki, Wp 11,22; i Ostragon s. 1994 (Pers – Oselka), hod. SK Białka, Wp 10,88, obdarzony wybitnym ruchem, a przy tym dobrym charakterem i chęcią do współpracy z człowiekiem. Ogólny wynik aukcji „PP” zamknął się sumą 953 tys. EUR.

Poczynając od 2006 r. organizatorzy „Dni Arabskich” uniezależnili się od warunków atmosferycznych, gdyż w roku tym SK Janów Podlaski oddała do użytku przestronną, funkcjonalną i stylową halę. Podczas XXXVII aukcji, która miała miejsce 13 sierpnia, pierwsze skrzypce grali nabywcy australijscy, którzy poczynili w Polsce duże zakupy – zaopatrzyli się w 17 koni (11 klaczy i 2 ogiery PP, 3 klacze i 1 ogier SS), w tym niektóre z „górnjej półki”. I tak, w stawce tej znalazł się tegoroczny rekordzista cenowy, derbista (Wp 10,99) Espadero s. 1997 (Eldon – Esparceta), hod. SK Janów Podlaski – 210 tys. EUR i klacze, za które padły dwie kolejne pod względem wysokości ceny: Gehenna s. 1995 (Monogramm – Gizela), hod. SK Michałów – 180 tys. EUR – i Hula s. 1996 (Pentagonn – Hulanka), hod. SK Kurozwięki, wł. SO Białka – 160 tys. EUR; a zatem reprezentujące

zarówno kierunek pokazowy, jak wyścigowy. Łącznie w ramach aukcji „Pride of Poland” sprzedano 29 klaczy i 3 ogiery (do Australii trafił jeszcze jeden derbista, Wiliam s. 1995 (Endel – Wilia), hod. SK Michałów, Wp 14,31), za cenę 20 tys. EUR), za łączną sumę 1 mln 275 tys. EUR. Nie obeszło się bez akcentu humorystycznego – w momencie, kiedy za kl. Pepesza s. 1993 (Eukaliptus – Pestka), hod. SK Janów Podlaski, padła czwarta co do wysokości cena 135 tys. EUR, spiker oświadczył, że nabywca (z USA) jako premię otrzyma kota, który był tak przywiązany do tej klaczy, że towarzyszył jej w boksie.

Rok 2007 był rokiem kolejnego jubileuszu – 190-lecia istnienia SK Janów Podlaski. Rocznicę tę uczczono paradą hodowlaną, w której wzięły udział przedstawicielki wszystkich utrzymywanych w Janowie rodzin żeńskich – 14 czystej krwi arabskiej, a jako reprezentacja janowskiego stada koni półkrwi angloarabskiej – rodzina kl. Emerycha xo, stanowiąca XXII pokolenie najstarszej janowskiej rodziny, wywodzącej się od kl. Cypressa xx.

Licytacja podczas XXXVIII Aukcji toczyła się w oszalamiającym tempie i szybko została przekroczona magiczna bariera miliona euro (już przy dziewiątej pozycji, którą była rekordzistka cenowa – Pieta gn. 2003 (Gazal Al Shaqab – Pilar), hod. SK Janów Podlaski). Ta pełna siostra utytułowanej Pingi powiększyła kolekcję „polskich klejnotów” Shirley Watts (Wielka Brytania), nabyta za cenę 300 tys. EUR. Duża stawka (7 klaczy) powędrowała do Belgii, a wśród nich kolejny efekt wybitnie udanego połączenia Eukaliptusa z Albigową (czworo pełnego rodzeństwa, w tym 3 wspaniałe klacze o charakterystycznym typie) – Altona s. 1999, hod. SK Janów Podlaski, wylicytowana za 180 tys. EUR i zaledwie trzyletnia, niesprawdzona w hodowli Faustyna s. (Emigrant – Felicjana), hod. SK Michałów, za którą belgijscy nabywcy zapłacili 150 tys. EUR. Łączny wynik, za 31 klaczy i 2 ogiery, dla aukcji „Pride of Poland” wyniósł 2 mln 453 tys. EUR.

Na XXXIX Aukcję, która odbyła się 10 sierpnia 2008 r., przygotowano specjalną atrakcję. Jako „Lot A” w katalogu figurowała kl. Kwestura kaszt. 1995 (Monogramm – Kwesta), hod. SK Michałów, zdobywczyni tytułów Czempionki Polski, Europy, Świata, Pucharu Narodów i USA – drobna, sucha, o krótkiej głowie, olbrzymim oku i nozdrzu, horyzontalnej linii górnej, a przede wszystkim obdarzona charakterystycznym dla potomstwa Monogramma, „unoszącym się w powietrzu” ruchem. Toteż atmosfera od

razu zrobiła się gorąca, a ceny błyskawicznie rosły, aż osiągnięto poziom 1 125 000 EUR. Ponieważ kurs euro przewyższył kurs dolara USA, cena ta okazała się wyższa od uzyskanej w 1985 za kl. Penicylina 1976 – 1,5 mln USD – a zatem Kwestura pobiła rekord Polski w zakresie ceny uzyskanej za klacz czystej krwi arabskiej. W barwach nowego właściciela, Ajman Stud (Zjednoczone Emiraty Arabskie), rok później zdobyła powtórnie Czempionat Europy i Świata, a dodatkowo jeszcze Czempionat Krajów Arabskich i Morza Śródziemnego.

Za tę jedną klacz uzyskano więcej niż wynosił łączny wynik niejednej aukcji. Dawno już notowania Polski w świecie nie były tak wysokie, a w tym roku do Janowa licznie przybyli kupcy z kolebki koni arabskich – dzisiejszej Arabii Saudyjskiej, na której terenie znajduje się płaskowyż Nedzed. Nabyli oni 6 klaczy, a wśród nich dwie michałowskie córki og. Laheeb – Ellissara s. 2000 (od Ekscella) i Egea s. 2000 (od Egna) – za 240 i 160 tys. EUR, czyli odpowiednio czwartą i piątą co do wielkości cenę tej aukcji. Natomiast druga i trzecia cena po rekordowej – 340 i 270 tys. EUR – padły za janowskie klacze Amra s. 2000 (Eukaliptus – Albigowa), Czempionka Polski Klaczy Młodszych i Best In Show oraz Andromeda s. 2002 (Eldon – Aneksja), sprzedane do Wielkiej Brytanii. 100 tys. EUR zapłacił belgijski nabywca za złotokasztanowatą kl. Ekina 2004 z Białki (Ekstern – Eklera), która na Wiosennym Młodzieżowym Pokazie w 2005 zachwycała swoją wyjątkowo finezyjnie wyrzeźbioną główką, a do nabycia janowskiej kl. Sawantka s. 1996 (Pepton – Saszetka) zachęcano sloganem reklamowym „takich klaczy się teraz nie produkuje”. I słusznie, bo rodzice tej klaczy cechowali się tradycyjnym dla polskiego araba połączeniem dzielności z urodą, jej córka Sefora s. 2005 (po Ekstern) na ringu pokazowym ocierała się o światową czołówkę, a i na torze biegała nieźle.

Łączny wynik aukcji „Pride of Poland” wyniósł 2 mln 994 tys. EUR (za 26 klaczy). Po zakończeniu aukcji, w późnych godzinach wieczornych, w hali odbyła się „Parada Janowa”, która w tym roku składała się z serii „żywych obrazów” zainscenizowanych przy udziale czołowych ogierów kryjących w Janowie na podstawie prac Juliusza Kossaka.

Podobna parada odbyła się na zakończenie aukcji 9 sierpnia 2009, znów jubileuszowej, bo XL z kolei. Uczczono to nawet srebrną okładką katalogu, który w tym roku oferował do sprzedaży kolejne gwiazdy. Najjaśniejszą z nich okazała się Pinta s. 2005 (Ekstern – Pilar), hod. SK Janów Podlaski, Wicczempionka Polski Klaczy Młodszych, przed-

stawicielka wyjątkowo urodziwej i wyrównanej stawki potomstwa og. Ekstern, którą pani Watts kupiła za 500 tys. EUR. Niewiele niższą cenę – 465 tys. EUR – osiągnęła typowa „monogrammka”, kl. Fallada kaszt. 1995 (od Fanaberia), hod. SK Michałów, Czempionka Polski i Wicczempionka Świata, nabyta do Belgii.

Novum tej aukcji stanowiła jedyna w swoim rodzaju oferta specjalna – nienarodzone źrebię niepobitej na pokazowych ringach kl. Pianissima gn. 2003 (Gazal Al Shaqab – Pianosa), mające się urodzić po jej pokryciu wskazanym przez nabywcę reproduktorem. Oferta niekonwencjonalna, bo licytowane miało być coś, czego jeszcze nie ma – ale takie „wirtualne” źrebię wylicytował za najwyższą cenę 175 tys. EUR hodowca z USA.

Łączny wynik aukcji „PP”, w ramach której sprzedano 27 klaczy i 1 ogiera (derbista, Eliat s. 2002, sprzedany za 15 tys. EUR do Emiratów Arabskich), wyniósł 2 mln 409 tys. EUR, czyli niewiele mniej niż w ubiegłym roku, z tym, że spośród sprzedanych 27 klaczy i 1 ogiera, tegoż ogiera i 14 klaczy kupili hodowcy z krajów Bliskiego Wschodu. Od roku 2009 zamiast nazwy „Silent Sale” zaczęto używać określenia „Selection Sale”.

XLI Aukcja, która miała miejsce 8 sierpnia 2010 r., przypadła w roku poświęconym pamięci Fryderyka Chopina w 100 rocznicę jego urodzin. Toteż pokaz ogierów pod jeźdźcami w strojach z dawnych epok, jaki od 2006 stał się żelaznym punktem nowej janowskiej tradycji, odbył się przy akompaniamencie muzyki Chopina. „Wystrzałem” tej aukcji miała być (i była!) kl. Pilar s. 1996 (Fawor – Pipi), hod. SK Janów Podlaski, matka tak utytułowanych koni pokazowych, jak Pieta gn. 2003 (po Gazal Al. Shaqab), jej pełna siostra Pinga gn. 2004, pełni bracia – używane w polskiej hodowli ogiery Pizarro s. 2006 i Pomian s. 2010, półsiostra Pinta s. 2005 (po Ekstern) – rekordzistka cenowa zeszłorocznej aukcji. Ta klacz w starym, polskim typie, sucha jak pieprz, okryta gęstą hreczką, a w rodowodzie mająca zasłużone, polskie linie krwi – osiągnęła maksymalną cenę 240 tys. EUR, którą zapłacił nabywca z Kataru.

Drugą i trzecią według wielkości cenę osiągnęły klacze wystawione przez polskich prywatnych hodowców, odpowiednio: Ermina kaszt. 2006 (Galba – Echidna), własności Moniki Luft – 90 tys. EUR i Gadnes c.gn. 2008 (Psy-tadel – Gracea), hod. i wł. Jana Głowackiego, Czempionka Klaczy Młodszych Jesiennego Pokazu Janów 2009, o głębokich ganaszach, wypełnionej linii górnej i imponującym umięśnieniu – 48 tys. EUR. Dobrą cenę jak na Selection Sale uzyskał janowski, ciemnogniady ogier El Azem 2004 (Gazal

Al Shaqab – El Fatha), przypominający sylwetką Szumkę z obrazu Kossaka – 30 tys. EUR. Ogółem jednak na tej aukcji nie było rewelacji porównywalnych do lat poprzednich i niektórzy uznali ją nawet za porażkę, ale nie przesadzajmy – osiągnano już wyniki niższe niż 1 mln 019 tys. EUR (tyle wyniósł łączny przychód za 26 klaczy), co w warunkach ogólnoświatowego kryzysu wcale nie było mało.

Ogólnoświatowy kryzys gospodarczy odbił swoje piętno również na XLII Aukcji „Pride of Poland”, która odbyła się dnia 7 sierpnia 2011 roku. Jednak osiągnięty został łączny przychód nieco wyższy niż w roku ubiegłym, a to za sprawą trzech „wystrzałów” – najdrożej sprzedanych klaczy, po jednej z każdej Stadniny Skarbu Państwa. Rekordzistką aukcji została michałowska Piacenza s. 2009 (QR Marc – Primawera), Czempionka Białki Klaczy Młodszych 2011, sprzedana za 475 tys. EUR do Kataru. Drugie miejsce zajęła janowska Palabra s. 2007 (Enzo – Palmeta), również Czempionka Białki, córka słodkiej i żeńskiej Palmety, Czempionki Europy i Polski. Ta poszła za 400 tys. EUR do Arabii Saudyjskiej, a trzecią co do wielkości cenę, 150 tys. EUR, osiągnęła białecka Fabryszka s. 2003 (Gazal Al Shaqab – Fula).

Łącznie w ramach „Pride of Poland” sprzedano 23 klacze i jednego ogiera. Był nim białecki Celsjusz s. 2004 (Ekstern – Carina), Czempion Polski Ogierów Młodszych, o idealnej linii górnej i ruchu, ojciec używanego obecnie w hodowli prywatnej og. Ekstroniusz gn. 2009 (od Eka). Z samej aukcji „Pride of Poland” osiągnięto przychód 1,83 mln EUR, a zatem więcej niż w roku ubiegłym.

W roku 2012 nastąpił ponowny regres, będący dalszym ciągiem kryzysu. Na XLIII Aukcję, 12 sierpnia, przybyło mniej kupujących niż poprzednio, a lista aukcyjna była zestawiona tak, że przyzwoite ceny osiągnęły trzy „gwiazdy”, a potem długo nic.

Najjaśniejsza z tych gwiazd okazała się michałowska Ejrene gn. 2004 (Gazal Al Shaqab – Emocja), o linii górnej jak stół i jednej z najkrótszych w Polsce partii pyskowej. Osiągnęła ona maksymalną cenę 440 tys. EUR, które zapłacił nabywca z Ajman Stud. Dwie kolejne ceny w tym rankingu zapłaciła wielka miłośniczka i „kolekcjonerka” polskich arabów – Shirley Watts z Wielkiej Brytanii. Nabyła ona janowską Etnologię s. 2004 (Gazal Al Shaqab – Etalanta) – fantastycznie ruszającą się klacz, która później, już w brawach nowej właścicielki, zdobyła w 2016 Czempionat Europy Klaczy Starszych – i Birutę s. 2005 (Ekstern – Bajada), z najlepszej janowskiej stawki córek Eksterna, za sumy odpowiednio 370 i 100 tys. EUR.

Nie obeszło się bez romantycznego akcentu. W stawce klaczy aukcyjnych znalazła się również janowska Benita gn. 2007 (Enzo – Bogini), a na widowni – pani Benita Zuzek, która wraz z mężem Zbigniewem prowadzi niedaleko Janowa pensjonat „Dworek nad Bugiem”. W tym dniu dostała najpiękniejszy prezent, o jakim mogłaby marzyć miłośniczka koni – małżonek zakupił dla niej klacz – imienniczkę.

Łączny przychód za sprzedane 20 klaczy (tylko PP) wyniósł 1,325 mln EUR, czyli nastąpił ponowny spadek.

Za to w 2013 miała miejsce tendencja wzrostowa – obrót końmi podlega bowiem znacznym fluktuacjom, związanym ze światową sytuacją gospodarczą i polityczną, a nawet ze zjawiskami obyczajowymi. Na lepszy wynik XLIV Aukcji miał prawdopodobnie wpływ termin jej odbywania, 18 sierpnia, uwzględniający zakończenie muzułmańskiego postu – Ramadanu, co mogło przyciągnąć więcej nabywców z krajów Bliskiego Wschodu.

I tak, w ramach PP sprzedano 22 klacze za łączną sumę 2,072 mln EUR. Trzema najlepiej sprzedanymi były:

- El Saghira s. 2007 (Galba – Emira), hod. Michałów, 500 tys. EUR, nabywca – Ajman Stud (ZEA);
- Belgica gn. 2003 (Gazal Al Shaqab – Belladona), hod. Janów Podlaski, 410 tys. EUR, nabywca – Shirley Watts (W.Brytania);
- drobniutka, filigranowa Ekspulsja s. 2004 (Gazal Al Shaqab – Elandra), hod. Michałów, 400 tys. EUR, nabywca – jw.

Od tego roku nastąpiła również zmiana nazwy aukcji „Selection Sale” na „Summer Sale” czyli „Aukcja Letnia”, co z pewnością brzmiało bardziej zachęcająco.

Rok 2014 przyniósł dalsze polepszenie atmosfery na XLV Aukcji, która odbyła się 17 sierpnia i wskazywała na koniec kryzysu. Sprzedanych zostało (w ramach PP) 24 klacze za łączną sumę 2,089 mln EUR, czyli miał miejsce dalszy wzrost. Nie zostały wprowadzone żadne rekordy cenowe, ale cztery klacze utworzyły ścisłą czołówkę, gdyż ich nabywcy pozostawili w Polsce zupełnie przyzwoite sumy. Na pierwszym i drugim miejscu uplasowały się michałowskie klacze, które poszły do Arabii Saudyjskiej: Piacolla c.gn. 2012 (Enzo – Polonica) Czempionka Polski Klaczy Młodszych 2013 - 305 tys. EUR i Norma s. 2004 (Gazal Al Shaqab – Nina), Czempionka Polski Klaczy Starszych i Best In Show 2013 - 250 tys. EUR. Trzecia co do wysokości cenę uzyskała janowska Cenoza kaszt. 2005 (Ekstern – Celna), tyleż dzielna, co urodziwa – za 240 tys. EUR powiększyła kolekcję p.

Shirley Watts. Wysoką cenę uzyskała też białecka Perfirka s. 2003 (Gazal Al Shaqab – Perforacja), sprzedana do USA za 220 tys. EUR. W barwach nowego nabywcy zdobyła później, w 2015 r., prestiżowy Czempionat Klaczy Starszych Arabian National Breeder Finals w Scottsdale.

Rok 2015 przełamał złą passę i pod wieloma względami okazał się rekordowym dla polskiej hodowli. Na XLVI Aukcję w dniu 16.08 zgłosiła się rekordowa liczba kupujących, do tego stopnia, że stoliki w Sektorze VIP musiały być ustawione ciasno jeden przy drugim. Został też pobity rekord cenowy, zarówno łączny (tylko 5 tys. EUR zabrakło do okrągłych 4 milionów), jak jednostkowy.

Na liście sprzedażnej znalazła się kl. Pepita s. (Ekstern – Pepesza), hod. SK Janów Podlaski, jedna z najpiękniejszych córek Eksterna z dwóch roczników jego janowskiego potomstwa, urodzonego w latach 2005 i 2006, Czempionka Polski Klaczy Starszych i Best In Show 2014, pokrzywdzona przez sędziów na Czempionacie Świata w Paryżu, gdzie mimo maksymalnej łącznej noty pokazu nie dostała się na podium. Jej krótka głowa o szeroko rozstawionych i głębokich ganaszach, olbrzymie oko i nozdrze, a klus unoszący się w powietrzu, tak wpadły w oko znajdującemu się na sali wysłannikowi nieujawnionego w tym momencie zleceniodawcy, że licytował wytrwale, aż cena osiągnęła pułap 1,4 mln EUR, czym pobity został rekord ustanowiony w 2008 przez kl. Kwestura.

Za nią podążyły michałowskie klacze: Pistoria s. 2004 (Gazal Al Shaqab – Palmira), za cenę 625 tys. EUR oferowaną przez nabywcę z Al Zobair Stud w Emiratach Arabskich; i Wieża Róż kaszt. 2008 (Ekstern – Wieża Babel), która poszła do Kataru za 270 tys. EUR. Na tej aukcji padł też nowy rekord ceny uzyskanej za klacz hodowli i własności prywatnej – 252 tys. EUR za klacz Wasa s. 2006 (WH Justice – Waresa) hodowli K. Goździalskiego.

Łączny przychód, uzyskany za sprzedane 24 klacze, wyniósł 3,995 mln EUR (Pride of Poland).

XLVII Aukcja, która odbyła się 14 sierpnia 2016, wykazała tendencję spadkową w zakresie przychodu łącznego, chociaż średnia cena za sztukę okazała się najwyższa z trzech ostatnich lat. Maksymalne ceny uzyskały:

- Sefora s. 2005 (Ekstern – Sawantka), hod. Janów Podlaski, 300 tys. EUR;
- Emira s. 2000 (Laheeb – Embra), hod. Michałów, 225 tys. EUR;
- El Emeera s. 2002) Ekstern – Emanacja), hod. Michałów, 160 tys. EUR.

Klacz te zostały sprzedane do Kataru.

Niewielka liczba klaczy (16 z oferowanych 30) sprzedanych na głównej aukcji, słabsza (w porównaniu z rekordowym rokiem 2015) jakość zgłoszonych koni, nieobecność najzasobniejszych finansowo klientów i niedowład organizacyjne spowodowały, że łączny przychód uzyskany za konie z listy Pride of Poland wyniósł tylko 1,271 mln EUR. Za to zorganizowana w poniedziałek Letnia Aukcja (Summer Sale) wypadła nadspodziewanie dobrze, pojawiło się więcej chętnych na konie i sprzedanych zostało 18 klaczy za łączną sumę 409 tys. EUR.

JANÓW PODLASKI

Według stanu na 1990 r. SK Janów Podlaski posiadała na etacie matek stadnych 89 klaczy wywodzących się z 12 rodzin żeńskich, tych samych, jak w okresie poprzednim. W początkowych latach badanego okresu nie próbowano wcielać do stadniny reprezentantek innych rodzin.

W roku 1991 na emeryturę przeszedł Dyrektor Andrzej Krzyształowicz, do swojej śmierci w 1998 r. aktywnie uczestniczący w życiu stadniny. Jego następcą (odkąd stadniny uzyskały status spółek z o.o. – tytuł dyrektora zastąpił tytuł prezesa) został Janusz Wawiórko, a po jego nagłej śmierci w roku 1993 – Michał Maciejewski. Od roku 1995 do 2016 funkcję tę piastował Marek Trela, zatrudniony od 1978 r. w stadninie na etacie lekarza weterynarii.

W latach 1990–2009 używano w Janowie 54 ogierów, nie licząc tych, do których wysyłano klacze do pokrycia lub których mrożone nasienie importowano. Takie reproduktory zostaną omówione oddzielnie. Po zmianie stroju ogiery czołowe ze stadnin Skarbu Państwa na coraz większą skalę kryły także klacze należące do hodowców prywatnych.

Og. **Alegro** gn. 1983 (Probat – Algeria), hod. SK Janów Podlaski, z rodu Kuhailan Afas or.ar., kontynuował karierę ogiera czołowego w Janowie w latach 1990 i 1991. Urodziło się po nim wtedy 29 źrebiąt (odpowiednio 14 i 15), z czego najlepsza okazały się: kl. Celna s. 1991 (od Ceduła) – późniejsza matka derbisty; og. Angor s. 1992 (od Angola) – Wiceczempion Polski, używany w hodowli państwowej i prywatnej; klacze Circe gn. 1992 (pełna siostra Celnej), Petunia s. 1992 (od Petarda) – założycielka własnej sublinii w mojej stadninie Aneta Arabians i Siennica gn. 1992 (od Siena).

Niepokity na torze og. **Europejczyk** gn. 1982 (El Paso – Europa), z rodu Kuhailan Haifi or.ar., Czempion Polski, w badanym okresie krył w stadninie

macierzystej w sezonach 1990 i 1992–94. Łącznie pozyskano po nim 64 źrebięta, w tym 3 od klaczy własności prywatnej i 1 od klaczy pochodzenia zagranicznego. Z tych roczników najwartościowsze przychówki po nim to: niezły pokazowo ogier Pilaster kaszt. 1993 (od Pipi); dzielny wyścigowo (Wp 4,62) og. Subaru gn. 1994 (od Sarmacja); późniejszy Czempion Brazylii Eksport gn. 1994 (od Esparceta); użytkowany w hodowli czystej krwi i półkrwi, dobrze sprawdzający się w konkurencjach jeździeckich og. Album gn. 1995 (od Alejka); osobisty wierzchowiec długoletniego dyrektora SK Kurozwęki, Władysława Guziuka – og. Wezuwiusz gn. 1995 (od Wizyta); dobre klacze stadne – Botanika gn. 1993 (od Borowina), Osaka kaszt. 1993 (od Orchidea), Samoa gn. 1993 (od Saszetka), Pelisa kaszt. 1994 (od Perelka), Belladona gn. 1995 (od Bellona), Bogdanka gn. 1995 (od Borowina) i Etalanta s. 1995 (od Etnografia) – matka utytułowanej Etnologii.

Potomstwo Europejczyka, mimo jego nadzwyczajnej kariery, z małymi wyjątkami nie plasowało się na czołowych miejscach w rocznikach koni biegających. Czasem dzielność ujawniała się dopiero w dalszych pokoleniach, np. Samoa dała oaksistkę 2010 – kl. Sajra gn. 2006 (po Harbin).

Og. **Gabaryt** s. 1982 (Banat – Gambia), hod. SK Janów Podlaski, z rodu Krzyżyka or.ar., późniejszy Czempion Wielkiej Brytanii, w omawianym okresie był użytkowany w Janowie w sezonie 1990. Spłodził tam 6 źrebiąt, w tym 1 od klaczy własności prywatnej. Z tego rocznika najlepsza okazała się Elba s. 1991 (od Else), pozytywnie sprawdzona w stadninie J. Głowackiego.

Dzielny wyścigowo og. **Pepton** s. 1977 (Bandos- Pemba), hod. SK Janów Podlaski, z rodu Ibrahima or.ar., krył w macierzystej stadninie z przerwami, w sezonach 1990–91, 95–96 i 1998. W latach tych urodziło się po nim 46 źrebiąt. Z tej stawki w późniejszym użytkowaniu najbardziej pozytywnie sprawdziły się: dzielny i wytrwały (skrót kariery 3/19/5, indeks 4,37–1,2-II) og. Sarmata s. 1992 (od Sarmacja), późniejszy Czempion Brazylii; klacze Albona gn. 1996 (od Albigowa), Pohulanka s. 1996 (od Pestka) – matka utytułowanego og. Poganin 2001, Sawantka s. 1996 (od Saszetka) – matka dzielnej i urodziwej kl. Sefora 2005.

Kontynuator rodu Ibrahima or.ar. przez nieliczne odgałęzienie wiodące przez og. Enos, **Pers** s. 1982 (od Pentoda), był użytkowany w stadninie janowskiej w sezonach 1990 i 1991. Spłodził wtedy łącznie 12 źrebiąt. W stawce tej znalazł się og. Entyk s. 1991 (od Enkracja) – rosły, obdarzony wydajnym ruchem i dobrym charakterem, użytkowany głównie w hodowli prywatnej, ale i w Janowie pozostawił cenną kl. El Fatha k. 1999 (od Elfina), która po

matce odziedziczyła poszukiwaną maść karą. Oprócz Entyka wartościowym przychowkiem po Persie była w Janowie kl. Eqviria s. 1992 (od Equina), dzielna wyścigowo (Wp 1,65), matka urodziwego ogiera Equifor s. 2003 (po Gazal Al. Shaqab) i klaczy Eqvida, matki zwycięzcy Porównawczej, og. Equilin kaszt. 2006 (po Saracen).

Og. **Eldon** s. 1985 (Penitent – Erotyka), hod. SK Michałów, z rodu og. Il-derim or.ar., stanowił w Janowie w latach 1992, 1995–96 i 2001 (w tym ostatnim sezonie krył klacze należące do różnych hodowców). Łącznie podczas swojej kariery czołowego w tej stadninie spłodził 52 szt. potomstwa. Ogier dzielny (Wp 2,24), urodziwy (Czempion Polski i Europy) i rosły (155 w kłębie), przekazywał na potomstwo te wszystkie cechy. Najcenniejsze spośród jego przychowka okazały się: Epruwetka s. 1993 (od Euzebia) i Persenkówka s. 1993 (od Perelka), które jako dwulatki nabyła Shirley Watts po 70 tys. USD za każdą; Anegdota s. 1997 (od Angola) – Czempionka Klaczy Młodszych i Best In Show Wiosennego Pokazu w Białce; Arabeska s. 1993 (od Arina) – trzecia w roczniku za Druidem i Harbinem, Wp 3,27), zasłużona klacz stadna; ogiery czołowe: derbista (Wp 10,99) Espadero s. 1997 (od Esparceta) i Piaff s. 1997 (od Pipi). Eldon dał także derbistę, og. Eliat s. 2002, od klaczy spoza Janowa – Eleuzyny, należącej do Tarus Arabians (spadkobierców Kurozwek).

Od 1992 r. boks czołowego w macierzystej stadninie zajął og. Eukaliptus s. 1974 (Bandos – Eunice), z rodu Ibrahima or.ar., hod. SK Janów Podlaski. Użytkowany rozplodowo w latach 1992–94 i 1997–2000 (padł w 2001), pozostawił 71 szt. potomstwa, w tym „wicederbistę” (Wp 7,17) og. Harbin s. 1993 (od Halfa), „derbistę z przypadku” (przyznano mu tytuł po dyskwalifikacji og. Fedain) Padus gn. 2000 (od Parafraza), dzielnego ogiera Calderon s. 2000 (od Celna) używanego jako ogier punktowy w PSO Łąck, niezłego og. Ekwipunek gn. 1995 (od Equitana) – Czempiona pokazu w East Budleigh, Wielka Brytania. Jednak najlepiej łączył się z klaczami z linii „A” i „P”, od których w tym okresie dał wiele cennych synów i córek. Należą do nich np. Pepesza s. 1993 (od Pestka) – matka utytułowanego og. Pegasus s. 2003 (po Gazal Al. Shaqab); jej pełne siostry Perspektywa gn. 1995 i Psyche s. 1999; pełne rodzeństwo od kl. Algora: ogiery czołowe Aslan gn. 1998 i Alvaro s. 2000 oraz ich siostry Alegoria s. 1999 i Altea gn. 2001 (ostatni przychówek urodzony po og. Eukaliptus); i kolejna grupa pełnego rodzeństwa – potomstwo kl. Albigowa: Altona s. 1999, Amra s. 2000 (Czempionka Polski Klaczy Młodszych) i Amba s. 2001. Takie „grupy rodzinne” świadczą o wysokiej

powtarzalności pozytywnych cech przekazywanych przez og. Eukaliptus – konie te wysoko plasowały się na pokazach, osiągały dobre wyniki na torze (Aslan był faworytem na Derby, gdyby nie odniesiona w przeddzień startu kontuzja) i dały wartościowe potomstwo.

Natomiast użycie og. **Sennik** gn. 1987 (Palas – Siena), hod. SK Janów Podlaski, z rodu Saklawi I, miało charakter jednorazowego eksperymentu, który zakończył się jego kastracją. W sezonie rozplodowym 1993 urodziły się po nim 4 sztuki potomstwa. Nawet od tak dobrych matek jak Algeria i Elsinoe udało się otrzymać zaledwie przeciętne wałachy użytkowe. Jedynie og. Fakt (od Fascynacja) wyróżniał się efektowną maścią karą i zdolnościami do rajdów długodystansowych, a kl. Wina gn. (od Wineta) przekazywała na ogół dzielność wyścigową, lecz czasem także karą maść.

Og. **Balon** s. 1979 (Gwarny – Ballada), z rodu Bairactar or.ar., hod. SK Janów Podlaski, padł w 2010 r. w imponującym wieku lat 31. W Janowie w omawianym okresie użytkowany był z przerwami, w latach 1992–94, 2001, 2004 i 2005. W odpowiednich sezonach uzyskano po nim 28 źrebiąt, bowiem często przebywał w dzierżawach, krył dużo klaczy prywatnych, a i w macierzystej stadninie nie otrzymywał już wielu partnerek. Jedną z przyczyn tego był jego wiek, a drugą niska jakość splodzonego potomstwa pod względem urody. Poza niezłymi klaczami stadnymi Baida s. 1994 (od Bajeczka) i Algira gn. 1995 (od Algeria) dał jedynie stawkę koni o dobrych walorach wierzchowych, jak wałachy Persil gn. 1993 (od Persona) – cechujący się dużymi zdolnościami do skoków, Hebron s. 1994 (od Harpia), klacze Saeta s. 2005 (od Sabina) i Peoria s. 2002 (od Peseta) – w rajdach długodystansowych.

Balon odznaczał się krótką, kształtną głową i bardzo efektownym ruchem – tytuł Czempiona Polski zdobył w wieku 24 lat, tryskając młodzieńczą wręcz energią. Kiedy jednak poszukiwano jego następcy dla przedłużenia „siwego” odgałęzienia rodu Bairactara (poprzez og. Gwarny 1953), musiano użyć jego syna wyhodowanego w Michałowie, og. Kulig s. 1991 (od Kawalkada), gdyż w stadninie macierzystej nie pozostawił godnego kontynuatora. Ten z kolei padł nagle. Najlepszym jego synem wydaje się być dzielny wyścigowo og. Farah-Basket s. 1999 (od Farah-Aneta), hod. K.Chmiel. Niestety, został eksportowany do Włoch i nie udało się ustalić miejsca jego pobytu.

Etogram s. 1981 (El Paso – Etruria), Czempion Polski i Best In Show, był koniem dużej urody, o wspaniałym ruchu i wymiarach normalnych dla

araba, jednak miał tendencję do płodzenia potomstwa o małym wzroście. Prawdopodobnie także z tego powodu stacjonował w Janowie przez wiele sezonów (1992–1995 i 2001–2005), ale otrzymywał mało klaczy. Pokrył natomiast dużo klaczy własności prywatnej i, co ciekawe, w większości właśnie od nich dał wiele koni o imponujących osiągnięciach użytkowych, przodujących w „arabskim” sporcie. Podobnie jak on, cechują się one także dobrym charakterem.

Spośród przychówka po nim urodzonego z klaczy janowskich (w omawianym okresie 21 szt.), najbardziej wyróżniły się, pochodzące od klaczy z rodziny Sahary or.ar. (z którą najlepiej się łączył): Elekcja kaszt. 1994 (od Europa), Eutona gn. 1994 (od Euterpe), Euza s. 1995 (od Euza), Euzetia s. 1995 (od Euzebia) i pełny brat tej ostatniej – Eutin s. 1996, używany w hodowli prywatnej. Inny ogier, pełny brat Eutony, El Batal gn. 1995 (od Euterpe), okazał się przydatny w rajdach długodystansowych. Wymienione klacze były drobne, ale suche i głębokie, dobre matki wartościowego potomstwa.

Og. **Fawor** sk.gn. 1981 (Probat – Fatma), z rodu Kuhailan Afas or.ar., hod. SK Michałów, miał swój „drugi rzut” w Janowie w latach 1993–1995. W okresie tym spłodził łącznie 17 źrebiąt, w tym 5 od klaczy własności prywatnej i 1 od klaczy z zagranicy.

Nie była to duża stawka, ale pod względem jakości znalazły się w niej trzy prawdziwe „skarby”: kl. Albula gn. 1994 (od Algeria) – Czempionka Polski Klaczy Młodszych i Best In Show; Pilica gn. 1994 (od Pipi) – matka Czempionki Europy, kl. Palmeta s. 2001 (po Ecaho); i jej pełna siostra, siwa w pięknej hreczce Pilar 1996, Czempionka Polski Klaczy Młodszych, matka 10 szt. potomstwa, w tym tak urodziwych pełnych sióstr po Gazal Al. Shaqab, jak Pieta gn. 2003 i multiczempionka Pinga gn. 2004 oraz ich półsiostry, kl. Pinta s. 2005 (po Ekstern).

W roku 1990 og. **Pamir** s. 1984 nie krył w Janowie, ale urodziły się po nim pierwsze przychówki. Wśród nich znalazły się ogiery Alt gn. (od Alejka) – zwycięzca pokazów w Szwecji i Batyskaf s. (od Bajeczka) – podobnie jak ojciec, derbista i Czempion Polski w jednym.

Do Janowa Pamir wrócił w 1993 r. i pozostał tam do 1998. Urodziły się wtedy wartościowe klacze stadne, jak Elfina k. 1994 (od Elektroda), Pilotka s. 1995 (od Pilina), Bajada s. 1997 (od Bajeczka) czy Pianella s. 1998 (od Pilina) oraz ogier czołowy Piber s. 1996 – rosły, o wydajnym ruchu, z powodzeniem uczestniczący w pokazach pod siodłem, pełny brat Pilotki i Pianelli.

W ostatnich latach swego stacjonowania w Janowie Pamir krył nawet więcej klaczy prywatnych niż janowskich. Z uwagi na jego dzielność używali go zwłaszcza ci hodowcy, którzy liczyli na sukcesy wyścigowe. Spośród nich A. Majchrzak dochował się po nim oaksistki, kl. Emanuela gn. 1995 (od Emetyka), a Jan Głowacki derbisty, og. Gafal kaszt. 1998 (od Gratka).

Ararat s. 1885 (Palas – Arra), z rodu Saklawi I, hod. SK Janów Podlaski, rozpoczął karierę w stadninie macierzystej dopiero w 1994 r. Stacjonował tam także w sezonach 1006–99, 2002 i 2006–2009. W okresie tym dochował się 90 źrebiąt, nie tylko od janowskich klaczy. Roczniki jego przychowka bywały różnej jakości, ale najwartościowsze w ich obrębie wydają się klacze Barka s. 1997 (od Barkarola), Sigma j.gn. 1998 (od Sieć), Basta s. 1999 (od Bazylea), Preria c.gn. 2000 (od Pipi), Papusza s. 2003 (od Parafa), a w najmłodszym roczniku 2010 wyróżnia się szczególnie ładnie wyrzeźbioną główką klaczka Sanda (od Sabina). Od klaczy Eutina s. (Eutin – Epistaza), własności prywatnej, nieźle zaznaczył się na pokazach og. El Dino s. 2008.

Ararat znany był z przekazywania dobrego charakteru i chęci współpracy z człowiekiem. Dlatego w omawianym okresie urodziło się po nim kilka dobrych koni wierzchowych, jak np. sprzedane w prywatne ręce wałachy Bader s. 1998 (od Barkarola) i Bazan s. 1998 (od Bazylea). Mają one na koncie osiągnięcia sportowe, przy czym Bader – w rajdach długodystansowych, a Bazan (rosły jak na araba, osiągający ok. 160 w kłębie) – w skokach przez przeszkody.

Pasat s. 1978 (Gwarny – Parma), z rodu Bairactar or.ar., hod. SK Janów Podlaski, eksportowany jeszcze w 1983 do RFN, został w 1996 wydzierżawiony z powrotem do Polski dla uzyskania kontynuatora gałęzi rodu Bairactara biegnącej przez og. Gwarny. W Janowie stacjonował w roku 1997. Nie pozostawił tam męskiego następcy, ale kilka niezłych klaczy, w tym Parada s. (od Parana), Celta s.(od Celna) i Ciria s. (od Circe).

Polscy hodowcy nieraz podejmowali próby odzyskania wygasłego rodu lub linii poprzez dzierżawę potomka uprzednio wyeksportowanego przedstawiciela tego rodu. W tym celu sprowadzony został ze Szwecji og. **Primo** s. 1979 (Engano – Polka), z rodu Ilderima or.ar., hod. Blommerod. Krył on w Janowie w latach 1998 i 1999, pozostawiając łącznie 8 szt. potomstwa. Najlepsze w tej stawce okazały się ogiery Esculap s. 1999 (od Esparceta) i Etolog s. 1999 (od Etnografia) oraz klacze Hekla s. 1999 (od Harpia) i Polifonia s. 1999 (od Pepesza).

Og. Esculap z powodzeniem uczestniczył w pokazach pod siodłem janowskich ogierów, wygrywając klasę Polskich Strojów Historycznych

na I Jesiennym Pokazie w 2006 r. W hodowli natomiast został na małą skalę użyty w SK Michałów, a w końcu sprzedany polskiemu prywatnemu hodowcy. Og. Etolog był w stadninie macierzystej używany jako próbnik ze względu na spokojny charakter. Spłodził tylko jeden przychówek od klaczy własności prywatnej.

Rekordzista Polski pod względem wysokości współczynnika powodzenia (20,60), og. **Druid** gn. 1993 (Wojśław – Dalida), z rodu Bairactar or.ar., hod. SK Michałów, krył w Janowie tylko w sezonie 1998, pozostawiając 15 szt. potomstwa. Dawał przeważnie konie rosłe i mało finezyjne, jak np. dzielne wyścigowo ogiery Elmen gn. (od Emu) i Gorec gn. (od Gordaja, hodowli rosyjskiej), derbista z 2003 r. o Wp 11,18. Do hodowli po nim użyto w Janowie kl. El Seribe gn. (od Elwira) i og. Pentagram gn. (od Pętla) – rosły, mocnej budowy, kojarzony głównie z klaczami półkrwi dla dodania przychówkowi większej szlachetności (pokrył tylko dwie klacze czystej krwi własności prywatnej).

Wicczempion Polski, og. **Eurol** gn. 1989 (Alegro – Europa), z rodu Kuhailan Afas or.ar., hod. SK Janów Podlaski, był używany prawie wyłącznie w hodowli prywatnej. W stadninie macierzystej pokrył, prawdopodobnie tytułem eksperymentu, tylko jedną klacz, Cedra gn. 1994 (Pamir – Ceduła). Ze skojarzenia tego urodziła się klacz Cetyna kaszt. 1999, odznaczająca się wybitnie małymi wymiarami (143 w kłębie). Nabyta przez spółkę „DAMIS”, pozytywnie sprawdziła się w prowadzonej przez tę spółkę stadninie, dając dzielnego ogiera Celius s. 2006 (po Ostragon), Wp 4,58.

Og. **Ecaho** s. 1990 (Pepton – Etruria), z rodu Ibrahima or.ar., hod. SK Janów Podlaski, nazwany na cześć odbywającego się w jego macierzystej stadninie, w roku jego urodzenia, Kongresu ECAHO, krył w Janowie w latach 1995 i 1999–2002. Po jego eksporcie w 2003 do USA nadal używane jest jego mrożone nasienie.

Podczas stacjonowania w Janowie urodziło się po nim 58 źrebiąt, a wśród nich tak wybitne jednostki, jak klacze Olita s. 1996 (od Orawa) – Wicczempionka Scottsdale Show (USA) 2008 czy Palmeta s. 2001 (od Pilica) – Czempionka Europy 2005, o wyjątkowo delikatnej urodzie. Oprócz nich, w progeniturze Ecaho wyróżniły się: og. Salar s. 2000 (od Saba) – mlecznosiwy jak ojciec, z ogromnym okiem i nozdrzem, osiągający dobre wyniki zarówno w rękę (Czempionat Wielkiej Brytanii 2007, Top Ten Czempionatu Świata 2009), jak pod siodłem (zwycięstwo w klasie Polskich Strojów Historycznych III Jesiennego Pokazu 2008, IV miejsce

w VIII Sportowych Mistrzostwach Europy Koni Arabskich w Stadl Paura 2008); dobre klacze stadne Piasta s. 2000 (od Pilotka) – po sprzedaży do Hiszpanii Wiceczempionka tego kraju – i Alhambra s. 2002 (od Albigowa), Czempionka i Best In Show IV Jesiennego Pokazu 2009 w Janowie.

Og. **Wachlarz** c.gn. 1990 (Arbil – Warsowia), z rodu Krzyżyka or.ar., hod. SK Michałów, był używany w Janowie w roku 1999. Jest to ogier drobny, ale nadzwyczaj suchy i wytrzymały, które to cechy, często łącznie z gniadym lub ciemnogniadym umaszczeniem, przekazuje na potomstwo. W starszym wieku wystąpiło u niego bielactwo, które jednak okazało się w tym przypadku cechą nabytą (prawdopodobnie na tle żywieniowym), a zatem na potomstwo nie jest przekazywane. Najbardziej reprezentatywne dla jego janowskiego prychówka z rocznika 2000 okazały się klacze Agora gn. (od Aga) i Alameda gn. (od Alejka) oraz ogiery Esturion gn. (od Etra) i Poligon c.gn. (od Pętla) – wszystkie w umownym typie kuhailan. Og. Esturion wykazał zdolności do rajdów długodystansowych, dał też (jak dotąd) 7 sztuk potomstwa czystej krwi, w wyraźnym typie użytkowym. Ze względu na te cenne walory należałoby kontynuować ten ród mimo braku pokazowej finezji.

Og. **Wojśław** gn. 1986 (Tallin – Wilejka), z rodu Bairactar or.ar., hod. SK Michałów, stacjonował w Janowie w sezonach 1999 i 2001. Urodziło się po nim 28 szt. potomstwa. W stawce tej znalazły się zarówno osobniki dzielne, jak urodziwe, choć nie zawsze łączące te cechy. I tak, pełne rodzeństwo Salsa kaszt. 2000 i Sabat kaszt. 2002 (od Sarmacja) osiągnęło imponujące wyniki wyścigowe, natomiast ich uroda i typ arabski pozostawiały wiele do życzenia. Natomiast pełne siostry Eqvida s. 2000 i Equita gn. 2002 (od Eqviria), biegały powyżej średniej, a pod względem urody nie można im było nic zarzucić, podczas gdy og. Beduin gn. 2000 (od Bogdanka) w roku 2005 został Czempionem Danii, Norwegii i Scandinavian Open.

Wybitnej urody og. **Emigrant** s. 1991 (Ararat – Emigrantka), z rodu Saklawi I, hod. SK Michałów, Czempion Polski, Europy i Wiceczempion Pucharu Narodów w Aachen, krył w Janowie w sezonie 2000. Pozostawił stawkę 19 szt. potomstwa z rocznika urodzeniowego 2001. Spośród nich wyróżniły się: og. Eurykles s. (od Eutona), obdarzony pięknym, szczupaczym profilem i dużym okiem, ojciec już kilku roczników potomstwa czystej krwi; kl. Alena s. (od Albona) – malutka, lecz matka wartościowego prychówka, np. Czempiona Polski Ogierów Młodszych, Albano 2007) po Enzo); Cerelia s. (od Cedra) i Efuzja gn. (od Elfina) – klacz o nadzwyczaj-

nej suchości, horyzontalnej linii górnej i wybitnym ruchem, Czempionka I Jesiennego Pokazu Janów 2006.

W celu „dolewu” obcej krwi, niespokrewnionej z naszym pogłowiem, wydzierżawiono z Izraela og. **Laheeb** s. 1996 (Imperial Imdal – AK Latifa), z rodu Saklawi I, hod. Ariela Arabians, o rodowodzie silnie przesyconym krwią og. Nazeer, ale bez jego potomków używanych w Polsce. Jest to ogier o wybitnych walorach pokazowych, które przekazał na potomstwo. Niestety, przekazywał również negatywną cechę, jaką jest widoczne białko oka, co występowało z różnym nasileniem. Czempionaty uzyskiwały te osobniki, u których było to stosunkowo najmniej wyrażone, ale czasem pojawia się także w następnych pokoleniach potomnych.

W Janowie Laheeb stacjonował przez sezon 2000 i pozostawił 14 szt. potomstwa. W stawce tej znalazły się osobniki tak wybitne, jak Czempion Polski 2007 i dwukrotny Top Ten Świata – Poganin s. (od Pohulanka), o klasycznej głowie i horyzontalnej linii górnej, nieco nerwowo; oraz Wiceczempionka Polski Klaczy Młodszych – Sikława s. (od Siewka), alabastrowo biała, o pięknej głowie i nieco słabszej linii górnej. Laheeb dał ponadto w Janowie ogiera czołowego Perseusz s. 2001 (od Pepesza) – reproduktora, którego przychówki są lepsze od niego samego – i pożyteczne klacze stadne, Ariadne s. (od Argentyna) i Percepcja s. (od Perturbacja).

Pilot c.gn. 1987 (Fawor – Pipi), z rodu Kuhailan Afas or.ar., hod. SK Janów Podlaski, Młodzieżowy Czempion Polski Ogierów I Wiosennego Pokazu w Białce w 1988 r., został eksportowany przed użyciem w hodowli, w wieku lat 3, ale dwukrotnie był wydzierżawiany z powrotem do Janowa. Był wprawdzie okres, kiedy w polskiej hodowli czynnych było 11 synów og. Probat, ale potem znów doszło do sytuacji zagrożenia ciągłości rodu Kuhailan Afas or.ar. Wybór padł na Pilota, gdyż przekazywał on w dużym procencie na potomstwo swoje efektowne, ciemne umaszczenie, dużą suchość i horyzontalną linię górną. Po sprzedaży z Polski zdobył tytuł Czempiona Blommerod International i międzynarodowego pokazu w Towerlands (Wielka Brytania).

Po raz pierwszy Pilot wrócił do macierzystej stadniny na dwa sezony, 2000 i 2001. W każdym z nich splodził po 13 źrebiąt. Spośród tego przychówka najwartościowszymi okazały się ogiery: Epejos k. 2001 (od Elwira) – używany w hodowli prywatnej, u prof. Andrzeja Strumilly – i Pedagog c.gn. 2001 (od Pętla) – rosły, lecz urodziwy, tylko z defektem w postaci rybiego oka, czego jednak nie przekazał na potomstwo; dzielny na wyścigach

i znakomicie sprawdzający się w sporcie jeździeckim, zarówno w ujeżdżeniu, jak klasach „Pleasure” i w skokach przez przeszkody (podczas IV Jesiennego Pokazu w 2009 r. wygrał konkurs skoków).

W roczniku urodzeniowym 2002 przyszły na świat klacze po Pilocie, które okazały się pożytecznymi matkami stadnymi: Bellanda k. (od Belladona), Etezza gn. (od Etra), Pelota c.gn. (od Pembina) i Pepina c.gn. (od Pętla). Najwyraźniej jednak nie gwarantowało to kontynuacji rodu, gdyż w roku 2010 Pilot ponownie przyjechał do Polski, mimo wieku demonstrując znakomitą formę.

Og. **Furiat** c.gn. 1995 (Monogramm – Furora), z rodu Kuhailan Haifi or.ar., hod. SK Michałów, o przydługiej partii pyskowej, ale za to wspaniałym ruchem, charakterystycznym dla potomstwa og. Monogramm, używany był w Janowie w sezonie 2000. Pozostawił wtedy 17 źrebiąt, z których jako późniejsze matki stadne zasłużyły się Ektenia kaszt. (od El Alia) i Windobona k. (od Wina). Od pokrytej Furiatem janowskiej klaczy Celoma, stanowiącej wtedy własność stadniny Chrcynno-Pałac, właściciele dochowali się wał. Chonsu s. 2001, o dużych predyspozycjach sportowych, zwłaszcza w dziedzinie skoków.

W celu restytucji wygasłego rodu og. Koheilan Adjuzo or.ar. imp 1885 do Babolnej, polscy hodowcy zdecydowali się wysłać kilka klaczy do Babolnej w celu pokrycia stacjonującym tam og. Visbaden gn. 1983 (Naftalin – Presnia), wyhodowanego w Tiersku. Z połączenia takiego urodził się m.in. og. **El Vis** gn. 1994 (od Etnografia), dzielny i wytrzymały (Wp 1,98, cztery sezony na torze), rosły, o prostym profilu głowy, ale o dużej suchości, pięknym, ciemnym oku i metalicznym odcieniu złotogniadej maści. Ogier ten wykazał duże predyspozycje do rajdów długodystansowych, w których nadal startuje, ale, niejako „w biegu”, pokrył w sezonie 2001 dwie janowskie klacze, od których urodziły się córki, Czamba gn. (od Czartawa) i Osada kaszt. (od Osaka).

Og. **Gazal Al Shaqab** gn. 1995 (Anaza El Farid – Kajora), z rodu Saklawi I, wydzierżawiony ze znanej stadniny Al Shaqab w Qatarze, pochodzi po egipskim ojcu, a od polskiej matki. Cechuje się dużą suchością, horyzontalną linią górną i w wysokim stopniu przekazuje pożądane walory pokazowe, chociaż u części jego potomstwa występuje zbyt długa partia pyskowa. W pierwszym roku stacjonowania w Janowie (2002) był szeroko użyty we wszystkich polskich stadninach. W 2003 urodziły się po nim 64 szt. potomstwa, w tym 37 z klaczy janowskich. W następnym roku dał siedmioro przychowka, a w późniejszych latach używano jego mrożonego nasienia.

Najcenniejsza w stawce jego potomstwa była niewątpliwie Pianissima gn. 2003 (od Pianosa), hod. SK Janów Podlaski – klacz bardzo sucha, z dobrze wypełnioną i zbliżoną do linii prostej partia lędźwiową, o ogromnych oczach i nozdrzach w stosunku do bardzo krótkiej partii pyskowej z wybitnie (może nawet przesadnie?) szczupaczym profilem, wykazująca maksymalne nasilenie arabskiego „bukietu”. Dzięki tym cechom zdobyła wszystkie najbardziej prestiżowe tytuły – Czempionat Polski, Europy, Pucharu Narodów i Świata w kategoriach klaczy młodszych i starszych, Czempionat USA Klaczy Młodszych, Platynowy Czempionat Świata Klaczy (2013). Niestety, padła w 2015 r.

Oprócz niej Gazal Al Shaqab dał inne wartościowe potomstwo – klacze Belgica gn. 2003 (od Belladona); Czempionka i Best In Show V Jesiennego Pokazu; Etnologia s. 2003 (od Etalanta) – Czempionka Klaczy Młodszych Wiosennego Pokazu w Białce 2005 i Top Five Pucharu Narodów 2007, a już w rękach p. Watts – Czempionat Europy 2016; Pinga gn. 2004 (od Pilar) – Czempionka Polski Klaczy Młodszych i Starszych, Europy i Świata, Wicczempionka Scottsdale (USA), Platynowa Czempionka Świata 2015; ogiery Equifor s. 2003 (od Eqviria) – zwycięzca wielu czempionatów regionalnych w USA ; Eol gn. 2003 (od Eutona); Pegasus s. 2003 (od Pepesza) – Czempion Jesiennego Pokazu 2009, Top Ten Czempionatu Świata; Porto s. 2004 (od Psyche) i El Azem c.gn. 2004 (od El Fatha) – Czempion Ogieków Młodszych Wiosennego Pokazu w Białce.

Dzięki zastosowaniu inseminacji mrożonym nasieniem można było powtórzyć najlepsze połączenia og. Gazal Al Shaqab, uzyskując pełną siostrę Pianissimy – kl. Passionaria gn. 2007, Wicczempionka Klaczy Młodszych Wiosennego Pokazu w Białce, dodatkowo także dzielną na torze, Wp = 1,88; jak również pełne rodzeństwo Pingi: kl. Piba s. 2009 i og. Pomian s. 2010 - wcielone do hodowli w stanie macierzystej.

Og. **Metropolis NA** kaszt. 1996 (Concensus – NDL Martinique), z rodu Kuhailan Haifi, hod. Nichols Arabians (USA), wnuk Monogramma, podobnie jak on, cechował się wybitnym ruchem, szczególnie wydajną akcją w wyciągniętym klusie. Został do Polski wydzierzawiony z myślą o utrwaleniu tej cechy i w pierwszych dwóch sezonach użytkowania w Janowie otrzymał wiele partnerek. Okazało się jednak, że oprócz tego ruchu nie przekazuje potomstwo innych zalet, natomiast przekazuje swoją najpoważniejszą wadę – ugięty, lękowaty grzbiet. Toteż z jego 51 szt. potomstwa spłodzonego w tych dwóch sezonach (w tym kilku sztuk z klaczy należących do SK Białka

i prywatnych) do hodowli wcielono tylko te, które tę wadę wykazywały w stopniu możliwie najmniejszym. Były to np. urodzone w Janowie klacze Cefeida s. 2001 (od Celna), Elwa gn. 2004 (od Elwira) i Watra gn. 2004 (od Wanilia). Metropolis spłodził natomiast wiele dobrych koni wierzchowych, które odziedziczyły jego ruch.

Sezony 2004 i 2005 Metropolis NA spędził w SK Białka, gdzie, co ciekawe, dał potomstwo dużo lepsze niż w Janowie – najwidoczniej okazał się lepiej dopasowany do tamtejszych klaczy. W 2006 hodowcy ogiera zdecydowali przekazać go w podarunku dla Janowa.

Jeszcze w USA Metropolis NA brał udział w klasach pod siodłem tamtejszych pokazów, a od momentu rozpoczęcia Jesiennych Pokazów i Sportowych Mistrzostw Polski Koni Arabskich w janowskiej hali – co roku zajmuje czołowe miejsca w klasach ujeżdżenia, Classic Pleasure i kostiumowych, gdyż jego możliwości ruchowe nie mają sobie równych. Np. na V Pokazie, w roku 2010, wygrał klasę Ujeżdżenia, Arabskich Strojów Tradycyjnych i Polskich Strojów Historycznych.

Og. **Aslan** gn. 1998 (Eukaliptus – Algora), z rodu og. Ibrahim or.ar., hod. SK Janów Podlaski, mimo niewielkiego wzrostu cechuje się dzielnością, wytrzymałością i dużymi walorami użytkowymi. Był zdecydowanym faworytem na Derby 2002 i tylko kontuzja uniemożliwiła mu start. I tak jednak w drugim sezonie kariery osiągnął współczynnik powodzenia 2,89, z powodzeniem startował w klasach pod siodłem Jesiennych Pokazów, a jego potomstwo okazało się bardzo wszechstronne. Np. urodzony w hodowli prywatnej wał. Walor s. 2004 (od Wyprawa) wykazał duże zdolności do skoków przez przeszkody – na Sportowych Mistrzostwach Europy Koni Arabskich w Boekebek Gaard (Szwecja) zdobył złoty medal w konkursie skoków, a urodzony w Białce og. Amadis kaszt. 2005 osiągnął duży wzrost i drugie miejsce w roczniku urodzenia pod względem wyników wyścigowych – Wp = 7,62. Urodzone w Janowie córki Aslana z rocznika 2007 – Czarlina (od Czambra), Ekscepcja (od Ekumena) i Elsterina (od Efuzja), są nie tylko urodziwe, lecz pozytywnie przeszły wyścigową próbę dzielności.

Og. **Espadero** s. 1997 (Eldon – Esparceta), z rodu og. Ilderim or.ar., hod. SK Janów Podlaski – rosły (157 cm w kłębie), stosunkowo urodziwy i dzielny, wygrał w 2001 r. Derby, kończąc karierę maksymalnym współczynnikiem powodzenia 10,99. Jego potomstwo cechuje się raczej średnią urodą i ponadprzeciętną dzielnością wyścigową, ale przy tym zrównoważonym temperamentem, a niektóre – zdolnościami do rajdów długody-

stansowych. W sezonie 2010 wyróżniły się w tej konkurencji szczególnie kl. Sedna s. 2004 (od Sarmacja), hod. SK Janów Podlaski i og. Wened gn. 2004 (od Włócznia), hod. Adama Sobczuka.

W sezonie 2003 używano w Janowie wydzierżawionego z Wielkiej Brytanii og. **HS Pirandelo** k. 1999 (Pilot – Pikieta), z rodu Kuhailan Afas or.ar., urodzonego w Halsdon Arabians po obojgu rodzicach importowanych z Polski. Użycie go miało na celu uzyskanie kontynuatora rodu Kuhailan Afas or.ar., jednak taki następca urodził się tylko od klaczy hodowli janowskiej, ale własności Czesława Witki. Jest to użytkowany po dziś dzień w hodowli prywatnej og. Odys k. 2004 (od Osaka). Najlepsza z 5 szt. potomstwa og. HS Pirandelo, spłodzonego podczas jego stacjonowania w Janowie, była kl. Elwinga k. (od Elekcja), gdyż główną zaletą potomstwa tego ogiera była efektowna i pokupna maść kara, rzadko występująca u arabów, a modna w pewnych kręgach hodowców. Kl. Elwinga cechowała się także wydajnym ruchem, ale miękkim grzbietem. Na aukcji 2008 r. została sprzedana za 42 tys. EUR do Belgii.

Og. **Pesal** s. 1991 (Partner – Perforacja), z rodu Ilderima or.ar., hod. SK Białka – Czempion Polski, Holandii i Międzynarodowego Pokazu w Rzymie, Top Ten Czempionatu Świata i Top Five Czempionatu Europy (tytuł zdobyty w wieku 19 lat) – stacjonował w Janowie w sezonach 2003 i 2005. Łącznie spłodził tam 32 szt. potomstwa.

Konie po og. Pesal w większości cechują się delikatną budową, dobrym charakterem i wczesnym siwieniem (bieleją już źrebięta pod matkami, a osobniki 3–4-letnie przybierają odcień mlecznobiały). Z rocznika 2004 pochodzą wartościowe janowskie matki: Ananda s. (od Aneksja), Anilla s. (od Andaluzja) i Fabira s. (od Frontiera), a z rocznika 2006 – ogier czołowy Palatino s. (od Palmeta), półsiostra Czempionki Europy, Palmety – Palmera s. (od Pilica), dzielna wyścigowo Eulera s. (od Eupatoria) – zwyciężczyni Nagrody Sabelliny 2010, Pensacola s. (od Pepesza) i Pelamida s. (od Pembina).

Przedstawicielem rodu Ilderima or.ar. jest również og. **Piaff** s. 1997 (Eldon – Pipi), hod. SK Janów Podlaski – Czempion Polski 2005, Wiceczempion Scottsdale Show, Czempion trzech regionalnych pokazów USA, ogier o wspaniałym potencjale ruchowym i efektownym łuku szyi, odnoszący sukcesy również w konkurencjach pod siodłem. Na IV Jesiennym pokazie w Janowie, w roku 2009, wygrał klasę Polskich Strojów Historycznych, w konkursie Classic Pleasure był III, a w ujeżdżeniu – V.

Po trzech sezonach użytkowania hodowlanego w Janowie urodziło się po nim 76 szt. potomstwa, ale nie tylko z klaczy janowskich. Z okresu tego pochodzi ogier czołowy Czempion Polski 2010 Alert s. 2005 (od Andaluzja), nadzwyczajnie uzdolniony w konkurencji ujeżdżenia (poziom Św. Jerzego), a w hodowli prywatnej Miły Pan gn. 2005 (od Majka) – hod. M. Bogajewicza, Czempion Ogierów Młodszych I Jesiennego Pokazu w Janowie 2006 r. i Echo Apollo s. 2006 (od Echo Kallisto) – hod. K. Poszepczyńskiego, idący w ślady ojca w konkurencjach pod siodłem. Dla Janowa Piaff dał takie matki stadne, jak Arwena s. 2004 (od Arwilla), Baruta s. (od Barka), Agusta gn. 2005 (od Albigowa), Almeida s. (od Alena) Amiga s. (od Amra) czy Czempionka Białki Klaczy Młodszych – Anawera s. 2012 (od Altamira); a dla hodowli prywatnej m.in. Echo Afrodyta s. 2005 (od Echo Kallisto), Farah-Buszara gn. 2005 (od Farah-Aneta) czy Warejka gn. 2005 (od Walentyna).

Niepokonany na ringach pokazowych, zdobywca wszelkich możliwych czempionatów najwyższej rangi – **Ekstern** s. 1994 (Monogramm – Ernestyna), z rodu Kuhailan Haifi or.ar., hod. SK Michałów, jak dotąd dał w Janowie trzy roczniki dorosłego już przychowka, urodzonego w latach 2005–2007. Podczas jego stacjonowania w Janowie urodziło się 102 szt. potomstwa, także od klaczy z innych stadnin. „Przystemplował” tę stawkę mocno swoją charakterystyczną sylwetką, przeważnie przekazując im wysoko przystawione szyje, rzeźbione głowy z głębokimi ganaszami, dużym okiem i nozdrzem, krótkie i horyzontalne linie grzbietu z dynamicznie zarzucanym w ruchu, wysoko osadzonym i noszonym ogonem oraz ruch z wyraźnie akcentowaną fazą zawieszenia. Dlatego najurodziwsze z nich wygrywały pokazy, swoje klasy wiekowe lub przynajmniej wysoko się w nich plasowały (ogierey Polon s. 2005 od Pianosa, Prado s. 2005 od Pętla, Agar gn. 2006 od Agora, a w hodowli prywatnej Psyche Ares kaszt. 2007 od Pallas Atena; klacze Altamira s. 2005 od Altona, Biruta s. od Bajada, Cenoza kaszt. od Celna, Pepita s. 2005 od Pepesza, Sefora s. 2005 od Sawantka, Bohema s. 2006 od Bogini, Wołogda gn. 2006 od Wanilia, Atma s. 2007 od Altona, Sarbia k. 2007 od Samura, wyhodowana w Białce Herlina s. 2005 od Heroldia, a w hodowli prywatnej – Psyche Victoria s. 2006 od Pallas Atena.

Wiele spośród potomków Eksterna łączyło urodę z dzielnością wyścigową (Cenoza, Sefora, og. Zabobon sk.gn. 2005 od Zamiana, Batawia kaszt. 2006 od Barka, Enaam s. 2006 od Elwira, która zajęła II miejsce w Oaks 2010) lub z przydatnością do sportu jeździeckiego (og. Prado

s. 2005/Pętla). Stawki janowskiego potomstwa Eksterna z tych roczników w pełni więc zasługują na miano typowych, polskich arabów – „pięknych i dzielnych”.

W sezonach 2004 i 2005 krył w Janowie wydzierżawiony z Halsdon Arabians (Wielka Brytania) og. **HS Etiquette** s. 1998 (Simeon Sadik – Etenta), z rodu Saklawi I, z polskiej matki, wyhodowanej w Michałowie córki wspaniałych rodziców – Monogramma i Emigracji. Prawdopodobnie więc powodem użycia tego ogiera były potencjalne sukcesy pokazowe potomstwa, gdy tymczasem przekazał on głównie zdolności wyścigowe i w ogóle dobrą użytkowość pod siodłem, mimo że nic w jego rodowodzie na to nie wskazywało.

W pierwszym roczniku jego przychówka (2005) znalazły się dzielne ogiery Celestyn s. (od Celna) i Elsynor s. (od El Fatha), które jako trzylatki osiągnęły współczynniki powodzenia odpowiednio 1,79 i 1,20, a Elsynor pozytywnie sprawdził się również w klasach pod siodłem Jesiennego Pokazu w Janowie.

Z kolei w następnym roczniku pełny brat Celestyna, Celtis kaszt., wygrał Derby 2010, a kasztanowate klacze Elfuria (od El Fatha) i Papua (od Parada) już jako trzylatki miały Wp odpowiednio 1,43 i 2,17. Elsynor, Elfuria i Papua zostały w Janowie użyte w hodowli.

Og. **Esculap** s. 1999 (Primo – Esparceta), z rodu Ilderima or.ar., hod. SK Janów Podlaski, w stadninie macierzystej stacjonował, krył klacze własności prywatnej, brał udział w pokazach pod siodłem, ale z janowskimi klaczami potomstwa nie dał.

Og. **Esturion** gn. 2000 (Wachlarz – Etra), z rodu Krzyżyka or.ar., hod. SK Janów Podlaski, koń mocnej budowy, w typie użytkowym, podczas pobytu w stadninie macierzystej spłodził troje potomstwa czystej krwi – kl. Czakra gn. 2006 (od Czartawa), wał. Czartak gn. 2006 (od Czambra) i wał. Elberg gn. (od Elestora). Dał również 4 szt. przychówka od klaczy własności prywatnej, brał udział w pokazach pod siodłem, został użyty w programie hodowlanym janowskiego stada koni półkrwi angloarabskiej i skierowany do treningu rajdowego.

Urodziwy og. **Eurykles** s. 2001 (Emigrant – Eutona), z rodu Saklawi I, hod. SK Janów Podlaski, o bardzo typowej głowie z wyrazistym okiem, w sezonie 2005 zażrebił 12 klaczy, w tym tylko 5 janowskich. Spośród przychówka urodzonego w 2006 kl. Bajdarka s. (od Bajgora), w roku 2010 ukończyła już trening wyścigowy.

„Wicederbista” **Harbin** s. 1993 (Eukaliptus – Halfa) w swoim roczniku urodzenia został sklasyfikowany na II miejscu po posiadaczu rekordowego współczynnika powodzenia – og. Druid. Mimo że pozostawał przez całą karierę w cieniu Druida, osiągnął również imponujący Wp 7,17. Głowę miał ładną, duże oko i nozdrze, ale grzbiet miękki, co często występowało u potomstwa Eukaliptusa. Na swoje potomstwo, urodzone w 2006 r. w Janowie, przekazał jednak głównie dzielność wyścigową. Og. Sabah kaszt. (od Salsa) już jako trzylatek osiągnął współczynnik powodzenia 5,55; og. Saipan s. (od Sarmacja) zaczął wygrywać jako czterolatek, a kl. Sajra gn. (od Samoa) w drugim sezonie kariery wygrała Oaks.

Og. **Pentagram** gn. 1999 (Druid – Pętla), z rodu Bairactara or.ar., hod. SK Janów Podlaski, w macierzystej stadninie był używany tylko w hodowli półkrwi, a jedyne przychowki czystej krwi dał od klaczy własności prywatnej.

Piber s. 1996 (Pamir – Pilina), z rodu Kuhailan Afas or.ar., hod. SK Janów Podlaski – ogier rosły, o bardzo efektownym ruchu, ale pobudliwy – w Janowie uczestniczył w pokazach pod siodłem, ale od żadnej janowskiej klaczy nie dał potomstwa.

Saracen kaszt. 1999 (Monarch AH – Sarmacja), z rodu Kuhailan Haifi or.ar., hod. SK Janów Podlaski, syn urodzonego w USA wybitnego konia wyścigowego o 100% polskim pochodzeniu (Wiking – Sasanka), jest ogierem rosłym, ale niepozbawionym typu. Oprócz zdolności wyścigowych, które przypuszczalnie zawdzięcza 6,25% inbredowi na Sasankę, przejawia wybitne możliwości ruchowe, dzięki czemu zajmuje czołowe miejsca na pokazach pod siodłem, zarówno w konkurencji ujeżdżenia, klasach „Pleasure”, jak w skokach.

W sezonach 2006 i 2007 urodziło się po nim ogółem 15 źrebiąt, w tym 10 od klaczy własności prywatnej, gdyż hodowcy liczyli na uzyskanie potomstwa o dobrych wynikach wyścigowych. Od klaczy janowskich urodziło się 5 szt. potomstwa, dosyć dzielnego, ale i nieodbiegającego zbyt od wzorca urody arabskiej. Jak dotąd, najlepszy na torze okazał się og. Equilin kaszt. 2006 (od Eqvida), zwycięzca Porównawczej 2009, którego Wp w wieku 3 lat wynosił 7,21.

Na sezon 2006, w celu wsparcia trudnego do przedłużenia rodu Kuhailan Afas or.ar., wydzierżawiono do Janowa z Francji 23-letniego wówczas og. **Piruet** s. 1983 (Probat – Pieczęć), Czempiona Europy i dwukrotnego Czempiona Świata. Ogier wybitnie urodziwy, o dużej suchości, olbrzymim,

czarnym oku i horyzontalnej linii górnej, niezłamanej mimo wieku, nie przekazał jednak tych cennych cech potomstwu, którego urodziło się po nim w Janowie 17 szt. W większości są to osobniki mało urodziwe i niezbyt harmonijne, stosunkowo najlepsza wydaje się kl. Andala s. 2007 (od Andaluzja). Piruet cechował się także ponadprzeciętną dzielnością wyścigową (Wp 1,71), był synem oaksistki, a jego potomstwo we Francji znajdowało się na czele list rankingowych w konkurencji rajdów długodystansowych, istnieje więc nadzieja, że jego prychówek odziedziczy przynajmniej walory użytkowe.

Poganin s. 2001 (Laheeb – Pohulanka), z rodu Saklawi I, hod. SK Janów Podlaski, Czempion Polski 2007, Top Five Europy 2007 i Top Ten Świata 2009, był używany w Janowie w sezonach 2006, 2007 i 2008. Jego córki okazały się wspaniałymi matkami (np. Bellisa 2008 i Eteryka 2008), które w odpowiednich połączeniach potrafiły dać wybitne potomstwo.

Eol gn. 2003 (Gazał Al. Shaqab – Eutona), z rodu Saklawi I, hod. SK Janów Podlaski, był pierwszym synem swego ojca użytym w macierzystej stadninie. Tak po nim, jak po matce, odziedziczył dużą suchość i dobre wypełnienie nerki. Z powodzeniem brał również udział w konkurencjach pod siodłem, nawet w Sportowych Mistrzostwach Europy 2009 w Stadl Paura (Austria) wygrał klasę w damskim siodle pod Danutą Konończuk, co świadczy o jego wybitnej jezdności i pojętności.

Do rozplodu używany był w Janowie w sezonie 2007. W roczniku 2008 urodziło się 10 źrebiąt, z których najlepsze wydawały się klaczki Pavana gn. (od Panonia), Piadora gn. (od Pilbara) i Etamira s. (od Etalanta).

W sezonach 2007–2009 używany był w Janowie michałowski ogier **Ganges** gn. 1994 (Monogramm – Garonna), pozytywnie sprawdzony zarówno na wyścigach (Wp 3,00), jak na pokazach w ręku (Czempion Polski 2001, Wiceczempion Pucharu Narodów 2001, Wiceczempion USA 2003) i na pokazach pod siodłem (w II Jesiennym Pokazie 2007 wygrał klasy Classic Pleasure i Klasyczny Strój Arabski, a w konkursie Polskich Strojów Historycznych zajął II miejsce). W Janowie został szeroko użyty, gdyż silnie „stemplował” swoim charakterystycznym, „kuhailańskim” typem – na który składała się długa szyja, horyzontalna linia górna, gniada maść, prosty profil głowy – połączone z wybitnie efektownym i efektywnym ruchem. Wg stanu na rok 2010 pozostawił w Janowie 3 grupy wiekowe: 6 ogierków i 8 klaczek dwuletnich, 8 ogierków i 11 klaczek rocznych oraz 6 odsadków ogierków i 8 klaczek. Jest to stawka bardzo

wyrównana, w większości przejawiająca charakterystyczne cechy ojca – maść przeważnie gniadą, długą szyję, równą linię górną i prosty profil głowy. Jak dotąd, najurodziwsza z tej stawki okazała się kl. **Alegra** kaszt. 2008 (od Alena) – drobniutka jak jej matka, ale bardzo finezyjna, o małym pyszczku, długiej szyi i horyzontalnej górze, Top Five Młodzieżowego Pokazu Białka 2009. Dobre wyniki pokazowe osiągnęła również **Bernadetta** gn. 2010 (od Belgica) – Czempionka Prague European Cup i Wicczempionka Prague International w 2014, a **Bertina** gn. 2010 (od Bordiura), **Angora** gn. 2009 (od Anarchia) i **Eulerta** gn. 2008 okazały się świetnymi matkami stadnymi.

Og. **Perseusz** s. 2001 (Laheeb – Pepesza), z rodu Saklawi I, hod. SK Janów Podlaski, był użyty w stadninie macierzystej w sezonie 2008. Stawka 9 roczniaków (4 klaczki i 5 ogierków) po nim jest dość niewyrównana, generalnie lepsze są klaczki, cechujące się m.in. efektowną odsadą ogona.

Og. **Album** gn. 1995 (Europejczyk – Alejka), z rodu Kuhailan Haifi or.ar., hod. SK Janów Podlaski, przejawiał zdecydowane uzdolnienia wierzchowe, zajmując czołowe miejsca we wszystkich konkurencjach pod siodłem. Nie przekazywał natomiast finezji i typu arabskiego, toteż w Janowie spłodził tylko jedną klacz czystej krwi (**Wincenta** gn. 2003 od Wina), szybko sprzedaną w prywatne ręce. W badanym okresie dochował się również 7 szt. potomstwa u prywatnych hodowców, którzy przeznaczali pod niego klacze z myślą o dziedziczeniu walorów użytkowych. I rzeczywiście, jego progenitura bardzo dobrze spisuje się w konkursach pod siodłem. Padł niespodziewanie w 2013.

Og. **Absynt** s. 2003 (Gazal Al. Shaqab – Arabeska), z rodu Saklawi I, hod. SK Janów Podlaski, został użyty w hodowli tylko sporadycznie, przez hodowcę prywatnego, czego owocem była jedna klaczka ur. 2009. Ogier został wkrótce wykastrowany, gdyż bardziej nadawał się do użytkowania wierzchowego.

Po niedawno wcielonych do hodowli ogierach: **Albus** gn. 2004 (Gazal Al. Shaqab – Alegoria); **Porto** s. 2004 (Gazal Al. Shaqab – Psyche) i **Polon** s. 2005 (Ekstern – Pianosa) urodziły się już pierwsze przychowki w latach 2009 i 2010. Spośród 54 ogierów stacjonujących w omawianym okresie w SK Janów Podlaski, 38 (70,37%) było hodowli własnej, 9 (16,67%) pochodziło z Michałowa, 1 (1,85%) z Białki, a 6 (11,11%) z zagranicy. Nic zatem nie zagroziło pozycji Janowa jako wiodącego producenta ogierów.

W ostatnich latach, na skutek rozwoju biotechnologii rozrodu, możliwe stało się użycie mrożonego nasienia wybitnych reproduktorów zagranicznych. Początkowo takie próby były czynione sporadycznie, np. w 1997 w Janowie użyte zostało nasienie og. **Sanadik El Shaklan** (DE) s. 1983 (El Shaklan – Mohena). Uzyskano wtedy niski procent zażrebień, ale owocem tego połączenia była wybitna kl. Andaluzja s. (od Antwerpia). Z kolei w latach 1998 i 1999 używano nasienia og. **Samsheik** (US) kaszt. 1987 (Sambor – Cassels Genua) – potomka dzielnych wyścigowo koni eksportowanych z Polski, dla zwiększenia dzielności potomstwa, ale nie otrzymano w efekcie koni wybitnych na torze. Dopiero od roku 2006 zaczęto na większą skalę sprowadzać nasienie reproduktorów silnie przekazujących walory pokazowe, takich jak: **Enzo** (US) kaszt. 1999 (Padrons Psyche – RD Bey Shahmpane), **Eden C** (US) kaszt. 2005 (Enzo – Silken Sable), **QR Marc** (US) gn. 2005 (Marwan Al Shaqab – Swete Dreams), **El Nabila B** (HU) s. 1996 (Kubinec – 218 Elf Layla Walayla B), lub też dla dolewu krwi czysto egipskiej – **Al Adeed Al Shaqab** (QA) s. 1995 (Ansata Halim Shah – Sundar Alisayyah) czy **Hlayyil Ramadan** (JO) s. 1996 (Kamar El Zaman – Haboub). W roku 2010 użyto także nasienia ogierów: **Om El Shahmaan** (US) s. 1999 (Sanadik El Shaklan – Om El Shaina) i reprezentantów nieużywanych dotąd w Polsce rodów – og. **Portmer** s. 2000 (Amer – Portelia) z rodu Wafi or.ar. i **Da Vinci FM** gn. 1999 (Versace – Full Moon Astar) z rodu Mirage or.ar.

W sezonie 2010 użyto w Janowie ogierów z 8 rodów, o następujących frekwencjach:

- Saklawi I or.ar. – 36,67%
- Kuhailan Haifi or.ar. – 24,44%
- Kuhailan Afas or.ar. – 15,55%
- Ilderim or.ar. – 8,89%
- Bairactar or.ar. – 6,67%
- Mirage or.ar. – 4,44%
- Wafi or.ar. – 2,22%
- Ibrahim or.ar. – 1,11%.
- Dla porównania, w sezonie 2016 użyto w Janowie 11 ogierów z 5 rodów:
- Saklawi I or.ar. – 54,55% (6 szt.)
- Ilderim or.ar. – 18,18% (2 szt.)
- Kuhailan Haifi or.ar. – 9,09% (1 szt.)
- Latif or.ar. – 9,09% (1 szt.)
- Mirage or.ar. – 9,09% (1 szt.).

Oznacza to dalszy wzrost przewagi ogierów z rodu Saklawi I, a co za tym idzie – zawężenie puli genowej stadniny.

Według stanu na 2010 r. w Janowie znajdowało się 81 klaczy 4-letnich i starszych, reprezentujących 14 rodzin żeńskich. W porównaniu z okresem poprzednim przybyły trzy rodziny: Adjuze or.ar. imp. 1885 do Babolnej, Ukrainki ur. ok. 1815 w Sławucie i Rodanii or.ar. imp. 1881 do Anglii, pozyskane ze sprywatyzowanej stadniny w Kurozwałkach lub w drodze wymiany z Michałowem. Wygasła natomiast rodzina Bent-El Arab or.ar. imp. 1885 do Babolnej.

Charakterystyczne dla Janowa linie i sublinie wytworzone w poprzednich okresach rozwijały się nadal, przysparzając nowych wybitnych osobników. W obrębie linii „A” najcenniejsze okazało się potomstwo dwóch córek Algerii (padłej w imponującym wieku 31 lat w roku 2002) – klaczy **Albigowa** gn. 1987 (po Fawor) i **Algora** gn. 1988 (po Probat), szczególnie w połączeniach z ogierami Eukaliptus i Ecaho. Albigowa według stanu na 2009 r. wydała na świat 13 szt. potomstwa, z czego najlepsze wyniki osiągnęły: trzy pod rząd pełne siostry po Eukaliptus – siwe klacze **Altona** 1999, **Amra** 2000 (Czempionka Polski Klaczy Młodszych 2002 r.) i **Amba** 2001 – oraz **Alhambra** s. 2002 (po Ecaho), Czempionka Klaczy Starszych IV Jesiennego Pokazu w Janowie. Po swojej linii żeńskiej klacze te wzięły nadzwyczajną suchość i horyzontalne linie górne, a po ojcach – maść siwą i bardziej finezyjne głowy. Jedynymi mankamentami mógł być niewielki wzrost i sylwetka na planie leżącego prostokąta, choć jest to cecha nieodłącznie związana z żeńskością. W następnym pokoleniu najstarsza z siostr, skojarzona dwukrotnie z niepobitym pokazowo Eksternem, a raz z og. Gazal Al. Shaqab, dała trzy klaczki, którym ojcowie, oprócz wymienionych już cech, poprawili jeszcze ruch – w efekcie drobne i suche **Altamira** s. 2005 po Ekstern (Wicczempionka Polski Klaczy Młodszych), **Alabama** s. 2006 po Gazal Al Shaqab (II Wicczempionka Scandinavian Open 2010) i malutka, lecz dzielna wyścigowo **Atma** s. 2007 (po Ekstern), fruwały po ringach z zarzuconymi na grzbiet ogonami. Klacze te wydały następne pokolenie o równie wysokich walorach pokazowych. Od Altamiry pochodzą: wcielone do hodowli og. **Amanito** s. 2009 po Eden C (Czempion Ogierów Młodszych Jesiennego Pokazu Janów 2010) i kl. **Anawera** s. 2012 po Piaff (czempionka Wiosennego Pokazu Białka 2014) oraz fenomenalnie ruszająca się kl. **Adelita** s. 2014 po Kahil Al Shaqab (Czempionka Europy Klaczek Rocznych 2015 i zwyciężczyni klasy klaczek dwuletnich Narodo-

wego Pokazu Janów 2016) i progresujący og. **Abdank** s. 2015 po Empire (zwycięzca klasy ogierków rocznych Janów 2016). Alabama dała urodziwą i dzielną na torze, szybką i ambitną kl. **Alpina** s. 2013 po Abyad AA, a córka Atmy, posiadaczka kilometrowej wręcz szyi, **Atakama** s. 2015 po Empire, wygrała Czempionat Klaczy Młodszych I Ogólnopolskiego Czempionatu Koni Arabskich, Radom 2016.

Algora dała dla polskiej hodowli pełne rodzeństwo po Eukaliptus: kl. **Alegoria** s. 1999 (matka ogiera czołowego Albus gn. 2004 po Gazal Al Shaqab) i dzielne użytkowo ogiery **Aslan** gn. 1998 i **Alvaro** s. 2000.

Sprzedaż **Pilarki** z linii „P” w 1990 r. zapoczątkowała omawiany okres. Jej córki pozostałe w Janowie przedłużyły sublinię, dając prawdziwe skarby. **Pipi** s. 1981 (po Banat) swoje najcenniejsze potomstwo dała po og. Fawor – były to: og. Pilot c.gn. 1987, Czempion Polski Ogierów Młodszych, Blommerod International i Międzynarodowy Czempion Wielkiej Brytanii w Towerlands; Pilica gn. 1994 (matka Czempionki Europy – kl. Palmeta s. 2001 po Ecaho) i Pilar s. 1996, Czempionka Polski Klaczy Młodszych 1997, rekordzistka cenowa aukcji 2010, która przed sprzedażą zostawiła bardzo cenny przychówek. Panonia kaszt. 2001 (po Eukaliptus) i Pinga gn, 2004 (po Gazal Al Shaqab) – Czempionka Polski, Best In Show, US National Top Ten (nie licząc młodych klaczek, bo Pilar dała większość potomstwa żeńskiego) kontynuują sublinię w Polsce, a Pieta gn. 2003 (po Gazal Al. Shaqab) i Pinta s. 2005 (po Ekstern, typowa przedstawicielka janowskiej stawki jego potomstwa, Wiceczempionka Polski Klaczy Młodszych) zostały sprzedane na aukcjach „Pride of Poland” za ceny bliskie rekordowym.

Pinia s. 1984 (po Probat) dała naprawdę tylko jeden wartościowy przychówek – kl. Pianosa gn. 1998 (po Eukaliptus), Czempionkę Klaczy Młodszych Wiosennego Pokazu w Białce, cechującą się przede wszystkim horyzontalną linią górną i wybitnie dynamicznym ruchem. Wydała ona tylko 4 szt. potomstwa i padła przedwcześnie, ale jej pierwszym przychowkiem była kl. Pianissima gn. 2004 (po Gazal Al Shaqab) – klaczka, która poczynając od najmłodszych klas wiekowych wygrywała pokazy wszystkich szczebli, w Polsce i za granicą. Tak rewelacyjne wyniki zawdzięczała swojej nadzwyczajnej suchości i finezji, szczególnie w rysunku głowy, niespotykanej krótkiej i o wklęsłym profilu, ozdobionej wybitnie dużym okiem i nozdrzem, osadzonej na długiej, cienkiej i wysoko przystawionej szyi. Niestety, także i Pianissima padła zbyt wcześnie, bo w wieku 12 lat.

Jej półbrat Polon s. 2005 (po Ekstern) zajął już boks ogiera czołowego w stadninie macierzystej, z powodzeniem uczestniczył też w pokazach pod siodłem, ale został eksportowany do Wielkiej Brytanii. Pełna siostra, Passionaria gn. 2007, oprócz nieco mniej finezyjnej urody (aczkolwiek zdobyła tytuł Wiceczempionki Klaczy Młodszych Wiosennego Pokazu w Białce), może poszczycić się także dzielnością wyścigową.

Sublinię Pentody reprezentowała w Janowie przede wszystkim kl. **Pohulanka** s. 1996 (Pepton – Pestka), klacz rosła i głęboka (przeciwieństwo swego drobniotkiego brata Perlika). Jej pierwszy, a zarazem najlepszy przychówek, to og. Poganin s. 2001 (po Laheeb) – Czempion Polski, trzykrotny Top Ten Świata, pozytywnie sprawdzony w hodowli i użytkowaniu pod siodłem.

Biegająca gałąź linii „S” była w badanym okresie przedłużana przez kl. Saszetka s. 1977 (Engano – Sasanka) i jej trzy córki. **Sarmacja** gn. 1986 (po Gil), najroślejsza i najmniej urodziwa z nich wszystkich, miała przez długi czas rekordowy dla Polski powojennej współczynnik powodzenia 13,08 (pobił go dopiero Druid 1993). Jedną z jej córek, Salsa kaszt. 2000 (po Wojsław), potężna i ozdobiona licznymi, nieregularnymi odmianami, wygrała Oaks, a druga, Sedna s. 2004 (po Espadero), pozytywnie zadebiutowała w rajdach długodystansowych.

Derbistkę i oaksistkę Saszetkę kilka razy kojarzono z wybitnie dzielnymi partnerami, metodą „podobne z podobnym”. Co ciekawe, najdzielniejsza z jej przychówek, Sarmacja, pochodziła po średnio biegającym og. Gil (Wp 1,87). Natomiast po niepokonanym Europejczyku 1982 urodziła się **Samoa** gn. 1993, o Wp zaledwie 1,05, która za to dała oaksistkę Sajra gn. 2006 (po Harbin). Podobne „szczytowe” kojarzenie posiadaczy dwóch pierwszych miejsc w swoim roczniku (Saszetki ze zwycięzcą Porównawczej, og. Pepton o Wp 8,67), dało w rezultacie kl. **Sawantka** s. 1996, która biegła niżej średniej (Wp 0,86), za to miała bardzo ładną głowę. Pokryta og. Ekstern s. 1994, który dodał więcej typu i poprawił ruch, dała w 2005 siwą klacz Sefora – Czempionkę Polski Klaczy Młodszych 2006, Międzynarodową Czempionkę z Wels 2009, kwintesencję najważniejszych cech polskiego araba, urody i dzielności.

Najcenniejsze reprezentantki linii żeńskiej, założonej przez rekordzistkę długowieczności – kl. Bandola s. 1948 – wywodzą się obecnie od jej córek Beatrice s. 1963 (Pietuszok) i Ballada s. 1975 (Partner). Sublinię kl. **Beatrice** przedłużała Czempionka i Best In Show ostatniego Jesien-

nego Pokazu – Belgica gn. 2003 (Gazal Al Shaqab – Belladona), a po niej Bernadetta gn. 2010 (po Ganges); a sublinię kl. **Ballada** – Bigamia s. 2005 (Ekstern – Barka), należąca do jednej z najurodziwszych stawek potomstwa tego ogiera.

Do tej samej stawki należała Czempionka Klaczy Młodszych I Jesiennego Pokazu w Janowie, Top Five Czempionatu Europy 2020 –kl. **Cenoza** kaszt. 2005 (po Ekstern), wykazująca wszystkie typowe cechy „janowskich Eksternów”, reprezentująca linię żeńską kl. Cedula s. 1977 (Bandos – Cesja), której matka była II w Oaks. Linia ta wytworzyła się w obrębie rodziny kl. Mlecha or.ar. imp. 1845 do Jarczowiec. W linii żeńskiej wywodzi się z niej także derbista Celtis kaszt. 2006 (HS Etiquette – Celna). Do hodowli wcielona została reprezentantka kolejnego pokolenia – Cedora gn. 2013 (Kahil Al Shaqab – Cenoza), o charakterystycznych, mięsistych ganaszach.

Najlepszą w chwili obecnej reprezentantką sublinii kl. Etna s. 1959 (Faher – Elżunia), wywodzącej się z linii założonej przez kl. Elza gn. 1942 z rodziny kl. Wołoszka ur. ok. 1810 w Sławucie, jest **Etnologia** s. 2003 (Gazal Al Shaqab – Etalanta), Czempionka Klaczy Młodszych Wiosennego Pokazu w Białce 2005. Oprócz dużej suchości i horyzontalnej linii górnej cechuje się ona przede wszystkim zarówno efektownym, jak efektywnym ruchem. Z sublinii tej wywodziła się również oaksistka, Empala gn. 1987 (Palas – Equitana), która jednak zostawiła dla polskiej hodowli tylko jedną córkę, obecnie w rękach prywatnych.

Według stanu na rok 2010 klacze z rodziny Mlechy or.ar. imp. 1845 do Jarczowiec stanowiły najliczniejszą grupę, bo 20,99% stada matek. Następną pod względem liczebności była grupa reprezentantek rodziny Gazelli or.ar. imp. 1845 do Jarczowiec, a na trzecim miejscu – przedstawicielki rodziny Szamrajówki ur. ok. 1810 w Białej Cerkwi.

W 2016 r. w stadzie matek SK Janów Podlaski znajdowało się 86 klaczy 4-letnich i starszych należących do 14 rodzin żeńskich objętych polskim programem hodowlanym i jednej spoza niego. W porównaniu do poprzedniego okresu ich procentowe udziały zmieniły się – najliczniejsza była reprezentacja rodziny Szamrajówki (24,42%), na drugim miejscu Gazelli or.ar., na trzecim – *ex aequo* rodzin Sahary or.ar. i Scherife or.ar. Zmianę tych proporcji można przypisać sukcesom pokazowym koni z linii „P” i „A”.

W latach 1990–2016 konie janowskie wygrały Derby sześciokrotnie (kl. Sarmacja 1986, og. Batyskaf 1990, og. Espadero 1997, og. Padus 2000,

og. Celtis 2006 i og. Sabir 2007). Oaks również wygrało pięć janowskich klaczy: Sarmacja 1986, Empala 1987, Savannah 1997, Salsa 2000 i Sajra 2006. Zauważmy, że jeden derbista i 4 spośród 5 oaksistek byli reprezentantami linii „S”, co świadczy o jej nieustającej żywotności. Nagrodę Porównawczą dla Janowa w omawianym okresie wygrały cztery konie: og. Paragon s. 1986 (Palas – Partita), kl. Savannah 1997, og. Equilin 2006 i Celtis 2006. Po roku 2011 konie ze stadnin skarbu państwa przestały wygrywać gonitwy klasyczne.

MICHAŁÓW

Według XIII Tomu PASB, w roku 1990 na etacie SK Michałów znajdowało się 88 klaczy 4-letnich I starszych, należących do 9 rodzin żeńskich. Po przejściu w 1997 r. na emeryturę Dyr. Ignacego Jaworowskiego – stanowisko prezesa spółki (do 2016 r.) objął Jerzy Białobok. Funkcję głównego specjalisty ds. hodowli koni nadal pełniła Urszula Białobok, a po jej przejściu na emeryturę – Magdalena Helak-Kulczyńska.

W latach 1990–2009 w Michałowie stacjonowało 47 ogierów, wliczając dzierżawione z zagranicy i te, które w omawianym okresie nie kryły michałowskich klaczy lub były przeznaczone do dzierżawy. Oddzielnie omówione zostaną te, których użycie polegało tylko na sprowadzeniu ich mrożonego nasienia.

W sezonie 1990 i powtórnie w 2000 r. został w Michałowie użyty og. **Ararat** s. 1985 (Palas – Arra), z rodu Saklawi I, hod. SK Janów Podlaski. W pierwszym „rzucie” dał 6 szt. potomstwa (3 ogierki i 3 klaczki), spośród których wyróżniły się ogiery: **Dębiec** s. 1991 (Dębówka), o pięknej głowie i spokojnym charakterze, niestartujący w pokazach z powodu kulawizny, z powodzeniem używany jako ogier punktowy SO Klikowa w hodowli terenowej; i **Emigrant** s. 1991 (od Emigrantka) – wybitnie urodziwy i typowy, Czempion Polski i Europy, ojciec wartościowego potomstwa.

Drugi raz w omawianym okresie Ararat stacjonował w Michałowie w roku 2000. Z urodzonych w 2001 r. 10 szt. przychówka (3 og., 7 kl.), najwartościowsze okazały się 3 klacze: **Echidna** kaszt. (od Elandra) – sprzedana do hodowli prywatnej, matka kl. **Ermina** kaszt. 2006 (po Galba), która osiągnęła drugą co do wielkości cenę aukcji 2010 r.; **Prawica** kaszt. (od Palmira) – Czempionka pokazów lokalnych w Wielkiej Brytanii; i **El Haza** s., pełna siostra Emigranta.

Arbil gn. 1981 (Banat – Arba), z rodu Krzyżyka or.ar., hod. SK Janów Podlaski, reprezentował typ zupełnie odmienny niż większość stada michałowskiego, ale dodał suchości i poprawił ruch. Krył w Michałowie tylko w jednym sezonie rozplodowym, 1990, ale w następnym roku urodziło się po nim 13 szt. przychówka (3 og., 10 kl.) Z tej stawki wyróżniły się ogiery używane na małą skalę w hodowli prywatnej: Fanfaron gn. (od Fanaberia) i Florek gn. (od Flota) oraz kl. Dzięcielina kaszt. (od Dalida) – Wicczempionka Klaczy Młodszych Wiosennego Młodzieżowego Pokazu w Michałowie 1993.

Og. **Balon** s. 1979 (Gwarny – Ballada) używany był w Michałowie w sezonie 1990. W 1991 r. urodziło się po nim 6 szt. potomstwa, w tym dzielne wyścigowo ogiery Kulig s. (od Kawalkada, używany jako czołowy najpierw w prywatnej hodowli, potem w SK SP celem przedłużenia sublinii og. Gwarny; dość pobudliwy i trudny w prowadzeniu) i Welur kaszt. (od Wendeta); z „producentką czempionów” Emigracją dał Czempionkę Polski Klaczy Młodszych i Wicczempionkę Klaczy Starszych, gniadą klacz Ellada o wybitnie horyzontalnej linii górnej.

W tym samym sezonie 1990 użytkowany był również og. **Eldon** s. 1985 (Penitent – Erotyka), z rodu Ilderima or.ar., hodowli własnej. Krył w Michałowie również w latach 1991, 1999, 2000 i 2003. Przekazywał przeważnie dość duże wymiary, czasem pobudliwy temperament, ale także dużą urodę i dzielność wyścigowa lub sportową. W okresach stacjonowania w Michałowie dał m.in. wartościowe klacze stadne Eboła s. 1991 (od Egina), Egzyna s. 2001 (od Elganda, sprzedana Januszowi Ryzkowskiemu, w jego rękach uczestniczka Czempionatu Świata w Paryżu 2020, VII w swojej klasie) i Kasjoepa s. 2001 (od Kwestura, kontynuatorka tej sublinii); ogiera Edeon s. (od Emigrantka) – Młodzieżowego Czempiona Polski, zwycięzcę wielu pokazów regionalnych w Wielkiej Brytanii; oraz klacze z rocznika 2004: Erraza s. (od Errara), Gerona s. (od Greta) i Tunezja s. (od Tripla), z powodzeniem startujące w klasach pod siodłem pokazów janowskich.

Og. **Etogram** s. 1981 (El Paso – Etruria), z rodu Kuhailan Haifi or.ar., hod. SK Janów Podlaski, krył w Michałowie w sezonie 1990. W tym sezonie urodziło się też 4 źrebiąt z jego stanówek w roku 1989. Najlepsza z tej stawki okazała się kl. Prognoza s. 1990 (od Palestra) – trzykrotna Czempionka Szwecji (1998, 2001 i 2003) i Czempionka Scandinavian Open w 2007. Natomiast w 1991 r. urodziły się tylko 3 małowartościowe ogierki.

W sezonach 1989 i 1990 użytkowany był og. **Falsyfikat** s. 1984 (Argo – Fantastka), z rodu Bairactara or.ar., hod. SK Janów Podlaski. W roczniku 1990 dał 11 szt. potomstwa, w tym większość (10) klaczy, między którymi znalazły się dobre matki stadne, jak Ekspedycja s. (od Erudycja), Emanycypacja s. (od Emigrantka), Estradamura s. (od Esmeralda) i Pergola (od Plisa). W drugim roczniku przychówka (5 szt.) dał większość (4) ogierów, między którymi znalazły się: bardzo dzielny wyścigowo, drugi w swoim roczniku Wasąg kaszt, (od Waćpanna: Wp 7,59) i biegający powyżej średniej Posejdon s. (od Passa; Wp 1,40). Falsyfikat cechował się, niestety, miękkim grzbietem, który często przekazywał.

Również na przełomie omawianych okresów, tj. w latach 1989 i 1990, stanowił w Michałowie dzierzawiony z Niemiec ogier **Gadir** s. 1977 (Saudi – Garda), o 100% polskim pochodzeniu, wywodzący się od przodków importowanych z Polski. Spośród 9 szt. jego przychówka najbardziej wyróżniły się z rocznika 1990 klacze Emiliana s. (od Erwina), a zwłaszcza Estarda s. (od Estancja) – Czempionka Polski Klaczy Młodszych, Wiceczempionka Europy. W roczniku 1991 urodziło się 8 szt. jego potomstwa, w tym niezła klacz aukcyjna Epikura s. (od Etologia).

Pamir s. 1984 (Probat – Parma), z rodu Kuhailan Afas or.ar., hod. SK Janów Podlaski, koń dzielny i urodziwy, krył w Michałowie w latach 1990–1992, ale od kl. Emanacja, doprowadzonej do niego podczas stacjonowania w Janowie w roku 1989, urodziła się wybitnie piękna i typowa kl. Emilda s. 1990, bardzo sucha, o idealnej linii górnej, dwukrotna Wiceczempionka Polski, Czempionka Europy i Wielkiej Brytanii.

Podczas 3 sezonów stacjonowania Pamira w Michałowie urodziło się łącznie 45 źrebiąt. W stawce tej znalazł się derbista Gepard s. 1991 (od Giza), dzielny wyścigowo Weimar s. 1992 (od Waćpanna; IV w swoim roczniku, Wp 4,43), oaksistka Elcanta gn. 1993 (od Estepona), której zwycięski wyścig został unieważniony z powodu zbyt wolnego tempa), dobre matki stadne Pustynna Tarcza s. 1991 (od Pretoria), Elcantara s. 1991 (od Erotyka), Emanta s. 1991 (od Emanacja) czy Escoveda s. 1992 (od Esmeralda). Potomstwo Pamira często łączyło w sobie dzielność i urodę, cechowało się też zwykle dobrym związaniem partii łądzwiowej.

Egon kaszt. 1986 (Enrilo – Epopeja), z rodu Kuhailan Afas or.ar., hod. SK Michałów, Wiceczempion Ogierów Młodszych I Wiosennego Pokazu w Białce 1988, był użytkowany w stadninie macierzystej przez 3 sezony: 1991, 1992 i 1995. W okresie tym spłodził łącznie 13 szt. potomstwa. Z wiekiem

ugiął mu się grzbiet, ale na szczęście nie przekazywał tej cechy. Najlepszymi w stawce jego potomstwa okazały się: Czempionka Kanady Edina s. 1992 (od oaksistki Etyliny), dobry rajdowy ogier Dzieciół s. 1993 (od Dzida), pełne siostry, kasztanowate Wenessa 1993 i Wizula 1996 (od Wizjera).

Fawor sk.gn. 1981 (Probat – Fatma), z rodu Kuhailan Afas or.ar., hod. SK Michałów, w stadninie macierzystej krył w latach 1991 i 1992, łącznie pozostawiając tam 25 szt. potomstwa. Przeważnie dziedziczyły one jego charakterystyczny pokrój, ale największą urodą cechowały się Wipera k. 1992 (od Wendeta) i Fortissima sk.gn. 1993 (od Fanaberia), posiadająca wysoki (16,2%) współczynnik inbrodu. W tym samym roku 1994 Fortissima jako roczniaczka i Wipera jako dwulatka zdobyły odpowiednio Czempionat i Wiczcempionat Polski Klaczy Młodszych – obydwie drobne, suche, przypominające ożywione posążki z hebanu, zamasyżście zarzucające ogony na grzbiet, tylko Fortissima miała trochę lepszą linię górną. Z rocznika 1993 wywodził się również ogier Witalis gn. (od Wilejka), bardzo poprawny i typowy, o linii górnej jak stół, ale niedużego wzrostu, wskutek czego był używany głównie w hodowli koni małych i kuców, pokrył tylko kilka klaczy arabskich. Z powodu wybitnie zrównoważonego charakteru doskonale sprawdził się natomiast w konkurencjach western, rajdach, wkkw i jeździe rekreacyjnej.

W 1990 został zakupiony w USA og. **Grandorr** s. 1973 (Nabor – Gwadiana), po rodzicach eksportowanych z Polski, pełny brat Czempiona Kanady, Wiczcempiona USA – og. Gwaliór 1961, sprowadzony w celu przedłużenia linii męskiej założonej przez og. Nabor. Krył w SK Michałów w latach 1991–1994 i pozostawił 31 szt. potomstwa, jednak nie dał męskiego następcy przynajmniej równego sobie klasą. Najlepszym jego synem okazał się og. Wadim s. 1993 (od Warszula), który jednak w polskiej hodowli nie został użyty. Sprzedany w 1996 r. do Szwecji, w 1997 r. zdobył Czempionat tego kraju, a w 1998 r. – Międzynarodowy Czempionat w Vilhelmsborg, Wiczcempionat Europy i Pucharu Narodów oraz Czempionat prestiżowego, Międzynarodowego Pokazu w Towerlands, Wielka Brytania. Zostawił też córki użyte w hodowli: Escalanta s. 1992 (od Estancja) – w Michałowie i Endera s. 1994 (od Eunona) – założycielka linii hodowlanej w stadninie Chrcynno-Pałac pp. Poszepczyńskich.

W roku 1992 do Polski na sezony 1993 i 1994 wydzierżawiony z USA został og. **Monogramm** kaszt. 1985 (Negatraz – Monogramma), wnuk „objawienia Ameryki” Baska, z rodu Kuhailan Haifi or.ar. Jego matka

reprezentowała odgałęzienie polskiej rodziny żeńskiej Sahara or.ar. imp. 1845 do Jarczowiec, wytworzone w Tiersku po uprowadzeniu tam stada janowskich koni, w tym kl. Mammona gn. 1939 (Ofir – Krucica). Można śmiało powiedzieć, że dzierzawa tego ogiera była drugim w powojennej polskiej hodowli „wystrzałem”, jeżeli za pierwszy uznamy sprowadzenie og. Probat 1975.

Monogramm reprezentował wyraźny typ pokazowy, przy czym ze strony matki, rekordzistki toru w Piatigorsku, posiadał też geny dzielności użytkowej. Cechował się długą szyją, kształtną głową z dużym, ciemnym i bardzo wyrazistym okiem, dobrym związaniem i wypełnieniem partii lędźwiowej, efektowną odsadą i noszeniem ogona, ale przede wszystkim – nadzwyczaj dynamicznym ruchem o długim wyroku z wyraźną fazą zawieszenia w klusie. Okazał się wybitnie cennym reproduktorem, gdyż te wszystkie cechy przekazał większości swojego przychówka. Toteż wkrótce pierwsze piątki najpierw młodszych, później starszych klas wiekowych na pokazach zostały zdominowane przez jego potomstwo, nad czym ubolewał m.in. Roman Pankiewicz. Niemniej jednak był to ogier o tak wysokiej wartości hodowlanej, że po jego powrocie do USA jeszcze w latach 1995–1997 używano jego mrożonego nasienia. Liczba samych tylko czempionatów krajowych i międzynarodowych, uzyskanych przez jego potomstwo w latach 1995–2010 wyniosła 67. W polskiej hodowli użyto 45 jego córek (głównie w Michałowie, pojedyncze sztuki w hodowli prywatnej) i 9 synów (głównie og. Ekstern i Ganges, inne na małą skalę lub w hodowli prywatnej).

Opory przed użyciem og. Monogramm na tak dużą skalę, jakie przejawiał m.in. dyr. A. Krzyształowicz (który zarzekał się, że Monogramma do Janowa „nie wpuści” i nie pokrył nim ani jednej klaczy), wydają się dziś niezrozumiałe, gdyż wniósł on do naszego pogłowia wiele cennej krwi takich przodków, jak Bask, Negatiw i Mammona, utrwalając w nim pozytywne cechy, nie tylko pokazowe, lecz i użytkowe. Przykładowo, og. Ganges gn. 1994 (od Garonna) osiągnął współczynnik powodzenia 3,00, a Ekstern s. 1994 (od Ernestyna) wprawdzie sam biegał słabo, ale dał bardzo dzielne potomstwo. Eksportowany do Wielkiej Brytanii, a stamtąd do USA, og. Kordełas s. 1994 (od Kabała) jeszcze przed wyjazdem z Polski osiągnął na torze Wp 2,14, potem wygrał liczne klasy pod siodłem amerykańskich pokazów, a właściciele są zachwyceni jego charakterem i jezdnością. Przydały się tu przekazywane przez og. Monogramm doskonale parametry ruchowe! Jest

to poza tym ogier o rodowodzie w przeważającej mierze polskim, którego użycie nie zaszkodziło wizerunkowi „Pure Polish”, a wyniki jego potomków podniosły w świecie prestiż polskiego araba.

Spośród córek Monogramma najbardziej wślawiły się w kraju i na świecie, m.in. Kwestura kaszt. 1995 (od Kwesta) – Czempionka USA, Europy i Świata; Palmira s. 1995 (od Palestra) – Czempionka Polski i Pucharu Narodów w Aachen; Zagrobla s. 1994 (od Zguba) – Czempionka USA i Świata; jej pełne siostry Zagora s. 1995 – Czempionka Austrii i Zmowa s. 1997 – Czempionka I Jesiennego Pokazu w Janowie Podlaskim; Emmona s. 1998 (od Emilda) – Czempionka Świata Klaczy Młodszych; Fallada kaszt. 1995 (od Fanaberia) – Czempionka Polski, Kanady i Wicczempionka Świata; Elandra s. (od Erlanda) – Wicczempionka USA; Eskalopka s. 1994 (od Egzotyka) – Czempionka Europy; Ekscella s. 1994 (od Estancja) – Czempionka Polski; Espadrilla s. 1997 (od Emanacja) – Wicczempionka Polski; hodowli lub własności prywatnej – Gracja-Bis kaszt. 1995 (od Grenada), hod. i wł. M. Bogajewicz, Czempionka Klaczy Młodszych III Pokazu PTHKA, matka utytułowanego og. Girlan-Bey; Walentyna kaszt. 1994 (od Wilnianka), Wicczempionka w/w pokazu i zwyciężczyni klasy klaczy 3-letnich, wł. K. Chmiel.

W tej stawce najbardziej dynamicznym ruchem wyróżniały się Kwestura i Zagrobla; najlepszym umięśnieniem i wypełnieniem partii lędźwiowej – Ekscella, Eskalopka i Palmira; a największą słodyczą i żeńskością – Elandra i Espadrilla.

Spośród synów Monogramma Ekstern wygrał wszystkie najbardziej prestiżowe pokazy świata, w których startował; Ganges zdobył Czempionat Polski i Wicczempionat USA; Dębowiec s. 1995 (od Dębówka) – Czempionat Brazylii; Norman s. 1994 (od WN Nastasea) – Czempionat Majorki; Fernando s. 1994 (od Frejlina) – Danii; Furiat c.gn. 1995 – Szwecji; a Kordelas s. 1994 (Kabała) – Wicczempionat Międzynarodowego Pokazu Towerlands w Wielkiej Brytanii, a po sprzedaży do USA wiele czempionatów lokalnych pokazów w klasach użytkowych.

Og. **Wojśław** gn. 1986 (Tallin – Wilejka), z rodu Bairactara or.ar., hod. SK Michałów, użytkowany był w stadninie macierzystej w sezonach 1991–1994, 1997–1998 i 2002. Łączył w sobie dzielność powyżej średniej (Wp 1,52) z dużą urodą, za którą w 1991 r. otrzymał tytuł Czempiona Polski. Szczególnie rzucał się w oczy metaliczny, złocisty połysk jego sierści, horyzontalna linia górna, szerokie czoło, duże, ciemne oczy i efektowny

ruch. W stawce jego potomstwa (82 szt.) znalazły się zarówno osobniki bardzo dzielne, jak i wybitnie urodziwe, W roczniku 1992 urodziła się oaksistka Estelka gn. (od Estela), Wp 4,86, a w 1993 – prawie niepobity, zwycięzca wszystkich „klasyków”, o rekordowej wysokości współczynnika powodzenia 20,60, og. Druid gn. (od Dalida). W tym samym roczniku (liczącym 22 szt. przychowka), przyszedł na świat ogier również niezłe biegający (Wp 1,69), który później, rok po roku, zdobył tytuły Czempiona Polski i USA – Emanor s. (od Emanacja).

Z okresu stacjonowania Wojsława w Michałowie pochodzą również używane w polskiej hodowli og. Monar gn. 1993 (od Mitręga) – o złotogniadym umaszczeniu odziedziczonym po ojcu i horyzontalnej linii górnej, wybrakowany z powodu słabej jakości nasienia; i Werbum s. 1995 (od Werda) – rosły, o pięknym froncie, ale miękkim grzbiecie; klacze stadne Loretta s. 1993 (Linda), Pasja gn. 1995 (od Passa), Perkusja kaszt. (od Premiera), Ellanda ng. 1998 (od Ellada) i Emisana gn. 1998 (od Estepona). W okresie tym Wojsław krył również klacze należące do hodowców prywatnych od których dał wartościowy przychówek, jak np. og. Puchacz gn. 1995 (od Pliszka) L. Błaszczyka, kl. Słonka gn. 1994 (od Salamandra) i jej pełny brat Sylwan gn. 1995, B. Dąbrowskiego.

W latach 1992–1994 stacjonował w Michałowie **Endel** s. 1981 (Palas – Elwira), hodowli własnej, z rodu Saklawi I. W tych trzech sezonach urodziło się 26 szt. potomstwa (odpowiednio 9, 6 i 11), spośród których wyróżnił się derbista o Wp 14,31 (wygrał również Porównawcza i Nagrodę Janowa Podlaskiego) – og. Wiliam s. 1995 (od Wilia) i matki stadne: Dąbrowica s. 1993 (od Dabrowa), Nadia s. 1993 (od WN Nastasea) i Flecistka s. 1995 (od Fletnia).

Michałów użył także, ale raczej tytułem eksperymentu, własnej hodowli, dzielnego wyścigowo og. **Arlet** c.gn. 1989 (Piechur – Arteria), z rodu Krzyżyka or.ar., zwycięzcy Nagrody Janowa Podlaskiego, o Wp 5,71. W rocznikach 1995 i 1996 urodziły się po nim tylko 3 szt. potomstwa, z czego w hodowli prywatnej użyte zostały klacze Glorietta gn. 1995 (od Gloria) i Florentyna gn. 1996 (od Finlandia).

Do podobnych „eksperymentów” można chyba zaliczyć użycie w Michałowie w sezonie 1995 ogierów hodowli janowskiej: **Bardysz** s. 1989 (Partner – Bazylea) z rodu Ilderima or.ar. i **Cyprys** sk.gn. 1988 (Czako – Cyranka) z rodu Krzyżyka or.ar. Bardysz pokrył 8 klaczy, w tym 4 michałowskie, a reszta doprowadzona przez hodowców prywatnych, A. Wójtowicza

i L. Błaszczyka. A. Wójtowicz z tego krycia dochował się derbisty, og. Gwaro gn. 1996 (od Gwarancja), z matki zakupionej w Michałowie. Od klaczy michałowskich Bardysz spłodził m.in. klacze Modestia gn. (od Marieta) i Kabura s. (od Kabała), sprzedane następnie do prywatnej stadniny w Polsce, Texass Ranch.

Cyprys również dochował się w 1996 r. 8 szt. przychówka, z tego 4 od klaczy michałowskich, w tym 3 ogierków i 1 klaczy, Fanaria gn. (od Fana-beria), która potem nabył polski prywatny hodowca K. Grudziąż. Po tym sezonie Cyprys również został sprzedany prywatnemu hodowcy w kraju, S. Bubasowi. Inni hodowcy chętnie doprowadzali do niego klacze z uwagi na jego efektowną maść i dynamikę ruchu.

Og. **Ecaho** s. 1990 (Pepton – Etruria), z rodu Ibrahima or.ar., hod. SK Janów Podlaski, urodził się już w omawianym okresie, a imię otrzymał na cześć odbywającego się wówczas w Janowie kongresu ECAHO. Po średniej karierze wyścigowej (Wp 1,29), karierę hodowlaną rozpoczął w Michałowie, gdzie stacjonował przez 2 sezony: 1995 i 1996.

Rodowodowo i pokrojowo reprezentował umowny typ saklawi i taki też typ przekazywał (mlecznobiały odcień maści siwej, duże, czarne oczy). Czasem jednak wśród jego potomstwa trafiały się plamy bielacze w okolicach oczu i nozdrzy, nasilające się z wiekiem. W szczególnie dużym stopniu wada ta wystąpiła u og. Ziemowit s. 1997 (od Zaleta), uzdolnionego sportowo, intensywnie użytkowanego pod siodłem zwłaszcza w konkurencjach western.

Najurodziwszą córką Ecaho, urodzoną podczas jego pobytu w Michałowie, była Emanda s. 1996 (od Emanacja), późniejsza Czempionka Świata. Z tego samego rocznika wywodzą się wartościowe klacze stadne Elwia s. (od Etopka) – rekordzistka aukcji 2003, nabyta za 140 000 EUR do Emiratów Arabskich, Eberia s. (od Ebola) i Pralina s. (od Premiera).

Eukaliptus s. 1974 (Bandos – Eunice), z rodu Ibrahima or.ar., hod. SK Janów Podlaski, w omawianym okresie był użytkowany w Michałowie w dwóch „rzutach”. W sezonie 1991 krył zarówno klacze michałowskie (od których dochował się 9 szt. potomstwa), jak kurozwęckie. Stawka michałowska z rocznika urodzenia 1992 obfitowała w szczególnie cenne klacze: Egna s. (od Egzotyka) – rekordzistka aukcji 2001 r., nabyta za 120 tys. USD przez Shirley Watts, Ekspozycja kaszt. (od Esperanca), Elia gn. (od Eulalia), Girlanda s. (od Giza), Erotomanka s. (od Erotyka) czy Larissa s. (od Linda).

Eukaliptus wrócił do Michałowa na sezony 1995 i 1996. Powtórzono wtedy najbardziej udane połączenia. I tak, wsławionym już siostrom Emi-

grantka 1985 i Emanacja 1986 przybyły następne: Emigra s. 1996 i Egeria s. 1997 (od Emigracja); kolejne pary pełnego rodzeństwa to: kl. Emantka s. 1996 i og. Ekwist s. 1997 (od Emanta), klacze Panika s. 1997 i Pasadena s. 1997 (od Plisa): Ekspozycja i Esperanto kaszt. 1996 (od Esperanca); a ponadto użytkowane w polskiej hodowli ogiery Grafik s. 1996 (od Gaskonia) i Werter s. 1996 (od Walkiria), eksportowany Epitet s. 1997 (od Ellada), klacze Worskla s. 1996 (od Wilejka) i Promocja s. 1997 (od Premiera).

Eukaliptus przekazywał w wysokim stopniu typ i urodę – wyrażającą się szczególnie w dużej suchości, pięknym wyrazie głowy i łuku szyi – a także poprawne kończyny, o czym świadczą wysokie wskaźniki wartości hodowlanej w zakresie tych cech. Równie często przekazywał jednak miękki grzbiet, a pod względem maści był heterozygotą, dawał więc potomstwo różnie umaszczone.

Dzielny wyścigowo og. **Borek** sk.gn. 1987 (Fawor – Borowina), Wp 7,35, z rodu Kuhailan Afas or.ar., hod. SK Janów Podlaski, wypróbowywany był w Michałowie w sezonie 1996, ale podczas postoju tam krył również klacze własności prywatnej. Dawał potomstwo przeważnie ciemno umaszczone, zwykle dzielne użytkowo, ale i pobudliwe nerwowo. Najurodziwszą z jego potomstwa urodzonego w Michałowie była Makarena k. 1997 (od Marieta).

Emigrant s. 1991 (Ararat – Emigrantka), z rodu Saklawi I, hod. SK Michałów, rozpoczął karierę hodowlaną w stadninie macierzystej, w sezonie 1996. W pierwszym „rzucie” stacjonował tam przez 4 lata. W tym okresie dał wiele wartościowego przychowka, jak Czempion Szwecji i Międzynarodowego Pokazu w Vilhelmsborg, Wiceczempion Polski Emrod s. 1997 (od Empressa), Czempion Polski, używany w SK SP og. Gaspar s. 1998 (od Gaskonia), kryjące tylko w hodowli prywatnej Arad s. 1999 (od Arteria) i Wołyń s. 1999 (od Wiaźma), dzielny wyścigowo og. Zachodni Wiatr gn. 2000 (od Zuzanna), urodziwe klacze Prudencja s. 1997 (od Pergola) o szczególnie dużych oczach i nozdrzach; Chimera gn. 1998 (od Czereda) – cechująca się wybitnie równą linią górną; Euscera s. 1999 (od Elcantara) – US National Top Ten 2010; Peczora s. 1999 (od Premiera); Luanda s. 2000 (od Loretta), Perga s. 2000 (od Pergola) i Primawera s. 2000 (od Premiera).

Emigrant powrócił do Michałowa ponownie w 2003 r., ale przeznaczano już pod niego niewielkie grupy klaczy. Z rocznika 2004 najlepsza wydaje się Faustyna s. (od Felicjana), a z 2005 – Karbala s. (od Karolina) – która w 2010 urodziła bardzo udaną klaczkę po Ekstern – i Wieża Snów kaszt. (od Wieża Babel).

Wyhodowany także w Michałowie og. **Wachlarz** c.gn. 1990 (Arbil – Warsawia), z rodu Krzyżyka or.ar., był owocem połączenia skrajnie odmiennych prądów krwi. Obiegowa opinia przypisywała mu, podobnie jak jego ojcu, nadmierną pobudliwość nerwową. Potomstwo dawał przeważnie ciemno umaszczone, często o długich, prostych głowach, za to bardzo suche. Do najwartościowszego przychowka urodzonego w tym okresie należały: kary og. Ferryt 1998 (od Fortissima) – Wicczempion Polski Ogierów Młodszych, po sprzedaży do Brazylii wygrywający tamtejsze pokazy; klacze Eunika gn. 1997 (od Esperanca), Fantazja sk.gn. 1997 (od Fanaberia), Wideta s. 1997 (od Wendeta), Grobla k. 1999 (od Gryzетка) i Wróżba gn. 1999 (od Wybranka), Zatoka Perska gn. 1999 (od Zuzanna), Drzewina c.gn. 2005 (od Drzewica) i Wazira gn. 2006 (od Wróżka). Największą jednak osobliwością potomstwa Wachlarza były żywo urodzone i odchowane bliźniaczki – Gloria Bis gn. 1999 i Gloria Zen gn. 1999 (od Gloria). Klaczki te, nabyte przez prywatnego hodowcę D. Konstantego, wyrosły na pełnowartościowe matki stadne i dają zdrowe potomstwo o normalnych wymiarach.

Wyhodowany w Białce og. **Pesal** s. 1991 (Partner – Perforacja), z rodu Ilderima or.ar., – Czempion Polski i Holandii, Wicczempion Pucharu Narodów – krył w Michałowie w sezonach 1997 i 1998. Jego potomstwo – prawie wyłącznie maści siwej – cechowało się przeważnie delikatną budową i szybkim tempem siwienia. Często białą już źrebięta pod matkami, po zrzuceniu pierwszej, źrebięcej sierści.

W pierwszym roczniku jego przychowka w Michałowie znalazły się, sprzedane potem krajowym hodowcom prywatnym, klacze Ludmiła s. 1998 (od Larissa) i Efrema s. 1998 (od Escalanta), która pobiła rekord Polski pod względem liczby ogierków urodzonych pod rząd. Dotychczasowy, ustanowiony przez kl. Bint Canaria 1948, wynosił 7 szt. Efrema natomiast urodziła 8, po różnych ojcach i przed jej sprzedażą na eksport kolejni właściciele nie dochowali się od niej ani jednej klaczki! Za to ogierki te odznaczały się wysoką wartością użytkową. Eomer 2003 (hod. K.Chmiel), po średniej karierze wyścigowej (Wp = 1,02) sprzedany do Belgii, pod holenderską zawodniczką Marijke Visser zdobył w 2013 Wicemistrzostwo Świata w Rajdach Długodystansowych. W sezonach 2012 i 2013 był najwyższym plasowanym koniem polskiej hodowli w światowym rankingu koni rajdowych FEI, kategoria juniorów i młodych jeźdźców.

Z tego samego rocznika po Pesalu pochodził także wał. Priam s. (od Pergola), odznaczający się wyjątkowo wszechstronną użytkowością pod

siodłem. Lepszy i liczniejszy był rocznik 1999. Pochodzą z niego tak wartościowe matki, jak Ekbatana s. (od Ekspozycja), Erotika s. (od Erotomanka), Piramida s. (od Pergola), Endorra s. (od Emigrantka), Gotlandia s. (od Grenlandia), Greta s. (od Girlanda), Złota Orda s. (od Zagrobla) i El Minia s. (od Emanacja).

Ekstern s. 1994 (Monogramm – Ernestyna), z rodu Kuhailan Haifi or.ar., hod. SK Michałów, w stadninie macierzystej rozpoczął swoją karierę hodowlaną w sezonie 1998. W „pierwszym rzucie” pozostawił tylko 4 szt. potomstwa, w tym 3 klacze – Felicjana s. (od Felicja), Elgina s. (od Egna) i Wilga s. (od Wenessa) – wcielone do stada matek. Spośród nich Elgina wyróżniła się startami w konkurencjach pod siodłem Jesiennego Pokazu w Janowie – w ujeżdżeniu, skokach i klasach typu „Pleasure”.

Następne 2 sezony ogier spędził w dzierżawie w Belgii, w stadninie Jadem Arabians, należącej do Christine Jamaar – Demeerseemann, wielbicielki jego urody. Istotnie, użycie Eksterna znacznie podniosło poziom hodowlany tej stadniny.

Do Michałowa Ekstern wrócił na sezon 2001 i 2002. Dał wtedy stawkę potomstwa wysokiej wartości, w której najbardziej wyróżniły się kl. Palanga s. 2002 (od Panika) – Czempionka Europy Klaczy Młodszych, a w klasyfikacji klaczy starszych Wiceczempionka Polski, Europy i Pucharu Narodów; oraz og. Esparto s. 2002 (od Ekspozycja) – Czempion Polski i Emiratów Arabskich, Wiceczempion Festiwalu Arabskiego Al. Khalediah, ojciec obiecującej stawki przychówka w Białce w roku 2010. Dobrym materiałem hodowlanym okazały się też: og. Epicentrum s. 2002 (od Escalona) – po sprzedaży wygrywający pokazy w Hiszpanii i na Teneryfie; og. Zefir s. 2003 (od Zygota) – używany w polskiej hodowli prywatnej; matki stadne z rocznika 2002: Droga Mleczna s. (od Dąbrowica), wyróżniająca się wybitnie dalekim wykretem w klusie, El Emeera s. (od Emanacja), El Ghazala s. (od Emigracja), Gailardia s. (od Girlanda), Wieża Marzeń c.gn. (od Wiaźma), Wesola Nowina kaszt. (od Wenessa); z rocznika 2003: Laranda s. (od Larissa), Laverna s. (od Loretta), Piękna Pani s. (od Pasja).

Kolejne przychówki po Eksternie zaczęły się rodzić w Michałowie w rocznikach 2008–2010. W roczniku urodzenia 2008 wyróżniły się: Czempionka Polski Klaczy Młodszych 2009 Wieża Róż kaszt. (od Wieża Babel), Lawinia s. (od Luanda) – II Wiceczempionka Jesiennego Pokazu 2010 w Janowie Podlaskim – i Mesalina gn. (od Mata Hari – wszystkie charakteryzujące się bardzo dobrym wypełnieniem partii lędźwiowej. Natomiast w stawce

potomstwa urodzonego w 2010 zdecydowanie budową o najlepszej harmonii wyróżniała się Karbona s., pierwszy przychówek młodej klaczy Karbala.

Prawie niepokonany na torze **Druid** gn. 1993 (Wojśław – Dalida), z rodu Bairactara or.ar., hodowli michałowskiej, powrócił do stadniny macierzystej na sezon 1999. W roku 2000 urodziło się po nim 10 szt. potomstwa, głównie od klaczy z „programu wyścigowego”. W stadzie matek SK Michałów pozostały jego córki: Echmea gn. (od Estepona), Mauretania gn. (od Martynika, eksportowana) i Furina gn. (od Fortuna), przekazana do Janowa jako reprezentantka niewystępującej tam dotąd rodziny kl. Ukrainka ur. ok. 1815 w Sławucie.

Kolejny syn Monogramma, ale w zupełnie innym typie, również wyhodowany w Michałowie og. **Ganges** gn. 1994 (od Garonna), ogier mocnej budowy, o wybitnych możliwościach ruchowych, zazwyczaj silnie „stemplujący” tymi cechami, użyty był w stadninie macierzystej w dwóch „rzutach”. Rozpoczął tam swoją karierę stadna w 1999 r. i przebywał do 2001. W okresie tym przyszły na świat m.in. derbista, używany na małą skalę w hodowli, Don Carlos gn. 2001 (od Decyzja), dzielny wyścigowo og. Zakazany Owoc s. 2002 (od Zaleta), Wicczempionka Polski Klaczy Młodszych i rekordzistka aukcji 2002 Wieża Wiatrów c.gn. 2001 (od Wiaźma), dobre klacze pokazowe i matki stadne Diaspora gn. 2000 (od Dalida), Drzewica gn. 2000 (od Dzięcielina) Emissa gn. 2001 (od Estelka), Złota Księga gn. (od Zatoka), Dobra Nowina kaszt. 2002 (od Dzięcielina). Wybitną jezdność i wszechstronność użytkową wykazała Wandea gn. 2000 (od Wilnianka), startując w klasach pod siodłem Jesiennych Pokazów w Janowie, zarówno w konkurencjach typu „Pleasure”, jak w ujeżdżaniu i skokach, których konkurs na III Pokazie wygrała.

Lata 2002 - 2004 Ganges spędził w dzierżawie w USA, gdzie uzyskał tytuł Narodowego Wicczempiona. Do Michałowa wrócił na sezony 2005 i 2006. Spośród 22 szt. urodzonego w tych sezonach przychówka wyróżniły się klacze Wieża Elfów gn. 2006 (od Wiaźma) i Wieża Milczenia kaszt. 2007 (od Wieża Babel).

Laheeb s. 1996 (Imperial Imdal – AK Latifa), z rodu Sakławi I, hod. Ariela Arabians (Izrael) bardzo wcześnie rozpoczął karierę hodowlaną – swojego pierwszego potomka spłodził jeszcze jako dwulatek, a do Polski przyjechał w wieku lat 3, mając już na koncie tytuły Młodzieżowego Czempiona Izraela i Młodzieżowego Wicczempiona Europy, ale ciągle jeszcze źrebięcy wygląd. Został użyty w celu przekazania na potomstwo walorów pokazowych i to zadanie wypełnił. W swoim pierwszym sezonie w Michałowie spłodził

33 szt. potomstwa z rocznika 2000. W stawce tej znalazły się ogiery: Edin s. (od Edina), użytkowany w prywatnej stadninie w Kielnarowej, sprzedany do Francji, gdzie zdobył międzynarodowe czempionaty Trophy Rhone Alpes i Midi Pyrenees; oraz Złocien s. (od Zaleta), Czempion Polski Ogierów Młodszych w Białce 2002, kryjący w prywatnych stadninach Izby i Agricola Farm, pokrył także w 2010 jedną klacz w stadninie macierzystej. Wśród klaczy po Laheeb wyróżniły się Emesa s. (od Etopka) – Wiceczempionka Międzynarodowego Pokazu w Wels, Emira s. (od Embra) – Czempionka Polski Klaczy Młodszych i Starszych, Czempionka Klaczy Młodszych Pucharu Narodów w Aachen, Galilea s. (od Georgia) – Czempionka Polski i Świata, Wieża Babel s. (od Wiaźma) – Czempionka Klaczy Młodszych Wiosennego Pokazu w Białce, a także Egea s. (od Egna), Elissara s. (od Ekscella), Farsala s. (od Fallada) i Forminga s. (od Figlarka). Nie dał ani jednej sztuki potomstwa innej maści niż siwa, toteż prawdopodobnie pod względem tego umaszczenia był homozygotą.

Dwukrotny Wiceczempion Polski, og. **Angor** s., (Alegro – Angola), z rodu Kuhailan Afas or.ar., hod. SK Janów Podlaski, po słabej (WP 0,19) karierze wyścigowej przez pierwsze dwa sezony sprawdzany był w dzierzawie u M. Bogajewicza. W Michałowie stacjonował w latach 2000 i 2001. Najlepszymi spośród jego przychowków urodzonych w tym okresie były klacze: Elatea s. 2001 (od Eberia), Pampeluna gn. 2001 (od Palestyna), Eubeja s. 2001 (od Esturia), Galatea s. 2002 (od Gehenna) i Emeeria kaszt. 2002 (od Ernera). Otrzymał więc wysokiej jakości partnerki, jednak córki ich nie odpowiadały standardom Michałowskiemu, toteż wszystkie zostały sprzedane, a w stadzie reprezentuje je tylko kl. Gajarda gn. 2009 (Gaspar – Galatea).

Średnio dzielny wyścigowo (Wp 1,73) og. **Monar** gn. 1993 (Wojśław – Mitręga), z rodu Bairactara or.ar., był użytkowany w Michałowie przez 3 sezony. Potomstwo jego cechowało się głównie prawidłowymi liniami górnymi. Najlepszymi spośród jego córek wydają się być: Fanagoria gn. 2002 (od Figlarka), Elaja gn. 2003 (od Elicja), Fidzi gn. (od Figlarka), Wenus s. 2003 (od Worskla), Wysoka Wieża gn. 2005 (od Wiaźma) i Zauria gn. 2005 (od Zatoka) – wszystkie sprzedane w prywatne ręce.

Drugi syn Wojśława, **Werbum** s. 1995, miał piękną głowę, wysoko przystawioną szyję, ale miękki grzbiet i te cechy przekazywał potomstwu. Dwie spośród jego córek wykazały się również dobrym charakterem, jezdnością i dobrymi wynikami w konkurencjach pod siodłem – Esmirna s. 2002 (od Espadrilla) i Mata Hari gn. 2002 (od Martynika), wysoko plasowane w ujeź-

dzeniu i klasach typu „Pleasure” Jesiennych Pokazów w Janowie i Sortowych Mistrzostw Polski Koni Arabskich. One i kl. Zuzelia s. 2002 (od Zenobia) były (wg stanu na 2010 r.) jedynymi córkami tego ogiera reprezentowanymi w stadzie matek SK Michałów. Oprócz nich wartościowymi klaczami po Werbum były także: El Dahma s. 2002 (od Emocja), Złota Brama s. 2002 (od Zmowa), Enargida s. 2003 (od Embella), Epikasja s. 2003 (od Espadrilla) i El Hazenda s. 2006 (od El Haza).

Użyty w Michałowie ze względu na swą dzielność wyścigową, derbista, zwycięzca Porównawczej i Nagrody Janowa Podlaskiego, **Wiliam** s. 1995 (Endel – Wilia), z rodu Saklawi I, hod. SK Michałów, o Wp 14,31, krył w stadninie macierzystej w sezonach 2001 i 2004. Potomstwu przekazał przeważnie dobry charakter, ale i długie, proste głowy. Stosunkowo najwięcej typu w jego progeniturze miały klacze Digesta s. 2002 (od Drabora), Endywia s. 2002 (od Eskalopka), Echara s. 2005 (od Echmea) – nadal w michałowskim stadzie matek – i Forpoczta s. 2005 (od Furina), która, niestety, padła w młodym wieku.

Utytułowany ogier **Emrod** s. 1997 (Emigrant – Empressa), z rodu Saklawi I, hod. SK Michałów, mimo figurowania w spisie reproduktorów w stadninie macierzystej nie splodził w Polsce ani jednej sztuki potomstwa.

Grafik s. 1996 (Eukaliptus – Gaskonia), z rodu Ibrahima or.ar., hod. SK Michałów, Czempion Polski, był użytkowany w stadninie macierzystej przez 3 sezony: 2002–2004. Swemu potomstwu przekazywał przeważnie ładne głowy, długie szyje, czasem miękkie grzbiety, lecz także dobry charakter i przydatność do pracy pod siodłem. Najlepszym tego przykładem była kl. Argolida s. 2003 (od Anakonda), która z powodzeniem startowała w konkurencjach użytkowych Jesiennego Pokazu w Janowie. Do najwartościowszych reprezentantek jego przychowka w Michałowie należały też: Emboria s. 2004 (od Embra), Prosna s. 2004 (od Prudencja – przypominająca matkę krótką głową o głębokich ganaszach, dużych oczach i nozdrzach), Adelina s. 2005 (pełna siostra Argolidy, lubiana przez masztalerzy za miły charakter) i Emiriona s. 2005 (od Emmona). W starszym wieku Grafik sam startuje w Sportowych Mistrzostwach Polski i Europy Koni Arabskich i osiąga dobre wyniki, zwłaszcza w konkursach ujeżdżenia. Taki ogier zasługuje na to, aby mieć możliwość kontynuacji swego rodu męskiego.

Og. **Esperanto** kaszt. 1996 (Eukaliptus – Esperanca), z rodu Ibrahima or.ar., hod. SK Michałów, Wicczempion Polski Ogierów Młodszych, mimo kwalifikacji do hodowli nie splodził w Polsce ani jednego źrebięcia.

Wydzierżawienie w 2002 og. **Gazal Al Shaqab** gn. 1995 (Anaza El Farid – Kajora), z rodu Saklawi I, wyhodowanego w stadninie Al Shaqab w Qatarze, było „wystrzałem” porównywalnym ze sprowadzeniem Probata czy Monogramma. Ten ogier, po egipskim ojcu od polskiej matki, cechował się nadzwyczajną suchością, bardzo długą szyją i idealną linią górną, które to cechy przekazywał potomstwu. W Polsce przebywał przez dwa lata (sezony 2002 i 2003) i był bardzo szeroko użyty, a po tym okresie inseminowano wybrane klacze jego mrożonym nasieniem.

Czym dla Janowa Pianissima – tym dla Michałowa była niewątpliwie córka Gazala, Emadoria s. 2004 (od Emanda), reprezentująca trzecie pokolenie czempionek, z sublinii zasłużonej klaczy Emigracja. Zdobyła ona tytuły Czempionki Klaczy Wiosennego Pokazu w Białce, Młodzieżowej Czempionki USA i Świata, a w wieku dorosłym – Czempionki Polski, Europy, Pucharu Narodów i Czempionki Świata.

Oprócz niej Gazal Al Shaqab dał w Michałowie liczną stawkę potomstwa bardzo wysokiej klasy. Należą do niej: bardzo suche i wybitne ruchowo ogiery Eryks gn. 2003 (od Emmona), Drabant gn. 2003 (od Demona, Czempion Polski Ogierów Młodszych i Wiceczempion Polski Ogierów Starszych), rosły i dzielny wyścigowo Wadi Nur gn. 2004 (od Wenessa); klacze Filistia gn. 2003 (od Fantazja), Elenita gn. 2003 (od Epifania), Ejrene gn. 2004 (od Emocja) – Czempionka Wiosennego Pokazu w Białce i Czempionka Polski Klaczy Młodszych, o najkrótszej chyba partii pyskowej w polskim stadzie podstawowym i wyjątkowo dobrze związanej partii lędźwiowej), potężna, o bardzo dobrze wypełnionej nerce El Medina gn. 2004 (od El Dorada), efektownie, ciemno umaszczone córki klaczy z linii Forty – Formia sk.gn. 2004 (od Fortuna), Foggia c.gn. 2004 (od Fortissima) i Funkia c.gn. 2004 (od Fantazja), Wilda s. 2004 (od Wilga) – Wiceczempionka Polski, malutka i pustynna w typie Norma s. 2004 (od Nina), Czempionka Europy Klaczy Młodszych Pistoria s. 2004 (od Palmira) i zdobywczyni tytułu Top Ten w Scottsdale – Wkra gn. 2004 (od Wyborna).

Doskonale sprawdzający się pod siodłem **Esculap** s. 1999 (Primo – Esparceta), z rodu Ilderima or.ar., hod. SK Janów Podlaski, w Michałowie był użytkowany w sezonie 2004 i pozostawił 5 szt. potomstwa. Najlepsza z nich, zarówno pod względem urody, jak przydatności wierzchowej, okazała się Gardeja s. 2005 (od Gotlandia), z powodzeniem startująca w klasach ujeżdżenia i „Pleasure”, skoków przez przeszkody i konkurencji westernowych, Jesiennych Pokazów w Janowie oraz Sportowych Mistrzostw Polski i Europy.

W tym samym sezonie 2004 sprawdzany był w Michałowie rosły i pobudliwy nerwowo, lecz wybitnie uzdolniony ruchowo og. **Piber** s. 1996 (Pamir – Pilina), z rodu Kuhailan Afas or.ar., hod. SK Janów Podlaski. Na wyścigach biegał słabo, lecz brał udział w klasach pod siodłem jesiennych Pokazów w stadninie macierzystej. Ze stawki jego potomstwa urodzonego w Michałowie w roku 2005 wyróżniły się El Kahira s. 2005 (od Emigracja) i Erabea s. 2005 (od Elandra).

Złociń s. 2000 (Laheeb – Zaleta), Czempion Polski Ogierów Młodszych, z rodu Saklawi I, hod. SK Michałów, według stanu na 2010 r. nie pozostawił przychowka w stadninie macierzystej.

W sezonach 2005 i 2006 w Michałowie używany był og. **Galba** s. 1994 (Plakat – Gza Gza), z rodu Saklawi I, hodowli niemieckiej, Czempion m.in. Pucharu Narodów, Europy, Świata i Bliskiego Wschodu, o interesującym rodowodzie. Ojciec jego posiadał krew egipską i tierską (sięgającą w niektórych liniach do przodków uprowadzonych w 1939 z Janowa), a matka wywodziła się od koni eksportowanych z Polski lub ich potomstwa. Pokładano więc w tym ogierze wielkie nadzieje i otrzymał dużo klaczy do krycia. Niestety, jak na tak utytułowanego reproduktora, zawiódł raczej te oczekiwania. Najwartościowszymi jego córkami okazały się z rocznika 2006: Golteria s. (od Gotlandia) – zwyciężczyni klasy klaczy dwuletnich w Białce i Janowie w 2008, Germania s. (od Gehenna) – startująca w konkurencjach pod siodłem (ujeżdżenie, skoki i klasy „Pleasure”) Jesiennego Pokazu w Janowie, a z rocznika 2007 – Padova s. (od Palanga), zwyciężczyni klasy klaczy dwuletnich w Białce.

Czempion Polski, og. **Gaspar** s. 1998 (Emigrant – Gaskonia), jak dotąd, używany był w Michałowie w sezonach 2005–2009. Odznaczał się horyzontalną linią górną i przekazywał tę cechę. Dotychczas najlepszymi w stawce jego potomstwa okazały się: Dębowa Łąka s. 2007 (od Dębowa Góra) – zwyciężczyni klasy klaczy rocznych na Narodowym Pokazie w Janowie, Flaminia gn. 2008 (od Filistia) – zwyciężczyni klasy klaczy rocznych na Wiosennym Pokazie w Białce i Gajarda s. 2009 (od Galatea).

Kulig s. 1991 (Balon – Kawalkada), z rodu Bairactara or.ar., hod. SK Michałów, stanowił cenną rezerwę hodowlaną z uwagi na kontynuację „siewego” odgałęzienia rodu Bairactara, biegnącego przez og. Gwarny 1953. Niestety, jakość przychowka nie uzasadniła pokładanych w nim nadziei. W Michałowie był używany w sezonach 2003 i 2004. Do hodowli została po nim włączona kl. Espa s. 2004 (od Espadrilla), wyróżniająca się więk-

szym wzrostem od obojga rodziców. Ebenza s. 2005 (od Eberia) wyróżniła się natomiast przydatnością wierzchową, gdyż reprezentowała macierzystą stadninę w klasach „Pleasure” Jesiennego Pokazu w Janowie.

Czempion Polski, og. **Poganin** s. 2001 (Laheeb – Pohulanka), z rodu Saklawi I, hod. SK Janów Podlaski, wyróżnia się modelową suchością, głowa i linia górną, ale czasem w jego przychówku ujawnia się widoczne białko – cecha przekazywana przez jego ojca. Spośród jego potomstwa urodzonego w Michałowie w latach 2006 i 2007 najcenniejszy jest niewątpliwie og. Kabsztad s. 2006 (od Kwestura), Młodzieżowy Czempion Polski, Wiceczempion Europy i Międzynarodowy Czempion pokazu w Sharjah (Emiraty Arabskie), użytkowany w hodowli. Urodziwe są również klacze z rocznika 2006: Elirdia s. (od Eligia) i Pentra s. (od Peczora).

Na dwa sezony, 2006 i 2007, wydzierżawiony został do Michałowa z Izraela og. **Al Maraam**, gn. 1998 (Imperial Imdal – The Vision), z rodu Saklawi I, o czysto egipskim pochodzeniu, zimbredowany na Nazeera, który powtarzał się prawie w każdej klatce jego rodowodu. Na ogół przekazywał walory pokazowe, zwłaszcza potomstwu matek, które też posiadały takie cechy. Spośród jego potomstwa urodzonego w Michałowie najlepsze wyniki osiągnęły klacze Espinilla kaszt. 2007 (od Espadrilla) – zwyciężczyni swojej klasy wiekowej w Białce, o długiej, jedwabistej, prawie białej grzywie; i Parmana s. 2008 (od Palmira) – Wiceczempionka Klaczy Młodszych z Białki.

Również na te same dwa sezony wydzierżawiony został ogier niegdyś sprzedany z Polski, który w rękach nowych właścicieli zdobył dwukrotnie Czempiona Świata i Europy – **Piruet** s. 1983 (Probat – Pieczęć), z rodu Kuhailan Afas or.ar., hod. SK Janów Podlaski. Użyto go z uwagi na potrzebę przedłużenia rodu Kuhailan Afas or.ar., zagrożonego wygaśnięciem mimo użycia w polskiej hodowli 11 synów og. Probat, jak również ze względu na przekazywane przez og. Piruet predyspozycje do rajdów długodystansowych. Jednak także i w Michałowie potomstwo Pirueta przedstawia się raczej przeciętnie, natomiast predyspozycje użytkowe tej stawki nie zostały jeszcze (rok 2010) zbadane. Nieźle zapowiada się og. Dar Fur kaszt. 2007 (od Droga Mleczna), ogierki Estarioll s. 2008 (od Espadrilla), Got s. 2008 (od Gotlandia) i klaczki Petrilla s. 2008 (od Peczora) i Złota Wola s. 2008 (od Złota Orda).

Po roku 2007 karierę w SK Michałów rozpoczęli synowie og. Gazal Al Shaqab z rocznika urodzenia 2003: **Drabant** gn. (od Demona), hod. SK Michałów, **Eryks** gn. (od Emmona), hod. SK Michałów – obdarzony

wybitnym ruchem i przekazujący go – i **Pegasus** s. (od Pepesza), hod. SK Janów Podlaski. Potomstwo ich pochodzi z roczników 2008 (dwa ogierki po Drabant) i młodszych. Spośród nich dobrze zapowiadają się np. kl. El Mediara s. 2010 (Eryks – El Emeera), og. Elldorro gn. 2010 (Eryks – Ellanda) i kl. Karamea s. 2010 (Pegasus – Kasjoepa). Spośród 47 ogierów znajdujących się „na stanie” SK Michałów w omawianym okresie 22 (46,81%) było hodowli własnej, 17 (36,17%) z Janowa Podlaskiego, 1 (2,13%, konkretnie og. Pesal) z Białki, a 7 (14,89%) hodowli zagranicznej. A zatem w latach 1990–2010 po raz pierwszy SK Michałów zaspokajała większą część swojego zapotrzebowania na ogiery reproduktorami hodowli własnej. Oprócz ogierów stacjonujących w Michałowie, używano tam także mrożonego nasienia ogierów w typie pokazowym, takich jak **Eden C**, **QR Marc** i **Om El Shahmaan** z rodu Saklawi I, a dla poprawienia zdolności wyścigowych potomstwa – ogierów **DA Adios** gn. 1998 (Wiking – Sanibel IA) z rodu Kuhailan Haifi or.ar. i **KA Czubuthan** kaszt. 1984 (Brusally Orzelost – Chambray) z zagrożonego wygaśnięciem rodu Koheilan Adjuze or.ar.

W sezonie 2010 użyto w Michałowie ogierów z 5 rodów, których struktura ilościowa przedstawia się, jak następuje:

- Saklawi I or.ar. – 50,96%
- Ilderim or.ar. – 21,15%
- Kuhailan Haifi or.ar. – 20,19%
- Krzyżyk or.ar. – 6,73%
- Koheilan Adjuze or.ar. – 0,97% (co oznacza 1 klacz inseminowaną nasieniem og. KA Czubuthan).

Natomiast w 2016 w SK Michałów użyte zostały ogiery z 4 rodów w następujących proporcjach:

- Saklawi I or.ar. – 72,22%
- Kuhailan Haifi or.ar. – 16,67%
- Mirage or.ar. – 5,55%
- Krzyżyk or.ar. – 5,55%

Tak wysoka przewaga rodu Saklawi I – reprezentowanego przez różne ogiery, ale ich wszystkich rodowody nasycone są powtarzającymi się imionami czempionów pokazowych – przy równoczesnym braku reprezentacji rodów charakterystycznych dla polskiej hodowli, może stwarzać zagrożenie nadmiernego spokrewnienia pogłowia i zatrąty tego specyficznego typu, za który polskie araby były przez tyle lat cenione.

Według stanu na rok 2010 w Michałowie znajdowało się 127 klaczy 4-letnich i starszych, należących do 11 rodzin, a więc w stosunku do stanu wyjściowego przybyło dwie – Mlechy or.ar. imp. 1845 do Jarczowiec i Adjuze or.ar. imp. 1885 do Babolnej.

Tak jak poprzednio, najliczniej reprezentowana rodzina kl. Milordka ur. ok. 1810 w Sławucie, w omawianym okresie przeżywała prawdziwy rozkwit za sprawą sublinii założonej przez kl. **Emigracja** s. 1980 (Palas – Emisja). Ta wspaniała klacz przeżyła 28 lat i wydała na świat 14 szt. potomstwa, w tym 12 klaczek, a pośród nich dwie Czempionki Polski: Emigrantka s. 1985 (po Eukaliptus, także Czempionka Europy) i jej pełna siostra Emanacja s. 1986 (także Wiceczempionka Europy i Best In Show Janów 1999) i dwie Wiceczempionki Polski: pełna siostra Emigrantki i Emanacji, Erlanda s. 1990 oraz Ellada gn. 1991 (po Balon). Inna córka Emigracji, Etenta s. 1994 (po Monogramm), sprzedana do Wielkiej Brytanii, dała tam użytego później w Polsce og. HS Etiquette s. 1998 (po Simeon Sadik), a jej pełna siostra Emocja kaszt. 1995, razem z klaczami El Ghazala s. 2002 (po Ekstern) i El Kahira s. 2005 (po Piber) przedłużają sublinię w stadninie macierzystej.

Emigrantka (1985–2002) pozostawiła dla polskiej hodowli przede wszystkim ogiera czołowego Emigrant s. 1991 (po Ararat), Czempiona Polski i czynną aktualnie w stadninie Czempionkę Polski, Europy (w klasach klaczy młodszych i starszych), Pucharu Narodów i USA – kl. El Dorada s. 1998 (po Sanadik El Shaklan), wraz z półsiostrami Endorra s. 1999 (po Pesal) i El Haza s. 2001 (po Ararat) oraz z użytkowaną już w hodowli córką El Medina gn. 2004 (po Gazal Al Shaqab).

Emanacja (1986–2003) dała m.in. Czempiona Polski i USA – og. Emanor s. 1993 (po Wojsław), dwukrotną Wiceczempionkę Polski, a w barwach brytyjskiego nabywcy Czempionkę Europy i Wielkiej Brytanii – kl. Emilda s. 1990 (po Pamir), której córka Emmona s. 1998 (po Monogramm), czynna aktualnie w macierzystej stadninie, w 2010 r. oprócz tytułu Wiceczempionki Polski otrzymała również dwie nagrody specjalne – za Najpiękniejszą Głowę oraz Najpiękniejszy Ruch pokazu. Według stanu na 2010 r. w Michałowie użytkowane były następujące klacze wywodzące się od Emanacji: Czempionka Świata Emanda s. 1996 (po Ecaho) ze swoją wielokrotnie utytułowaną córką Emandorią s. 2004 (po Gazal Al Shaqab); Wiceczempionka Polski Espadrilla s. 1997 (po Monogramm), odznaczająca się wyjątkowym wdziękiem i słodyczą, z córkami Esmirna s. 2002 (po Werbum) i Espa

s. 2004 (po Kulig); Wicczempionka Klaczy Młodszych z Białki – Empiryka s. 1998 (po Monogramm).

Najbardziej typowe konie z tej sublinii cechowały się (z wyjątkiem nielicznych osobników maścistych) mlecznobiałym odcieniem maści siwej, długimi szyjami, krótkimi głowami z dużym, czarnym okiem i nozdrzem otoczonym prześwitującą przez delikatną sierść, czarną skórą, horyzontalną linią górną i efektowną odsadą ogona, a klacze ponadto dużą żeńskością.

Sublinia założona przez kl. **Estonia** s. 1965 (Comet – Estokada), o charakterze bardziej wyścigowym, kontynuowana jest przez kl. Echmea gn. 2000 (Druid – Estepona), krytą dzielnymi ogierami i Emissa gn. 2001 (Ganges – Estelka).

Linia wytworzona w obrębie rodziny Milordki przez kl. **Ela** s. 1951 (Miecznik – Lala) kontynuowana była w Michałowie przez kl. Egzonera s. 1995 (Monogramm – Egzotyka) i Emesa s. 2000 (Laheeb – Etopka).

W obrębie drugiej co do liczebności w SK Michałów rodziny kl. Gazella or.ar. imp. 1845 do Jarczowiec w omawianym okresie na bardzo wysoki poziom wybił się skromnie dotąd reprezentowany prąd krwi wywodzący się od kl. **Cumparsita** s. 1960 (Gwarny – Carmen). Stało się to za sprawą fenomenalnej klaczy Kwestura kaszt. 1995 (Monogramm – Kwesta) – dwukrotnej Czempionki Świata, rekordzistki aukcji 2008. Niestety, w polskiej hodowli klacz ta okazała się matką ogierów, i to nienajlepszej jakości, z wyjątkiem „wschodzącej gwiazdy” – debiutującego w hodowli og. Kabsztad s. 2006 (po Poganin), Czempiona Polski Ogierów Młodszych. Jedyłą kontynuatorką tej sublinii w Michałowie pozostała więc jej jedyna córka Kasjoepa s. 2001 (po Eldon) i półsiostra Karolina s. 2000 (Laheeb – Kwesta), której pierwsza córka, Karbala s. 2005 (po Emigrant) zapowiada się bardzo obiecująco.

Czynne w poprzednim okresie prądy krwi były nadal kontynuowane.

Amhara s. 1961 (Nabor – Adis Abeba) – Argolida s. 2003 (Grafik – Anakonda) – Augusta s. 2012 (Pegasus – Adelina);

Gilza gn. 1967 – Gaskonia s. 1987 (Probat – Gizela, matka trzech ogierów czołowych i „etatowa niańka” osieroconych źrebiąt, o nadzwyczajnej suchości i ruchu, jeszcze w wieku 19 lat zdobyła Czempionat Polski i Best In Show), Georgia s. 1994 (Monogramm – Gizela), Gardeja s. 2005 (Esculap – Gotlandia), Germania s. 2006 (Galba – Gehenna);

Mitra gn. 1969 (Celebes – Manilla) – Mata Hari gn. 2002 (Werbum – Martynika);

Pliszka s. 1973 (Gwarny – Pardwa) – **Panika** s. 1996 (Eukaliptus – Plisa), **Primawera** s. 2000 (Emigrant – Premiera), **Prosna** s. 2004 (Grafik – Prudencja).

Rodzina kl. Szweykowska ur. ok. 1800 w Sławucie w omawianym okresie miała w Michałowie reprezentantki obydwóch linii:

Fregata kaszt. 1957 (Rozmaryn – Fanfara) – **Forminga** s. 2000 (Laheeb – Figlarka), **Fellena** s. 2005 (Emigrant – Felicjana);

Warmia gn. 1963 (Comet – Wadera) – **Wieża Babel** s. 2000 (Laheeb – Wiaźma). **Wilda** s. 2004 (Gazal Al. Shaqab – Wilga), **Wkra** gn. 2004 (Gazal Al. Shaqab – Wyborna).

Rodzina kl. Selma or.ar., ur. 1865 w Egipcie, była w Michałowie reprezentowana przez linie założone przez klacze **Potencja** gn. 1952 (Priboj – Taktika) hod. Tiersk i **Złota Iwa** gn. (Arax – Cesima) hod. J. Maryański. Przykładowymi reprezentantkami tych sublinii były odpowiednio: **Piękna Pani** s. 2003 (Ekstern – Pasja), **Zagrobla** s. 1994 (Monogramm – Zguba), **Czempionka Świata i USA**, jej córka **Złota Orda** s. 1999 (po Pesal).

Charakterystyczna dla Michałowa linia kl. **Forta** c.gn. 1943 (Kuhailan Abu Urkub – Porta) należąca do rodziny kl. **Ukrainka** ur. ok. 1815 w Sławucie, prowadzona była od dłuższego czasu w dwóch subliniach.

Dyska gn. 1950 (Wielki Szlem – Forta) – **Demeter** gn. 2003 (Wojsław – Drabora), **Diorama** s. 2004 (Gazal Al. Shaqab – Decyzja);

Fatma c.gn. 1061 (Anarchista – Forta) – **Fallada** kaszt. 1995 (Monogramm – Fanaberia), **Czempionka Polski i Kanady**, **Farsala** s. 2000 (Laheeb – Fallada), **Foggia** sk.gn. 2004 (Gazal Al. Shaqab – Fortissima), **Formia** c.gn. 2004 (Gazal Al. Shaqab – Fortuna), **Funkia** c.gn. 2004 (Gazal Al. Shaqab – Fantazja).

Najtypowszymi przedstawicielkami rodziny **Semrie** or.ar., imp. 1902 do **Babolnej**, były w omawianym okresie **Demona** c.kaszt. 1994 (Monogramm – Dalida), jej córka **Dama Kier** gn. 2004 (po Gazal Al. Shaqab), **Drzewica** gn. 2000 (Ganges – Dzięcielina).

Dla szczupłej reprezentacji rodziny kl. **Rodania** or.ar. imp. 1881 do Anglii należała przede wszystkim **Czempionka Polski i Pucharu Narodów – Palmira** s. 1995 (Monogramm – Palestra) i jej córka **Pistoria** s. 2004 (po Gazal Al. Shaqab), **Czempionka Europy Klaczy Młodszych**.

W obrębie rodziny kl. **Sahara** or.ar. imp. 1845 do **Jarczowiec** wytworzyła się nowa sublinia, założona przez importowaną z USA kl. **WN Nastasea** (Nabor – Kirkor's Gazal), której wnuczką była bardzo urodziwa kl. **Norma** s. 2004 (Gazal Al. Shaqab – Nina).

Z ogólnej liczby 127 klaczy znajdujących się jesienią 2010 r. na stanie SK Michałów, najwięcej, bo 49 (38,58%) należało do rodziny Milordki, 26 (20,27% – do rodziny Gazelli, 12 (9,45%) – do rodziny Szweykowskiej, 9 (7,09%) do rodziny Ukrainki, a 8 (6,30%) do rodziny Semrie.

W 2016 r. na stanie SK Michałów znajdowało się 106 klaczy 4-letnich i starszych należących do 11 rodzin żeńskich. Daje się zauważyć brak reprezentantek rodzin Szamrajówki, Cherify i Scherife, charakterystycznych dla stada matek SK Janów Podlaski. Utrzymała się, a nawet zwiększyła, przewaga rodziny Milordki, reprezentowanej przez 40,57% klaczy. Drugie i trzecie miejsce zajmują rodziny Gazelli or.ar. i Szweykowskiej, odpowiednio 16,04 i 10,38%.

W latach 1990–2016 konie hodowli SK Michałów czterokrotnie wygrały Derby (og. Gepard 1991, og. Druid 1993, og. Wiliam 1995, og. Don Carlos 2001), dwukrotnie Oaks (klacze Dracena 1988 i Estelka 1992) oraz czterokrotnie Nagrodę Porównawczą (og. Gepard 1991, og. Druid 1993 r. dwa razy i og. Wiliam 1995).

KUROZWĘKI

Według stanu na 1990 r. (XIII Tom PASB) w Kurozwałkach znajdowało się 65 klaczy 4-letnich i starszych należących do 12 rodzin żeńskich. Obsada stanowisk dyrektora i głównego specjalisty ds. hodowli koni nie zmieniła się w porównaniu do poprzedniego okresu.

W latach 1990–1998 stacjonowało w tej stadninie 20 ogierów. **Eukaliptus** s. 1974 (Bandos – Eunice), z rodu Ibrahima or.ar., hod. SK Janów Podlaski, krył w Kurozwałkach w latach 1988–1991. Dawał zwykle potomstwo z ładnymi głowami i poprawne na nogach, ale często dziedziczące po nim miękkie grzbiet. Pośród urodzonego w tym okresie przychowka wyróżniły się: używane w polskiej hodowli czystej krwi ogiery: Hetman s. 1990 (od Heraldyka), Floret s. 1991 (od Furda), Camus gn. 1992 (od Catalina) i Nimb kaszt. 1992 (od Nejtyczanka) – późniejszy Czempion Wielkiej Brytanii; klacze stadne: Hulanka s. 1989 (od Heraldyka), Fawela s. 1989 (od Furda), Calisia s. 1990 (od Catalina), Niwa kaszt. 1990 (od Nejtyczanka, później sprzedana w ręce prywatne, matka zasłużonej w sporcie Niniwy), Atencja kaszt. 1991, oaksistka (od Arena), Centra kaszt. 1992 (od Castylia) i Tripla s. 1992 (od Trema).

Palas s. 1968 (Aswan – Panel), z rodu Saklawi I, hod. Tiersk, kontynuował w Kurozwałkach swoją karierę rozpoczętą w poprzednim okresie, aż do roku 1990, kiedy został sprzedany. Z roczników urodzenia 1990 i 1991 pochodzi 24 szt. potomstwa, a w tym: klacze stadne Agawa s. 1990 (od Arena), Ekosfera gn. 1990 (od Elektra), Eugenika s. (od Euforia), Tamiza s. 1990 (od Tania), Winiarnia s. 1990 (od Winnica), Bazylika s. 1991 (od Braminka), Eutrofia s. 1991 (od Euforia), Lira s. 1991 (od Liwadia) i dobre konie użytkowe: Nenufar s. 1991 (od Nejtyczanka), Mistrz Polski w Rajdach Długodystansowych na 160 km, Wykusz s. 1991 (od Włoka) i Zgaduj gn. 1991 (od Zagadka).

Wermut gn. 1982 (Probat – Warmia), z rodu Kuhailan Afas or.ar., hod. SK Michałów, używany był w Kurozwękach w latach 1989–1993. Potomstwo dawał przeważnie suche, maści gniadej, często dzielne wyścigowo, lecz czasem pobudliwe nerwowo. W latach 1990–94 urodziły się po nim m.in. użytkowane w hodowli prywatnej lub eksportowane bez użycia w polskiej hodowli ogierzy: Edukt gn. 1990 (od Elena) – nabyty i użytkowany zarówno w hodowli jak pod siodłem przez znanego fotografa Stuarta Vesty’ego, Bard gn. 1990 (od Bukowina), Elien gn. 1992 (od Enida) – Wicczempion Polski Ogierów Młodszych pokazu w Michałowie 1994, Walet s. 1990 (od Warownia) – zwycięzca Nagrody Porównawczej, Wp 8,07, drugi w swoim roczniku; oraz klacze stadne Canossa gn. 1990 (od Ceneria), Celebra gn. 1990 (Celebracja), Wizyta gn. 1990 (od Wiorsta) – Czempionka Klaczy Młodszych Scandinavian Open, Ekskuza s. 1994 (od Eksplozja), Nitra gn. 1994 (od Nostalgia) i Warta s. 1994 (od Warownia).

Ararat s. 1985 (Palas – Arra), z rodu Saklawi I, hod. SK Janów Podlaski, krył w Kurozwękach w sezonach 1991 i 1992. W okresie tym spłodził m.in. klacze: Całka s. 1992 (od Cętka), Eina s. 1992 (Ejnia), Euskara s. 1993 (od Euglena) – w 1995 zwyciężczyni klasy klaczy dwuletnich Narodowego Pokazu w Janowie, Czempionka Szwecji 2005; Etre s. 1993 (od Erytrea) i Egejka s. 1993 (od Egipcjanka).

Gabaryt s. 1982 (Banat – Gambia), z rodu Krzyżyka or.ar., hod. SK Janów Podlaski, użytkowany był w Kurozwękach w sezonach 1991–1993. Dał m.in. klacze stadne Charyzma s. 1992 (od Celebracja), Esteria s. 1992 (od Elektra), Hufnica s. 1992 (od Haubica), jej pełną siostrę Halba s. 1993 i Hina s. 1994 (od Hulanka) oraz używane w hodowli prywatnej ogierzy: Filias s. 1993 (od Ferradura) i dzielny wyścigowo Zachód s. 1994 (od Zorza), Wp 2,29.

W sezonie 1992 w Kurozwękach użyto dwóch ogierów własnej hodowli: **Brokat** gn. 1986 (Algomej – Braminka) z rodu Kuhailan Haifi or.ar. i **Eran** s. (Partner – Erynja), z rodu Ilderima or.ar. Obydwa zostały wkrótce eksportowane do Włoch.

Po og. Brokat w roku 1993 urodziła się m.in. kl. Eksedra kaszt. (od Eksplozja), która, eksportowana bez użycia w polskiej hodowli do USA, zdobyła tam dwukrotnie (w 1999 i 2000) tytuł Top Ten Czempionatu Narodowego. Do polskiej hodowli wcielono po nim klacze: Elomea c.gn. (od Elongacja), Nota kaszt. (od Nejtyczanka) i Zastawa gn. (od Zjawa).

Po og. Eran (którego pełny brat Eksponat 1985 pozostawił potomstwo tylko w hodowli prywatnej) do stada matek wcielono klacze z rocznika

1993: Champania s. (od Ciupaga), Chwała s. (od Celebracja), Troja s. (od Tania) i Zona s. (od Zorza).

Pepton s. 1977 (Bandos – Pemba), z rodu Ibrahima or.ar., hod. SK Janów Podlaski, został użyty w Kurozwałkach już po raz drugi, w sezonach 1992 i 1993. W hodowli wykorzystano po nim klacze Teza s. 1993 (od Trema), Bessa s. 1994 (od Bella), Eugina s. 1994 (od Euglena), Hossa s. 1994 (od Heraldyka) i Niobe s. 1994 (od Nimfa). W tym okresie Pepton dał również w Kurozwałkach dobrego konia użytkowego Zagraj s. 1994 (od Zagadka), który jako wałach wygrał konkurs ujeżdżenia zorganizowany przy okazji Młodzieżowego Pokazu Koni Arabskich w Białce w 2000 r.

Og. **Borek** s. 1987 (Fawor – Borowina), z rodu Kuhailan Afas or.ar., hod. SK Janów Podlaski, rozpoczął w Kurozwałkach swoją karierę hodowlaną w sezonach 1993–1995. W tych latach dał stawkę suchych, ciemno umaszczonej klaczy, niektórych bardzo urodziwych, jak Cirka gn. 1994 (od Cuma), Elastyna k. 1994 (od Elongacja), Zamiana sk.gn. 1994 (od Zasługa), Elżbietka sk.gn. 1995 (od Elżunia), Włócznia gn. 1995 (od Włodarka), Zaliczka sk.gn. 1995 (od Zadziora) czy Zaza sk.gn. 1995 (od Zasługa).

Z kolei og. **Partner** s. 1970 (Eleuzis – Parma), z rodu Ilderima or.ar., hod. SK Janów Podlaski, krył w Kurozwałkach w swoim ostatnim sezonie hodowlanym, w roku 1993. Z urodzonych w następnym roku 7 szt. potomstwa do hodowli zostały włączone 3 klacze – Cytrea s. (od Castylia), Gospoda s. (od Gosposia) i Nagroda s. (od Nejtyczanka). Wszystkie te klacze po prywatyzacji Kurozwałk znalazły się w rękach prywatnych.

Eksportowany do Szwecji og. **Dylemat** s. 1974 (Gedymin – Doliwa), hod. SK Michałów, został wdzierżawiony do Kurozwałk na jeden sezon – 1994 – w celu przedłużenia rodu Bairactara or.ar. Urodziły się tam jednak tylko 2 szt. potomstwa, z czego do hodowli nadawała się Tarcza s. 1995 (od Tania).

Wyhodowany w Niemczech przedstawiciel rodu Saklawi I, **Sinus** s. 1989 (Salaa El Dine – Senaja), był dość dzielny wyścigowo, ale cechy tej nie przekazał. W Kurozwałkach w 1995 r. urodził się po nim za to wybitny koń rajdowy, og. Cyryl s. (od Cyrla), według stanu na chwilę obecną wygrywający wysokiej rangi zawody krajowe i międzynarodowe w barwach klubu „Champion”. Najurodziwsza spośród córek Sinusa z tego samego rocznika była Correcta s. (od Castylia), po prywatyzacji Kurozwałk zatrzymana w stadninie przez potomków dawnych właścicieli. W hodowli używane były także Enisia s. 1995 (od Erytrea), sprzedana w ręce prywatne i Eupatoria gn. (od Eubia), przekazana do Janowa Podlaskiego.

Także z Niemiec wydzierżawiony został na sezon 1995 og. **Penthagonn** s. 1985 (Pasat – Panela), z rodu Bairactara or.ar. Nie pozostawił tam jednak następcy, a z jego córek w hodowli zaznaczyły się klacze skrajnie różniące się od siebie pokrojem i urodą. Wybitną szlachetnością odznaczała się mlecznobiała Hula s. 1996 (od Hulanka), z dużym, czarnym okiem i nozdrzem, która, przekazana później do Białki, założyła tam całą „dynastię” klaczy reprezentujących bardzo podobny typ. Natomiast Brandy s. (od Braminka), rosta i ordynarna, została pozostawiona w hodowli tylko dlatego, że była jedyną reprezentantką rodziny żeńskiej Adjuze or.ar. imp. 1885 do Babolnej, ale na przeglądach stanowiła wieczny temat do żartów. Niemniej jednak w połączeniu z dobrymi ogierami potrafiła dać przychówek dużo lepszy od siebie.

W sezonie 1996 krył w Kurozwękach og. **Alegro** gn. 1983 (Probat – Algeria), z rodu Kuhailan Afas or.ar., hod. SK Janów Podlaski. Spośród urodzonego w 1997 przychówka wyróżniły się bardzo suche, o ciemnowiśniowym odcieniu maści gniadej i horyzontalnych liniach górnych, używane w hodowli prywatnej ogiery Nais gn. (od Nostalgia) i Nonet gn. (od Nejtyczanka) oraz przejęta później przez SK Janów Podlaski Wanilia gn. (od Wizyta).

W tym samym sezonie użyty został też og. **Entyk** s. (Pers – Enkracja), z rodu Ibrahima or.ar., hod. SK Janów Podlaski. Ponieważ przekazywał swój dobry charakter i łatwość użytkowania, jego syn, og. Grant s. (od Greczynka) osiąga do dziś bardzo dobre wyniki w rajdach długodystansowych. W hodowli pozostały też jego córki Flanka s. (od Ferradura) i Walka s. (od Warownia).

Kolejną próbą uzyskania kontynuatora rodu Bairactara or.ar. poprzez odgałęzienie założone przez og. Gwarny było wydzierżawienie od Holgera Ismera z Niemiec sprzedanego przedtem z Janowa og. **Pasat** s. 1978 (Gwarny – Parma). Jednak, tak jak jego syn Penthagonn, tak i on nie pozostawił następcy. W hodowli użyte zostały po nim niezłe klacze Consuela s. 1997 (od Ciupaga) i Nowalia s. 1997 (od Nella).

W sezonach 1995–1997 używano w Kurozwękach ogiera własnej hodowli, **Turban** s. 1988 (Palas – Tania), z rodu Saklawi I, o pięknej głowie, lecz gorszej linii górnej. Pozostawił używanego w prywatnej hodowli ogiera Consensus s. 1997 (od Cuma), a także klacze Wanta s. 1996 (od Walia), Baretka s. 1997 (od Bagietka), Nirwana s. 1997 (od Nisza), Ekspertka s. 1998 (od Ekspertyza), Estima s. 1998 (od Ejnia) i Castila s. 1998 (od Castylia).

W roku 1997 stanowił w Kurozwękach og. **Fawor** sk.gn. 1981 (Probat – Fatma), z rodu Kuhailan Afas or.ar., hod. SK Michałów. Urodzonemu tam potomstwu przekazał swoje charakterystyczne cechy – przeważnie ciemne umaszczenie, duża suchość, horyzontalne linie górne i dobry ruch. Pozostał po nim używany w hodowli prywatnej og. Elistan c.gn. (od Eleuzyna), późniejsza Czempionka Klaczy Młodszych Własności Prywatnej – Nana gn. (od Nejtyczanka), dobre matki stadne Widia c.gn. (od Wiorsta), Wizytacja c.gn. (od Wizyta), Elunia gn. (od Elżunia), Esfara gn. (od Ekosfera), Notacja c.gn. (od Nostalgia) i Zgadula gn. (od Zagadka).

Własnej hodowli og. **Nimb** kaszt. 1992 (Eukaliptus – Nejtyczanka), z rodu Ibrahima or.ar., o złocistym odcieniu sierści, działał w schyłkowym okresie działalności SK Kurozwęki, a po jej sprywatyzowaniu – w Tarus Arabians. W roku 1998 w Kurozwękach dał dwie użyte w hodowli córki: Eisa s. (od Eina) i Wanilina gn. (od Wedeta).

Spośród 20 ogierów, używanych od 1990 r. do prywatyzacji SK Kurozwęki, 9 (45,00%) było hodowli SK Janów Podlaski, po 4 (20,00%) z SK Michałów lub hodowli własnej, a 3 (15,00%) dzierżawione z zagranicy.

Według stanu na rok 1997 w Kurozwękach znajdowało się ok. 70 4-letnich i starszych klaczy. Do hodowli wcielono wiele młodych klaczy urodzonych w latach 90-tych.

I tak, sublinie wytworzone w obrębie linii kl. **Eufonia** 1966 z rodziny kl. Sahara or.ar. były kontynuowane przez klacze Egejka s. 1993 (Ararat – Egipcjanka), Eina s. 1992 (Ararat – Ejnja), Ekspertyza gn. 1991 (Wermut – Eksplozja), Eutrofia s. 1991 (Palas – Euforia) i Ewaluacja gn. 1991 (Wermut – Ewidencja). Z tej linii w macierzystej stadninie używany był og. Eran s. 1987 (Partner – Erynia).

Kontynuatorkami rodziny kl. Wołoszka, poprzez klacze **Ellonga** 1968 i **Elektra** 1976, zostały w omawianym okresie odpowiednio: Eleuzyna gn. 1991 (Wermut – Elongacja) i Ekosfera gn. 1990 (Palas – Elektra).

W obrębie rodziny Gazelli or.ar. wytworzyło się kilka żywotnych sublinii. Od kl. **Cyrkulacja** 1974 wywodzą się pełne siostry Cuma kaszt. 1990 i Cyma s. 1991 (Eukaliptus – Ciupaga) oraz półsiostry od kl. Celebracja – Charyzma s. 1992 (po Gabaryt) i Chwała s. 1993 (po Eran). Natomiast linię kl. **Wieża** 1966 kontynuowały 3 pełne siostry po Wermut od Wiorsta: Wizyta gn. 1990, Wiara gn. 1992 i Wedeta gn. 1993.

Reprezentacja rodziny Mlechy or.ar. powiększyła się o nowe sublinie. Od kl. **Arena** kaszt. 1977 (Gwarny – Arba) wywodziła się Agawa s. 1990 (po

Palas) i oaksistka Atencja kaszt. 1991 (po Eukaliptus). Kl. **Bolanda** gn. 1980 (El Paso – Bandama) pozostawiła córkę Bagietke gn. 1991 (po Wermut) i wnuczkę Bessę s. 1994 (Pepton – Bella), a **Trema** s. 1972 (Gwarny – Tradycja) – dwie córki Tripla s. 1992 (po Eukaliptus) i Teza s. 1993 (po Pepton) oraz wnuczkę Troja s. 1993 (Eran – Tania). W obrębie linii założonej przez kl. **Haronia** s. 1972 (Celebes – Harmonia) poprzez jej córkę Heraldyka s. 1982 (po Palas) wytworzyła się sublinia klaczy o dużej urodzie, jak pełne siostry po Eukaliptus, Hulanka s. 1989 i Heroldia s. 1992.

Kontynuatorki linii wytworzonych już w Kurozwiękach były nadal czynne w hodowli. Unikalną rodzinę kl. Adjuze or.ar. przedłużała córka zaawansowanej wiekiem kl. **Braminka** s. 1979 (Elef – Braga) – Bazylika s. 1991 (po Palas). W stadninie używany był także jej syn Brokat gn. 1986 (po Algomej). Linie kl. **Nejtyczanka** kaszt. 1975 (Banat – Newada) przedłużały jej trzy córki i jedna wnuczka.

W okresie poprzedzającym prywatyzację Kurozwięk najliczniej były reprezentowane w stadninie *ex aequo* rodziny Mlechy or.ar. i Sahary or.ar. (po 15 szt., czyli 21,43%), następnie rodzina Gazelli or.ar. (13 szt.; 18,57%) i Wołoszki (6 szt.; 8,57%).

W latach 1990–1997 konie z SK Kurozwięki raz wygrały gonitwę Derby (og. Emael 1988), raz Oaks (kl. Atencja 1991) i dwukrotnie Nagrodę Porównawczą (ogierey Elein 1986 i Walet 1990).

W 1997 przeszła na emeryturę Teresa Dobrowolska. W uznaniu Jej zasług otrzymał od stadniny w „dożywotnią dzierżawę” wał. Czorsztyn kaszt. 1979 (Elef – Cyrkulacja), który dożył pięknego wieku 30 lat, do końca zachowując dobrą kondycję i służąc opiekunce do przejażdżek.

Potomkowie rodziny Popielów zatrzymali w Kurozwiękach następujące klacze: Agawa s. 1990 (Palas – Arena), Centra kaszt. 1992 (Eukaliptus – Castylia), Ekskuza s. 1994 (Wermut – Eksplozja), Eugina s. 1994 (Pepton – Euglena), Harmata s. 1987 (Partner – Haubica), Walia s. 1985 (Partner – Warzecha) i Wizyta gn. 1990 (Wermut – Wiorsta). W oparciu o nie kontynuowali pracę hodowlaną.

20 klaczy przeszło do Białki, 4 (Brandy, Eupatoria, Nitra i Zamiana) do Janowa, 1 (Tripla) do Michałowa, a 42 zakupiła spółka Tarus Arabians (od 2002 stadnina używa nazwy Agricola Farm).

BIAŁKA

W roku 1990 na stanie SK Białka znajdowało się 35 klaczy z 10 rodzin żeńskich. Dyrektorem stadniny (jak to nazwano później – prezesem spółki) był wtedy Andrzej Guziuk, a po jego śmierci w 2001 r. – aż do 2010 stanowisko to piastował lek. wet. Jerzy Urbański. Do 2016 r. funkcję tę pełnił Marian Pacewski.

Liczebność stada matek znacznie się powiększyła po prywatyzacji SK Kurozwęki. Według stanu na 1999 r. w Białce znajdowało się 44 klacze 4-letnie i starsze należące do 9 rodzin – był to już wynik selekcji posiadanego materiału.

W latach 1989–2010 w Białce używano do rozrodu 40 ogierów. W roku 1990 rodziły się źrebięta po reproduktorach używanych w ostatnim roku okresu poprzedniego.

Aleppo s. 1983 (Probat – Aleja), z rodu Kuhailan Afas or.ar., hod. SK Janów Podlaski, był ogierem dzielnym wyścigowo – na torze spędził 3 sezony, startował w 16 gonitwach, z których 7 wygrał, a jego współczynnik powodzenia wyniósł 3,78, co dawało mu IV miejsce w swoim roczniku. Cechował się ponadto miękkim grzbietem. W Białce krył w sezonach 1989 i 1990, otrzymując ograniczone stawki klaczy. Najwartościowszym jego przychowkiem okazał się og. Ar-Rahman s. 1990 (od Arabella), który okazał się nie tylko dzielny, lecz wytrzymały, a cechy miękkiego grzbietu nie odziedziczył. Nabyty przez A. Wójtowicza, biegał na torze również przez 3 sezony, zamykając karierę współczynnikiem powodzenia 3,01. Używany w hodowli prywatnej, dał potomstwo dzielne, a przy tym niepozbawione typu.

Etos s. 1982 (Bandos – Engara), z rodu Ibrahima or.ar., hod. SK Janów Podlaski, był użyty w Białce w sezonie 1989 tytułem eksperymentu. Otrzymał jedną klacz (Wojenka 1982), która w 1990 urodziła niezłą kl. Woltyżerka,

użytą potem w hodowli w stadninie macierzystej. Po tym sezonie Etos został sprzedany do cyrku.

Partner s. 1970 (Eleuzis – Parma), z rodu Ilderima or.ar., hod. SK Janów Podlaski, krył w Białce przez 4 sezony, 1989–1992. Najlepszym jego przychowkiem urodzonym w tym okresie okazały się og. Pesal s. 1991 (od Perforacja) – Czempion Polski i Holandii, Wiceczempion Pucharu Narodów – i kl. Maesta s. 1990 (od Maskotka) – Czempionka Wielkiej Brytanii. Pozytywnie wyróżniły się też og. Faust s. 1992 (od Fauna), używany w hodowli prywatnej, a także klacze stadne Emza c.gn. 1991 (od Embara), Fula s. 1993 (od Florena) i Pełnia s. 1993 (od Pentoza).

Eksperymentalny charakter miało chyba użycie og. **Wersal** gn. (Pepi – Wenera), z rodu Kuhailan Haifi or.ar., hod. SK Michałów. W 1990 r. urodziła się po nim tylko kl. Ostenda gn. (od Ostróżka).

Borysław kaszt. 1984 (Probat – Borowina), z rodu Kuhailan Afas or.ar., hod. SK Janów Podlaski, stacjonował w Białce dwa razy: w sezonach 1990–1991 i po przerwie w latach 1996–1997. Wartościowy przychówek dał jednak tylko w tym pierwszym okresie. Były to pełne siostry Arabia gn. 1991 i Arika kaszt. 1992 (od Arabella), dobre klacze stadne Cacanka kaszt. 1991 (od Carmen) i Pasterka gn. (od Passada). W późniejszych latach Borysław głównie dzierżawiony był hodowcom prywatnym. Próbowano także jego użytkowania w rajdach, ale z miernymi wynikami.

Balon s. 1979 (Gwarny – Ballada), z rodu Bairactara or.ar., hod. SK Janów Podlaski, dwukrotnie zajmował boks czolowego w Białce, w latach 1991 i 1995. Po jego pierwszym sezonie w 1992 r. urodziły się pożyteczne klacze stadne Embola kaszt. (od Embara), Emona s. (od Emoza) i późniejszy wałach Cudny s. (od Cudna) – znany jako osobisty wierzchowiec Daniela Olbrychskiego. W „drugim rzucie” dał urodziwą klacz Malma s. 1996 (od Maesta).

El Bak gn. 1986 (Alcazar – Elektroda), z rodu Kuhailan Haifi or.ar., hodowli szwedzkiej, został wydzierżawiony na sezon 1991 ze względu na ojca po Czempionie USA i Szwecji – og. Aladdinn. Nie odziedziczył jednak jego urody, a na potomstwo przekazywał częściej pobudliwy temperament. W stadninie pozostawił dwie niezłe klacze z rocznika 1992 – Fanta s. (od Fanny) i Flauta kaszt. (od Florena).

W sezonie 1992 użytkowany był og. **Alegro** gn. 1983 (Probat – Algeria), z rodu Kuhailan Afas or.ar., hod. SK Janów Podlaski. W stawce 12 szt. potomstwa z rocznika 1993 większość stanowiły ogiery, do hodowli zostały użyte jedynie klacze Ar-Ara gn. (od Arabella) i Derba gn. (od Deri).

Najwartościowszy z tej stawki okazał się og. Oset sk.gn. (od Osełka), użyty w hodowli prywatnej, przekazujący rzadko u arabów spotykaną, „modną” maść, dużą suchość i sporo bukietu.

Pers s. 1982 (Enos – Pentoda), z rodu Ibrahima or.ar., hod. SK Janów Podlaski, przekazywał przede wszystkim dobry charakter, jezdność i fantastyczny ruch, czasem połączony z dzielnością wyścigową. W Białce stanowiąc w latach 1992–1995 i w tym okresie urodziły się: derbista Ostragon s. 1994 (od Osełka), o Wp 10,88 i wykroku w klusie, z „fazą zawieszenia”, nie mającym sobie równych – na pokazach zawsze otrzymywał za tę cechę maksymalne oceny, a szczególnie dobrze potrafił zademonstrować swobodny ruch w klasach „Liberty”; dzielne klacze Albina s. 1994 (od Albertina) – Wp 3,34 – i Nutella s. 1996 (od Numidia) – Wp 3,00; klacze o fenomenalnym ruchu pokazowym Fraskata s. 1993 (od Frasquita) i Pertycja s. 1995 (od Petycja); używany na niewielką skalę w hodowli prywatnej og. Emon s. 1996 (od Emoza), o wysokich walorach wierzchowych – uczestniczył np. w pokazie jazdy bez ogłowa, tylko na przełożonym pod szyją sznurku „cordeo”; i niezłe klacze hodowlane Albia 1995 (pełna siostra Albiny) i Folia s. 1995 (od Fatiha).

Arbil gn. 1981 (Banat – Arba), z rodu Krzyżyka or.ar., hod. SK Janów Podlaski, stacjonował w Białce w latach 1993 i 1994. Najwartościowszymi spośród jego potomstwa urodzonego w tym okresie okazała się oaksistka Aryjka gn. 1994 (od Arabella) o Wp 7,60 i niezła klacz stadna Wola gn. 1995 (od Woltyżerka).

Złotogłów gn. 1987 (Probat – Złota jesień), z rodu Kuhailan Afas or.ar., hod. SK Michałów, krył w Białce w sezonie 1993. Do hodowli pozostawił klacze Flobia s. 1994 (od Florena) i Per Pani c.gn. 1994 (od Perforacja).

Og. **Wermut** gn. 1982 (Probat – Warmia), z rodu Kuhailan Afas or.ar., hod. SK Michałów, w omawianym okresie użyty był w Białce po raz drugi w swej karierze. W stawce potomstwa urodzonego w 1995 r. znalazł się m.in. dzielny wyścigowo og. Esej gn. (od Edissa), zwycięzca Nagrody Europy, o Wp 17,50, używany w hodowli prywatnej og. Nur gn. (od Nuda), klacze Al-Ada s. (od Al Adha) i Per Forma gn. (od Perforacja).

Batyskaf s. 1990 (Pamir – Bajeczka), z rodu Kuhailan Afas or.ar., hod. SK Janów Podlaski – derbista (Wp 10,02), Czempion Polski, Best In Show i rekordzista aukcyjny – całą swoją karierę hodowlaną w Polsce odbył w Białce, choć stacjonując tam, pokrył także kilka klaczy własności prywatnej. W ciągu trzech sezonów (1995–1997) spłodził kilka ogierów

wykorzystywanych potem w hodowli prywatnej, niektórych bardzo dzielnych wyścigowo, jak Major s. 1997 (od Meta) – zwycięzca Nagrody Janowa Podlaskiego, o Wp 7,35 czy Fiolek s. 1998 (od Fatiha) – zwycięzca Nagrody Janowa Podlaskiego i Porównawczej, Wp 11,28; lub średnio dzielnych, a za to bardziej urodziwych, jak Palmer s. 1997 (od Petycja) i Plagiat s. 1997 (od Perforacja). Dał też wiele klaczy wcielonych do hodowli, w tym Altina s. 1996 (od Albertina), Cyganka s. 1996 (od Cacanaka), Emkira s. 1996 (od Emza), Melonia s. 1996 (od Meta), Perfazja s. 1996 (od Perforacja), Per Panna s. 1996 (od Petycja), Pawica s. 1997 (od Pasterka) i Osika s. 1998 (od Oselka). Klacze te były dość urodziwe i typowe, a niektóre (Melonia, Perfazja, Altina i Osika) miały współczynniki powodzenia powyżej średniej.

Dziewierz gn. 1989 (Wermut – Dzierlatka), z rodu Kuhailan Afas or.ar., hodowli własnej, derbista o Wp 7,61, był nieduży, suchy, o dobrej linii górnej i prostym profilu głowy, a z powodu pobudliwości nerwowej sprawiał trudności w obsłudze. Użytkowany w stadninie macierzystej przez dwa lata, dał kilka dzielnych, lecz mało wartościowych ogierów, a od hodowli wcielono po nim dwie dość dobrze biegające klacze: Ormianka gn. (od Oriana), Wp 1,72; i Eris gn. 1997 (od Emza), Wp 2,97, siódma w swoim roczniku.

Niewątpliwie chlubą Białki w tym okresie był własnej hodowli og. **Pesal** s. 1991 (Partner – Perforacja), z rodu Ilderima or.ar. Oprócz dużej urody cechował się ponadto dobrym charakterem i obie te cechy w większości przekazywał. Pod względem siwej maści był homozygotą. Przekazał także swój model siwienia – źrebięta po nim często białły jeszcze pod matkami, po zrzuceniu pierwszej sierści. W Białce okazał się raczej ojcem matek – po trzech sezonach użytkowania (1996, 1999 i 2001) pozostawiono po nim do dalszej hodowli klacze Abba s. 1997 (od Arabella), Carina s. 1997 (od Cacanaka), Cyfra s. 1997 (od Cudna), Citroneta s. 2000 (od Cirka), Ekonomia s. 2000 (od Ekosfera), Emilenia s. 2000 (od Ekspertyza), Eusala s. 2000 (od Eusara), Herca s. 2000 (od Heroldia), Al-Aga s. 2002 (od Al Ada), Cyrolka s. 2002 (od Cyma), Husara s. 2002 (od Hula), Estara s. 2002 (od Esteria) i Ciarka s. 2002 (od Cirka).

Ecaho s. 1990 (Pepton – Etruria), z rodu Ibrahima or.ar., hod. SK Janów Podlaski, Czempion Polski, Top Ten USA, użytkowany był w Białce w latach 1997 i 1998. Najwartościowszymi spośród jego przychówka urodzonego w tym okresie były klacze Aisza s. 1998 (od Albertina) i Eklera s. 1998 (od Emza), późniejsza matka wyjątkowo urokliwej klaczki Ekina kaszt. 2004 (po Ekstern).

Eldon s. 1985 (Penitent – Erotyka), z rodu Ilderima or.ar., hod. SK Michałów, krył w Białce w roku 1998 i 2005. Dawał konie zarówno dzielne, jak urodziwe, toteż w roku 1999 urodziła się po nim zarówno oaksistka Fiszka s. (od Falba), o Wp 8,08, jak Wiceczempionka Polski Klaczy Młodszych, Czempionka Klaczy Starszych Letniego Pokazu w Warszawie i Wiceczempionka Jesiennego Pokazu w Janowie – Emika s. (od Emoza), o pięknej głowie i ruchu. Oprócz nich, dał także wartościowe klacze hodowlane, jak Firosetta s. (od Fraskata), Floreta s. (od Flobia), Pereira s. (od Per Pani) i Pokusa s. (od Perforacja) – również dobrze biegająca, Wp 1,97. Z „drugiego rzutu” w stadninie znajdowały się, wg stanu na 2010 r., klacze Almatea s. 2006 (od Alberina) i Oresta s. 2006 (od Orika).

Fawor sk.gn. 1981 (Probat – Fatma), z rodu Kuhailan Afas or.ar., hod. SK Michałów, krył w Białce w sezonie 1998, ale dostał niewielką liczbę klaczy – w tych latach otrzymywał do krycia głównie klacze prywatnych hodowców. Ze stawki przychówka urodzonego w 1999 w Białce najwięcej urody wykazywały kl. Enigma k. (od Emza) i Orieta c.gn. (od Oriana).

Harbin s. 1993 (Eukaliptus – Halfa), z rodu Ibrahima or.ar., hod. SK Janów Podlaski, na torze „wiecznie drugi” w swoim roczniku, pozostając w cieniu prawie niepokonanego Druida. Po ojcu odziedziczył dużą urodę w połączeniu z typowym dla jego potomstwa miękkim grzbietem. W Białce pozostawił dwie klacze hodowlane z rocznika 2000: Al.-Borak s. (od Arabia) i Fuzja s. (od Fula).

Monar gn. 1993 (Wojśław – Mitrega), z rodu Bairactara or.ar., hod. SK Michałów, biegał w roczniku, w którym poziom zawyżały Druid i Harbin, ale i tak udało mu się osiągnąć Wp 1,73. Był ogierem poprawnej budowy, o bardzo dobrze związanej linii górnej (co przekazywał) i złotogniadej maści o metalicznym połysku, ale brakowało mu finezji. W Białce użytkowany był w dwóch sezonach, 1999 i 2000, i w tym okresie potrafił dać 4 pożyteczne, poprawne klacze: Orika gn. 2000 (od Oriana), Panna gn. 2000 (od Pasterka), Cirita gn. 2001 (od Cirka) i Eka gn. 2001 (od Ekosfera).

Og. **Etogram** s. 1981 (El Paso – Etruria), z rodu Kuhailan Haifi or.ar., hod. SK Janów Podlaski, przewidziany był w wykazie ogierów użytych do rozplodu w Białce, ale potomstwa w tej stadninie, w omawianym okresie, nie pozostawił.

Dzielny wyścigowo i urodziwy og. **Pamir** s. 1984 (Probat – Parma), z rodu Kuhailan Afas or.ar., hod. SK Janów Podlaski, został w 2000 r. przeznaczony do sprzedaży, co rozeszło się szerokim echem, toteż hodowcy

masowo przywozili do Białki klacze pod niego. Wskutek tego w sezonie 2001 urodziło się po nim łącznie 40 źrebiąt – zarówno od klaczy białeckich, jak własności prywatnej. W stawce przychówka urodzonego w Białce znalazł się dzielny wyścigowo og. Perkal s. (od Perforacja), Wp 4,94, użytkowany potem rozplodowo w prywatnej stadninie, a także klacze Alberina s. (od Albina), Estrelia s. (od Esteria), Eurita s. (od Eutrofia), Eusara s. (od Euskara), Hulala s. (od Hula).

Wachlarz c.gn. 1990 (Arbil – Warsowia), z rodu Krzyżyka or.ar., hod. SK Michałów, używany był w Białce w latach 2000 i 2001. Najwartościowszymi spośród przychówka urodzonego w tym okresie wydają się klacze: Petronia s. 2001 (od Per Panna), Caruza s. 2002 (od Carina), Perana s. 2002 (od Per Panna), Perta gn. 2002 (od Perforacja) i Orelia gn. 2002 (od Oriana).

Emigrant s. 1991 (Ararat – Emigrantka), z rodu Saklawi I, hod. SK Michałów, używany był w Białce w sezonie 2002. W stawce przychówka urodzonego w 2003 r. największą wartość zdawały się przedstawiać klacze: Arvena kaszt. (od Abba), Egira s. (od Emkira) i Pelgrima s. (od Perfazja) – dwie ostatnie nadal w stadninie.

Ostragon s. 1994 (Pers – Oselka), z rodu Ibrahima or.ar., hod. SK Białka, cechował się wyjątkowo efektywnym i wydajnym ruchem pokazowym, oprócz tego dobrą jezdnością i chęcią do współpracy z człowiekiem, ale przekazywał raczej typ konia półkrwi. Dlatego stacjonując w Białce, krył głównie należące do hodowców prywatnych klacze półkrwi i te arabskie, których właściciele liczyli na poprawę dzielności potomstwa. W 2010 urodziły się w Białce dwa ogierki od pokrytych nim białeckich klaczy Caruza i Orelia.

Derbista **Wiliam** s. 1995 (Endel – Wilia), z rodu Saklawi I, hod. SK Michałów, krył w Białce w sezonie 2002, ale oprócz kilku wałachów użytkowych nie pozostawił tam nic godnego uwagi

Aslan gn. 1998 (Eukaliptus – Algora), z rodu Ibrahima or.ar., hod. SK Janów Podlaski, użytkowany był w Białce przez dwa sezony: 2003 i 2004. Najpiękniejszą spośród jego urodzonych tam córek była Euspiria gn. 2004 (od Euskara). Jako późno urodzone źrebię pozostała niewielkiego wzrostu (do czego przyczyniły się prawdopodobnie także geny ojca), ale niezwykle harmonijna i proporcjonalnie zbudowana, o horyzontalnej linii górnej i pełnej wyrazu głowce. Aslan potrafił w Białce dać również bardzo dzielnego, II w Derby, o Wp 7,62, og. Amadis kaszt. (od Arabia), który, jak na potomka drobnych rodziców, był dość rosły.

Multiczempion **Ekstern** s. 1994 (Monogramm – Ernestyna), z rodu Kuhailan Haifi or.ar., hod. SK Michałów, był w Białce szeroko użyty w latach 2003–2005 i 2007, gdyż znacznie polepszył jakość młodzieży. Przede wszystkim dał ogiera czołowego, czynnego już w hodowli og. Celsjusz s. 2004 (od Carina), Czempiona Polski Ogierów Młodszych i Wicieczempiona Jesiennego Pokazu w Janowie, o modelowej linii górnej i dynamicznym ruchu, może nieco zbyt grubym karku, ale późno dojrzewające ogiery arabskie często z wiekiem „obsychają”, a pierwsze przychowki po Celsjuszu nieźle się zapowiadały.

Po Eksternie urodziła się również w Białce stawka pięknych klaczy, którym przekazał swoje charakterystyczne cechy. Najlepsza z jego córek wydaje się kl. Herlina s. 2005 (od Heroldia), a poza tym Antaja s. 2004 (od Abba), Cymra s. 2004 (od Cyfra), Halima gn. 2004 (od Heroldia), Perita gn. 2004 (od Perforacja) i Cirilla gn. 2006 (od Cirka).

Ararat s. 1985 (Palas – Arra), z rodu Saklawi I, hod. SK Janów Podlaski, użytkowany był w Białce w sezonie 2004. Z rocznika urodzenia 2005 wykorzystane w hodowli w stadninie macierzystej zostały klacze: Emrida gn. (od Emkira), Mila s. (od Malma), Nutelka s. (od Nutella), Permila s. (od Perfazja) i Perra s. (od Pereira).

Metropolis NA kaszt. 1996 (Consensus – Martinique), z rodu Kuhailan Haifi or.ar., hod. USA, stosunkowo najlepiej łączył się z klaczami białeckimi, Spośród potomstwa urodzonego w sezonach 2003 i 2005 dało się wybrać grupę osobników dziedziczących jego wspaniały ruch, a niemających tak miękkiego grzbietu. W stawkach tych znalazł się nawet ogier użyty w hodowli, Ekier kaszt. 2005 (od Emika), z powodzeniem startujący w konkurencjach sportowych dla koni arabskich, nabyty przez utalentowaną zawodniczkę Danutę Konończuk. Do hodowli w SK Białka użyte zostały także klacze Calineczka s. 2003 (od Carina), Celina kaszt. 2003 (od Cyfra), najpiękniejsza w tej stawce Hermiona s. 2005 (od Herca) i Perylla s. 2005 (od Perforacja).

Perseusz s. 2001 (Laheeb – Pepesza), z rodu Saklawi I, hod. SK Janów Podlaski, krył w Białce w sezonach 2005 i 2006, pozostawiając duże stawki potomstwa wykazującego znaczny postęp hodowlany. Według stanu na 2010 r. w stadninie znajdowało się 7 jego córek: Eurynia s. 2006 (od Eurita), a z rocznika 2007 - Constanza s. (od Caruza), Egazja s. (od Emkira), Elfinja s. (od Elmina), Fegora s. (od Fula), Orlika s. (od Orelia) i Penika s. (od Pereira).

W tych samych sezonach użytkowany był równolegle og. **Salar** s. 2000 (Ecaho – Saba), z rodu Ibrahima or.ar., hod. SK Janów Podlaski. Najlepszym ze stawki jego potomstwa urodzonego w tym okresie okazał się og. **Abbar** s. 2006 (od Abba), który na Wiosennym Młodzieżowym Pokazie w stadninie macierzystej uplasował się w pierwszej piątce, a na Jesiennym Pokazie w Janowie Podlaskim 2007 wygrał swoją klasę i uzyskał tytuł Wiceczempiona Ogierów Młodszych.

W sezonach 2007–2010 w Białce jako czołowe użytkowane były następujące ogiery:

- **Eurykles** s. 2001 (Emigrant – Eutona), z rodu Saklawi I, hod. SK Janów Podlaski;
- **Pegasus** s. 2003 (Gazal Al Shaqab – Pepesza), z rodu Saklawi I, hod. SK Janów Podlaski;
- **Poganin** s. 2001 (Laheeb – Pohulanka), z rodu Saklawi I, hod. SK Janów Podlaski;
- **Celsjusz** s. 2004 (Ekstern – Carina), z rodu Kuhailan Haifi or.ar., hodowli własnej;
- **Piaff** s. 1997 (Eldon – Pipi), z rodu Ilderima or.ar., hod. SK Janów Podlaski;
- **Ekier** kaszr. 2005 (Metropolis NA – Emika), z rodu Kuhailan Haifi or.ar., hodowli własnej;
- **Esparto** s. 2002 (Ekstern – Ekspozycja), z rodu Kuhailan Haifi or.ar., hod. SK Michałów;
- **Eryks** c.gn. 2003 (Gazal Al Shaqab – Emmona), z rodu Saklawi I, hod. SK Michałów (jego syn, Cefir c.gn. 2011, od Celina, zdobył w 2015 tytuł Czempiona Polski Ogierów Starszych).

Najpozytywniejszy wpływ na stado białeckie wywarło użycie ogierów Ekstern, Piaff i Esparto. Córka tego ostatniego, Perfinka s. 2011 (od Perfirka), obdarzona wyjątkową urodą i wdziękiem, stała się prawdziwą gwiazdą pokazów.

Ponadto w latach 2007 i 2008 używane było mrożone nasienie og. **Enzo** kaszt. 1999 (Padrons Psyche – RD Bey Shahmpane), z rodu Saklawi I, hod. USA.

W omawianym okresie, spośród 40 ogierów przydzielonych do Białki, 22 (55,00%), pochodziło z Janowa Podlaskiego, 12 (30,00%) z Michałowa, 5 (12,5%) było hodowli własnej, a 1 (2,5%) – pochodzenia zagranicznego.

W sezonie 2016 sytuacja zmieniła się tak diametralnie, że źrebięta urodzone w tym roczniku pochodziły **wyłącznie** po ogierach z rodu Saklawi

I i tylko takimi ogierami zostały pokryte klacze. Ogólnokrajowa tendencja przybrała tu przejawy wręcz karykaturalne.

Spośród linii założonych przez klacze z grupy założycielskiej niektóre wygasły, a w obrębie tych samych rodzin wytworzyły się inne, założone przez klacze ze sprywatyzowanej SK Kurozweki.

Należąca do grupy założycielskiej kl. **Albania** s. 1976 (Gwarny – Aleksja), z rodziny Scherife or.ar. imp. 1902 do Babolnej, została w 1990 r. sprzedana Lechowi Błaszczukowi i u niego również dawała dzielne potomstwo. W Białce według stanu na 2010 r. znajdują się klacze Antaja s. 2004 (Ekstern – Abba), stanowiąca II pokolenie potomne poprzez córkę Albanii – Arabelle; i Almatea s. 2006 (Eldon – Alberina) – III pokolenie potomne Albanii przez kl. Albertina.

Linia kl. **Pentoza** gn. 1978 (Ellorus – Pentoda), z rodziny Szamrajówki ur. ok. 1810 w Białej Cerkwi, hod. SK Janów Podlaski, reprezentowana jest w chwili obecnej w Białce przez 7 klaczy. Są to 2 córki i 2 wnuczki kl. Perforacja s. 1986 (po Ernal) oraz 3 córki kl. Pereira s. 1999 (Eldon – Per Pani), prawnuczki kl. Petycja s. 1989 (po Palas). Wśród tych ostatnich wyjątkową urodą wyróżnia się skarogniada kl. Perolia 2004 (po Gazal Al Shaqab), Wicieczempionka Klaczy Młodszych Jesiennego Pokazu w Janowie Podlaskim i Czempionka Klaczy regionalnego pokazu w Mińcach, 2009.

W najliczniej obecnie reprezentowanej w Białce grupie przedstawicieli rodziny Gazelli or.ar. 3 klacze wywodzą się od należącej do grupy założycielskiej kl. **Ostka** gn. 1975 (Krezus – Ostrawa), a pozostałe pochodzą od przejętych z Kurozwek klaczy Cuma kaszt. 1990 (Eukaliptus – Ciupaga) i jej pełnej siostry, kl. Cyma s. 1991.

Podobnie wśród reprezentantek rodziny Sahary or.ar. tylko jedna kl. Mila s. 2005 (Ararat – Malma) wywodzi się od założycielki stada – kl. **Maskotka** s. 1978 (Bandos – Maskota), hod. SK Michałów, poprzez jej córkę, późniejsza Czempionkę Wielkiej Brytanii, kl. Maesta s. 1990 (po Partner). 4 pozostałe klacze wywodzą się od przejętych z Kurozwek klaczy Euskara s. 1993 (Ararat – Euglena) i Eutrofia s. 1991 (Palas – Euforia).

Reprezentacja rodziny Mlechy or.ar. pojawiła się w Białce dopiero po przejęciu z Kurozwek sióstr **Hulanka** s. 1989 i **Heroldia** s. 1992 (Eukaliptus – Heraldyka), przekazujących zbliżony typ urody – mlecznobiały odcień maści siwej, z dużym, czarnym okiem i okrągłym nozdrzem oraz efektowny ruch.

W chwili obecnej rodzina kl. Rodania or.ar. imp.1881 do Anglii nie posiada reprezentacji w stadzie matek w Białce. W stadninie znajduje się natomiast kilka młodych klaczek z tej rodziny.

Z rodziny Ukrainki ur. ok. 1815 w Sławucie, znajdują się w Białce 2 klacze – córki urodziwej i wspaniale ruszającej się kl. Fula s. 1993 (Partner – Florena), wywodzącej się od kl. **Flotylla** s. 1974 (El Paso – Felluka) ze stada założycielskiego.

Rodzina Milordki ur. ok. 1810 w Sławucie jest kontynuowana poprzez kolejne pokolenia potomne kl. Emza c.gn. 1991 (Partner – Embara), wywodząca się od kl. **Emka** kaszt. 1976 (El Paso – Emalia, hod. SK Michałów, z grupy założycielskiej).

Według stanu na rok 2010 w SK Białka znajdowały się 42 klacze w wieku rozrodczym, reprezentujące 9 rodzin żeńskich. Najliczniej (11 klaczy, 26,29%) była reprezentowana rodzina Gazelli or.ar., następnie Szamrajówki (7 klaczy, 16,67%) i *ex aequo* Sahary or.ar. i Milordki (po 4 klacze, 11,90%).

W 2016 r. w Białce odnotowano 38 klaczy 4-letnich i starszych, należących do 8 rodzin żeńskich. Najliczniej reprezentowana była rodzina Milordki (8 klaczy, 21,05%). Grupy klaczy z rodzin Gazelli or.ar. i Sahary or.ar. liczyły po 6 szt. (15,79%), a udział reprezentantek rodziny Szamrajówki zmniejszył się do 5 szt. (13,16%). Pozytywnym zjawiskiem jest kultywowanie w Białce zagrożonej wygaśnięciem rodziny Bent-El-Arab or.ar., z której utrzymywane są 3 klacze.

W omawianym okresie konie wyhodowane w Białce wygrały dwukrotnie gonitwę Derby (og. Dziewierz 1989, og. Ostragon 1994); trzykrotnie Oaks (klacze Al. Adha 1989, Aryjka 1994, Fiszka 1999) i raz Nagrodę Porównawczą (og. Fiolek 1998).

HODOWCY PRYWATNI

W pierwszych latach po zmianie ustroju miłośnicy koni arabskich nadal mogli pozyskiwać je w drodze kupna od działających już hodowców prywatnych, lecz także, coraz częściej, stadniny państwowe (przemianowane później na spółki skarbu państwa) udostępniały do sprzedaży pojedyncze osobniki, początkowo głównie wybrakowane z hodowli.

I tak, według XIII Tomu PASB, liczba klaczy należących do indywidualnych właścicieli wynosiła 32 szt., w tym 9 nabytych w SK SP. W kolejnych latach ta liczba wzrastała lawinowo. W związku ze zmieniającą się sytuacją gospodarczo-polityczną grupa prywatnych hodowców-miłośników koni arabskich postanowiła w październiku 1991 r. zawiązać Towarzystwo Prywatnych Hodowców Koni Arabskich Czystej Krwi⁹. Zostało ono pomyślane również jako kontynuacja założonego w 1926 r. Towarzystwa Hodowli Konia Arabskiego, na którego reaktywację od roku 1948 nie było zgody.

W skład grupy założycielskiej weszli m.in. Andrzej Ou, Joanna Grootings, Wojciech Janowski, Jan Igański, Krystyna Duda, Tadeusz Skrok, Andrzej Waliszewski i Bogusław Dąbrowski. Pierwszym Prezesem Towarzystwa został wybrany Andrzej Ou, a sekretarzem – Joanna Grootings. Honorowym Prezesem został mianowany Zygmunt Braur, a Członkami Honorowymi i Doradcami – Izabella Pawelec-Zawadzka, Krystyna Karaszewska, Andrzej Krzyształowicz i Roman Pankiewicz.

Nowoukonstytuowane Towarzystwo miało na celu pracę nad doskonaleniem prywatnej hodowli koni arabskich w Polsce, a do jego zadań należało m.in.:

1. dążenie do zapewnienia dostępu do czołowych ogierów hodowli państwowej dla stadnin prywatnych;

⁹ Kurier Arabski, Nr 0, Styczeń 1992, Korfowe.

2. wymiana doświadczeń hodowlanych oraz systematyczne pogłębianie wiedzy poprzez spotkania hodowców połączone z wykładami oraz prelekcjami z udziałem polskich oraz zagranicznych fachowców;
3. zapewnienie fachowej pomocy nowym hodowcom;
4. urządzanie wystaw, pokazów, prób dzielności oraz treningu koni;
5. dążenie do stworzenia własnej stajni wyścigowej;
6. wydawanie pisma obiegowego Towarzystwa pt. „Kurier Arabski”.

Członkiem Rzeczywistym Towarzystwa mogła zostać osoba prywatna posiadająca przynajmniej jednego konia arabskiego wpisanego do PASB.

W dniu 7.05.1992 Towarzystwo zostało prawnie zarejestrowane pod nazwą Polskie Towarzystwo Hodowców Koni Arabskich Czystej Krwi. Zdecydowano się przyjąć taką nazwę, aby nie zawęzić formuły działania, gdyż jednym ze statutowych celów PTHKA miała być również współpraca z państwowymi stadninami koni arabskich.¹⁰

Pierwszymi członkami rzeczywistymi PTHKA (na początku 1992 r. było ich 15) zostali tacy hodowcy, którzy potrafili wejść w posiadanie koni arabskich w czasach „realnego socjalizmu”, jak Lech Błaszczuk, Tadeusz Skrok, Zygmunt Braur, Andrzej Ou, Krystyna Duda, Andrzej Waliszewski i Jan Igański. Po roku 1990 dołączyli do nich ci, którzy od dawna marzyli o hodowaniu arabów, ale z konieczności zadowalali się końmi innych ras, dopóki nie zaistniały sprzyjające okoliczności.

Krystyna Chmiel – zapoczątkowała swoją hodowlę w Kalinowicach k. Zamościa kl. Farah-Itaka gn. 1974 (Muharyt – Falbanka), z rodziny Szweykowskiej ur. ok. 1800 w Sławucie, nabytą od Andrzeja Ou. Urodzona od niej w 1991 r. kl. Farah-Aneta kaszt. (po Borysław) była zarazem pierwszym źrebięciem czystej krwi wyhodowanym po wojnie przez prywatnego hodowcę w okręgu lubelskim. Od niej wzięła początek nazwa stadniny „Aneta Arabians”. Sublinie żeńskie założyły sukcesywnie dokupywane z SK SP klacze: Walentyna kaszt. 1994 (Monogramm – Wilnianka) z Michalowa i Petunia s. 1992 (Alegro – Petarda) z Janowa, których córki: Pamela s. 1997 (El Amor – Petunia), Polianna s. 2000 (Perlik – Petunia) i Wendi-mia s. 2002 (Perlik – Walentyna) kontynuowały karierę matek. W hodowli użyte były także Efrema s. 1998) Pesal – Esacalanta) z Michalowa i Alfa gn. 2001 (Eukaliptus – Algira) z Janowa.

¹⁰ Chmiel K. Z arabami przez burze dziejowe, czyli dziesięć lat działalności Polskiego Towarzystwa Hodowców Koni Arabskich. Kurier Arabski, Nr 2 (30) 2001, s. 1–4.

Bogusław Dąbrowski (Leśniczówka Klepacze, woj. Kieleckie) kupił na aukcji 1991 r. w Białce klacze Wiktorja gn. 1988 (Aloes – Wineta), z rodziny Gazelli or.ar. i Salamandra gn. 1989 (Alegro – Saragossa), z rodziny Mlechy or.ar., hod. SK Janów Podlaski.

Joanna Grootings założyła swoją stadninę w posiadłości rodzinnej Korfowe na skraju Puszczy Kampinoskiej. Pierwszymi nabytymi przez nią klaczami czystej krwi były: Alidada gn.1987 (Fawor – Alita), z rodziny Scherife or.ar., hod. SK Janów Podlaski, trwale wybrakowana z hodowli przez sterylizację; Mu-Farah gn. 1979 (Algomej – Megara), z rodziny Gazelli or.ar., hod. Z. Braur, Aktorka gn. 1984 (Embargo – Arena), z rodziny Mlechy or.ar., hod. SK Kurozwęki, Wiklina gn. 1983 (Fason – Wieczerza), hod. SK Białka – odkupione od K. Dudy i Wędrówka gn. 1984 (Algierczyk – Wiorsta), z rodziny Gazelli or.ar., hod. SK Kurozwęki.

Andrzej Leśniak do swojej stadniny pod Krakowem wprowadził kl. Rewia gn. 1987 (Gil – Reduta), z rodziny Selmy or.ar. ur. 1865 w Egipcie, hod. SK Kurozwęki.

Alicja Sawicz w stadninie Aswad w Starych Żukowicach hodowała konie pochodzenia egipskiego sprowadzone z Niemiec, ale wśród nich znalazła się kl. Oreada gn. 1986 (Gil – Orchidea), z rodziny Gazelli or.ar., hod. SK Janów Podlaski, nabyta w 1990 r.

Dzięki „jesiennym” aukcjom urządzanym w stadninach państwowych, a także transakcjom indywidualnym, liczba 3-letnich i starszych klaczy arabskich znajdujących się w posiadaniu prywatnych właścicieli wzrosła z 32 w roku 1991 do 142 w 1997 i reprezentowały one pełen wachlarz rodów męskich i rodzin żeńskich hodowanych w Polsce. Niektórzy hodowcy sprowadzali też na własną rękę materiał zarodowy z zagranicy.

Przywrócenie swobód gospodarczych spowodowało szybki rozwój klasy rodzimych biznesmenów, w obrębie której posiadanie i hodowla koni arabskich stanowiły symbol wysokiego statusu społecznego. Wskutek tego stopniowo w ręce prywatne przechodziły nie tylko sztuki wybrakowane z hodowli, lecz także konie o coraz wyższej wartości. Na aukcjach „Polish Prestige” (później „Pride of Poland”) padały nawet rekordowe ceny wylicytowywane przez polskich nabywców – przykładowo w 2001 r. Krzysztof Goździalski nabył kl. Emanta s. 1991 (Pamir – Emanacja), hod. SK Michałów, za 70 tys. USD. Polscy hodowcy indywidualni uzyskali też możliwość wystawiania swoich koni na janowskich aukcjach, toteż w 1999 r. Andrzej Ou za swoją oaksistkę Farah-Buffi 1990 uzyskał rekordową cenę za klacz

hodowli prywatnej – 40 000 USD. W latach późniejszych rekord ten został wielokrotnie pobity.

Od stycznia 1992 ukazywał się kwartalnik „Kurier Arabski”, do 1999 r. pod redakcją Joanny Grootings. Łącznie ukazało się 31 numerów tego pisma. Na jego łamach publikowane były zarówno informacje o ważnych wydarzeniach hodowlanych w kraju i za granicą, jak artykuły naukowe i porady doświadczonych teoretyków i praktyków hodowli koni arabskich (Chmiel 2001).

Realizacja statutowego zadania organizacji pokazów dla koni hodowli i własności członków PTHKA stała się możliwa, kiedy pogłowie arabsów w rękach prywatnych osiągnęło już wystarczającą liczebność. I tak, w 1995 r., kiedy liczba klaczy 4-letnich i starszych w tym sektorze wynosiła ok. 111, odbył się I Czempionat PTHKA, z powodu niewielkiej frekwencji mający charakter pokazu młodzieżowego. Impreza miała miejsce w Nizinach-Młyńskich – siedzibie stadniny Krystyny i Stanisława Dudów. Zgłoszono 10 koni, z których ostatecznie zaprezentowano 9, w 3 grupach wiekowych – ogierki roczne, klaczki roczne i klaczki dwuletnie. Jako sędziów powołano Izabellę Zawadzką, Romana Pankiewicza i Tomasza Szymańskiego, ale nie stosowali oni oceny punktacyjnej, tylko opisową. Czempionką Klaczy i Czempionką Pokazu została Destylacja c.gn. 1994 (Murat-Nur – Dekada), hod. i wł. M. Bogajewicza, a Czempionem Ogierów i Wiceczempionem Pokazu – Ekusko s. 1994 (Gabaryt – Eugenika), hod. i wł. L. Jakubowicza, w przyszłości użytkowany w rajdach.

W następnym roku rozszerzono formułę pokazu o konie własności prywatnej pochodzące z zakupu ze stadnin państwowych. Dzięki temu w II Czempionacie PTHKA w 1996 r. wzięło udział 36 koni (ze zgłoszonych 40). Pokaz odbył się na Torach Wyścigów Konnych na Służewcu (odbywały się tam również wszystkie następne pokazy do roku 1999), wyodrębniono klasy wiekowe ogierów rocznych, ogierów dwuletnich, klaczy trzyletnich i starszych, ogierów trzyletnich, ogierów czteroletnich i starszych. Wprowadzono już ocenę punktacyjną, taką samą jak na Polskich Narodowych i Młodzieżowych Pokazach Koni Arabskich, początkowo 50-punktową, a od 1999 r. 100-punktową. Oceniano te same cechy: typ, głowę z szyją, kłode, nogi i ruch.

Tym, co odróżniało Czempionaty PTHKA od pokazów oficjalnych, było od 1996 r. wprowadzenie specjalnej nagrody „Najlepsze Nogi Pokazu”, ufundowanej przez Krystynę Chmiel. Otrzymywał ją koń o najwyższej punktacji za cechę „Nogi”, a przy większej liczbie identycznych ocen za tę

cechę nagrodę przyznawano w drodze losowania. Wprowadzono też klasę kostiumową pod siodłem, bardzo atrakcyjną i widowiskową, ale omyłkowo nazwaną klasą „Liberty”, gdyż w pokazach oficjalnych nazwą tą określano prezentację konia w swobodnym ruchu bez ogłowia.

II Czempionat PTHKA sędziowali: Roman Pankiewicz, Jerzy Budny i Marek Trela (Tomasz Szymański jako sędzia rezerwowi). Tytuł Czempiona Ogierów Młodszych przyznano og. Burbon s. 1995 (Endel – Batanga), hod. i wł. M. Bogajewicza, a Klaczy Młodszych – kl. Słonka gn. 1994 (Wojśław – Salamandra), hod. i wł. B. Dąbrowskiego. Czempionką Klaczy Starszych została Sikora kaszt. 1990 (Europejczyk – Simla), hod. SK Janów Podlaski, wł. S. Schaedlera, równolegle użytkowana przez właściciela pod siodłem, a nawet skacząca! W tym okresie prywatni hodowcy nie specjalizowali się jeszcze tak ściśle w kierunku koni jednostronnie pokazowych.

Czempionem Ogierów Starszych został Farah-Bagir kaszt. 1993 (Arbil – Farah-Aisha), hod. i wł. A. Ou. Po raz pierwszy przyznany został tytuł Best In Show (Najlepszego Konia Pokazu) – otrzymała go Słonka, a nagrodę za Najlepsze Nogi Pokazu jej pełny brat, gniady, roczny ogierek Sylwan.

W III Czempionacie PTHKA w 1997 r. wzięło udział 31 koni. Tym razem, dla zwiększenia prestiżu, zaproszono także sędziów z zagranicy – znaną propagatorkę polskiej hodowli Patricię Lindsay (Wielka Brytania) i Waltera Hubera z Niemiec. Trzecim sędzią był Roman Pankiewicz.

W tym czasie w prywatnych rękach znajdowało się już wiele potomków og. Monogramm, znanego z przekazywania zdolności pokazowych, zwłaszcza fenomenalnego ruchu. Nic więc dziwnego, że zajęły one czołowe lokaty. Og. Fast gn. 1995 (Monogramm – Futura) został Wicczempionem Ogierów Młodszych. W klasie klaczy dwuletnich dwa pierwsze miejsca zajęły córki Monogramma – Gracja-Bis kaszt. 1995 (od Grenada), hod. i wł. M. Bogajewicza, i Gwarka gn. 1995 (od Gratka), hod. SK Michałów, wł. A. Wójtowicza. Gracja-Bis została także Czempionką Klaczy Młodszych i Best In Show. Klasę klaczy trzyletnich wygrała kl. Walentyna kaszt. 1994 (od Wilnianka), hod. SK Michałów, wł. K. Chmiel, Wicczempionka Klaczy Starszych.

Potomstwo Monogramma nie wyrugowało jednak całkowicie koni o innych pochodzeniach. I tak, Czempionem Ogierów Młodszych został Czakar s. 1996 (Eldon – Czarina), hod. i wł. A. Strumiłły. Tytuł Wicczempionki Klaczy Młodszych przyznano klaczce Masumi s. 1996 (Ecaho – Matura), hod. i wł. Michała Bogajewicza, którego hodowla osiągnęła już w tych latach bardzo wysoki poziom. Czempionką Klaczy Starszych została

Eptona c.gn. 1992 (Pepton – Etruska), hod. S.H. Karlssona, wł. J. Grootings, a Czempionem Ogierów Starszych – Cliinntonn s. 1993 (DWD Tabasco – SH Carmen), hod. i wł. J. Grootings. Najwyższą punktację za nogi dostały *ex aequo* Walentyna i Zonia s. 1994 (Grandorr – Zenobia), hod. SK Michałów, wł. S. Bubasa. O przyznaniu nagrody zdecydował sędzia. Otrzymała ją kl. Zonia, gdyż Walentyna była własnością fundatorki nagrody.

W roku 1998 Pokaz Koni Arabskich Własności Prywatnej się nie odbył. IV Czempionat PTHKA miał miejsce w roku 1999 na terenie TWK Służewiec i był to ostatni pokaz organizowany odrębnie dla koni tego sektora własności. Sędziowali: Gerhard Hussmann (Niemcy), Jean-Paul Meeus (Francja), a z Polski Roman Pankiewicz i Krystyna Chmiel jako sędzia rezerwowi.

Czempionem Ogierów Młodszych został Elistan gn. 1998 (Fawor – Eleuzyna), hod. SK Kurozweki, wł. Tarus Arabians, a Czempionka Klaczy Młodszych – Majka gn. 1998 (Eurol – Matura), hod. i wł. M. Bogajewicza, której pełny brat, dwuletni, gniady Maurri, wygrał swoją klasę i zdobył Wiceczempionat Ogierów Młodszych. Czempionką Klaczy Starszych i Best In Show została Etruska s. 1983 (Aloes – Etruria), hod. SK Janów Podlaski, wł. J. Grootings, a Czempionem Ogierów Starszych – Cyprys sk.gn. 1988 (Czako – Cyranka), hod. SK Janów Podlaski, wł. S. Bubasa. Nagrodę za „Najlepsze Nogi Pokazu” otrzymał og. Panki s. 1994 (Biquest – Petite Fleur), hod. i wł. J. Grootings, który swoje imię otrzymał na cześć Romana Pankiewicza, a nagrodę – w drodze losowania, gdyż jednakową punktację za nogi miało aż pięć koni.

Pojedyncze konie hodowli prywatnej brały udział w wyścigach także w minionych okresach, gdyż oficjalnie nikt tego nie zakazywał – było to kwestią umowy między właścicielem a trenerem. Zwykle właściciel zrzekał się nagród w zamian za niepobieranie opłat za trening lub dostarczał na tor własną paszę. Pierwszy zaczął poddawać swoje konie treningowi Zygmunt Braur, w pojedynczych przypadkach także Anna Dębska i Tadeusz Skrok, później Andrzej Waliszewski i Andrzej Ou. Niektóre z tych koni osiągały nawet dobre wyniki, np. og. Ben Comet gn. 1967 (Czardasz – Murcja), hod. i wł. Z. Braur, uplasował się na trzeciej pozycji w swoim roczniku, ze współczynnikiem powodzenia 3,06. Taki sam współczynnik osiągnęła także klacz tego samego hodowcy, Merzich-Hanum sk.gn. 1972 (Sabbat – Megara), piąta w swoim roczniku. Do roku 1993 nie biegało jednak na torze więcej niż 2–3 konie hodowli prywatnej w jednym roczniku urodzenia.

Przełom miał miejsce w 1994 r., kiedy w treningu znajdowało się 9 trzylatków pochodzących od prywatnych hodowców, a wśród nich bardzo dzielne ogiery Wadi s. 1991 (Wiedeń – Wiklina) i Ahmed s. 1991 (Wiedeń – Aktorka), hod. K. Dudy, wł. J. Grootings. Ogiery te zapoczątkowały działającą w sezonach 1995–1996 stajnię wyścigową „Korfowe”, należącą do Joanny Grootings. W tym samym roku po raz pierwszy od roku 1948 Nagroda Oaks została wygrana przez klacz hodowli i własności prywatnej – Farah-Buffi s. 1990 (Argo – Farah-Aisha), wyhodowana przez Andrzeja Ou.

Stajnia Korfowe, w której konie były trenowane i dosiadanane przez rosyjskiego dżokeja Michaiła Pietriakowa, w ciągu dwóch lat swojej działalności miała na koncie imponujące zwycięstwa. Og. Wadi wygrał Nagrodę Janowa Podlaskiego i osiągnął Wp 4,86; Ahmed – Nagrodę Kurozwek i Wp 3,43; Whiski gn. 1992 (Wermut – Wędrówka), hod. i wł. J. Grootings – Nagrodę Janowa Podlaskiego, Wp 4,25; był także faworytem na Derby. Og. Dekor s. 1992 (Fawor – Dekada), hod. S.H. Karlssona (tzn. urodził się w Polsce, z klaczy „oddanej na przechowanie” przez szwedzkiego hodowcę), wł. J. Grootings, jako trzylatek pobił rekord toru służewieckiego na dystansie 1600 m, ustanowiony w 1846 r. przez og. Farhan kaszt. 1943 (Urok – Trophee), wyhodowanego w Gumniskach; rekord ten, wynoszący 1'50", pobiła dopiero w 2007 r. klacz hodowli niemieckiej. W roku 1996 og. Dekor wygrał Derby!

Zwycięstwo to na owe czasy stanowiło sensację z pierwszych stron gazet. Ten nieduży (146 cm w kłębie), późno siwiejący z wyjściowej maści skarogniadej ogier startował w barwach jednej stajni z og. Whiski – niekwestionowanym faworytem. Powszechnie sądzono więc, że będzie w wyścigu pełnił dla niego funkcję lidera, toteż konkurenci nie traktowali go poważnie. W wyniku tego Dekor wygrał Derby z miejsca do miejsca, o 6 długości. Był to pierwszy od roku 1949 derbista arabski hodowli i własności prywatnej. W kolejnych latach liczby koni czystej krwi hodowli prywatnej w treningu na torze służewieckim rosły, dochodząc do 38 szt na łączną liczbę 146 koni z rocznika urodzeniowego 1997. Gdyby brać pod uwagę także konie **własności** prywatnej – liczba ta byłaby dużo większa, gdyż z roku na rok nasilały się zakupy arabów ze stadnin państwowych przez indywidualnych hodowców polskich.

Rok 1997 był przełomowy dla prywatnych hodowców i miłośników koni arabskich w Polsce, gdyż powstały wtedy dwie nowe organizacje. W maju 1997 ukonstytuowało się Towarzystwo Przyjaciół Konia Arabskiego w Polsce, siedziba w Korfowem. Zrzeszało ono głównie artystów malarzy, rzeźbiarzy,

fotografików itp., którzy jako temat swojej twórczości obrali konia. Prezesem nowopowstałego towarzystwa został Andrzej Novak-Zempliński, a wiceprezesem prof. Ludwik Maciąg. Pod auspicjami TPKAwP zorganizowane zostały m.in. cztery plenery artystyczne w Korfowem, w latach 1998–2001, zatytułowane „Koń, jaki jest”. Nie była to organizacja konkurencyjna wobec PTHKA, toteż niektóre osoby były członkami obu Towarzystw, a np. Joanna Grootings pełniła funkcję sekretarza jednego i drugiego.

Większe znaczenie miało powstanie w styczniu 1997 Polskiego Związku Hodowców Koni Arabskich z siedzibą w Janowie Podlaskim, z inicjatywy pracowników SK SP w Janowie Podlaskim, Michałowie, Kurozwałkach i Białce, instytucji związanych z hodowlą, a także części hodowców prywatnych (grupa założycielska liczyła 11 osób). Spowodowało to wyodrębnienie się w łonie PTHKA dwóch frakcji. Mimo deklarowanej w statucie chęci współpracy z państwowymi stadninami koni arabskich, odłam bardziej konserwatywny upierał się przy zachowaniu własnej tożsamości, a zwolennikom ściślejszego współdziałania zarzucał „przekupienie” przez PZHKA łatwiejszym dostępem do ogierów stacjonujących w SK SP. Konflikt zaogniał się, mimo że stopniowo stawał się bezprzedmiotowy, gdyż po prywatyzacji SK Kurozwałki w 1998 r. liczba klaczy stadnych w rękach prywatnych przekroczyła etat matek w stadninach państwowych, a zatem hodowcy prywatni nie mieli już powodu do kompleksów niższości i utrzymywania „syndromu obłądzonej twierdzy” (Chmiel 1999). Coraz większy procent prywatnych hodowców opowiadał się za dążeniem do fuzji z PZHKA, ale punkt kulminacyjny konfliktu miał miejsce podczas Walnego Zgromadzenia PTHKA w dniu 18.09.1999. Poddano wtedy pod głosowanie wniosek formalny o wszczęcie kroków w kierunku bliższej współpracy, a docelowo ewentualnej fuzji z PZHKA¹¹ i za tym wnioskiem opowiedziała się przeważająca większość obecnych. Zaowocowało to wystąpieniem z Towarzystwa przeciwników fuzji (A.Ou, J. Grootings, K. Pudyszak i P. Frejlich). Do ostatecznego rozłamu doszło w 2000 r., kiedy zwolennicy konserwatywnego stanowiska założyli konkurencyjne Towarzystwo, o identycznym skrótce, a różniące się tylko jednym członem nazwy – Hodowli zamiast Hodowców¹². Przez jakiś czas oba Towarzystwa funkcjonowały w formie kadłubowej, ale prywatni hodowcy „zagłosowali nogami”, masowo przechodząc do PZHKA, który obecnie jest najsilniejszą reprezentacją hodowców i użytkowników koni czystej krwi

¹¹ Chmiel K. Sprawozdanie z Walnego Zgromadzenia PTHKA. Kurier Arabski, Nr 25/1999.

¹² Chmiel K. Z arabami przez burze dziejowe... Kurier Arabski, Nr 2 (30) 2001.

arabskiej w Polsce – wg stanu na 2010 r. liczył 180 członków zwyczajnych, 6 honorowych i 5 wspierających.

Na skutek rozłamu wśród hodowców prywatnych zaprzestano urządzania osobnych pokazów dla tego sektora własności, ograniczając je tylko do odrębnej klasyfikacji w ramach Wiosennych Młodzieżowych Pokazów w Białce. W latach 2000 - 2005 stosowano w obrębie tych pokazów podwójny ranking – łączny i dla koni własności prywatnej, aby wyrównać szanse. Stopniowo jednak przestawało to być potrzebne, gdyż poziom koni wyhodowanych przez indywidualnych właścicieli coraz mniej odbiegał od wychowanków SK SP.

I tak, w roku 2000, na V Młodzieżowym Pokazie Koni Czystej Krwi Arabskiej Hodowli Prywatnej, og. **Mango** s. 1999 (Angor – Matura), hod. i wł. M. Bogajewicza, nie tylko wygrał klasę ogierków rocznych zarówno w rankingu ogólnym, jak i „prywatnym”, lecz także stanął do wyborów Wiczcempiona Polski Ogierów Młodszych. Był to pierwszy taki przypadek w powojennej historii pokazów koni tej rasy w Polsce. W klasyfikacji koni własności prywatnej zdobył on tytuł Czempiona Ogierów Młodszych i Najlepszego Konia Pokazu Własności Prywatnej w Białce. Tytuł Czempionki Klaczy Młodszych w tym rankingu otrzymała wtedy Nana gn. 1998 (Fawor- Nejtyczanka), o typowej dla potomstwa tego ogiera horyzontalnej linii górnej, hod. SK Kurozwięki, wł. A. Najmowicz, a nagrodę za „Najlepsze Nogi Pokazu” – og. Pawiment gn. 1999 (Wachlarz – Passa), hod. i wł. L. Błaszczyka. Do oceny zgłoszono wtedy 31 koni, a sędziowali je: Marianne Tengstedt (Dania), Holger Ismer (Niemcy), Marian Budzyński (Polska) i Teresa Dobrowolska (Polska) jako sędzia rezerwowi.

W roku 2001 ranking koni własności prywatnej w obrębie XI Wiosennego Pokazu w Białce nosił jeszcze nazwę VI Czempionatu PTHKA. Czempionem Ogierów Młodszych Hodowli Prywatnej został wtedy Cendel s. 1999 (Endel – Cytrea), hod. i wł. B. Pisarskiego, a Czempionką Klaczy Młodszych i Najlepszym Koniem Pokazu – Epimeria s. 1999 (Pesal – Etopka), hod. SK Michałów, wł. L. Jarmuża.

Prawdziwy przełom natomiast miał miejsce w 2003 r., kiedy roczny, siwy ogier **Girlan-Bey** (Pesal – Gracja-Bis), hod. i wł. M. Bogajewicza, zdobył Czempionat Polski Ogierów Młodszych i tytuł Najlepszego Konia Pokazu nie tylko w klasyfikacji koni własności prywatnej, lecz i ogólnej. Wytrąciło to resztę argumentów zwolennikom poglądu, zgodnie z którym konie należące do prywatnych właścicieli powinny konkurować tylko

między sobą, gdyż w porównaniu z końmi wyhodowanymi w SK ANR jakoby nie miały szans. Klasa ogiera Girlan-Bey została doceniona także poza granicami Polski, gdyż ogier ten, sprzedany do Szwecji, doszedł do szczybla Wicieczempiona Świata Ogierów Młodszych 2005. Na uwagę zasługuje fakt, że Michał Bogajewicz, jeden z wiodących hodowców koni arabskich w Polsce, wyhodował nie tylko tego ogiera, lecz także jego matkę. Założona przez niego SK Niewierz była jedna z pierwszych prywatnych stadnin powstałych w Polsce po roku 1990, a swoją działalność hodowlaną rozpoczął od kl. Grenada gn. 1984 (Set – Gilza), nabytej w SK Michałów, której córką była Gracja-Bis, a wnukiem – Girlan-Bey.

Również na wyścigach prywatyzacja stajen, a co za tym idzie – decentralizacja treningu doprowadziła do takiej sytuacji, że wg spisu koni arabskich znajdujących się w treningu przed sezonem 2010¹³, 226 należało do właścicieli prywatnych, a 119 – do Stadnin ANR, czyli proporcja odwrotna niż na początku omawianego okresu.

Z roku na rok poprawiały się także wyniki wyścigowe koni hodowli i/lub własności prywatnej. W latach 1990–2010 na 21 derbistów 8 należało do polskich właścicieli prywatnych. Były to:

- og. Dekor s. 1992 (Fawor – Dekada), hod. S.H. Karlsson
- og. Gwaro gn. 1996 (Bardysz – Gwarancja), hod. A. Wójtowicz
- og. Gafal kaszt. 1998 (Pamir – Gratka), hod. A.Głowacki
- og. Gorec gn. 1999 (Druid – Gordaia), hod. A. Nieora-Tchkuaseli
- og. Eliat s. 2002 (Eldon – Eleuzyna), hod. Tarus Arabians
- kl. Orgia Fata gn. 2003 (Chndaka – HF Olympia), hod. L. Błachut
- kl. Sarah kaszt. 2004 (Santhos – Sinjah), hod. DAMIS BT
- og. Ermis kaszt. 2005 (Mistral – Erynia), hod. W. Rowiński.

Odpowiednio na 20 oaksistek 9 było hodowli prywatnej (niektóre będące równocześnie derbistkami):

- Farah-Buffi s. 1990 (Argo – Farah-Aisha), hod. A. Ou
- Emanuela gn. 1995 (Pamir – Emetyka), hod. A. Majchrzak
- Eumura s. 1996 (Murat-Nur – Eubina)
- Mamba s. 1998 (Ar-Rahman – Matnia), hod. A. Wójtowicz
- Wiatka gn. 2001 (Pamir – Weronique), hod. R. Ptach
- Avilia z Reguła s. 2002 (Wiliam – Aviacia), hod. A. Nieora-Tchkuaseli
- Orgia Fata gn. 2003
- Sarah 2004

¹³ Biuletyn Polskiego Klubu Wyścigów Konnych. Nr 1/2010.

Poczynając od roku 2012, derbiści i oaksistki wywodzili się już **wyłącznie** z hodowli prywatnej. Powodem tego był fakt, że hodowla państwowa przestrzegała pewnego programu, podczas gdy prywatni właściciele, niekępowani już takimi przepisami jak przed wojną, sprowadzali ogiery i klacze francuskie lub selekcjonowane według podobnego schematu, wyłącznie w kierunku wyścigowym, cechujące się dużym wzrostem, ordynarnością i dużymi, często garbonosymi głowami. Potomstwo ich było wpisywane do PASB, zatem miało nieograniczone prawo startu w gonitwach klasycznych, toteż większość derbistów i oaksistek w tych latach ma któregoś z takich przodków.

Derbiści w latach 2012 - 2016:

- Pirat gn. 2008 (Akbars – Parafraza), hod. G. Sęczek
- Wares s. 2009 (Ontario HF – Wienerwa), hod. J. Głowacki
- Ziko kaszt. 2010 (Marwan I – Zbójna Góra), hod. A. Cieloch
- Alladyn s. 2011 (Von – Alba Longa), hod. DAMIS BT
- Mogadiusz s. 2012 (Echo Ofira – Mukata Fata), hod. J. Ryżkowski.

Oaksistki w latach 2011 - 2016:

- Herma kaszt. 2007 (Millennium – Hikma), hod. B. Ziemiański
- Hipoteza s. 2008 (Moshh – Hikma), hod. B. Ziemiański
- Wielka Damira gn. 2009 (Ontario HF – Wielka Dama), hod. K. Zakolski
- Afrah gn. 2010 (Nougatin – Almina), hod. Z. Górski
- Om Darshaana s. 2011 (Dahess – Om Mantra), hod. K. Mirpuri
- Muhfuza Fata s. 2012 (Chndaka – MInerva), hod. L. Błachut.

Upowszechnienie i udoskonalenie sztucznej inseminacji, zwłaszcza nasieniem mrożonym, umożliwiło prywatnym hodowcom dostęp do dowolnych reproduktorów, zarówno czołowych w stadninach ANR, jak modnych rozplodników zagranicznych, podczas gdy dawniej barierą ograniczającą przywożenie klaczy do stanówki była liczba wolnych bok-sów i fizyczna wydolność ogierów w zakresie krycia naturalnego. W dużej mierze ten czynnik, oprócz podnoszenia kwalifikacji hodowców i wzrostu ich zamożności, spowodował poprawę wyników wyścigowych i pokazowych polskich koni hodowli prywatnych. Oprócz wspomnianych ogierów Mango i Girlan-Bey, w omawianym okresie następujące konie hodowli i/lub własności prywatnej zdobyły najwyższe polskie laury pokazowe:

- **Psyche Kreuza** s. 2008 (Ekstern – Pallas-Atena), hod./wł. Chrcynno-Pałac – Czempionat Wiosennego Pokazu 2009, Wiceczempionat Polski Klaczy Młodszych 2009;

- **Wasa** s. 2006 (WH Justice – Waresa), hod./wł. Falborek Arabians – Wicczempionat Wiosennego Pokazu 2007;
- **Eksterna** s. 2005 (Ekstern – Emanta), hod./wł. Falborek Arabians – Wicczempionat Polski Klaczy Młodszych 2008;
- **Altis** s. 2006 (WH Justice – Albia), hod./wł Falborek Arabians – Wicczempionat Polski Ogierów Młodszych 2007;
- **Lord Bey Shah** gn. 2006 (Psytadel – Lady Aphrodite), hod./wł. J.M. Pietrzaka – Wicczempionat Polski Ogierów Młodszych 2008;
- **Eternal** kaszt. 2008 (FS Bengali – Ewitacja), hod./wł J. Głowackiego – Wicczempionat Polski Ogierów Młodszych 2009;
- **Echo Aurora** s. 2010 (Eternity Ibn Navarrone D – Echo Afrodyta), hod./wł. K. Poszepczyńskiego – Wicczempionat Polski Klaczy Młodszych 2011;
- **Emarc** s. 2009 (QR Marc – Eksterna), hod./wł. K.Goździalskiego – Wicczempionat Polski Ogierów Młodszych 2012;
- **Palatina** kaszt. 2009) QR Marc – Palmeta), hod. SK Janów Podlaski / własności PPHU „Parys” – Czempionat Polski Klaczy Starszych 2016;
- **Espimar** gn. 2010 (Marajj – Espinezja), hod./wł. K.Goździalskiego – Wicczempionat Polski Ogierów Starszych 2016;
- **Fuerte** s, 2014 (Sganghai E.A. – Frymuszka), hod. J. Dobrzyńskiego /wł. Sami Ben Saad – Czempionat Polski Ogierów Młodszych 2016.

W ostatnich latach środowisko hodowców prywatnych, w których rękach znajduje się ok. $\frac{3}{4}$ polskiego pogłowia koni czystej krwi arabskiej, jest bardzo rozdrobnione i zróżnicowane. Oprócz amatorów utrzymujących 1–3 klaczy stadnych, przeważnie wykonujących przy nich wszelkie prace, działają prywatne stadniny liczące 10 i więcej matek, zatrudniające zawodowy personel, w tym trenerów i prezenterów. Wyodrębniły się grupy hodowców specjalizujących się w pokazach bądź wyścigach – często korzystający z zagranicznych ogierów. Są jednak pasjonaci wierni hodowlanemu credo Zygmunta Braura, który zawęził pulę genową swojego stada do starych, polskich rodów i rodzin kuhailańskich. Do takich hodowców należy m.in. Krzysztof Czarnota, który w 2001 r. utworzył w Horyszowie-Kolonii na Zamojszczyźnie unikalną ostoję pod nazwą Kraina Kuhailana. Ze szczególnym pietyzmem kultywowany jest tam ród og. Krzyżyk or.ar. oraz rodziny klaczy Gazella or.ar. i Mlecha or.ar., a dzielność użytkowa pogłowia sprawdzana jest w dyscyplinie rajdów długodystansowych.

WYŚCIGI KONI ARABSKICH

Po zmianie ustroju, w 1993 r. przestało istnieć utworzone w 1950 r. przedsiębiorstwo Państwowe Tory Wyścigów Konnych. W 1994 ich majątek przejęła Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa, która przekazała tor w dzierżawę nowopowstałej spółce „Służewiec – Tory Wyścigów Konnych”, nie przekazując jej jednak własności tych terenów, których właścicielem pozostał Skarb Państwa. W 1999 r. Minister Finansów nie przedłużył spółce koncesji, w związku z czym AWRSP zbyła w 2000 swoje w niej udziały na rzecz Totalizatora Sportowego. Był to jednak wyjątkowo niekorzystny moment, gdyż wydana w 2001 r. Ustawa o Wyścigach Konnych zakazywała TS zajmowania się hazardem. Wskutek tego w 2002 AWRSP przejęła te udziały z powrotem, ale bezpłatnie.

Nad historycznym torem służewieckim, jednym z najpiękniejszych w Europie, w 1989 r. wpisany do rejestru zabytków, zawisło niebezpieczeństwo. Z jednej strony już od 1985 r. działało silne lobby, zmierzające do wykupienia terenów toru pod zabudowę z uwagi na ich atrakcyjną lokalizację, a z drugiej atmosfera niepewności, podsycana przez coroczne przedłużanie przez Ministra Skarbu dzierżawy kolejnym organizatorom wyścigów tylko na okres 1 roku, nie sprzyjała stabilizacji. W rezultacie tor popadał w ruinę, budynki niszczały, a coraz mniej hodowców oddawało konie do treningu. Najbardziej dramatyczna sytuacja miała miejsce w roku 2006, gdyż STWK (od 2004 w stanie upadłości) organizowała wyścigi tylko do 2005 r., wskutek czego sezon wyścigowy 2006 r. zaczął się dopiero w sierpniu, i to tylko dzięki temu, że organizację gonitw w latach 2006 i 2007 wzięło na siebie SO Łąck¹⁴. Nadzieję na powrót stabilizacji przywróciło dopiero podpisanie w 2008 umowy między Polskim Klubem Wyścigów Konnych (odpowiednik

¹⁴ Perzyna Ł. Hipodrom narodowy. Tygodnik Solidarność, 21.07.2006.328.

angielskiego Jockey-Clubu, założony w 2001 r.) z Totalizatorem Sportowym na 30-letnią dzierżawę toru służewieckiego. Na skutek tych fluktuacji liczebność koni czystej krwi arabskiej poddawanych wyścigowym próbom dzielności do roku 2009 malała, a potem znów zaczęła rosnąć (statystyki PKWK za lata 2003–2016):

Liczba koni w treningu	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
3 l.	264	259	226	232	212	227	177	191	199	193	178	168	174	209
4 l.	118	116	78	73	77	67	79	67	84	86	95	84	78	74
5 l. i st.	55	59	59	46	32	35	34	39	45	53	55	56	63	63
Razem	437	434	363	351	321	329	290	297	328	332	328	308	315	346

W skład utworzonego w 1950 r. przedsiębiorstwa Państwowe Tory Wyścigów Konnych weszły także tory we Wrocławiu i Sopocie. Na szczęście, dzięki dobremu stosunkowi władz lokalnych, tor na wrocławskich Partynicach, kierowany od 1993 przez Monikę Słowik, a od 2013 przez Jerzego Sawkę, nie przechodził takiego kryzysu jak warszawski. Od 1998 WTWK jest własnością i jednostką budżetową gminy Wrocław¹⁵. Na wrocławskim torze konie arabskie ścigały się w latach 1953–1974. W następnych latach pozostały tam tylko konie półkrwi. Od roku 2003 stajnie na torze wrocławskim zaczęły przyjmować do treningu 3-letnie araby, a od 2004 odbywały się tam dla nich gonitwy. W okresie największego zagrożenia wiszącego nad torem służewieckim stanowiło to pewne zabezpieczenie możliwości odbywania prób dzielności, choćby okrojonych, przez konie tej rasy.

Tor w Sopocie w listopadzie 1994 przekształcono w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa pod nazwą Hipodrom Sopot. W 1999 r. 100% udziałów spółki wykupiła Gmina Miasta Sopot. Obecnie co sezon odbywają się tam kilkudniowe mityngi wyścigowe¹⁶.

Polski Klub Wyścigów Konnych utworzony został na mocy Ustawy o Wyścigach Konnych z dnia 18.01.2001 r. Do jego zadań statutowych należy m.in. prowadzenie ksiąg stadnych koni ras czystych, w tym czystej krwi arabskiej. W Radzie PKWK podczas jej pierwszych dwóch kadencji środowisko hodowców koni arabskich reprezentowali delegaci z ramienia PZHKA i PTHKA.

¹⁵ Wrocławski Tor Wyścigów Konnych. www.wroclaw.pl

¹⁶ www.hipodrom.sopot.pl

Na mocy Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 23.08.2001 r. kierować stajniami wyścigowymi i trenować konie mogły jedynie osoby posiadające uprawnienia nadane przez PKWK. Po prywatyzacji stajen wyścigowych trenerzy nie byli już urzędnikami państwowymi realizującymi określoną politykę hodowlaną, lecz wykonawcami dyspozycji swoich klientów, którymi w 2/3 przypadków są obecnie prywatni hodowcy i właściciele koni. Stąd w ostatnich latach coraz częściej obserwowano odchodzenie od programu prób dzielności dla koni czystej krwi opracowanego w 1927 r. przez Bogdana Ziętarskiego, jak również od Programu Hodowli Koni Rasy Czystej Krwi Arabskiej, opracowanego w grudniu 2001 r. przez Zespół ds. Hodowli PZHKA, w składzie: Izabela Pawelec-Zawadzka, prof. dr hab. Marian Budzyński i prof. dr hab. Krystyna Chmiel, na zlecenie Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

I tak, podstawowym założeniem programu wyścigowego opracowanego przez Bogdana Ziętarskiego było wydłużenie dystansów i zwiększenie wag w stosunku do stosowanych dla koni pełnej krwi angielskiej. Miało to podkreślić fizjologiczne odrębności koni arabskich i preferować ich charakterystyczną cechę rasową – wytrzymałość. Wagi dla koni arabskich od lat są o 2 kg wyższe niż dla koni xx, a więc w tej dziedzinie nic się nie zmieniło. Skracanie dystansów preferuje konie szybkie, która to cecha u koni arabskich na dłuższą metę łączy się z utratą ich charakterystycznego „bukietu”. Doraźnie natomiast jest to korzystne dla właścicieli i trenerów, gdyż przygotowanie konia do startu na sprinterskim dystansie trwa krócej, a zatem konia takiego można częściej zapisywać do wyścigów. Spowodowało to nacisk niektórych środowisk trenersko-właścicielskich na skrócenie dystansów i stąd pojawiły się gonitwy na dystansie 1400 m (przedtem dla arabów nie istniały wyścigi krótsze niż 1600 m, choć i to, zgodnie z zasadami treningu nakreślonymi jeszcze przez Edwarda Skorkowskiego¹⁷, stanowiło „dużo za mało”). Najdłuższe dystanse dla arabów, na których rozgrywano nagrodę Derby i Wielkiego Szlema, wynosiły w omawianym okresie 3000 m.

Mało tego, niektórzy właściciele, powołując się na wyścigi amerykańskie, niemające żadnego znaczenia selekcyjnego, wzywali do dalszego skracania dystansów. Tradycyjnemu charakterowi naszych wyścigów, dzięki którym polski arab zyskał tak wysoką renomę światową jako „piękny i dzielny”, zagroziła również swoista „wolna amerykanka” niektórych właścicieli

¹⁷ Skorkowski E. Polski arab i jego wpływ na hodowlę koni w kraju i za granicą. RNR, T.89, seria D,Warszawa 1960.

i trenerów, sprowadzających i poddających treningowi konie posiadające w rodowodach francuskich przodków selekcjonowanych wyłącznie na szybkość i wczesne dojrzewanie, a pozbawionych typu arabskiego.

Powtórzyła się tutaj sytuacja z roku 1937, kiedy uchwałą zarządu Towarzystwa Hodowli Konia Arabskiego wyłączono z goniw imiennych konie po rodzicach urodzonych we Francji, ale w znacznie gorszym wydaniu. Niestety, obecnie działające organizacje hodowlane nie mają takiej władzy, chociaż konie francuskie z lat 30-tych, w porównaniu z importowanymi obecnie, były może trochę mniej finezyjne od polskich, ale ciągle jeszcze w typie araba. Tymczasem współczesne „francuzy” wzrostem i pokrojem przypominają raczej ordynarniejsze konie półkrwi, a ich potomstwo urodzone w Polsce, od matek wpisanych do PASB, spełniać będzie wszelkie formalne wymogi stawiane wobec koni polskich i ograniczenie ich udziału w goniwach nie będzie już możliwe.

Pewną nadzieję dawało, postulowane przez PZHKA od 2008 r., wydłużenie dystansów w goniwach dla koni arabskich. Uchwała Walnego Zjazdu PZHKA zobligowała do tego Radę PKWK. Jako minimalny dystans dla arabów przyjęto 1800 m, z perspektywą stopniowego, dalszego wydłużania. Miało to zwiększyć szanse polskich koni w konkurencji z zagranicznymi, gdyż konie francuskie, selekcjonowane od kilkunastu pokoleń na szybkość, mają predyspozycje raczej sprinterskie, czemu sprzyja także ich duży wzrost, jednak okazało się, że wykazują one dużą plastyczność. Konieczna jest raczej zmiana definicji polskiego araba, gdyż w sytuacji obecnej sam fakt wpisu do PASB nie przesądza o polskim pochodzeniu ani zgodności z polskim programem hodowlanym.

W ostatnich latach podnoszą się głosy, że tradycyjny model „pięknego i dzielnego” polskiego araba należy już do przeszłości, a przyszłość należy do specjalizacji na konie pokazowe, wyścigowe i rajdowe. Wydaje się jednak, że akceptacja takiej sytuacji byłaby przekreśleniem dwóch wieków pracy naszych hodowców i ponad 80 lat istnienia w prawie niezminionej postaci polskiego programu wyścigowego – czynników, którym zawdzięczamy mocną pozycję polskich koni an rynkach światowych. Zaprzepaszczenie tych osiągnięć dla hołdowania chwilowej modzie byłoby możliwe w stosunkowo krótkim okresie, natomiast na odbudowę utraconej pozycji potrzeba kolejnych pokoleń.

Nieprawdą też jest, że „piękny i dzielny arab” należy już do przeszłości, bowiem przy stosowaniu umiejętnego doboru możliwe jest otrzymanie

tych osobników także i dziś. Przykładem jest stawka janowskich potomków og. Ekstern z rocznika 2005 – zwyciężające w pokazach klacze Sefora s. (od Sawantka) i Cenoza kaszt. (od Celna) – tej ostatniej udało się wygrać z austriackiej hodowli klaczą Waikiki po francuskim „wyścigowym reproduktorze” Dormane – a także og. Wadi Nur gn. 2004 (Gazal Al. Shaqab – Wenessa, hod. SK Michałów, który jako trzylatek osiągnął Wp 8,85. Nie jest też powiedziane, że wyścigi muszą mieć charakter międzynarodowy – zgodnie z pierwotnym założeniem powinny one przede wszystkim pełnić rolę próby dzielności dla **krajowego** pogłowia koni czystej krwi arabskiej, będącej informacją dla hodowcy, czy jego wychowankowie spełniają wymogi zdrowia i wytrzymałości, niezbędne w hodowli koni tej rasy.

Średnio z roczników urodzenia 1988–2005 przynajmniej przez jeden sezon biegało 51,34% urodzonych koni, a zatem stopień objęcia tych roczników próbami dzielności był stanowczo za mały. Rekordową wysokość współczynnika powodzenia, 20,60, jak dotąd niepobita, osiągnął og. Druid gn. 1993 (Wojślaw – Dalida), hod. SK Michałów. Następne miejsca pod względem tego wskaźnika zajmowały: og. Esej gn. (Wermut – Edissa), hod. SK Białka, Wp = 17,70 i kl. Savannah gn. 1997 (Monarch AH – Sarmacja), hod. SK Janów Podlaski, Wp = 14,65.

POKAZY KONI ARABSKICH W POLSCE

Polski Narodowy Pokaz Koni Arabskich Czystej Krwi

Od początku odbywały się one w Janowie Podlaskim, w przeddzień „Wielkiej aukcji”. Pokaz w roku 1990 – już XII z kolei – miał miejsce 11 września. Poprzedzały go urządzone 10 września prezentacja klaczy i ogierów w treningu na Torze Wyścigowym w Warszawie i Parada Hodowlana SK Janów Podlaski, w trakcie której demonstrowano aktualnie kryjące w stadninie ogiery czołowe i grupę klaczy wyhodowanych według „diamentowego” schematu tj. po Palasie lub jego synach od córek Bandosa lub odwrotnie – po Bandosie od córki Aswana, półsiostry Palasa (w tym przypadku była to kl. Palma s. 1983 po Bandos od Parma po Aswan).

Pokaz sędziowali, wg skali 50-punktowej, Christina Wale (Szwecja), Robbie den Hartog (Holandia), Jerzy Budny (Polska), a jako sędzia rozjemczy – Adam Sosnowski (Polska).

Czempionką Polski Klaczy Młodszych została wybrana Premiera s. 1989 (Piechur – Premia), hod. SK Michałów, a Wicczempionka – Piastacja gn. 1988 (Probat – Pipi), hod. SK Janów Podlaski.

W klaczach starszych tytuł Czempionki Polski przyznano kl. Angola s. 1976 (Palas – Andria), hod. SK Janów Podlaski, a Wicczempionki – kl. Borowina gn. 1979 (Etap – Bolonia), z tej samej stadniny.

Czempionem Polski Ogierów obwołano og. Fawor sk.gn. 1981 (probat – Fatma), hod. SK Michałów, a Wicczempionem – og. Pamiir s. 1984 (Probat – Parma), hod. SK Janów Podlaski.

XIII Pokaz odbył się 27 sierpnia 1991 r. W przeddzień odbyła się prezentacja potencjalnych klaczy i ogierów hodowlanych znajdujących się jeszcze

w treningu wyścigowym, a wieczorem w Janowie – parada hodowlana, w której skład weszły ogiery i klacze z dwóch rodzin żeńskich; Szamrajówka ur. ok. 1810 w Białej Cerkwi i Scherife or.ar. imp. 1902 do Babolnej, poczynając od ich najbardziej zasłużonych przedstawicielek, odpowiednio kl. Pentoda s. 1970 (Bandos – Piewica) i Algeria gn. 1971 (Celebes – Algonkina).

Jako dodatkowa atrakcja, równolegle z rozgrywaniem pokazu odbył się rajd długodystansowy, w którym wzięło udział pięć koni – 4 wałachy (Granat gn. 1985 hod. SK Michałów, Albat gn. 1983, Cedrat s. 1983 i El Alar gn. 1986 hod. SK Janów Podlaski) i 1 ogier (Alahar s. 1984, hod. SK Białka). Na marginesie, wałachy te były przeznaczone na sprzedaż w ramach „Silent Sale”, więc rajd stanowił formę ich promocji.

Pokaz sędziowali: Klaus Beste (Niemcy), Raymond Mazzei (USA), Jerzy Budny i Adam Sosnowski jako sędzia rozjemczy. Czempionka Polski Klaczy Młodszych została Estarda s. 1990 (Gadir – Estancja), hod. SK Michałów, która jednak nie została wykorzystana w hodowli, bo przedwcześnie padła. Wicczempionką została dwuletnia, michałowska klaczka Zaleta s. 1989 (Piechur – Zula), późniejsza matka ogiera czołowego Złocień s. 2000 (po Laheeb).

Tytuł Czempionki Polski Klaczy Starszych otrzymała wtedy Egzotyka s. 1982 (Probat – Elana), hod. SK Michałów, a Wicczempionki – Emigracja s. 1980 (Palas – Emisja) z tej samej stadniny. Był to jedyny występ na ringu tej klaczy, która zasłużyła się raczej jako założycielka „linii produkcyjnej czempionów”, a w tym pokazie wyróżniła się ponadto najwyższą średnią punktacją za cechę „Nogi”.

W czołówce więc uplasowały się klacze michałowskie. Także w klasie ogierów, w której zazwyczaj dzierzył prymat Janów Podlaski, Czempionem Polski został Wojsław gn. 1986 (Tallin – Wilejka), hod. SK Michałów. Przedstawiciel Janowa – Etogram s. 1981 (El Paso – Etruria) – został Wicczempionem.

XIV Pokaz w roku 1992 miał miejsce 25 sierpnia. Sędziowali go Ursula Roberts (W. Brytania), Xavier Moreau (USA) i Władysław Byszewski, a Marian Budzyński i Adam Sosnowski pełnili funkcję sędziów rezerwowych. W ramach parady hodowlanej Janowa pokazano tym razem stawki potomstwa ogierów reprezentujących rody Ibrahim or.ar., Kuhailan Afas or.ar. i Kuhailan Haifi or.ar.

Czempionaty roku 1992 w klasach klaczy były jednym wielkim triumfem michałowskiej sublinii kl. Emigracja s. 1980 (Palas – Emisja). Czemp-

pionka i Wiceczempionką Polski Klaczy Młodszych zostały odpowiednio: wnuczka założycielki Emilda s. 1990 (Pamir – Emanacja) i jej córka Ellada gn. 1991 (po Balon). W klaczach starszych tytuł Czempionki i Wiceczempionki otrzymały pełne siostry Emigrantka s. 1985 (Eukaliptus – Emigracja) i Emanacja s. 1986. Również tytuł Czempiona Polski Ogierów przypadł w udziale wychowankowi Michałowa, og. Eldon s. 1985 (Penitent – Erotyka), a Janowski Etogram s. 1981 (El Paso – Etruria) po raz drugi musiał zadowolić się tytułem Wiceczempiona.

W roku 1993 Pokaz odbył się 24 sierpnia, przy współpracy tych samych polskich sędziów, co w poprzednim roku oraz Holgera Ismera z Niemiec i Richarda Pihlstroma z Francji. Pokaz hodowlany Janowa tym razem odbywał się pod hasłem „Piękne i dzielne”, a prezentowane były: kl. Europa 1975 z przychowkiem Europejczyk 1982 (niepobity, trójkoronowany) i Euzebia 1985 (zwyciężczyni Porównawczej); kl. Borowina 1979 z synami Borysław 1984 (zwycięzca Porównawczej) i Borek 1987 (Kołn Wyścigowy Roku), og. Pamir 1984 (derbista), kl. Saszetka 1977 (derbistka i oaksistka) z córką Sarmacja 1986 (derbistką i oaksistką), klacze Wineta 1980 (oaksistka) i Ceduła 1977 (z biegającej linii, matka dzielnych koni).

Czempionką Polski Klaczy Młodszych została ubiegłoroczna Wiceczempionka Ellada gn. 1991, a Wiceczempionką – michałowska Larissa s. 1992 (Eukaliptus – Linda). Natomiast Czempionka i Wiceczempionka Klaczy Starszych, Alejka gn. 1985 (Palas – Aleja) i Pistacja gn. 1988 (Probat – Pipi), obie hod. SK Janów Podlaski, reprezentowały zupełnie inny typ. Alejka była delikatnej budowy, z bardzo finezyjną główką, a Pistacja – mocna, z dobrze wypełnioną linią górną, obie cechowały się wybitną suchością.

W roku 1993 po raz pierwszy przyznano przechodnią nagrodę „Best in Show” dla najlepszego konia pokazu – była to statuetka z brązu, przedstawiająca księcia Józefa Poniatowskiego na ogierze „Szumka”, ufundowana przez Towarzystwo Hodowców Polskich Koni Arabskich „Korona” z USA. Do porównania stawały konie z tytułami Czempionów klaczy młodszych, klaczy starszych i ogierów. Otrzymał ją, obok tytułu Czempiona Polski Ogierów, og. Pamir s. 1984 (Probat – Borowina), hod. SK Janów Podlaski. Og. Etogram 1981 otrzymał po raz trzeci z rzędu tytuł Wiceczempiona Polski.

21 sierpnia 1994 odbył się XVI Pokaz. Sędziowali go: Jorgen Frederiksen (Dania), Pesí Gazder (W. Brytania), Władysław Byszewski (Polska) i ci sami krajowi sędziowie rezerwowi – Marian Budzyński i Adam Sosnowski.

Czempionat i Wiceczempionat Klaczy Młodszych otrzymały michałowskie córki og. Fawor 1981 (Probat – Fatma), reprezentujące typ przekazywany przez tego ogiera – ciemno umaszczone, suche, o horyzontalnych liniach górnych, przypominające posążki z hebanu, Fortissima sk.gn. 1993 (od Fanaberia) i Wipera k. 1992 (od Wendeta). Jako ciekawostkę można tu dodać, że Fortissima posiadała jeden z najwyższych w polskim stadzie matek współczynnik inbredu $F_x = 16,20\%$.

Czempionką Polski Klaczy Starszych została Premia s. 1981 (Palas – Pliszka), hod. SK Michałów – tysięczne źrebię urodzone w tej stadninie, klacz o bardzo zrównoważonym temperamentem; Wiceczempionką – po raz drugi janowska Pistacja.

Trzykrotny Wiceczempion Polski, og. Etogram s. 1981 (El Paso – Etruria), hod. SK Janów Podlaski, w roku 1994 doczekał się nie tylko tytułu Czempiona, ale i nagrody Best in Show, na co zasłużył przede wszystkim nadzwyczajnym ruchem. Wiceczempionem Ogierów został Balon s. 1979 (Gwarny – Ballada), hod. SK Janów Podlaski.

W 1995 r. Pokaz Narodowy miał miejsce 20 sierpnia. Sędziowali go Deidre Hyde (Zjednoczone Emiraty Arabskie), Wilfried Kolmann (Niemcy), Władysław Byszewski (Polska), a jako sędzia rezerwowi – Marian Bzdzyński (Polska).

Czempionka Polski Klaczy Młodszych 1995 została Albula gn. 1994 (Fawor – Algeria), hod. SK Janów Podlaski, o nadzwyczajnej suchości, idealnej linii górnej, w „starym, kuhailańskim typie”; Wiceczempionką zaś – Zagrobla s. 1994 (Monogramm – Zguba), klaczka w dużych ramach i długich liniach, mieszcząca się w definicji „michałowskiego typu pokazowego”, choć jej rodowód, według klasyfikacji E. Skorkowskiego, również można zakwalifikować jako kuhailański. Ciekawe jest, że obie klaczki otrzymały identyczną punktację łączną, w tym 3x10 za ruch, a przewagę Albuli dała różnica 1 punktu za typ.

Tytuły Czempionki i Wiceczempionki Polski Klaczy Starszych uzyskały michałowskie córki jednego ojca (Eukaliptus), wywodzące się z jednej linii żeńskiej (Estokada 1951) – Esklawa s. 1985 (od Ekstaza) i Erlanda s. 1990 (od Emigracja). Czempionat Ogierów otrzymał janowski Ecaho s. 1990 (Pepton – Etruria), a Wiceczempionat – wychowanek tej samej stadniny Eurol gn. 1989 (Alegro – Europa), raczej w typie ojca, sprawdzany w stadninie M. Bogajewicza. Inaczej niż w latach poprzednich, nagroda Best in Show przypadła nie ukształtowanemu już ogierowi, ale rocznej klaczce – uzyskała

ją Albula, gdyż jej wyjątkowa finezja i typowy dla polskiego araba „bukiet” zasłużyły na wyróżnienie.

Od roku 1996 organizację zarówno aukcji, jak Pokazów Narodowych i imprez towarzyszących, przejęła spółka „Polish Prestige”. Od tego roku „dni arabskie” w Janowie zyskały nazwę „Letniego Festiwalu Konia Arabskiego”, a katalog pokazu zaczął się ukazywać jako dodatek specjalny do miesięcznika „Koń Polski”, pod tytułem „Araby w Polsce”, zamieszczający, oprócz tabel wyników, również artykuły okolicznościowe i popularnonaukowe.

W obrębie tego „Festiwalu” XVIII Narodowy Pokaz Koni Arabskich odbył się 18 sierpnia 1996 r., uatrakcyjniony wieczornym „Piknikiem Podlaskim” w pobliskim skansenie Zaborek oraz tradycyjną paradą hodowlaną Janowa. Sędziowali: Manfred Neubacher (Austria), Bruce McCrea (Zjednoczone Emiraty Arabskie) i Jerzy Budny (Polska), a jako sędzia rezerwowego – Marian Budzyński. W tym roku wprowadzona została do oceny skala stupunktowa.

Był to już okres serii zwycięstw potomstwa og. Monogramm 1985, toteż Czempionką Polski Klaczy Młodszych została roczna córka tego ogiera Kwestura kaszt. 1995 (od Kwesta), a Wiceczempionką – inna jego córka Zagrobla s. 1994 (od Zguba), obie hodowli SK Michałów. W klaczach starszych Czempionką Polski została filigranowa, michałowska Grenlandia s. 1988 (Eukaliptus – Getynga), a Wiceczempionką – Emilda s. 1990 (Pamir – Emanacja) z tej samej stadniny.

Tradycyjny prymat ogierów janowskich potwierdził się przy wyborze Czempiona Polski Ogierów, którym został derbista Batyskaf s. 1990 (Pamir – Bajeczka), uhonorowany także nagrodą Best in Show. Natomiast po raz pierwszy od swojego powstania Wiceczempioną Polski dochowała się SK Białka i był to Pesal s. 1991 (Partner – Perforacja).

W 1997 Pokaz odbył się 15 sierpnia, gdyż ustaliła się już tradycja, że „Dni arabskie” mają miejsce w sierpniu. Do sędziowania zaproszono Mariana Budzyńskiego, Władysława Byszewskiego, Raymonda Mazzei (USA), Hansa Nagela (Niemcy) i Azeddine Sedrati (Maroko).

Czempionką Polski Klaczy Młodszych została Pilar s. 1996 (Fawor – Pipi), hod. SK Janów Podlaski, a Wiceczempionką Fallada kaszt. 1995 (Monogramm – Fanaberia), hod. SK Michałów, W klaczach starszych tytuły otrzymały odpowiednio: Czempionki – Larissa s. 1992 (Eukaliptus – Linda), a Wiceczempionki – Emilda s. 1990 (Pamir – Emanacja), obie z Michałowa.

Utarło się już w tradycji naszych pokazów, że tytuły dzieliły między siebie konie z Janowa i Michałowa, toteż wyłomem stało się zwycięstwo

w Czempionacie Ogierów ubiegłorocznego Wiceczempiona – og. Pesal s. (Partner – Perforacja), hod. SK Białka. Mało tego – otrzymał on także nagrodę Best in Show! Wiceczempionem został michałowski og. Emigrant s. 1991 (Ararat – Emigrantka), kolejny przedstawiciel utytułowanej dynastii.

Narodowy Pokaz 14 sierpnia 1998 r. był już XX z kolei, a więc miał charakter jubileuszowy. Uświetniła go prezentacja przedstawicieli rodu Kuhailan Afas or.ar., przedłużonego w Polsce przez dzierżawionego ze Szwecji og. Probat gn. 1975 (Pohaniec – Borexia). W skład komisji sędziowskiej weszli: Christina Wale (Szwecja), Jerzy Zbyszewski (USA), Jerzy Budny, Marian Budzyński i Władysław Byszewski (Polska), rotacyjnie oceniający poszczególne klasy.

W klaczach młodszych tytuły Czempionki i Wiceczempionki otrzymały odpowiednio klaczki reprezentujące dwa skrajne typy rodowodowe i pokrojowe: Eula gn. 1996 (Arbil – Euterpe), hod. SK Janów Podlaski – typowa kuhailanka i Emanda s. 1996 (Ecaho – Emanacja), hod. SK Michałów, w umownym typie saklawi. W klaczach starszych natomiast i Czempionka, i Wiceczempionka wywodziły się z michałowskiej linii „E”: Czempionką została Empressa s. 1987 (Probat – Emfaza), a Wiceczempionką Ellada gn. 1991 (Balon – Emigracja).

Do tej samej linii żeńskiej należały też ogiery wyróżnione tytułami Czempiona i Wiceczempiona Polski – Emanor s. 1993 (Wojśław – Emanacja) i Endel s. 1981 (Palas – Elwira), oba hod. SK Michałów. Emanor otrzymał również nagrodę „Best in Show”.

Pokaz w 1999 r. odbył się 13 sierpnia, wzbogacony o wzruszającą paradę ku czci zmarłego niedawno Dyrektora Andrzeja Krzyształowicza. Sędziowali go Klaus Beste (Niemcy), Ferdinand Huemer (Austria), Władysław Byszewski, Jerzy Budny, Marian Budzyński i Tomasz Szymański jako sędzia rezerwowi.

Czempionką Polski Klaczy Młodszych obwołano rosłą jak na swój wiek kl. Anegdota s. 1997 (Eldon – Angola), hod. SK Janów Podlaski, a Wiceczempionką – kl. Emmona s. 1998 (Monogramm – Emilda), hod. SK Michałów. W klaczach starszych nareszcie doczekała się Czempionatu delikatna i urokliwa Emanacja s. 1986 (Eukaliptus – Emigracja) z Michałowa, a Wiceczempionka została córka „trójkoronowanej” kl. Arra – Argentyna s. 1989 (po Partner), hod. SK Janów Podlaski. Oba zwycięskie ogiery były janowskie – Czempionem został Ararat s. 1985, również syn dzielnej Arry (po Palas), a Wiceczempionem Angor s. 1992 (Alegro – Angola), półbrat

Anegdoty, co świadczyło, że pożądane cechy pokazowe często są dziedziczone w „grupach rodzinnych”. Kolejnym dowodem na to było przyznanie nagrody „Best in Show” klaczy Emanacja – typowej reprezentantce takiej rodziny.

11 sierpnia 2000 r. odbył się XXII Narodowy Pokaz Koni Arabskich. W skład komisji sędziowskiej weszli: księżniczka Alia Al. Hussein z Jordanii, Sylvia Garde-Ehlert z Niemiec, Francesco Santoro z Włoch i Marian Budzyński jako sędzia rezerwowi.

Czempionką Polski Klaczy Młodszych została El Dorada s. 1998 (Sanadik El Shaklan – Emigrantka) – jedno z pierwszych w Polsce źrebiąt czystej krwi urodzonych w wyniku inseminacji mrożonym nasieniem egipskiego ogiera – a Wiceczempionką Pustynna Róża s. 1999 (Emigrant – Pustynna Tarcza), obie z Michałowa, po matce lub ojcu reprezentujące sławną już sublinię Emigracji. Natomiast tytuł Czempionki Polski Klaczy Starszych zdobyła klacz janowska, Eula gn. 1996 (Arbil – Euterpe), Czempionką Polski Klaczy Młodszych z 1998 r., podczas gdy zdobywczyni Czempionatu Polski Klaczy Młodszych z 1996 r., michałowska Kwestura kaszt. 1995 (Monogramm – Kwesta), została Wiceczempionką.

Czempionatem Polski Ogierów Starszych stworzył swój późniejszy zwycięski pochód przez światowe ringi og. Ekstern s. 1994 (Monogramm – Ernestyna), hod. SK Michałów, tez z linii „E”, ale z innej sublinii niż Emigracja. Po raz drugi w życiu Wiceczempionem Polski został Emigrant, półbrat aktualnej Czempionki i ojciec Wiceczempionki. Nagrodę „Best in Show” otrzymała jednak jedyna janowska klacz, która w tym roku przebiła się do ścisłej czołówki – Eula.

Rok 2001 był pierwszym rokiem organizacji „Dni Arabskich” przez spółkę „Polturf”. Polski Narodowy Pokaz miał wtedy miejsce 10 sierpnia. Do komisji sędziowskiej zaproszeni zostali: Sylvie Eberhardt (Niemcy), Peter Upton (Włochy), Gianmarco Aragno (Włochy), a jako sędzia rezerwowi – Teresa Dobrowolska (Polska).

Tytuł Czempionki Polski Klaczy Młodszych otrzymała roczna klaczka Emira s. (Laheeb – Embra), hod. SK Michałów, która na szczęście nie odziedziczyła widocznego białka, przekazywanego często przez tego ogiera, za to cechowała się malutką główką i spokojnym charakterem. Z większym ogniem ruszyła się dwuletnia, białecka Emika s. (Eldon – Emoza), posiadaczka wybitnie szczupaczego profilu, ale o słabszej linii górnej. Otrzymała ona tytuł Wiceczempionki Klaczy Młodszych.

W klaczach starszych tytułami Czempionki i Wiceczempionki Polski podzieliły się dwie michałowskie córki Monogramma, odpowiednio Eks-cella s. 1994 (od Estancja) i Kwestura kaszt. 1995 (od Kwesta).

Kolejny potomek Monogramma został także Czempionem Polski Ogierów – był to Ganges gn. 1994 (od Garonna), atletycznej budowy, o świetnym ruchu i długiej szyi. Wiceczempionem został Angor s. 1992 (Alegro – Angola), hod. SK Janów Podlaski, cechujący się szczególnie wyrazistym okiem i nozdrzem.

W roku 2002 Pokaz Narodowy miał miejsce 10 sierpnia. Sędziowali go: Szejk Hamad bin Ali Al-Thani (Katar), Ann Norden (Szwecja) i Urs Aeschbacher (Szwajcaria).

Czempionką Polski Klaczy Młodszych została dwuletnia Amra s. (Eukaliptus – Albigowa), hod. SK Janów Podlaski, przedstawicielka linii cechującej się charakterystyczną urodą – niewysoka, raczej w formacie „leżącego prostokąta”, ale bardzo sucha i finezyjna, o idealnie horyzontalnej linii górnej, której „bukiet” wyrażał się głównie w imponującej odsadzie i noszeniu ogona, zarzuconego na grzbiet jak pióropusz, oraz w dynamicznym ruchu, w którym kończyny nieomal nie dotykały ziemi. Nic więc dziwnego, że ta klaczka została także „Best in Show”. Wiceczempionka w tej konkurencji została gniada, michałowska Wieża Wiatrów 2001 (Ganges – Wiaźma), pełna ognia, ale w zupełnie innym typie.

Czempionką i Wiceczempionką Klaczy Starszych zostały dwie siwe, rosłe klacze w charakterystycznym typie ukształtowanym w Michałowie, który w tych latach miał wielkie powodzenie wśród sędziów. Były to, odpowiednio: El Dorada s. 1998 (Sanadik El Shaklan – Emigrantka) i Eskalopka s. 1994 (Monogramm – Egzotyka).

Po dwukrotnej nominacji na Wiceczempiona Polski, tym razem og. Emigrant s. 1991 (Ararat – Emigrantka), hod. SK Michałów, zdobył Czempionat Polski Ogierów. Wiceczempionem został również michałowski ogier Grafik s. 1996 (Eukaliptus – Gaskonia).

XXV, a więc jubileuszowy, Pokaz Narodowy odbył się 9 sierpnia 2003 r. W skład komisji sędziowskiej weszli: Teresa de Borbon markiza de Laula (Hiszpania), Joanne Lowe (Wielka Brytania) i Willi Poth (Francja).

Czempionką Polski Klaczy Młodszych dzięki ich werdyktowi została klaczka będąca uosobieniem delikatności i słodyczy, janowska Palmeta s. 2001 (Ecaho – Pilica), mająca w swoim wyrazie coś przypominającego legendarną założycielkę janowskiego stada po I wojnie światowej – kl. Ko-

alicja 1918, której głowę obrał sobie jako logo niemiecki związek hodowców koni arabskich. Palmeta otrzymała również nagrodę Best in Show, a tytuł Wiceczempionki przyznano jej równolatce z Janowa, kl. Siklawa s. 2001 (Laheeb – Siewka), zachwycającą ogromnym, czarnym okiem i rozdętym nozdrzem, o nieco tylko słabszej linii górnej.

Czempionką Polski Klaczy Starszych została typowa córka Monogramma, Fallada kaszt. 1995 (od Fanaberia), hod. SK Michałów, a Wiceczempionką – kolejna reprezentantka michałowskiej linii „E”, Emanda s. 1996 (Ecaho – Emanacja). Sensację natomiast wywołał wybór Czempiona Polski Ogierów, gdyż tytuł ten zdobył 24-letni, janowski og. Balon s. 1979 (Gwarny – Ballada), wnuk sławnej Bandoli, niewiele mniej długowieczny niż ona. Mimo zaawansowanego wieku zademonstrował ognisty temperament i nadzwyczajną dynamikę ruchu, z dalekim wykrokiem z łopatki, a po dekoracji tak „roznosiła go energia”, że brykał i strzelał z zadu. Wiceczempionem został Emrod s. 1997 (Emigrant – Empressa), hod. SK Michałów.

W roku 2004 na polskie ringi weszły pierwsze roczniaki po Gazal Al Shaqab. Zadebiutowały na Wiosennym Pokazie w Białce, a 14 sierpnia wystąpiły na XXVI Narodowym Pokazie w Janowie. Sędziowali: Marianne Tengstedt (Dania), Nasr Marei (Egipt), Bruce McCrea (Arabia Saudyjska) i Władysław Guziuk (Polska).

Od tego roku rozpoczął się zwycięski pochód przez polskie i światowe ringi kl. Pianissima gn. 2003 (Gazal Al Shaqab – Pianosa), hod. SK Janów Podlaski. Wymagane od araba cechy, wchodzące w skład „bukietu” tej rasy, klacz ta posiadała w maksymalnym natężeniu, toteż za typ i głowę z szyją otrzymała komplet maksymalnych ocen, jak również najwyższe zwyczajowo stawiane za kłodę (3x19, gdyż nikt za tę cechę jeszcze nie przyznał „20”). Wiceczempionką obwołano dwuletnią kl. Palanga s. (Ekstern – Panika) z Michałowa.

Czempionką Polski Klaczy Starszych została Emira s. 2000 (Laheeb – Embra), hod. SK Michałów, która 3 lata wcześniej w tym miejscu odbierała tytuł Czempionki Polski Klaczy Młodszych. Musiała więc zapamiętać grany na swoją cześć hymn narodowy, gdyż podczas jego wykonywania obliżywała się. Natomiast tytuł Wiceczempionki przyznano matce aktualnej Czempionki Klaczy Młodszych – kl. Pianosa gn. 1998 (Eukaliptus – Pinia), hod. SK Janów Podlaski. Czempionem Polski Ogierów został dzielny wyścigowo og. Harbin s. 1993 (Eukaliptus – Halfa), hod. SK Janów Podlaski, „cień” niepobitego Druida, a Wiceczempionem – świetnie ruszający się Piaff s. 1997 (Eldon – Pipi), też z Janowa.

Przy wyborze „Best in Show” nie mogło być wątpliwości, kiedy w konkurencji brała udział Pianissima – trudno byłoby pomyśleć o jakiegokolwiek innej opcji.

13 sierpnia 2005 r. odbył się kolejny, XXVII Pokaz Narodowy. Sędziowali go: Sylvie Garde-Ehlert (Niemcy), Ann Stover (USA), Titti Gagliani (Włochy) i Jorgen Frederiksen (Dania).

Czempionką Polski Klaczy Młodszych została Pinga gn. 2004 (Gazal Al. Shaqab – Pilar), hod. SK Janów Podlaski, z tej samej linii żeńskiej co Pianissima, o nieco mniej finezyjnej głowie, a za to lepszym ruchu. Tytuł Wiceczempionki otrzymała michałowska córka tego samego ogiera i Czempionki Świata, Emandoria s. 2004 (od Emanda).

Tytuł Czempionki Polski Klaczy Starszych przyznano kl. Galilea s. 2000 (Laheeb – Georgia), hod. SK Michałów, a Wiceczempionki – bardzo żeńskiej, pełnej słodyczy kl. Espadrilla s. 1997 (Monogramm – Emanacja) z tej samej stadniny.

Ubiegłoroczny Wiceczempion, og. Piaff s. 1997 (Eldon – Pipi), hod. SK Janów Podlaski, tym razem został Czempionem Polski Ogierów, a zaraz za nim uplasował się michałowski Grafik s. 1996 (Eukaliptus – Gaskonia).

Nagrodę „Best in Show” otrzymała Pinga.

W 2006 Pokaz Narodowy odbył się 12 sierpnia. W skład komisji sędziowskiej weszli: Sylvie Eberhardt (Niemcy), Urs Aeschbacher (Szwajcaria), Gianmarco Aragno (Włochy) i Peter Upton (Wielka Brytania).

Po raz pierwszy pokaz odbył się w nowooddanej do użytku hali. Spowodowało to pewną nerwowość wśród młodych koni, nieoswojonych z nowym otoczeniem.

Czempionką Polski Klaczy Młodszych została janowska roczniaczka Se-fora s. (Ekstern – Sawantka) – najlepsza przedstawicielka swojego rocznika, zadziwiająca przede wszystkim ruchem, suchością i odsadą zarzuconego na grzbiet ogona. Wiceczempionka – Emandoria s. 2004 (Gazal Al Shaqab – Emanda) z Michałowa, powtórzyła swój zeszłoroczny wynik.

Interesujące okazały się werdykty sędziów w klasach klaczy starszych i ogierów. Tytuł Czempionki Polski otrzymała 19-letnia wówczas kl. Gaskonia s. 1987 (Probat – Gizela), hod. SK Michałów – bardzo sucha, mimo wieku zachowująca idealnie wypelnioną partię lędźwiową, która za ruch otrzymała maksymalne oceny, 3x20 pkt. Wiceczempionka została Emanda s. 1996 (Ecaho – Emanacja), hod. SK Michałów.

Jeszcze większym ewenementem okazał się wybór Czempiona i Wiceczempiona Ogierów. Tytuły te otrzymali dwaj synowie dopiero co uhono-

rowanej Gaskonii – odpowiednio Gaspar s. 1998 (po Emigrant) i Grafik s. 1996 (po Eukaliptus). Mało tego – Gaskonia została także wyróżniona nagrodą „Best in Show”. W historii polskich pokazów nie było dotąd precedensu takiej „grupy rodzinnej”.

Rok 2007 był pierwszym, kiedy w Janowie rozegrano Czempionat Polski Ogierów Młodszych, dotychczas odbywający się podczas Wiosennego Pokazu w Białce. Na decyzję tę wpłynęły m.in. skargi gości nieodwiedzających Białki, którzy wskutek tego pozbawieni byli możliwości zobaczenia czołówki polskiej młodzieży męskiej. Spowodowało to jednak zwiększenie liczby ocenianych koni, a co za tym idzie – wydłużyło czas trwania pokazu, tym bardziej, że po raz pierwszy wyodrębniono też oddzielną klasę klaczy trzyletnich (do tej pory ta grupa wiekowa nie była oceniana, gdyż zakładano, że większość rocznika trzylatków znajdowała się w treningu wyścigowym). Ocena koni w klasach miała więc miejsce 11 sierpnia 2007 r., podczas gdy dopiero na drugi dzień, 12 sierpnia, rozegrano Czempionaty i przyznano nagrody specjalne. W tym roku przypadła także 190-ta rocznica założenia SK Janów Podlaski, która uczczono pokazem specjalnym po zakończeniu Czempionatów – zademonstrowano występy jeźdźców w strojach staropolskich, kaskaderów, popisami strzelania z łuku i dżygitówki. W skład komisji sędziowskiej weszli: księżniczka Alia Al Hussein Al Saleh (Jordania), Janice McCrea Wight (USA), Marianne Tengstedt (Dania) i Ferdinand Huemer (Austria).

Czempionat Polski Klaczy Młodszych przyznano kl. Ejrene gn. 2004 (Gazal Al Shaqab – Emocja), hod. SK Michałów, o wyjątkowo krótkiej partii pyskowej i idealnie wypełnionej linii górnej. Wicczempionką została janowska Pinta s. 2005 (Ekstern – Pilar), o imponującej odsadzie ogona, linii górnej i ruchu.

Najwyższe laury spośród ogierów młodszych przypadły wychowankom innych hodowców niż tradycyjnie Janów i Michałów – Czempionem Polski został trzyletni, siwy Celsjusz (Ekstern – Carina) z Białki, cechujący się horyzontalną linią górną i wybitnie dynamicznym ruchem. Wicczempionat natomiast przyznano rocznemu ogierkowi hodowli i własności K. Goździalskiego, Altis s. 2006 (WH Justice – Albia), urodzonemu w wyniku inseminacji mrożonym nasieniem „modnego” reproduktora hodowli amerykańskiej, w typie wybitnie pokazowym, jednak często przekazującego cechę miękkiego grzbietu.

Czempionką Polski Klaczy Starszych obwołano kl. Palmira s. 1995 (Monogramm – Palestra) hod. SK Michałów, zaś Wicczempionką – kl. Palanga

s. 2002 (Ekstern – Panika) z tej samej stadniny. Czempionem Polski Ogierów na rok 2007 został janowski Poganin s. 2001 (Laheeb – Pohulanka), bardzo suchy, nieco nerwowy, fantastycznie ruszający się i noszący ogon. Tytuł Wiczcempiona, już trzeci w swoim życiu, otrzymał michałowski Grafik s. 1996 (Eukaliptus – Gaskonia). Nagrodę „Best in Show” otrzymała Palmira, typowa przedstawicielka stawki potomstwa og. Monogramm.

Przeniesienie Czempionatu Polski Ogierów Młodszych do Janowa spowodowało zwiększenie liczby ocenianych koni, a co za tym idzie – wydłużenie czasu trwania pokazu. Próbowano rozwiązać ten problem na różne sposoby. W 2008 r. już w piątek, 8 sierpnia, rozegrano klasy i Czempionat Ogierów Młodszych, a w sobotę 9 sierpnia – klasy i Czempionaty Klaczy i Ogierów Starszych.

Funkcję sędziów w 2008 r. pełnili: Titti Gagliani (Włochy), Ann Norden (Szwecja), Peter Gamlin (W. Brytania) i Nasr Marei (Egipt). Przy ocenie dopuszczono wystawianie not z połówkami punktów.

Czempionem Polski Ogierów Młodszych został Kabsztad s. 2006 (Poganin – Kwestura), hod. SK Michałów, po wielokrotnie utytułowanych rodzicach; Wiczcempionem – Lord Bey Shah gn. 2006 (Psytadel – Lady Aphrodite), hod. M. i J. Pietrzaków, wysoko (12,5%) zimbredowany na amerykańskiego reprodutora Padrons Psyche, pochodzenia tierskiego, o wybitnych predyspozycjach pokazowych. Wysoka lokata tego ogiera wskazuje, że polscy hodowcy prywatni coraz częściej sięgali po konie arabskie pochodzenia zagranicznego licząc, że ich użycie zwiększy prawdopodobieństwo sukcesów w pokazach. Na razie jednak nie znane są inne cechy przekazywane przez te ogiery, w tym ich wartość użytkowa.

Tytuł Czempionki Polski Klaczy Młodszych uzyskała Palabra s. 2007 (Enzo – Palmeta), hod. SK Janów Podlaski, efekt inseminacji mrożonym nasieniem amerykańskiego reprodutora. Wiczcempionką Polski Klaczy Młodszych została natomiast trzyletnia, a więc już ukształtowana, klacz Eksterna s. (Ekstern – Emanta), hod. K. Goździalskiego, właściciela stadniny Falborek Arabians.

W klaczach starszych triumfy święciła, jak przedtem w klaczach młodszych, Pianissima gn. 2003 (Gazal Al Shaqab – Pianosa), hod. SK Janów Podlaski, otrzymując najwyższy od lat wynik – 95 pkt! Ona też została uhonorowana przechodnią nagrodą „Best in Show”, a Wiczcempionką została „wiecznie druga” Espadrilla s. 1997 (Monogramm – Emanacja) z Michałowa.

Czempionem Polski Ogierów został, po trzykrotnym uzyskaniu Wicczempionatu, og. Grafik s. 1996 (Eukaliptus – Gaskonia), hod. SK Michałów. Tytuł Wicczempiona otrzymał wychowanek tej samej stadniny, znakomicie ruszający się Drabant gn. 2003 (Gazal Al Shaqab – Demona).

W 2009 Pokaz Narodowy rozciągnął się na 3 dni: w piątek, 7 sierpnia, rozegrano klasy ogierów młodszych, w sobotę, 8 sierpnia – rano klasy klaczy młodszych, po południu klaczy starszych i ogierów starszych, natomiast dopiero w niedzielę, 9 sierpnia, zostały przyznane czempionaty i nagrody dodatkowe. Ocen (z połówkami punktów) dokonywali sędziowie: Gianmarco Aragno (Włochy), Ferdinand Huemer (Austria), Mohamed Machmoum (Maroko) i Peter Upton (Wielka Brytania).

Czempionem Polski Ogierów Młodszych został Albano s. 2007 (Enzo – Alena), hod. SK Janów Podlaski, a Wicczempionem Eternal kaszt. 2008 (FS Bengali – Ewitacja), hod. J. Głowacki. W klaczach młodszych tytuł Czempionki przyznano michałowskiej roczniaczce Wieża Róż kaszt. (Ekstern – Wieża Babel), a Wicczempionki – siwej roczniaczce Psyche Kreuza (Ekstern – Pallas-Atena), hod. pp. Poszepczyńskich. Wyniki te świadczą o coraz lepszej jakości młodych roczników hodowli prywatnej, posiłkującej się najlepszymi reproduktorami krajowymi i zagranicznymi.

Czempionat Polski Klaczy Starszych zdobyła michałowska Emandoria s. 2004 (Gazal Al Shaqab – Emanda), a Wicczempionki – Wilda s. 2004 (Gazal Al Shaqab – Wilga) z tej samej stadniny. Z Michałowa również pochodziły Czempion i Wicczempion Polski Ogierów – odpowiednio Esparto s. 2002 (Ekstern – Ekspozycja) i Drabant gn. 2003 (Gazal Al Shaqab – Demona). Nagrodę Best in Show otrzymała Emandoria.

Wśród licznych przyznawanych corocznie nagród dodatkowych, od 2005 podczas „Dni Arabskich” w Janowie wręczane jest, ustanowione na Kongresie WAHO w Warszawie w 2004 r., przechodnie Trofeum WAHO dla wybitnego przedstawiciela rasy arabskiej hodowli polskiej. Dotychczas otrzymały je tak wybitne konie hodowlane, jak Etruria, Emigracja, Sarmacja czy Ekstern, ale w 2009 r. po raz pierwszy uzyskał je wałach. Był to jednak koń wybitny, zasłużony w konkurencji ujeżdżenia i rajdów długodystansowych Elekt gn. 1985 (Palas – Elektra), hod. SK Janów Podlaski, mimo zaawansowanego wieku wykazujący doskonałą kondycję i energię.

Według podobnego jak w 2009 r. schematu rozgrywany był XXXII Narodowy Pokaz w dniach 6, 7 i 8 sierpnia 2010 r. Sędziowali go: Silvia Garde-

-Ehlert (Niemcy), Holger Ismer (Niemcy), Mohamed Machmoum (Maroko) i Douglas Dahmen (USA), tym razem nie stosując połówek punktów.

Czempionem Polski Ogierów Młodszych został michałowski, siwy roczniak Empire (Enzo – Emira), a Wiceczempionem – jego janowski równoletek, gniady Pogrom (QR Marc – Pętla). Dał się tu zauważyć niepokojący trend, mający charakter tendencji ogólnoświatowej – przez większość sędziów preferowane są młode ogiery przedelikacone, bardziej żeńskie w typie, podczas gdy Pogrom był zdecydowanie bardziej „kompaktowy” w budowie i męski w typie.

W klaczach młodszych Czempionką została roślejsza, bardzo dynamiczna w ruchu, michałowska Zigi-Zana s. 2009 (QR Marc – Zagrobla), córka bardzo utytułowanej matki, podczas gdy za nią uplasowała się janowska, bardziej drobna i finezyjna, o idealnej linii górnej Primera gn. 2009 (Eden C – Preria). Doszło zatem do tego, że w młodszych klasach wiekowych czołowe miejsca zajęło wyłącznie potomstwo zagranicznych ogierów, reprezentujące ród męski Saklawi I or.ar.

Czempionką Polski Klaczy Starszych została bliska krewna Pianissimy, Pinga gn. 2004 (Gazal Al Shaqab – Pilar), hod. SK Janów Podlaski, a Wiceczempionką – Emmona s. 1998 (Monogramm – Emilda) z zasłużonej, michałowskiej linii „E”. W ogierach starszych Czempionat Polski został przyznany debiutującemu w hodowli og. Alert s. 2005 (Piaff – Andaluzja), hod. SK Janów Podlaski, podczas gdy Wiceczempionat otrzymał Kabsztad s. 2006 (Poganin – Kwestura), hod. SK Michałów, co wywołało zdziwienie, gdyż w swojej klasie wyższą punktację miał janowski og. Salar s. 2000 (Ecaho – Saba), znany z fantastycznych występów pod siodłem.

Tytuł „Best in Show” otrzymała Pinga, podczas gdy tegoroczne Trofeum WAHO przyznano kl. Palmira s. 1995 (Monogramm – Palestra), hod. SK Michałów, reprezentującej „starszy typ” córek Monogramma. W uzasadnieniu decyzji podkreślono, że jest ona najbardziej utytułowaną matką stadną w wieku powyżej 15 lat.

W roku 2011 Narodowy Pokaz Koni Arabskich zaczął się 5 sierpnia. Funkcje sędziów pełnili: Silvia Eberhardt (Niemcy), Renata Schibler (Szwajcaria), Ali Shaarawi (Egipt) i Allan Preston (Australia). Poczynając od tego roku, Czempion Ogierków Młodszych otrzymywał Nagrodę Przechodnią im. Izabelli Pawelec- Zawadzkiej, ufundowaną przez K. Goździalskiego. W 2011 otrzymał ją dwuletni Pogrom gn. (QR Marc – Pętla), hod. SK Janów Podlaski, niepokonyty odkąd był roczniakiem. Wiceczempionem został,

przełamując supremację Janowa i Michałowa, białecki, roczny Peron gn. (Esparto – Perolia), którego ojciec znacznie podniósł poziom hodowlany Białki, będąc jednym z dwóch polskich ogierów, po których pochodziły czempiony i wiceczempiony tego pokazu.

W ogierach starszych zwyciężył Kabsztad s. 2006 (Poganin – Kwestura), hodowli SK Michałów, a za nim uplasował się janowski Equifor s. 2003 (Gazal Al Shaqab – Eqviria). W klaczach młodszych do finału „załapała się” klacz hodowli i własności prywatnej – Echo Aurora s. 2010 (Eternity Ibn Navarrone – Echo Afrodyta), hod./wł. K. Poszepczyńskiego, która otrzymała tytuł Wiceczempionki, podczas gdy czempionką została michałowska Wieza Mocy c.gn. 2010 (QR Marc – Wieża Marzeń).

Klasa klaczy starszych przypominała czasy, gdy podium należało tylko do potomstwa kryjącego w Michałowie og. Monogramm – wygrała ją, otrzymując później także tytuł Best In Show, typowa przedstawicielka linii „E” – Emmona s. 1998 (Monogramm – Emilda), hod. SK Michałów.

Pokaz w roku 2012 zaczął się 10.08 od klasy ogierów młodszych. Wygrał ją, zdobywając oprócz złota i nagrody przechodniej, także Nagrodę za Najlepszy Ruch, og. Equator gn. 2010 (QR Marc – Ekliptyka), hod. SK Michałów. Wiceczempionem został Emarc s. 2009 (QR Marc – Eksterna), hodowli i własności K. Goździalskiego.

Sędziowali: Christiane Chazel (Francja), Ferdinand Huemer (Austria), Jaroslav Lacina (Czechy) i Peter J. Pond (Australia). W klasie ogierów starszych sędziowie ci przyznali czempionat mlecznosiwemu og. Palatino s. 2006 (Pesal – Palmeta) hod. SK Janów Podlaski, a Wiceczempionat – wychowankowi tej samej stadniny, og. Pegasus s. 2003 (Gazal Al Shaqab – Pepesza).

Złoto w klaczach młodszych otrzymała, co rzadko się zdarza, trzylatka – Primera gn. 2009 (Eden C – Preria) hod. Janów Podlaski, o wybitnie horyzontalnej linii górnej i krótkiej partii pyskowej. Wiceczempionką została śliczna białecka roczniaczka – Perfinka s. 2011 (Esparto – Perfirka). Czempionką klaczy starszych została Palmeta s. 2001 (Ecaho – Pilica), której wcześniej się udało zdobyć Czempionat Europy, a teraz zwyciężyła michałowską kl. El Saghira s. 2007 (Galba – Emira).

W 2013 r. „Dni Arabskie” rozpoczęły się 16 sierpnia, klasami ogierów młodszych. Sędziowała je ekipa w składzie: Silvia Garde-Ehlert (Niemcy), Ann Norden (Szwecja), Joanne Lowe (Wielka Brytania) i Lenita Perroy z Brazylii.

Czempionem Ogierów Młodszych został janowski Barok s. 2011 (Om El Bellissimo – Baida), a srebrny medal na przekór swojej nazwie, otrzymał michałowski Złoty Medal s. 2012 (QR Marc – Złota Orda). W ogierach starszych zwyciężył debiutujący w hodowli El Omari kaszt 2008 (Enzo – Embra), hod. SK Michałów, a wicczempionem został janowski Equifor s. 2003 (Gazal Al Shaqab – Eqviria).

Czempionat Klaczy Młodszych wygrała ciemnogniada, michałowska Piacolla 2012 (Enzo – Polonica), a Wicczempionat – kasztanowata, janowska Patria 2012 (Eden C – Palmeta). Natomiast spośród klaczy starszych nie tylko tytuł Czempionki, lecz także „Best In Show”, nagrodę dla Najpiękniejszej Klaczy, za Najlepszą Głowę i Ruch zdobyła michałowska Norma s. 2004 (Gazal Al Shaqab – Nina), drobna i bardzo sucha, w „pustynnym typie”, z bardzo krótką głową i „fruwającym” klusem. Wicczempionką została, również bardzo dobrze się ruszająca, w długich liniach, Zigi Zana s. 2009, także z Michałowa, po QR Marc, od córki Monogramma – Zagrobli, której ruch był nieporównywalny.

XXXVI Polski Narodowy Pokaz Koni Arabskich w 2014 r. zaczął się 15 sierpnia. Sedziowali go: Renata Schibler ze Szwajcarii, Irina Stigler z Rosji, Gianmarco Aragno z Włoch i Richard Petty z USA.

W pokazie tym wygrywały ogiery michałowskie, a klacze janowskie (na podium nie znalazł się koń z żadnej innej hodowli). W klasie ogierów młodszych zwyciężył Morion gn. 2013 (Kahil Al Shaqab – Mesalina) przed janowskim Pitawalem gn. 2013 (po tym samym ojcu, od przepięknej Pepity). Natomiast w ogierach starszych nikt nie spodziewał się takiej kolejności dwóch pierwszych miejsc, gdyż powszechnie typowany na zwycięzcę był janowski Pogrom gn. 2009 (QR Marc – Pętla), który niedawno zakończył triumfalny pochód po USA. Najwidoczniej jednak trening i udział w amerykańskich pokazach okazał się dla niego zbyt silnym stresem, gdyż spalał się nerwowo i nie pokazał się, jak należało. Dlatego uległ reprezentantowi SK Michałów – spokojnemu i opanowanemu og. Equator gn. 2010 (QR Marc – Ekliptyka).

W klaczach młodszych triumfowała ciemnogniada Al Jazeera 2013 (Kahil Al Shaqab – Alhasa) z Janowa Podlaskiego, reprezentująca linię „A” i tak typowe cechy tej linii, jak idealnie horyzontalna linia górna, modelowa odsada ogona i dynamiczny klus z fazą zawieszenia. Za nią uplasowała się janowska Paterna kaszt. 2012 (Eden C – Pinga).

Zarówno złoto klaczy starszych, jak tytuł Best In Show, przypadły w udziale jednej z najpiękniejszych klaczy wyhodowanej w tych latach –

janowskiej Pepicie s. 2005 (Ekstern – Pepesza). Jej zwycięstwo było tym cenniejsze, że coraz mniej widzimy na pokazach koni z czysto polskim rodowodem. A dowodem na to, że uroda arabska nie przemija wraz z upływem lat, był wiceczempionat dla dwudziestoletniej, michałowskiej Georgii s. (Monogramm – Gizela), która zaprezentowała ruch typowy dla potomstwa tego ogiera i nadal – mimo wieku – świetnie wypełnioną nerkę.

W roku 2015 pokazy koni w poszczególnych klasach trwały 14 i 15 sierpnia. Do zespołu sędziowskiego należeli: Deirdre Hyde (reprezentująca Zjednoczone Emiraty Arabskie), Marianne Tengstedt (Dania), Helen Hennekens van Nes (Belgia) i Murilo Kammer z Brazylii.

Jak co roku, ocenę rozpoczęto od ogierków rocznych. Czempionat Ogierów Młodszych wygrały też dwa roczniaki – złoto otrzymał syn urokliwej Palmety z Janowa, siwy Paris po Gazal Al Shaqab, a srebro – michałowski, także siwy, Woj (Empire – Waranga).

Białka mogła być dumna z ogiera swojej hodowli – Czempionat Ogierów Starszych wygrał ciemnogniady Cefir 2011 (Eryks – Celina), bardzo samczy, z ruchem odziedziczonym po ojcu i linia górną jak „deska do prasowania”. Za nim uplasował się jego janowski równolatek, w zupełnie innym typie urody – delikatny, wysokonożny, o długiej szyi Barok s. (Om El Bellissimo – Baida). Ciekawostka – II Wiceczempionat czyli brązowy medal zdobył wyhodowany przez polskiego prywatnego hodowcę Michała Bogajewicza Girlan Bey s. 2002 (Pesal – Gracja-Bis), obecnie reprezentujący Szwecję, który w 2003, jako pierwszy koń hodowli prywatnej, zdobył Czempionat Polski Ogierów Młodszych.

W klaczach młodszych zwyciężyła michałowska Pustynia Kahila c.gn. 2013 (Kahil Al Shaqab – Pustynna Malwa), a srebro zdobyła janowska Prunella s. 2014 (Abyad AA – Pradera), o chyba najbardziej szczupaczym profilu w Polsce. Natomiast w klaczach starszych okazało się, że fenomenalna Pinga ma wspaniałą następczynię – jej córka, gniada, czteroletnia Piniata (po Eden C) uzyskała nie tylko Czempionat Polski Klaczy Starszych, ale i Best In Show. Przyczynił się do tego na pewno jej unoszący się w powietrzu ruch, modelowo prosta linia górna i imponująco trzymany ogon. Dużo od niej starsza, michałowska, siwa Palanga 2002 (Ekstern – Panika) zajęła drugie miejsce.

W 2016 zmienił się organizator Dni Arabskich i funkcję tę przejęły Międzynarodowe Targi Poznańskie. Sędziami byli: Scott Brumfield (USA), Koenraad Detailleur (Belgia), Irina Stigler (Rosja), Marc Veray (Francja)

i Michaela Weidner (Niemcy). Pokaz miał miejsce 12 i 13 sierpnia 2016 roku. W porównaniu do lat poprzednich, wysokie miejsca zajęły w nim konie hodowli i/lub własności prywatnej.

I tak, Czempionem Ogierów Młodszych został siwy, dwuletni Fuerte (Shanghai E.A. – Fabryszka), wyhodowany przez J. Dobrzyńskiego, własność Sami Ben Saada. Tytuł Wiceczempiona przypadł w udziale kompaktowemu, dobrze ruszającemu się białeckiemu roczniakowi Elidusowi s. (HK Kry-stall – Elidia). Finał ogierów starszych wprawdzie wygrał janowski Albano s. 2007 (Enzo – Alena), który został również Najlepszym Koniem Pokazu, ale zaraz za nim uplasował się Espimar gn. 2010 (Marajj – Espinezja), hod. K. Goździalskiego.

W klaczach młodszych zeszłoroczna wiceczempionka, Prunella s. 2014 (Abyad AA – Pradera) z Janowa, doczekała się zwycięstwa. Srebro otrzymała również wychowanka Janowa, córka epokowej Pianissimy, Pamina gn. 2015 (po Pogrom). Czempionką klaczy starszych została też wychowanka Janowa, ale sprzedana w prywatne ręce (PPHU „Parys) – córka Palmety, ale zupełnie do niej niepodobna, Palatina kaszt. 2009 (po QR Marc). Otrzymała ona również nagrody dla Najpiękniejszej Klaczy i za Najpiękniejszą Głowę (rzecz gustu – niektórym bardziej mogła podobać się głowa Prunelli). Natomiast drugie miejsce zajęła klacz w „starym, polskim typie”, o wspaniałym ruchu, głębokich ganaszach i ogonie powiewającym jak flaga, osypana hreczką Euspira s. 2003 (Gazal Al Shaqab – Euskara) z Białki.

Pokazy młodzieżowe

Po dwóch takich pokazach, jakie miały miejsce w latach 1983 i 1988, odpowiednio w PSO Łąck i Białka, nastąpiła kolejna, pięcioletnia przerwa. Dopiero w 1993 r. zdecydowano się na kontynuację młodzieżowych pokazów, tym razem w SK Michałów, pod nazwą „Championat Michałowa”. Były one afiliowane przez ECAHO jako pokazy klasy C (podobnie jak czempionaty krajowe), ale określano je jako Wiosenne, gdyż zwyczajowo odbywały się w pierwszy weekend czerwca lub przypadający na przełomie maja i czerwca.

W Michałowie, a od 1997 r. ponownie w Białce, roczne ogierki i klaczki rozpoczynały swoją karierę pokazową. Od 1995 r. także na pokazach młodzieżowych rozpoczęto przyznawanie tytułu „Najlepszy Koń Pokazu (Best in Show)”. W latach 2000–2005 tytuły Czempionów, Wiceczempionów oraz Best in Show przyznawano oddzielnie koniom własności Stadnin ANR i prywatnej.

Zdobywcy tytułów Czempionów Ogierów i Klaczy Młodszych zazwyczaj do kolekcji dorzucali następne tytuły w starszych klasach wiekowych, a następnie rozpoczynali równie błyskotliwą karierę hodowlaną, bowiem w polskim stadzie podstawowym można wyróżnić wielopokoleniowe „dynastie” zwycięzców pokazów. Z rzadka tylko pojawiały się „gwiazdy jednego pokazu”, po udanym debiucie w Michałowie czy Białce sprzedawane w młodym wieku lub przedwcześnie padłe. Przykładowo, Czempion Wiosennego Młodzieżowego Pokazu w Michałowie w roku 1994, og. Edeon s. 1992 (Eldon – Emigrantka), bez użycia w polskiej hodowli został wyeksportowany do Anglii, gdzie zdobył wiele regionalnych czempionatów. Podobnie og. Erbil kaszt. 1995 (Monogramm – Eskława), hod. SK Michałów, Czempion Polski Ogierów Młodszych z 1997 r., kiedy Wiosenne Młodzieżowe Pokazy

powrócił na stałe do Białki, został w 1999 r. wyeksportowany do Brazylii, nie pozostawiając w Polsce potomstwa.

I tak, Czempionem Polski Ogierów Młodszych, jeszcze w Michałowie w 1993 r., został białecki og. Pesal s. 1991, który w 1997 r. w Janowie zdobył Czempionat Polski Ogierów. W Michałowie swój zwycięski pochód rozpoczął, w 1995 r. jako roczniak, niepokonany Ekstern, który w 2000 r. został Narodowym Czempionem Polski. Tytuły Czempiona Polski Ogierów Młodszych, a potem Starszych, udało się uzyskać ogierom: Piaff 1997 (w roku 1999 i 2005), Gaspar 1998 (2000 i 2006) oraz Alert 2005 (2006 i 2010).

Młode klaczki musiały corocznie „zaliczać” o jeden pokaz więcej, bowiem start w Białce kończył się tylko zdobyciem Czempionatu Wiosennego Pokazu, a Czempionat Polski Klaczy Młodszych rozgrywany był podczas Pokazu Narodowego w Janowie. Z powodu różnych składów sędziowskich nie zawsze tytuły uzyskane na tych dwóch pokazach się pokrywały, choć wyłoniona w Białce ścisła czołówka (od 2008 r. określana jako Top Five) zwykle tylko zamieniała się między sobą miejscami. W jednym roku Czempionaty Białki i Polski Klaczy Młodszych zdobyły tylko klaczki: janowskie Albula gn. 1994 (Fawor- Algeria) w 1995, Palmeta s. 2001 (Ecaho – Pilica), Pianissima gn. 2003 (Gazal Al Shaqab – Pianosa) i Palabra s. 2007 (Enzo – Palmeta), a z Michałowa El Dorada s. 2998 (Sanadik El Shaklan – Emigrantka) i Ejrene gn. 2006 (Gazal Al Shaqab – Emocja). Dla Pianissimy, tak jak dla Eksterna, był to początek serii triumfów na ringach międzynarodowych.

W latach 2000–2004 w przerwie między klasami w ręku rozgrywano w Białce klasę pod siodłem (odpowiednik konkurencji „Pleasure” w pokazach zagranicznych). Polegała ona na tym, że jeźdźcy w zastępie (w późniejszych latach pojedynczo) zmieniali chody na komendę prowadzącego, a oceniana była precyzja wykonania i współpraca z koniem. Jako novum, wprowadzono również znaną z zagranicznych pokazów konkurencję „Liberty”. Konie były tam wprowadzane pojedynczo na ring, a prezenter, po ustawieniu przed komisją sędziowską, zdejmował ogłowie i puszczał konia luzem. Oceniany był jego ruch w takt wybranej przez wystawcę muzyki i chęć współpracy z prezydentem, gdyż nienałożenie koniowi na powrót ogłowia w czasie powyżej 60 sekund skutkowało punktami karnymi, a w razie przekroczenia dalszych 45 s – dyskwalifikacją.

Konkurencje takie wydają się stworzone dla arabów, gdyż dają możliwość zaprezentowania ich wrodzonej pojętności i przywiązania do człowieka,

a równocześnie gracji ruchów. Niemniej jednak w tych latach w Polsce nie wytworzyła się jeszcze w Polsce tradycja innego, poza pokazami w ręku, użytkowania arabsów, więc w klasach tych brało udział zaledwie 2–7 uczestników. Po 2004 r. zarzucono ich urządzenie z powodu niskiej frekwencji zgłoszeń.

Konie zwyciężające w klasie „Liberty” cechowały się wrodzoną dynamiką ruchu połączoną z dobrym ułożeniem. W latach 2000–2004 w tej konkurencji wygrywały kolejno: og. Album gn. 1995 (Europejczyk – Alejka), hod. SK Janów Podlaski; og. Ostragon s. 1994 (Pers – Oselka), hod. SK Białka (dwukrotnie – w 2001 i 2002 r.; w 2002 r. wygrał także klasę pod siodłem); kl. Elaka gn. (Avangard – Ensura), hod. M. Jaślan; i również znana ze wspianego ruchu, białecka kl. Fraskata s. 1993 (Pers – Frasquita).

W latach późniejszych funkcję przerywników między klasami w ręku pełniły parady hodowlane SK Białka lub konkursy skoków. Sporadycznie urządzano także pokazy specjalne, np. w 2006 r. występy kostiumowe w wykonaniu Czesława Witki, Krzysztofa Czarnoty i Krystyny Chmiel na koniach arabskich (og. Mąciwoda i wał. Nenufar).

Inne pokazy afiliowane przez ECAHO

Warszawskie Pokazy Letnie

Po rozłamie w PTHKA pozostali działacze Towarzystwa próbowali kontynuować organizację pokazów dla koni własności prywatnej. Ponieważ jednak dla podniesienia ich prestiżu starali się o afiliację przez ECAHO – jednym z warunków tej afiliacji było równouprawnienie wszystkich sektorów własności, a zatem dopuszczenie do udziału koni należących do stadnin – spółek Skarbu Państwa.

Warszawskie Letnie Pokazy Koni Arabskich, urządzane na terenie Torów Wyścigów Konnych w Warszawie pod koniec czerwca, doszły do skutku trzy – w latach 2001, 2002 i 2003. W dwóch pierwszych wszystkie czempionaty i wicczempionaty (z wyjątkiem Wicczempionatu Klaczy Młodszych w 2002 r.) zdobyły konie z SK SP.

I tak, Czempionem Ogierów Młodszych I Letniego Pokazu został Michałowski og. Gaspar s. 1998 (Emigrant – Gaskonia), a Wicczempionem – Epolet gn. 2000 (Ararat – Euza), hod. SK Janów Podlaski, który w Białce również miał szanse na dobry wynik, ale został zdyskwalifikowany, gdyż wyrwał się presterowi. Czempionką Klaczy Młodszych, a później także „Best in Show”, została Amra s. 2000 (Eukaliptus – Albigowa), hod. SK Janów Podlaski, która później powtórzyła ten wynik w Pokazie Narodowym; Wicczempionką, białecka, obdarzona znakomitym ruchem i głowa, Emika s. 1999 (Eldon – Emoza).

Czempionat Ogierów Starszych zdobył Werbum s. 1995 (Wojśław – Werda), hod. SK Michałów, mimo miękkiego grzbietu uzyskując przewagę nad późniejszym multiczempionem, og. Pesal s. 1991 (Partner – Perforacja) z Białki. W klaczach starszych tytuły Czempionki i Wicczempionki

otrzymały odpowiednio michałowska Egzonera s. 1995 (Monogramm – Egzotyka) i janowska Anegdota s. 1997 (Eldon – Angola).

W 2002 r. również prawie wszystkie najwyższe lokaty osiągnęły konie wyhodowane w SK SP. Czempionem Ogierów Młodszych został wtedy Poganin s. 2001 (Laheeb – Pohulanka), hod. SK Janów Podlaski, a Wiceczempionem Salar s. 2000 (Ecaho – Saba) z tej samej stadniny. W klaczach młodszych zwyciężyła janowska Palmeta s. 2001 (Ecaho – Pilica), a tytułu Wiceczempionki dorobiła się jedyna podczas tego pokazu klacz hodowli prywatnej, Flotyłka s. 2000 (Emigrant – Fuma), hod. S. Redestowicz.

W starszych klasach wiekowych Czempionaty i Wiceczempionaty zdobyły konie z Michałowa. W ogierach były to Grafik s. 1996 (Eukaliptus – Gaskonia) i Esperanto kaszt. 1996 (Eukaliptus – Esperanca), a w klaczach – odpowiednio wielokrotnie utytułowana Fallada kaszt. 1995 (Monogramm – Fanaberia) i Prudencja s. 1997 (Emigrant – Pergola).

Nagrodę Best in Show zdobyła Palmeta.

Wokół III Letniego Pokazu w 2003 narosło wiele kontrowersji, gdyż organizatorzy (PTHKA) zaplanowali rozegranie w jego obrębie „Czempionatu Polski Centralnej”, co stanowiło dyskryminację wystawców z innych regionów kraju. Ponadto dopuścili się plagiatu, zawłaszczając nagrodę za „Najlepsze Nogi Pokazu” bez powiadomienia o tym wieloletniej fundatorki tego wyróżnienia. Pokaz nie cieszył się też dużą frekwencją, a Stadniny Skarbu Państwa reprezentowały tylko dwie klacze z Białki – Emika s. 1999 (Eldon – Emoza) w klasie klaczy 4–6-letnich i Ciarka s. 2002 (Pesal – Cirka) w klasie klaczy rocznych.

Czempionem Ogierów Młodszych został Piwosz s. 2001 (Arbil – Piwnica), hod. i wł. A. Wójtowicz, o pięknej głowie, lecz wadliwej postawie kończyn tylnych; Wiceczempionem – efektownie umaszczony, pięknie ruszający się Kodak sk.gn. 2001 (Ganges – Kora), wł. J. Ołdakowskiego. Czempionka Klaczy Młodszych została Missouri gn. 2002 hod. M. i J. Pietrzaków, a Wiceczempionką – białecka Ciarka.

Czempionat Klaczy Starszych otrzymała białecka Emika, a Wiceczempionat – Pytia s. 1990 (Pepton – Pipi), hod. SK Janów Podlaski, wł. Z. Rodzika. Czempionem Ogierów Starszych został importowany z Tierska przez M. Jaśłana og. Avangard s. 1990 (Vympel – Antenna) z rodu Bairactar or.ar., a Wiceczempionem – Plagiat s. 1997 (Batyskaf – Perforacja), wyhodowany w Białce półbrat utytułowanego Pesala, własność A. Wójtowicza.

Najlepszym Koniem Pokazu Best in Show została roczna, bardzo dobrze umięśniona, o idealnie wypełnionej linii górnej, Missouri.

Międzynarodowe Pokazy klasy B w Poznaniu

W 2001 r. ECAHO przyznało Polsce prawo organizacji międzynarodowych pokazów klasy B. W dniach 5–6 października 2002 na hipodromie Poznań – Wola, pod patronatem AWRSP, odbył się pierwszy taki pokaz, niestety, międzynarodowy tylko z nazwy, gdyż z powodu szalejących w Europie powodzi nie dojechał żaden koń z zagranicy. Generalnym sponsorem tego pokazu była firma Mercedes-Benz.

Ostatecznie w pokazie wzięło udział 69 koni, w tym 23 własności prywatnej. Z tych ostatnich najwyższą lokatę uzyskał og. Avangard s. 1990 (Vympel – Antenna), który po zajęciu II miejsca w swojej klasie brał udział w czempionacie. W tej konkurencji nie zdołał pokonać ogierów Ecaho s. 1990 (Pepton – Etruria) hod. SK Janów Podlaski i Emrod s. 1997 (Emigrant – Empressa), hod. SK Michałów – odpowiednio Czempiona i Wicczempiona Ogierów Starszych. Podczas wszystkich swoich startów prezentowany był przez właściciela, z którym nawiązywał fantastyczny kontakt, co (oprócz jego wrodzonych możliwości ruchowych) zaowocowało zwycięstwem w klasie „Liberty”.

Tytułami Czempionów i Wicczempionów podzieliły się konie z Janowa i Michałowa. I tak, Czempionką klaczy młodszych została Emira s. 2000 (Laheeb – Embra), a Wicczempionka – Złota Księża gn. 2001 (Ganges – Zatoka), obie z Michałowa, ale w zupełnie innym typie – filigranowa saklawianka Emira i mocna kuhailanka Złota Księża.

Czempionat Ogierów Młodszych uzyskał janowski Perseusz s. 2001 (Laheeb – Pepesza), a Wicczempionat – michałowski Emaks s. 2001 (Eldon – Emanda), nieużywany potem w polskiej hodowli. Czempionat i Wicczempionat Klaczy Starszych otrzymały michałowskie klacze z linii „E” – odpowiednio El Dorada s. 1998 (Sanadik El Shaklan – Emigrantka) i Elandra s. 1995 (Monogramm – Erlanda). Ocenę koni w rękę organizatorzy urozmaicili pokazami specjalnymi – np. utalentowany w konkurencji rajdów długodystansowych i ujeżdżenia wał Elekt gn. 1985 (Palas – Elektra), który pod Agnieszką Romszycką w stroju orientalnym pokazał program ujeżdżenia na wysokim poziomie.

W roku 2003 pokaz w Poznaniu odbył się 11–12 października. Udział w nim wzięło 66 koni, w tym 7 stanowiących własność hodowców zagranicznych, choć większość z nich pochodziła po przodkach importowanych z Polski, a jeden (og. Edeon) urodził się w Polsce, ale został nabyty przez Patricję Lindsay.

Struktura pochodzeniowa w grupie Czempionów i Wicczempionów nie była już tak wyrównana, jak w roku poprzednim. Czempionką Klaczy Młodszych została Ciarka s. 2002 (Pesal – Cirka), hod. SK Białka, a Wicczempionka – michałowska Dobra Nowina kaszt. 2002 (Ganges – Dziecielina), której matka uzyskała analogiczny tytuł w macierzystej stadninie w roku 1993.

W ogierach młodszych najwyższe laury uzyskały odpowiednio: Esparto s. 2002 (Ekstern – Ekspozycja), hod. SK Michałów i niedawny triumfator w Białce, Girlan-Bey s. 2002 (Pesal – Gracja-Bis), hod. M. Bogajewicz.

Czempionat Klaczy Starszych otrzymała michałowska Palmira s. 1995 (Monogramm – Palestra), a Wicczempionat – Persia s. 1995 (Siam (DE) – Perfidia), własność H. Ismera z Niemiec, ale od matki sprowadzonej z Polski. W ogierach starszych Czempionem został michałowski Grafik s. 1996 (Eukaliptus – Gaskonia), a Wicczempionem – Edeon s. 1992 (Eldon – Emigrantka), hod. SK Michałów, wł. Patricia Lindsay (Wielka Brytania), który jako dwulatek wygrał Czempionat Polski Ogierów Młodszych w Michałowie w 1994, a teraz wrócił do kraju tylko na czas występu.

Co ciekawe, w pokazie brało udział dwoje roczniaków – ogierek i klaczka – hodowli szwedzkiej, ale po polskim ogierze Emrod, przebywającym tam przedtem w dzierżawie. W swoich klasach wiekowych zajęły one odpowiednio III i V miejsce. Og. Emrod plasował się wysoko na polskich pokazach, ale ostatecznie w polskiej hodowli nie został użyty.

Niestety, w następnych latach pokaz w Poznaniu już się więcej nie odbył, gdyż główny sponsor – firma Mercedes-Benz – wycofał się z finansowania imprezy.

Czempionaty Koni Arabskich w Falborku

Ambicje organizacji pokazów na podobnym poziomie miał również Krzysztof Goździalski, właściciel stadniny w Falborku k. Brześcia Kujawskiego. Pierwszy taki pokaz, afiliowany jako I Czempionat Koni Arabskich Czystej Krwi Klasy C, odbył się 3–4 lipca 2004 r. Wzięło w nim udział 69 koni, w tym 28 własności SK SP i 1 hodowli zagranicznej (og. HS Etiquette s. 1998 (Simeon Sadik – Etenta), hod. i wł. Halsdon Arabians (Wielka Brytania), używany w polskiej hodowli).

Mimo że koni własności prywatnej zgłoszono większość, tytuły Czempionów i Wicczempionów zdobyły wyłącznie konie własności SK SP, i to takie,

które już zwyciężały na innych pokazach lub zajmowały na nich wysokie miejsca. Czempionem Ogierów Młodszych został Esparto s. 2002 (Ekstern – Ekspozycja), hod. SK Michałów, a Czempionką Klaczy Młodszych – niepokonana Pianissima gn. 2003 (Gazal Al Shaqab – Pianosa), hod. SK Janów Podlaski, która i tu za typ oraz głowę z szyją otrzymała komplet maksymalnych ocen. Jej matka została Wiceczempionką Klaczy Starszych, a Czempionką – michałowska Palmira s. 1995 (Monogramm – Palestra), która otrzymała 9 razy po 20 pkt – od wszystkich sędziów za typ, głowę z szyją i ruch. Tytuł Czempiona Ogierów otrzymał Grafik s. 1996 (Eukaliptus – Gaskonia), hod. SK Michałów, a „Best in Show” – oczywiście Pianissima.

Oddzielnie rozegrano Czempionat Koni Własności Prywatnej. W tym rankingu Czempionem Ogierów Młodszych został Pereldon s. 2002 (Eldon – Perturbacja), hodowli i własności gospodarzy, a Klaczy Młodszych – Szanta s. 2003 (Ekstern – Słonka), hod. B. Dąbrowskiego, odkupiona przez Falborek Arabians. W 1996 jej matka zdobyła Czempionat Klaczy Młodszych i Best in Show III Pokazu PTHKA. Czempionem Ogierów Starszych został Salut s. 1996 (Pepton – Saba), hod. SK Janów Podlaski, wł. B. Sarosiek, a Czempionką Klaczy Starszych – Groteska s. 2000 (Emigrant- Gracja-Bis), hod. i wł. M. Bogajewicza. Najlepszym Koniem Pokazu Własności Prywatnej została obwołana Szanta.

Na tym pokazie odbyła się również klasa „Liberty”. Wygrał ją, prezentując rzadko spotykaną akcję i długość wykroku, og. Ostragon s. 1994 (Pers – Oselka), hod. SK Białka. W drugim dniu pokazów trybuny wypełniły się tak szczelnie, że dla niektórych chętnych zabrakło miejsca.

Zachęcony powodzeniem, K. Goździalski powtórnie zorganizował w lipcu 2005 kolejny pokaz, tym razem na statusie Międzynarodowego Czempionatu. Wystąpiło w nim 67 koni, w tym 23 należące do SK SP, ale mimo międzynarodowego statusu nie przybył żaden koń z zagranicy.

Czempionem Ogierów Młodszych został Equifor s. 2003 (Gazal Al Shaqab – Eqviria), hod. SK Janów Podlaski; Czempionką Klaczy Młodszych – Pinga gn. 2004 (Gazal Al Shaqab – Pilar) z tej samej stadniny. W starszych klasach wiekowych triumfowała michałowska para z linii „E” – Emigrant s. 1991 (Ararat – Emigrantka) został Czempionem Ogierów, a Espadrilla s. 1997 (Monogramm – Emanacja) – Czempionką Klaczy. Tytuł Najlepszego Konia Pokazu otrzymała Pinga. Czempionatu Koni Własności Prywatnej w tym roku nie rozgrywano. W następnych latach pokazy w Falborku już się nie odbywały.

Ogólnopolski Czempionat Koni Arabskich w Bełżycach

Od roku 2004 w Bełżycach na Lubelszczyźnie w czerwcu odbywał się Polski Festiwal Koni, organizowany przez Burmistrza Bełżyc. W ramach tego festiwalu, pomyślanego jako impreza kulturalno-sportowa, miały miejsce zawody konne w skokach rzez przeszkody, prezentacja koni różnych ras, a także Ogólnopolski Czempionat Koni Arabskich, którego pomysłodawcą był Andrzej Wójtowicz, właściciel działającej na tym terenie od 1995 r. stadniny i ośrodka treningowego koni arabskich. Czempionat był afiliowany przez ECAHO na statusie pokazu klasy C.

W I Ogólnopolskim Czempionacie Koni Arabskich w Bełżycach, 13 czerwca 2004, udział wzięły 64 konie, w tym 29 własności SK SP. Takie tylko znalazły się na czołowych miejscach w swoich klasach i w Czempionacie, gdyż zbyt wielka jeszcze była różnica poziomu dzieląca je od materiału wyhodowanego w liczniejszych stadninach prywatnych.

Czempionką Klaczy Młodszych w 2004 r. została Dobra Nowina kaszt. 2002 (Ganges – Dzięcielina), a Klaczy Starszych – wielokrotnie utytułowana Palmira s. 1995 (Monogramm – Palestra). Czempionat Ogierów Młodszych uzyskał Drabant gn. 2003 (Gazal Al Shaqab – Demona), a Ogierów Starszych – Grafik s. 1996 (Eukaliptus – Gaskonia). Wszyscy zwycięzcy pochodzili z Michałowa. Tytuł Najlepszego Konia Pokazu uzyskała Palmira.

II Ogólnopolski Czempionat w Bełżycach odbył się 18–19 czerwca 2005 r. Wystąpiły w nim 72 konie, w tym 25 własności SK SP. Oddzielnego rankingu na podstawie sektora własności nie prowadzono, ale przyznany został tytuł Najlepszego Konia Własności Prywatnej. Otrzymała go Kashira s. 2004 (Magnum Psyche – Kahila IV), hod. S. Redestowicza, wł. A. Wójtowicza. Tak zaczęła się błyskawiczna kariera potomstwa zagranicznych reproduktorów, których mrożone nasienie na coraz większą skalę importowali polscy prywatni hodowcy.

Czempionką Klaczy Młodszych tego pokazu została Pinga gn. 2004 (Gazal Al Shaqab – Pilar), hod. SK Janów Podlaski, a Klaczy Starszych – Espadrilla s. 1997 (Monogramm – Emanacja) z Michałowa. Z Michałowa także wywodzili się zwycięzcy w Czempionacie Ogierów Młodszych i Starszych – były to, odpowiednio, zeszłoroczny czempion Drabant 2003 i Gaspar s. 1998 (Emigrant – Gaskonia). Za to na miano Najlepszego Konia Pokazu zasłużyła janowska Pinga.

III Ogólnopolski Czempionat w Bełżycach trwał tylko jeden dzień, 18 czerwca 2006 r. Frekwencja koni też była mniejsza, gdyż ocenie poddano 55 koni, z czego 22 należało do stadnin „państwowych”. Nadal jednak z tego sektora hodowli wyłonieni zostali zwycięzcy wszystkich grup wiekowych.

I tak, Czempionką Klaczy Młodszych została dwuletnia, janowska kl. Elwinga sk.gn. (HS Pirandelo – Elekcja). Ciekawe, że Wicczempionat przyznano klaczy takiej samej maści, Perolia sk.gn. 2004 (Gazal Al Shaqab – Pereira), hod. i wł. SK Białka. Czempionat Klaczy Starszych przyznano kl. Emesa s. 2000 (Laheeb – Etopka) z SK Michałów. Czempionat Ogierów Młodszych otrzymał bialecki, siwy Celsjusz 2004 (Ekstern – Carina), a Ogierów Starszych – michałowski Esparto s. 2002 (Ekstern – Ekspozycja). Ten ostatni ogier otrzymał również tytuł „Best in Show”, podczas gdy Najlepszym Koniem Pokazu Własności Prywatnej wybrana została ponownie Kashira.

Niestety, w następnych latach, na skutek zmiany władz samorządowych, czempionaty w Bełżycach już się nie odbywały.

Pokazy podlaskie

W roku 2003, z inicjatywy hodowców i biznesmenów z okolicy Białegostoku, członków Białostockiego Klubu Biznesu – Agnieszki Pileckiej i Andrzeja Arefiewa – zapoczątkowano urządzenie pokazów o charakterze towarzyskim, nieafiliowanych przez ECAHO. Na Podlasiu działa wiele większych i mniejszych hodowli koni arabskich, ale pokazy te nie cieszyły się dużą frekwencją, a w niektórych latach odwoływano je z powodu zbyt małej liczby zgłoszeń. Co ciekawe – uczestniczyli w nich wystawcy aż spod Łodzi czy Gdańska, natomiast hodowcy i użytkownicy z Białostocczyzny wykazywali dużo mniejsze zainteresowanie. W wielu przypadkach frekwencję poprawiało uczestnictwo koni ze stadnin Skarbu Państwa.

W Polsce bowiem, po długoletnim okresie państwowego monopolu na hodowlę koni arabskich, nie wytworzyła się tradycja prezentowania swoich koni w pokazach regionalnych. Inaczej niż np. w USA, gdzie istnieje cała „piramida” lokalnych pokazów koni czystej krwi i półkrwi, w ręku i w różnorodnych konkurencjach jeździeckich, dostosowanych do niejednakowego poziomu jeźdźców. Tam regionalne imprezy mają charakter spotkań towarzyskich, a równocześnie pierwszego „sita” selekcyjnego dla wyłonienia koni mających szansę w pokazach wyższych szczebli. U nas natomiast z roku na rok wzrasta liczba zgłoszeń na Wiosenny Młodzieżowy Pokaz w Białce, gdyż hodowcy uważają uczestnictwo w nim za zaszczyt, podczas gdy na pokazy regionalne „nie oplaca” im się wozić koni. Niemniej jednak dotychczas odbyło się 6 Podlaskich Pokazów, na zmianę w Krynicach i Mińcach k. Białegostoku – siedzibach stadnin A. Pileckiej i A. Arefiewa (w latach 2007 i 2010 nie odbyły się z braku chętnych). Do oceny koni zapraszani są sędziowie krajowi, ale organizatorzy zamierzają ubiegać się o afiliację ECAHO, w celu podniesienia prestiżu pokazów.

I tak, w II Podlaskim Pokazie Koni Arabskich rozegranym w Mińcach w lipcu 2004 r. (tradycyjnie pokazy miały miejsce w lipcu) brało udział 20 koni, w tym dwie klacze janowskie, Palmeta s. 2001 (Ecaho – Pilica) i Andromeda s. 2002 (Eldon – Aneksja), które zostały, odpowiednio, Czempionką i Wicczempionką Klaczy (nie przyznawano wtedy Czempionatów dla młodszej i starszej grupy wiekowej). Tytuł Czempiona Ogierów otrzymał Salut s. 1996 (Pepton – Saba), hodowli janowskiej, własności B. Sarosiek. Rozegrano także klasę „Liberty”, w której udział wzięły 4 konie, a wygrał og. Beligerante gn. 2002 (Addham – Bagietka), hod. i wł. Nordental Arabians.

Pokaz w roku 2005 odbył się w Krynicach i wzięły w nim udział tylko konie własności prywatnej (22 szt.) Czempionką Klaczy Młodszych została Wissea s. 2004 (Ecaho – Wistaria), hod. i wł. Nordental Arabians, Klaczy Starszych – Pescara s. 1996 (Eldon – Petra), hod. SK Janów Podlaski, wł. A. Arefiewa. Czempionat Ogierów Młodszych przyznano og. Ebsilio s. 2004 (Ecaho – Ebola), hod. i wł. Nordental Arabians, a Ogierów starszych – og. Palmer s. 1997 (Batyskaf – Petycja), hod. SK Białka, wł. Hawena Arabians.

W roku 2006 pokaz ponownie odbył się w Mińcach. Uczestniczyły w nim 24 konie, w tym 2 ogiery z Janowa. Oprócz klas w rękę, rozegrano konkurencję „Liberty”, w której udział wzięły 4 konie, startujące także w innych klasach.

Czempionką Klaczy Młodszych została Warejka gn. 2005 (Piaff – Walentyna), hod. i wł. B. i J. Chrapkowskich, a Klaczy Starszych – Et Cetera s. 2000 (Laheeb – Escoveda), hod. SK Michałów, wł. A. i K. Rybczyńskich. Tytuł Czempiona Ogierów Młodszych otrzymał Zadzał gn. 2005 (Piaff – Zgadula), hod. i wł. K. Ostrowskiej, a Starszych – Poganin s. 2001 (Laheeb – Pohulanka), hod. i wł. SK Janów Podlaski. Klasę „Liberty” wygrała Traviata kaszt. 2003 (Metropolis NA – Tarnawa), hod. SK Janów Podlaski, wł. A. Pileckiej.

V Podlaski Pokaz Koni Arabskich w Mińcach zgromadził 19 koni, w tym 2 ogiery janowskie – jednego z grupy wiekowej ogierów młodszych, drugiego ze starszych. One też wygrały czempionaty tych grup – Sajun s. 2006 (Ekstern – Samura) w ogierach młodszych, a Perseusz s. 2001 (Laheeb – Pepesza) w ogierach starszych. Czempionką Klaczy Młodszych została Wafija s. 2007 (Avangard – Wihara), hod. i wł. W. Radzewicza, a Klaczy Starszych Ensulana gn. 2003 (Avangard – Ensura), hod. i wł. M. Jaśłana – obie po znakomitym ruchowo ogierze.

Poczynając od 2008 r., także na Podlaskich Pokazach zaczęto przyznawać tytuły Najlepszej Klaczy i Najlepszego Ogiera Pokazu. Tym razem otrzymały je odpowiednio Wafija i Perseusz.

W 2009 w pokazie startowało 25 koni, z czego 6 (po 2 każda) przywiozły stadniny Skarbu Państwa w Janowie Podl, Białce i Michałowie. Czempionka Klaczy Młodszych została Pilarosa s. 2008 (Al Adeed Al Shaqab – Pilar), hod./wł. SK Janów Podlaski, a Klaczy Starszych – Perolia sk.gn. 2004 (Gazal Al Shaqab – Pereira) z Białki. Czempionat Ogierów Młodszych zdobył El Dino s. 2008 (Ararat – Eutina), hod./wł. K. Jagielskiego, a Ogierów Starszych – Ebert gn. 2004 (Gazal Al Shaqab – Ekspozycja) z Michałowa, półbrat utytułowanego Esparto. Perolia i Ebert zdobyły odpowiednio tytuły Najlepszej Klaczy i Najlepszego Ogiera Pokazu.

Poczynając od 2010 r. pokaz się już więcej nie odbył. Można tylko mieć nadzieję, że polscy hodowcy, szczególnie drobni, nabiorą w końcu nawyku poddawania swych koni ocenie na lokalnych czempionatach i że, podobnie jak w krajach zachodnich, staną się one coraz popularniejszą formą spędzania wolnego czasu i dobrą zabawą zarówno dla uczestników, jak dla widzów.

Jesienne Pokazy w Janowie

W roku 2006 w SK Janów Podlaski została oddana do użytku kryta hala, spełniająca wszelki wymogi wyczynowego sportu jeździeckiego. Odegrała ona doniosłą rolę w życiu nie tylko stadniny, lecz i osady Janów Podlaski, gdyż umożliwiła organizację imprez hodowlanych i sportowych w ciągu całego roku, bez względu na pogodę. Od tego roku do kalendarza pokazów koni arabskich przybył jeszcze jeden, organizowany we wrześniu i stąd wzięła się nazwa „Jesienny”. Od innych polskich pokazów koni tej rasy różnił się tym, że oprócz klas w rękę od początku przewidziano klasy pod siodłem, które z czasem, w miarę upowszechniania się użytkowania wierzchowego koni arabskich, miały wyprzeć te pierwsze. W kolejnych latach realizacja takiego scenariusza stawała się coraz bardziej prawdopodobna.

I Jesienny Pokaz Koni Arabskich Czystej Krwi odbył się 2-3 września 2006 r., afiliowany przez ECAHO na statusie pokazu krajowego klasy C. Od początku przyjęto niepisaną zasadę, że Stadniny Skarbu Państwa nie wystawią „pierwszego rzutu” swoich koni, aby dać szansę pomniejszym hodowcom. Niemniej jednak zdobyły one większość tytułów Czempionów. Czempionką Klaczy Młodszych została Cenoza kaszt. 2005 (Ekstern – Celna) hod. SK Janów Podlaski, a Klaczy Starszych – Efuzja gn. 2001 (Emigrant – Elfina) z tej samej stadniny. Czempionat Ogierów Młodszych zdobył Miły Pan gn. 2005 (Piaff – Majka), hod. M. Bogajewicza, a Ogierów Starszych – Alvaro s. 2000 (Eukaliptus – Algora), hod. SK Janów Podlaski, używany w hodowli prywatnej „Aneta Arabians” K. Chmiel.

Klas użytkowych rozegrano 6, w 3 konkurencjach – Classic Pleasure, Klasyczny Strój Arabski (odpowiednik „Mounted Native Costume” według zasad ECAHO) i Historyczny Strój Polski (konkurencja mająca z czasem stać się specjalnością Janowa Podlaskiego, nierozgrywana nigdzie indziej

poza Polską), każda podzielona na oddzielne klasy dla ogierów oraz klaczy i wałachów. Zawodnicy wjeżdżali na ring w zastępie, zmieniając chody na komendę spikera. Oceniane było prawidłowe wykonanie programu oraz współpraca jeźdźca z koniem, a w klasach kostiumowych – 25% punktacji przyznawano za strój jeźdźca i rząd konia zgodny z wymogami.

Zwycięzcami klas użytkowych w 2006 r. zostali:

Classic Pleasure (ogier) – Album gn. 1995 (Europejczyk – Alejka), hod. SK Janów Podlaski;

Classic Pleasure (klacze i wałachy) – Elekt gn. 1985 (Palas – Elektra), hod. SK Janów Podlaski;

Kostiumowa w stroju polskim (ogier) – Esculap s. 1999 (Primo – Esparceta), hod. SK Janów Podlaski;

Kostiumowa w stroju polskim (klacze i wałachy) – wał. Chochol s. 1999 (Harbin – Charyzma), hod. K. Tuliński;

Kostiumowa w stroju klasycznym (ogier) – Pentagram gn. 1999 (Druid – Pętla), hod. SK Janów Podlaski;

Kostiumowa w stroju klasycznym (klacze i wałachy) – kl. Ernestyna s. 1989 (Piechur – Erwina), hod. SK Michałów.

II Jesienny Pokaz Koni Arabskich odbył się 8 i 9 września 2007 r. i od poprzedniego różnił się tym, że po rozegraniu klas w rękę dokonano wyboru, oprócz czempionów, także Najlepszego Konia Pokazu czyli Best in Show. A do klas użytkowych przybyły dodatkowe – ujeżdżenia, skoków przez przeszkody oraz Gonitwa o Puchar Prezesa SK Janów Podlaski, rozegrana na torze roboczym stadniny (tzw. kursie) na dystansie 1200 m.

Czempionką Klaczy Młodszych została Wersja kaszt. 2006 (Poganin – Wenta), hod. J.M. Popiela, właściciela sprywatyzowanej stadniny Kurozwęki; Czempionem Ogierów Młodszych – Popo s. 2005 (Ekwist – Prokanitsa), z matki pochodzenia tierskiego, hod. P. Sawickiego. Tytuł Czempionki Klaczy Starszych otrzymała Zmowa s. 1997 (Monogramm – Zguba), pełna siostra utytułowanej Zagrobli, hod. SK Michałów, a Czempiona Ogierów – również michałowski, świetnie ruszający się ogier Eryks c.gn. 2003 (Gazal Al Shaqab – Emmona), który został również wybrany Najlepszym Koniem Pokazu;

Konkurs ujeżdżenia klasy L-3 wygrał zeszłoroczny zwycięzca klasy Classic Pleasure, og. Album 1995; ten sam ogier wygrał również klasę kostiumową w stroju polskim;

W konkursie skoków klasy LL najlepszy okazał się wał. Bazan s. 1998 (Ararat – Bazylea), hod. SK Janów Podlaski, wł. A. Popławski. Klasy dla ogierów

Classic Pleasure i kostiumową w stroju klasycznym wygrał og. Ganges gn. 1994 (Monogramm – Garonna), hod. SK Michałów;

Classic Pleasure (klacze i wałachy) – Ernestyna 1989, zeszłoroczna zwyciężczyni klasy kostiumowej w stroju klasycznym, odznaczająca się wybitnie zrównoważonym temperamentem;

Kostiumowa w stroju klasycznym (klacze i wałachy) – wał. Aster s. 2003 (Eldon – Agawa), ze sprywatyzowanej SK Kurozwęki;

Polskie stroje historyczne (klacze i wałachy) – kl. Argolida s. 2003 (Grafik – Anakonda), hod. SK Michałów;

W Gonitwie o Puchar Prezesa zwyciężyła kl. Eola s. 2004 (Metroolis NA – Epifraza). Startowały w niej wyłącznie konie hodowli SK Janów Podlaski, znajdujące się aktualnie w treningu wyścigowym.

W III Jesiennym Pokazie (6–7 września 2008) Czempionat Klaczy Młodszych uzyskała Pasterna gn. 2007 (Ekstern – Pasywa), wł. L. Błaszczyka, a Ogierów Młodszych – Panicz s. 2006 (Gaspar – Pelisa), wł. M. Luft. Czempionką Klaczy Starszych została Valeriana kaszt. 2004 (Werter – Vahta), hod. Agricola Farm, od matki importowanej z Tierska – werdykt ten zaskoczył większość obecnych. Przy trzech czempionatach przyznanych koniom własności prywatnej, jedynie Czempionat Ogierów Starszych i tytuł Best in Show otrzymał janowski ogier Poganin s. 2001 (Laheeb – Pohulanka), hod. SK Janów Podlaski.

Klasy użytkowe w 2008 r. były najliczniej obsadzone ze wszystkich pięciu rozegranych dotychczas jesiennych pokazów. Jako dodatkową atrakcję, rozegrano 5 klas westernowych, mało znanych w Polsce. Uczestniczyły w nich 4 konie trenowane w tym stylu jazdy – ogiery Decaho s. 2004 (Ecaho – Demara-Bis) wł. B. Pardusa i Wangelis kaszt. 2002 (Empres – Warta), wł. M. Suligi, kl. Hrabina s. 2004 (Equin – Habra) wł. A. Góreckiego i wał. Batman kaszt. 2003 (Plank – Babochka), pochodzenia rosyjskiego, wł. M. Czerwińskiego. Konkurencję Western Pole Bending wygrał Batman, Western Reining i Western Barrel Race – Hrabina, która zwyciężyła także w klasie Classic Pleasure (klacze i wałachy), a Western Pleasure i Western Freestyle – Wangelis.

Ujeżdżenie (przy 20 uczestnikach) wygrał og. Arzgir gn. 1998 (Gordon – Arabika), hod. SK Tiersk, wł. J. Ryzkowskiego; skoki – michałowska kl. Wandea gn. 2000 (Ganges – Wilnianka), natomiast ogierów do klas typu „Pleasure” zgłoszono tyle, że trzeba było każdą przeznaczoną dla nich podklasę podzielić jeszcze na dwie serie.

Klasę „Classic Pleasure” dla klaczy i wałachów wygrała kl. Hrabina, startująca z powodzeniem w konkurencjach western; serię 1 podklasy ogierów – Grom gn. 2004 (Album – Głowica), hod. E. Kuprysia, wł. M. Grygłasa, a serię 2 – Metropolis NA kaszt. 1996 (Consensus – NDL Martinique), hod. USA, odznaczający się wybitnym, wyciągniętym klusem. Klasę kostiumową w stroju klasycznym dla klaczy i wałachów wygrała ta sama Hrabina, co dowodzi jej dużej wszechstronności, a dwie serie w obrębie podklasy dla ogierów – odpowiednio Gniew gn. 2001 (Wiek – Głowica), hod. E. Kuprysia, wł. R. Rudzińskiego i Aslan gn. 1998 (Eukaliptus – Algora), hod./wł. SK Janów Podlaski. W konkurencji polskich strojów historycznych klasę klaczy i wałachów wygrała Tunezja s. 2004 (Eldon – Tripla), hod./wł. SK Michałów, a ogierów – Grom (seria 1) i Salar s. 2000 (Ecaho-Saba), hod./wł. SK Janów Podlaski (seria 2), ogier drobny, lecz bardzo typowy i doskonale scharmonizowany z dosiadającą go, kilkunastoletnia dziewczynką.

Gonitwę o Puchar Prezesa SK wygrała kl. Horda s. 2005 (HS Etiquette – Hekla), hod./wł. SK Janów Podlaski.

Czempionką Klaczy Młodszych IV Jesiennego Pokazu (12–13 września 2009) została Gadnes c.gn. 2008 (Psytadel – Gracea), hod. J. Głowackiego, a Ogierów Młodszych – Czar Dam s. 2006 (Poganin – Contra), hod. J. Płatek, wł. J. Dobrzyńskiego. W starszych grupach wiekowych zwyciężyły konie z Janowa Podlaskiego – Alhambra s. 2002 (Ecaho – Albigowa), Czempionka Klaczy Starszych i Pegasus s. 2003 (Gazal Al. Shaqab – Pepesza), Czempion Ogierów Starszych. „Best in Show” wybrana została Alhambra.

Klasy użytkowe były dość licznie obsadzone, ale te same konie często startowały w różnych konkurencjach. Ujeżdżenie (25 zawodników na 24 koniach) i klasę kostiumową w stroju klasycznym dla ogierów wygrał wszechstronny, janowski og. Album 1995, a skoki również janowski ogier Pedagog c.gn. 2001 (Pilot – Pętla) – rosły, urodziwy i dzielny użytkowo, którego jedyną wadę stanowi rybnie oko. Klasy Classic Pleasure i kostiumową w stroju klasycznym (klacze i wałachy) wygrała michałowska kl. Tunezja s. 2004 (Eldon – Tripla), a Classic Pleasure dla ogierów – og. Metropolis NA kaszt. 1996 (Consensus – NDL Martinique), hod. USA. W klasie Polskich Strojów Historycznych zwyciężyły: wał. Orsk sk.gn. 2005 (Włodarz – Orieta), hod./wł. DAMIS BT (klacze i wałachy) oraz og. Piaff s. 1997 (Eldon – Pipi), hod. SK Janów Podlaski (ogier). Gonitwę o Puchar Prezesa wygrał og. Sabah kaszt. 2006 (Harbin – Salsa), hod. SK Janów Podlaski, ze znanej z dzielności wyścigowej linii „S”.

W roku 2010 V Jesienny Pokaz odbył się 11 i 12 września. Czempionat Klaczy Młodszych otrzymała na nim Paema s. 2009 (Ekstern – Pasyrna), hod./wł. L. Błaszczyka, a Ogierów Młodszych – Janowski Amanito s. 2009 (Eden C – Altamira), który na pokazach Wiosennym i Narodowym miał pecha, gdyż zajmował wysokie miejsca w swojej grupie wiekowej, ale dotąd nie udało mu się wygrać. Czempionat Klaczy Starszych zdobyła Janowska Belgica gn. 2003 (Gazal Al Shaqab – Belladonna), której córka Berenika gn. 2009 (po Eden C) wygrała swoją grupę wiekową na tym samym pokazie. Belgica otrzymała również tytuł „Best in Show”. Czempionem Ogierów Starszych został Michałowski Drabant gn. 2003 (Gazal Al Shaqab – Demona).

W klasach użytkowych po raz pierwszy hodowcy prywatni zgłosili więcej koni niż stadniny ANR. Wygrywały w nich konie o najlepszych warunkach ruchowych, takie jak Metropolis NA (Ujeżdżenie / program L-3, kostiumowa w strojach klasycznych – ogiery, Polskie Stroje Historyczne – ogiery), Barbarossa s. 2003 (Gazal Al Shaqab – Barka), hod. SK Janów Podlaski, wł. M. Lejszo (Ujeżdżenie / program P-1, Classic Pleasure – ogiery), Saracen kaszt. 1999 (Monarch AH – Sarmacja), hod. SK Janów Podlaski (skoki), Germania s. 2006 (Galba – Gehenna), hod. SK Michałów (Classic Pleasure – klacze i wałachy), Gardeja s. 2005 (Esculap – Gotlandia), hod. SK Michałów, której ojciec również wygrywał konkursy w Jesiennym Pokazie (kostiumowa w strojach klasycznych – klacze i wałachy)) oraz wał Orsk 2005 (Polskie Stroje Historyczne – klacze i wałachy). Gonitwa o Nagrodę Prezesa nie odbyła się z powodów obfitych opadów deszczu.

Klasy użytkowe w Jesiennych Pokazach zostały wprowadzone, m.in., na wyraźne żądanie indywidualnych hodowców, którzy domagali się tego na zjazdach PZHKA, deklarując swój liczny udział. Tymczasem w pierwszych latach rozgrywania tych pokazów nie doszłyby one do skutku, gdyby nie uratowały sytuacji ekipy SK Janów Podlaski i Michałów. Odkąd, od 2004 r., w Janowie Podlaskim zaczęła działać klasa o profilu „Hodowca koni” w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych im. Adama Naruszewicza, pokazy jazdy uczniów tej klasy na ogierach czołowych czystej krwi arabskiej stanowiły główną atrakcję wszelkich imprez hodowlanych i sportowych. Odegrały one ogromną rolę w popularyzacji wierzchowego użytkowania arabskich i obaleniu obiegowych opinii o nieprzydatności tych koni do jazdy. Z biegiem lat prywatni hodowcy przełamali opory i coraz liczniej zaczęli zgłaszać swoje konie do klas pod siodłem, zwłaszcza kategorii „Pleasure”, które nie wymagały wysokich umiejętności jeździeckich, a były bardzo widowiskowe

(szczególnie kostiumowe), co przyciągało publiczność i zachęcało innych hodowców do jazdy na arabach. Tabela ukazuje zmiany, jakie zachodziły w ciągu ośmiu lat rozgrywania Jesiennych Pokazów w zakresie stosunku liczbowego koni należących do SK SP do koni własności prywatnej. Ostatni Jesienny Pokaz miał miejsce w roku 2013.

Rok	Konie z SK SP	Konie własności prywatnej
2006	18	7
2007	20	7
2008	20	16
2009	14	14
2010	8	15
2011	9	12
2012	20	11
2013	18	15

UŻYTKOWANIE KONI ARABSKICH POD SIODŁEM

Mimo iż koń arabski został wyhodowany przez Beduinów z myślą o użytkowaniu jednostronnie wierzchowym, a i dawniejsi polscy hodowcy tych koni chętnie „zażywali ich pod siodłem” – w Polsce powojennej powszechnym stało się inne podejście do arabów. Wynikało ono prawdopodobnie z ideologicznych uprzedzeń, wskutek których koń arabski stał się, według trafnego spostrzeżenia prof. E. Sasimowskiego w 1985 r., „ekskluzywnym materiałem eksportowym szczelnie odizolowanym od społeczeństwa”¹⁸. Jedynymi dostępnymi wówczas formami użytkowania wierzchowego arabów, poza oficjalnymi próbami dzielności na torze wyścigowym, było „ruszanie” pod siodłem ogierów czołowych w stadninach, a i to coraz częściej zastępował ruch dawkowy na „karuzeli”. Nieliczne wybrakowane z hodowli wałachy, przeważnie zmanierowane po karierze wyścigowej, trafiały do klubów jeździeckich, gdzie wystawiały jak najgorsze świadectwo swojej rasy. Stąd nawet wiele lat po zmianie ustroju wciąż pokutują uprzedzenia, podsycane nawet przez instruktorów jazdy konnej, szczególnie tych, którzy nigdy nie pracowali z arabami, a opierali się jedynie na zasłyszanych opowieściach o ich rzekomej płochliwości i nadpobudliwości. Tymczasem, kiedy u nas panowało swoiste „rozdwojenie jaźni”, gdyż z jednej strony araby miały opinię „figurek z porcelany”, nadających się jedynie do biegania na prezerce i sprzedawania na aukcjach, a z drugiej „wariatów” nie nadających się

¹⁸ Sasimowski E.: Projekt krajowego programu użytkowania, produkcji i hodowli koni. Lublin 1985.

do jazdy – w USA ok. 80% pogłowia koni czystej krwi było użytkowane pod siodłem i pełniło rolę „koni rodzinnych”¹⁹

Równolegle duży odłam polskich hodowców kryje klacze ogierami w typie pokazowym i masowo zgłasza swoje konie na Wiosenny Młodzieżowy Pokaz w Białce, mimo że większość z nich nie ma szans na zajęcie liczącego się miejsca. Powstaje potem problem z zagospodarowaniem okazałej liczby koni nieposiadających żadnych innych umiejętności poza pokazowymi, a przy tym znerwicowanych sprzecznym z naturą, nieraz brutalnym treningiem.

Na szczęście w ostatnich latach coraz bardziej upowszechnia się użytkowanie koni arabskich pod siodłem, choć zbyt niska stopa życiowa w Polsce nie sprzyja utrzymywaniu koni rekreacyjnych na własny użytek, a często brakuje umiejętności układania koni w sposób dla nich przyjazny, redukujący do minimum związany z tym stres. Dobry precedens stworzyły tu Pokazy Jesienne w Janowie Podlaskim, gdzie hodowcy i użytkownicy arabów mogli na własne oczy zobaczyć, jak nawet ogiery używane w rozrodzie (powszechnie uważane za bardziej pobudliwe) bez oporów poddają się woli człowieka. Widzom bardziej lub mniej związanym z końmi zaprezentowano też przykłady łatwych i widowiskowych konkurencji, niewymagających wysokich umiejętności jeździeckich, a potwierdzających wszechstronne możliwości użytkowe araba. Rezultaty takich „lekcji poglądowych” są już widoczne, z roku na rok wzrasta liczba uczestników klas pod siodłem, zwłaszcza typu „Pleasure” i łatwego programu ujeżdżenia. Oprócz Jesiennego Pokazu w Janowie, na coraz większą skalę czynione są próby wprowadzania klas użytkowych dla arabów do regionalnych zawodów i pokazów różnego szczebla. Ich popularność w najbliższych latach będzie zależała od upowszechnienia modelu rekreacyjnego użytkowania koni, popularnego od dawna w krajach zachodnich.

¹⁹ Grzybowski M.: Narodowy Program Rozwoju Hodowli Koni i Jeździectwa. Hippica Pro Patria. 2006.

Rajdy długodystansowe

Wytrwałość i zdolność pokonywania długich dystansów bez odpoczynku, pobierania paszy i wody, stanowiła od początku cechę rasową koni arabskich, wysoko cenioną przez ich pierwszych użytkowników – Beduinów. O takich koniach opowiadano legendy i taki wyczyn miała na koncie klacz Kuhailat Ajouz Szeikha or.ar., zakupiona przez Bohdana Ziętarskiego podczas jego wyprawy na Bliski Wschód w latach 1930–31. Miała ona jakoby, podczas ewakuacji sekretarza jednego z szejków z terenu utarczek międzyplemiennych, przebyć odległość 280 km! Nawet w czasach, kiedy koń był traktowany jak środek transportu, osiągnięcie takie wykraczało ponad przeciętność, choć nikt wtedy nie nazywał tego „rajdem”.

Termin ten został wprowadzony do użycia w połowie XIX wieku, kiedy w wojskowych formacjach kawalerii na coraz większą skalę zaczęto urządzać próby wytrzymałościowe koni, a poszczególni oficerowie popisywali się indywidualnymi rekordami. W USA, na górzystych terenach Kalifornii, od 1855 r. do czasów obecnych rozgrywany jest „Puchar Tevisa” (Tevis Cup) – wyścig na dystansie 100 mil angielskich czyli około 160 km. Oprócz urozmaiconego terenu dodatkowe utrudnienie stanowi tam gorący i suchy klimat, toteż na przestrzeni 56 lat odbywania tego wyścigu, 84% jego zwycięzców stanowiły konie czystej krwi arabskiej, a 11% – półkrwi arabskiej.

W Polsce powojennej Ogólnopolskie Rajdy Konne odbywały się od roku 1986. W latach 1986–89 rajd taki nosił imię Suwalskiej Brygady Kawalerii i był rozgrywany na trzech poziomach trudności: klasa P – 2 x 60 km, klasa N – 2 x 90 km i klasa C – 120 km. Nie brały jednak w nim udziału konie arabskie.

Od roku 1990 odbywają się oficjalne Mistrzostwa Polski w Rajdach Długodystansowych. Nieoficjalne – na dystansie 2 x 100 km – miały miej-

sce w 1989 r., ale nie startował w nich żaden koń czystej krwi. Na 27 koni startujących w Polsce w rajdach w roku 1989 tylko jeden był arabem – wał. Gwasz kaszt. 1980 (Elef – Gwintówka), hod. SK Kurozwięki.

W I Oficjalnych MP, na dystansie 2 x 100km, startowały już 3 konie arabskie, reprezentujące Sekcję Jeździecką SO Białka. Z nich og. Alahar s. 1984 (Haracz – Albania), hod. SK Białka i wał. Albat gn. 1983 (Probat – Alkaba), hod. SK Janów Podlaski, zajęły odpowiednio II i III miejsce, podczas gdy og. Borysław kaszt. 1984 (Probat – Borowina), hod. SK Janów Podlaski, czołowy w Białce, bardzo dzielny wyścigowo, nie ukończył rajdu.

W II MP, rozgrywanych w miejscowości Rabe (Bieszczady), przy 31-stopniowym upale i różnicy wzniesień 520 m, wystartowało 13 koni, lecz żaden ich nie ukończył. W zawodach uczestniczyły 4 konie czystej krwi arabskiej – wymienione już Albat i Alahar oraz wałachy Cedrat s. 1983 (Probat – Ceduła), hod. SK Janów Podlaski i Granat gn. 1985 (Fanatyk – Gilza), hod. SK Michałów. W tych latach polskie konie arabskie wyhodowane w stadninach państwowych nie miały jeszcze przygotowania do startów w tak trudnych warunkach.

Dystanse, na których rozgrywane były Mistrzostwa Polski w rajdach, wahały się od 2 x 100 km w 1990 i 2002 r. poprzez 120 km w latach 1991–92, 140 w latach 1995–97, 2000 i 2001 do 160 w latach 1998–99 i od 2003 do 2010.

W latach 1990–2010 MP odbyły się 20-krotnie (nie licząc 1991 r., kiedy ani jeden ze startujących koni nie ukończył rajdu). Z tej liczby tylko w 1997 r. żaden koń arabski nie uplasował się w pierwszej trójce, a w 12 przypadkach araby zdobyły tytuł Mistrza Polski. W tabeli zestawione zostały konie czystej krwi arabskiej polskiej hodowli, które można zakwalifikować do krajowej czołówki w rajdach długodystansowych (tj. zajmujące miejsca od I do III w MP).

Lp.	pleć	imię	maść	r.ur.	ojciec	matka / ojciec matki	hodowca
1.	Og.	Alahar	s.	1984	Haracz	Albania / Gwarny	Białka
2.	Wał.	Albat	Gn.	1983	Probat	Alkaba / Celebes	Janów Podl.
3.	Wał.	Order	Kaszt.	1986	Alcazar	Ordynacja / Banat	Janów Podl.
4.	Og.	Faktor	k.	1985	Fanatyk	Fuga / El Azrak	Michałów
5.	Wał.	Trap	s.	1988	Palas	Trema / Gwarny	Kurozwięki
6.	Wał.	Elekt	Gn.	1985	Palas	Elektra / Bandos	Janów Podl.
7.	Wał.	Herb	s.	1987	Wigor	Heraldyka / Palas	Kurozwięki
8.	Og.	Gongor	s.	1988	Partner	Godna / Banat	Janów Podl.

Lp.	pleć	imię	maść	r.ur.	ojciec	matka / ojciec matki	hodowca
9.	Wal.	Nenufar	s.	1991	Palas	Nejtyczanka / Banat	Kurozwęki
10.	Wal.	Walc	Kaszt.	1992	Gabaryt	Walia / Partner	Kurozwęki
11.	Og.	Bajus	s.	1989	Partner	Bajeczka / Bandos	Janów Podl.
12.	Og.	Arbil	Gn.	1992	Arbil	Alanga / Palas	Janów Podl.
13.	Wal.	Elban	s.	1995	Balon	Elekta / Palas	Janów Podl.
14.	Wal.	Ester	s.	1994	Wermut	Eskadra / Algomej	Kurozwęki
15.	Wal.	Wiatrak	c.gn.	1994	Fawor	Wineta / Etap	Janów Podl.
16.	Wal.	Elewator	s.	1993	Balon	Elekta / Palas	Janów Podl.
17.	Wal.	Ewing	s.	1996	Arbil	Ewiwa / Aloes	Janów Podl.
18.	Og.	El-Vis	Gn.	1994	Visbaden	Etnografia / Aloes	Janów Podl.
19.	Og.	Nominal	s.	1996	Pentagonn	Nella / Palas	Kurozwęki
20.	Og.	Ebulio	c.gn.	1998	Fawor	Elomea / Brokat	J. Glowacki
21.	Wal.	Cert	Kaszt.	1997	Balon	Certoza / Set	R. Talarek
22.	Og.	Grant	s.	1997	Ertyk	Greczynka / Etogram	Kurozwęki
23.	Og.	Cyryl	s.	1995	Sinus	Cyria / Algomej	Kurozwęki
24.	Kl.	Mu-Zahrat	gn.	1999	Dobryń	Mu-Gaza / Gazon	Z. Tobiasz
25.	Wal.	Cirrus	c.gn.	1994	Borek	Czczotka / Eukaliptus	Kurozwęki
26.	Kl.	Orsini	s.	2007	Ararat	Olivia / Eldon	Wiśnicz

Z biegiem lat w Polsce urządzano coraz więcej rajdów i coraz więcej brało w nich udział koni arabskich. W porównaniu do stanu na rok 1990 – przeprowadzony po sezonie 2010 ranking PZJ obejmował 166 koni, w tym 109 czystej krwi arabskiej, na podstawie wyników uzyskanych w 25 zawodach o różnym stopniu trudności. Jednak struktura pochodzeniowa czołówki polskich koni rajdowych nie wskazuje na żadną prawidłowość. Inaczej niż np. we Francji, gdzie od dawna wyodrębnione zostały „linie rajdowe” (od 1975 r. prowadzi się ranking reproduktorów pod tym względem) – w Polsce, jak dotąd, nie prowadzona jest żadna selekcja na predyspozycje do tej dyscypliny, a dobór koni odbywa się raczej za zasadzie przypadku. Można jedynie dostrzec pewne tendencje – w stawce 25 koni plasujących się na trzech pierwszych miejscach w Mistrzostwach Polski od początku ich rozgrywania, 8 spośród nich miało w I lub II wstecznym pokoleniu rodzicielskim og. Palas s. 1968 (Aswan – Panel). Ponadto w stawce tej znalazło się 10 (40,0%) ogierów, 13 (52,0%) wałachów i tylko jedna (4,0%) klacz.

W początkowym okresie odbywania się rajdów w Polsce uczestniczyły w nich głównie konie ze Stadnin Skarbu Państwa – wśród koni wysoko

plasowanych w MP 11 (44,0%) pochodziło z SK Janów Podlaski, 9 (36,0%) z Kurozwałk, a tylko 3 (12,0%) były hodowli prywatnej. Natomiast badania przeprowadzone w okresie późniejszym (Marcyniuk i Sobczuk, 2010)²⁰ wykazały, że w latach 2005–2009 w różnych kategoriach rajdów startowało łącznie 225 koni czystej krwi arabskiej, z których 139 (61,8%) pochodziło od hodowców prywatnych. Inna była także struktura tej stawki pod względem płci: 121 (53,8%) ogierów, 57 (25,3%) wałachów i 47 (20,9%) klaczy. Świadczy to, że w ciągu badanych 5 lat zwiększyło się użytkowanie klaczy do rajdów.

W cytowanych badaniach wykazano też istnienie pewnych prawidłowości rodowodowych. I tak, najwięcej koni startujących w rajdach w latach 2005–2009 pochodziło z rodu męskiego Kuhailan Afas or.ar. (18,7%) i rodziny żeńskiej Gazelli or.ar. (17,8%). Przynależność rodowodowa tych koni była jednak bardzo zróżnicowana i nie zarysowały się jeszcze, jak we Francji, określone „linie rajdowe”, choć hodowcy zaczynają już stosować pewną selekcję i dobór w tym kierunku.

W ostatnich latach obserwuje się zwiększone zainteresowania startami w rajdach, szczególnie tych najłatwiejszych, „towarzyskich”, klasy LL czyli na dystansie 20–30 km. Stanowi to pozytywną tendencję, gdyż stwarza możliwość zagospodarowania coraz większej liczby koni arabskich i dalszej popularyzacji ich użytkowania wierzchowego. Rajdy są dyscypliną sportową stosunkowo najbardziej przyjazną dla koni, gdyż rygorystyczna kontrola weterynaryjna na każdej „bramce” nie dopuszcza do ich przeciążenia, a przepisy zakazujące używania batów i ostróg przeciwdziałają stosowaniu niehumanitarnych metod.

²⁰ Marcyniuk A., Sobczuk D. Arabcy w rajdach długodystansowych. *Koński Targ*, Nr 10, s. 38–43, 2010.

Sport koni arabskich

W powojennej Polsce użytkowanie koni czystej krwi arabskiej w „dużym” sporcie było znikome. Motywowano to małym wzrostem arabów i obiegowej opinii o ich nieprzydatności do skoków na skutek posiadania horyzontalnego zadu. I tak, w „Rejestrze polskich koni sportowych” za lata 1953 - 1980²¹, wymieniony został tylko **jeden** koń arabski biorący udział w zawodach wyższych klas. Og. Nalot gn. 1959 (Banio – Naganka), hod. SK Nowy Dwór, w latach 1967–69 startował w skokach i WKKW, w konkursach klasy N i C zajmując I-VI miejsca – w WKKW doszedł nawet do poziomu Jeździeckich Mistrzostw Polski.

W późniejszych latach sytuacja niewiele się zmieniła. W konkurencjach otwartych dla koni różnych ras araby na ogół nie miały szans. Zdarzały się oczywiście wyjątki – wał. Elekt gn. 1985 (Palas – Elektra), hod. SK Janów Podlaski, doszedł do klasy CC i Mistrzostw Polski zarówno w rajdach długodystansowych (w roku 1997 i 1998 był pierwszy w rankingu polskich koni rajdowych), jak w skrajnie odmiennej dyscyplinie – ujeżdżeniu, w której również potrafił wygrywać z końmi typowych ras sportowych. W ostatnich latach coraz częściej zdarzają się araby startujące w otwartych zawodach regionalnych, przeważnie w ujeżdżeniu, lecz czasem także i w skokach.

Wyjątkowy talent w tej ostatniej dyscyplinie wykazała kl. Niniwa kaszt. 1999 (Etogram – Niwa), hod. K. i G. Ostrowskich. Od 2004 startuje ona w konkurencji skoków przez przeszkody, rozpoczynając od konkursów w kategorii kuców i małych koni (ma zaledwie 146 cm w kłębie), z czasem dochodząc do klasy C i na zawodach ogólnopolskich pokonując nawet konie zachodnich ras sportowych. W konkurencjach przeznaczonych wyłącznie

²¹ Chachuła J., Rudowski M.: Rejestr Polskich Koni Sportowych 1953–1980. PWRiL, Warszawa 1983.

dla koni arabskich dwukrotnie zdobyła Mistrzostwo Europy w Skokach podczas ME w Stadl Paura (Austria) w latach 2006 i 2007.

W krajach zachodnich wierzchowe użytkowanie arabsów nigdy nie było uważane za coś nadzwyczajnego. Na amerykańskich pokazach, urządzanych od roku 1951, klasom w rękę zawsze towarzyszyły klasy użytkowe, stanowiąc większość (ok. 85%) punktów programu. Podstawowe konkurencje pod siodłem – English Pleasure, Western Pleasure, Park Horse, Ladies Side Saddle (w damskim siodle), Hunter/Jumper – czy w zaprzęgu (Pleasure Driving, Formal Driving), były rozgrywane w różnych modyfikacjach, np. tylko dla jeźdźców powyżej 40 lat lub tylko dla właścicieli – amatorów dosiadających swoich koni, tak, aby jak największa liczba użytkowników koni arabskich mogła znaleźć dla siebie pole do popisu. Nic więc dziwnego, że ok. 80% koni arabskich w USA było użytkowanych pod siodłem.

Podobne podejście do pokazów koni arabskich istniało również w Europie Zachodniej. W Stadl Paura (Austria) w latach 2001–2009 odbywały się, dzięki staraniom znanej propagatorki użytkowania arabsów pod siodłem, Elizabeth Chat, Sportowe Mistrzostwa Europy Koni Arabskich. Polskie konie startowały w nich od roku 2006 i osiągały liczące się wyniki. Najlepsze osiągnięcia miały na swoim koncie janowskie ogiery Metropolis NA kaszt. 1996 (Consensus – NDL Martinique), Album gn. 1995 (Europejczyk – Alejka), Salar s. 2000 (Ecaho – Saba), Albus gn. 2004 (Gazal Al Shaqab – Alegoria), Esculap s. 1999 (Primo – Esparceta), Eurykles s. 2001 (Emigrant – Eutona) i Eol gn. 2003 (Gazal Al Shaqab – Eutona), michałowska klacz Wanda gn. 2000 (Ganges – Wilnianka) i prywatnej własności og. Elbaraday s. 2003 (Etogram – Esmena), kl. Niniwa kaszt. 1999 (Etogram – Niwa), og. Wangelis kaszt. 2002 (Empres – Warta), kl. Hrabina s. 2004 (Equin – Habra) i og. Decaho s. 2004 (Ecaho – Demara-Bis). W 2010 Sportowe Mistrzostwa Europy Koni Arabskich odbyły się w Bokeberg (Szwecja), a tytuł Mistrza Europy w skokach uzyskał tam wał. Walor s. 2004 (Aslan – Wyprawa), hod. L. Sikory.

W Polsce pierwsze konkurencje sportowe przeznaczone wyłącznie dla koni czystej krwi doszły do skutku podczas Jesiennych Pokazów w Janowie Podlaskim, czyli również od 2006 r. Natomiast od 2009 rozgrywane są, również w Janowie Podlaskim, Sportowe Mistrzostwa Koni Arabskich. W ich skład wchodzi te same konkurencje, co w klasach użytkowych Jesiennych Pokazów – ujeżdżenie, skoki i klasy typu „Pleasure” (classic, kostiumowa w tradycyjnym stroju arabskim i w historycznym stroju pol-

skim). W zależności od wieku jeźdźców stosowany jest podział na kategorie juniorów i seniorów. Termin odbywania się SMPKA przyjęto na ostatni lub przedostatni weekend czerwca.

Przykładowo, w I Sportowych Mistrzostwach Polski Koni Arabskich, które miały miejsce 27–28 czerwca 2009, brały udział 32 konie, w tym 21 (65,63%) ogierów, 6 (18,75%) wałachów i 5 (15,62%) klaczy. 18 koni (56,25%) występowało w barwach prywatnych właścicieli, 12 (37,5%) należało do SK Janów Podlaski, a 2 (6,25%) do SK Michałów.

W II Sportowych Mistrzostwach Polski Koni Arabskich, rozgrywanych 26–27 czerwca 2010, również wzięły udział 32 konie, w tym 21 (65,63%) ogierów, 7 (21,88%) klaczy i 4 (12,40%) wałachy. 23 z nich (71,88%) reprezentowały właścicieli prywatnych, 7 (21,88%) – SK Janów Podlaski, a 2 (6,24%) – SK Michałów. Widać stąd, że rozpropagowana przez SK Janów Podlaski akcja użytkowania arabów pod siodłem dała efekty i coraz większa liczba prywatnych hodowców dosiada swoich koni. W większości są to ogiery, co potwierdza udowodnioną w 1990 r. tezę o wyższym zrównoważeniu nerwowym ogierów czystej krwi arabskiej w porównaniu do innych ras i grup hodowlanych.²²

Wyniki te świadczą o coraz większym zaangażowaniu prywatnych posiadaczy koni arabskich w ich użytkowanie sportowe, co znacznie podnosi wartość tych koni i zwiększa ich pokupność.

Sportowe Mistrzostwa Polski Koni Arabskich odbywały się od roku 2009 do 2014 w Janowie Podlaskim, w latach 2015–2016 w Michałowie. W latach 2014 i 2015 w Janowie Podlaskim miały miejsce Sportowe Mistrzostwa Europy Koni Arabskich. O prawdziwym upowszechnieniu wierzchowego użytkowania koni tej rasy świadczyłaby raczej większa liczba zawodów niższej rangi i wzrastająca frekwencja ich uczestników.

²² Chmiel K.: Ocena współzależności zrównoważenia nerwowego i dzielności wyścigowej koni czystej krwi arabskiej. Rozprawa habilitacyjna. Wydawnictwo Akademii Rolniczej, Lublin 1990.

RYNEK KONI ARABSKICH W POLSCE I PERSPEKTYWY NA PRZYSZŁOŚĆ

Po roku 1989, kiedy otworzyły się możliwości oficjalnego nabywania koni arabskich przez osoby prywatne, w pierwszych latach popyt na nie znacznie przewyższał podaż. Z roku na rok lawinowo wzrastała liczba klaczy zarodowych w posiadaniu prywatnym, podczas gdy etat matek w SK SP pozostawał na prawie niezmiennym poziomie, co ilustruje tabela.

Rok	Liczba klaczy oo w SK SP	Liczba klaczy oo w sektorze prywatnym	Razem
1991	273	31	304
1996	272	111	383
1997	294	142	436
1998	254	217	471
1999	265	279	544
2000	255	349	604
2001	252	396	648
2002	254	468	722
2003	253	554	807
2006	291	691	982
2007	281	785	1066
2008	289	808	1097
2009	264	824	1088
2010	272	797	1069
2011	275	809	1084
2012	288	768	1056
2013	265	744	1009
2014	251	730	981

Wskutek tego doszło do takiej sytuacji, że pogłowie klaczy zarodowych w 2007 r. przekroczyło liczbę 1000 szt., z czego ok. $\frac{3}{4}$ znajdowało się w rękach prywatnych. Wzrostowi ilościowemu nie towarzyszyła jednak poprawa jakości – doszło raczej do rozwarstwienia krajowej populacji, którą można było przyrównać do piramidy. Na jej szczycie znajdowała się elita polskiej hodowli – osobniki zdobywające czempionaty krajowych i międzynarodowych pokazów najwyższej rangi, osiągające rekordowe ceny na aukcjach „Pride of Poland”. Na drugim biegunie, narastająca podaż koni arabskich, rozmnażanych masowo bez kontroli pokroju i użytkowości, w połączeniu z wciąż niskim zapotrzebowaniem na konie wierzchowe, doprowadziła do nasycenia rynku i drastycznego spadku cen.

W latach 2007 - 2010 pogłowie koni arabskich ustabilizowało się, a od 2011 odnotowano niewielki spadek ich liczby. Aby nie doszło do deprecjacji rangi polskich koni czystej krwi – konieczne są skoordynowane działania prowadzone na różnych polach. I tak, z jednej strony należałoby upowszechniać model rekreacyjnego użytkowania koni arabskich, z czym jednak musi iść w parze krzewienie umiejętności jazdy konnej, postępowania z końmi i układania ich pod siodło, z uwzględnieniem specyficznych właściwości arabów, a także selekcja osobników hodowlanych pod kątem zrównoważonego charakteru i chęci współpracy z człowiekiem. W hodowli państwowej wskazane również byłby powrót do założeń programu opracowanego w 2001 r., aby oferta rynkowa mogła być jak najbardziej zróżnicowana pod względem pochodzenia, typu i użytkowości. Konieczne jest jednak także ustabilizowanie sytuacji wyścigów dla koni arabskich, z ewentualnym alternatywnym zastępowaniem ich przez rajdy długodystansowe, aby większość pogłowia mogła być poddawana próbom dzielności odpowiednim dla tej rasy.

Literatura i źródła

1. Benjamin S.: Muława – raj dla arabów (cz. 1). *Araby*, Nr 18 (2), s. 46–57, 2010.
2. Biuletyny Polskiego Klubu Wyścigów Konnych. Roczniki 2001–2016.
3. Budzyński M., Chmiel K, Urbański J.: Odziedziczalność dzielności wyścigowej u koni czystej krwi arabskiej. *Ann. UMCS, Sec. EE, Vol. III*, Lublin 1985.
4. Budzyński M., Chmiel K.: Rejestr Wartości użytkowej polskich koni czystej krwi arabskiej. T. I, Lublin 1988; T. II, Lublin 1994; T. III, Lublin 2005.
5. Chachuła J., Rudowski M.: Rejestr polskich koni sportowych 1953–1980. *PWRiL*, Warszawa 1983.
6. Chmiel K.: Ocena współzależności zrównoważenia nerwowego i dzielności wyścigowej koni czystej krwi arabskiej. Rozprawa habilitacyjna. Wydawnictwo Akademii Rolniczej, Lublin 1990.
7. Chmiel K.: Sprawozdanie z Walnego Zgromadzenia PTHKA. *Kurier Arabski*, Nr 25/1999.
8. Chmiel K.: Z arabami przez burze dziejowe czyli dziesięć lat działalności Polskiego Towarzystwa Hodowców Koni Arabskich. *Kurier Arabski*, Nr 2 (30) 2001.
9. Chmiel K. i wsp.: Rodowodowa i użytkowa charakterystyka zwycięzców gonitw koni czystej krwi arabskiej na różnych dystansach. *Folia Univ. Agric. Stetin, Zootechnica* 227 (44), 19–26, Szczecin 2002.
10. Grzybowski M.: Narodowy Program Rozwoju Hodowli Koni i Jeździectwa. *Hippica Pro Patria*, 2006.
11. *Kurier Arabski*, Nr 0, Styczeń 1992.

12. Marcyniuk A., Sobczuk D.: Arabcy w rajdach długodystansowych. *Koński Targ*, Nr 10, s. 38–48, 2010.
13. Perzyna Ł.: Hipodrom Narodowy. *Tygodnik Solidarność*, 21.07.2006.
14. Polska Księga Stadna Koni Arabskich Czystej Krwi (PASB), T. XIII– XVII, PKWK Warszawa.
15. Sasimowski E.: Projekt krajowego programu użytkowania, produkcji i hodowli koni. Lublin 1985.
16. Skorkowski A.: Polski arab i jego wpływ na hodowlę koni w kraju i za granicą. *RNR*, T. 89D, Warszawa 1960.
17. Sobieszak A.: 36 lat minęło.. *Araby*, Nr 3/2006, s. 50–61, 2006.
18. www.bialka.arabians.pl
19. www.hipodrom.sopot.pl



1. og. Eukaliptus s. 1974 (Bandos - Eunice po Comet), hod. SK Janów Podlaski, fot. Patrycja Umińska



2. kl. Emigracja s. 1980 (Palas – Emisja po Carycyn), hod. SK Michałów, fot. Patrycja Umińska



3. og. Eldon s. 1985 (Penitent – Erotyka po Eufrat), hod. SK Michałów, fot. Patrycja Umińska



4. og. Emigrant s. 1991 (Ararat – Emigrantka po Eukaliptus), hod. SK Michałów,
fot. Patrycja Umińska



5. og. Pesal s. 1991 (Partner – Perforacja po Ernal), hod. SK Białka, fot. Patrycja Umińska



6. og. Ekstern s. 1994 (Monogramm – Ernestyna po Piechur), hod. SK Michałow, fot. Patrycja Umińska



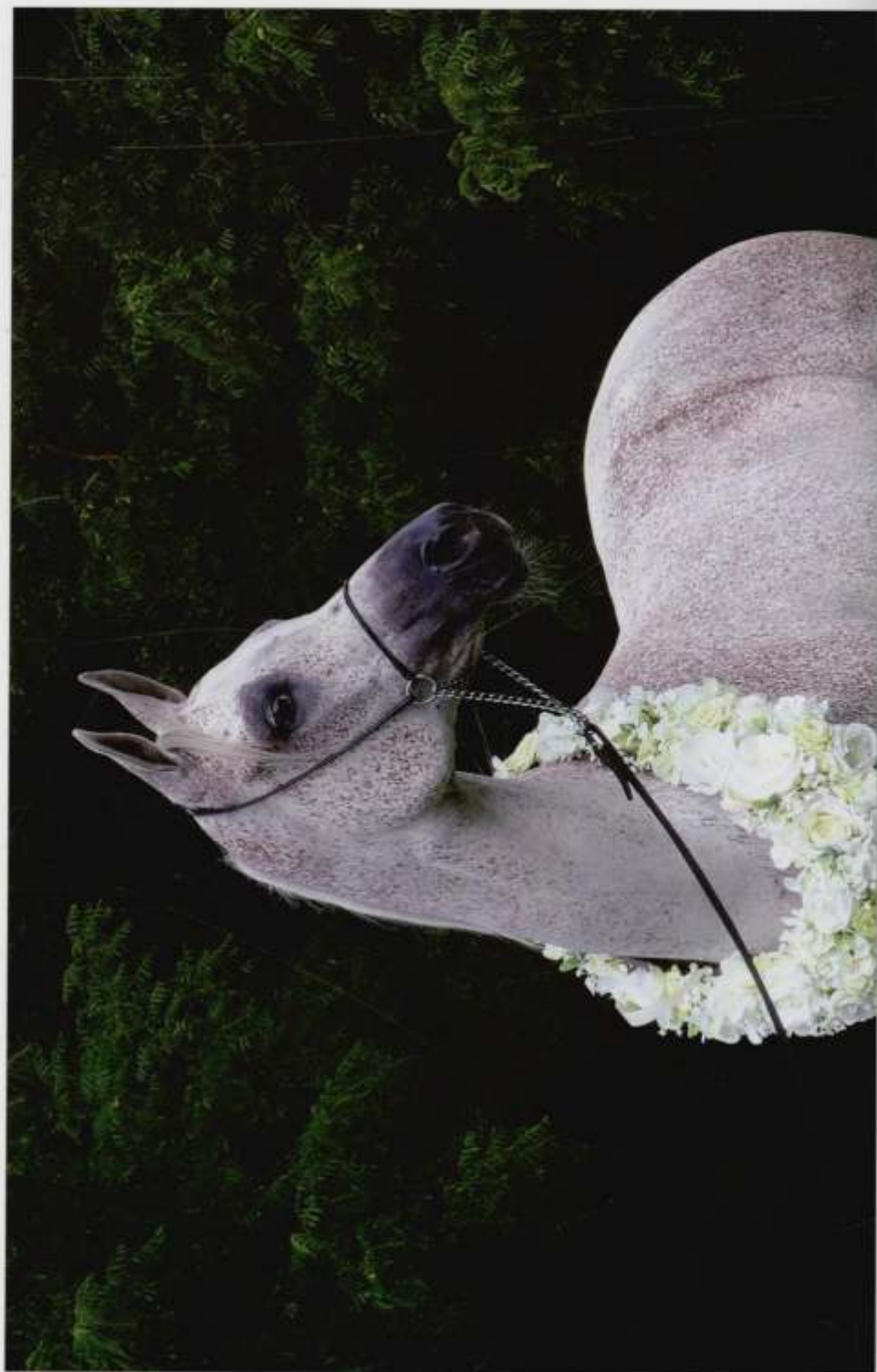
7. kl. Kwestura kaszt. 1995 (Monogramm – Kwesta po Pesennik), hod. SK Michałów, fot. Patrycja Umińska



8. og. Gazal Al Shagab gn. 1995 (Anaza El Farid – Kujora po Kabort), hod. Al Shagab Stud,QA, fot. Parrycja Umińska



9. kl. **Pianosa** gn. 1998 (Eukaliptus – Pinią po Probat), hod. SK Janów Podlaski,
fot. Patrycja Umińska



10. kl. Euspira s. 2003 (Gaza! Al Shaqab – Euskara po Ararat), hod. SK Bialka, fot. Patrycja Umińska



11. kl. **Pianissima** gn. 2003 (Gazal Al Shaqab – Pianosa po Eukaliptus),
hod. SK Janów Podlaski, fot. Patrycja Umińska



12. kl. **Perfinka s.** 2011 (Esparto – Perfirka po Gazal Al Shaqab), hod. SK Białka, fot. Patrycja Umińska



AGENCJA NIERUCHOMOŚCI ROLNYCH